

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

२०१६-२०१७

विधि व न्याय विभाग

(सर्व कार्यालयांसहित)

PERFORMANCE BUDGET

2016-2017

LAW AND JUDICIARY DEPARTMENT

(Including all Offices)

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

२०१६-२०१७

विधि व न्याय विभाग
(सर्व कार्यालयांसहित)

PERFORMANCE BUDGET
2016-2017

LAW AND JUDICIARY DEPARTMENT
(Including all Offices)

(ii)

(iii)

अनुक्रमणिका
CONTENTS

	<i>Page No.</i>
प्रस्तावना Introduction	1
समग्र कार्यक्रम Overall Performance	3
कार्यक्रमवार-तपशील-एकूण अर्थसंकल्पीय अंदाज, २०१४-२०१५ <i>Programmewise--Details of Total Budget Estimates, 2014-2015</i>	
विवरण पत्र “अ” Statement “A”	5
विवरण पत्र “ब” Statement “B”	10
कार्यक्रम - <i>Programme</i>	
१. विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय विभाग) Law and Judiciary Department (Mantralaya Department)	13
२. उच्च न्यायालय High Court	43
३. दिवाणी, सत्र आणि फौजदारी न्यायालये Civil, Sessions and Criminal Courts	65
४. सी. बी. आय. न्यायालय C.B. I. Nyayalya	95
५. ग्राम न्यायालय Gram Nyayalya	97
६. लघुवाद न्यायालय Small Causes Court	103
७. मुख्य महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, मुंबई Chief Metropolitan Magistrates Courts, Mumbai	111
८. महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त Administrator General and Official Trustee	117
९. मुंबईचे शेरीफ Sheriff of Mumbai	125
१०. विधी सल्लागार व समुपदेशी Legal Advisors and Counsels	130
११. धर्मादाय संघटना Charity Organisation	155
१२. धर्मादाय दाननिधी Charitable Endowments	187
१३. निबंधक, भागीदारी संस्था Registrar Partnership Firms	195
१४. महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग Maharashtra State Law Commission	201
१५. महिलांचे सक्षमीकरण	203

प्रस्तावना INTRODUCTION

१. या प्रकाशनात विधि व न्याय विभागाचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक प्रस्तुत करण्यात आले आहे. विभागाचे कार्यक्रम आणि कार्ये यांचा आढावा नेमून दिलेल्या कार्याच्या पार्श्वभूमीवर घेणे हा कार्यक्रम अंदाजपत्रकाचा उद्देश होय. विभागाने ज्या कार्यक्रमासाठी निधीची विनिर्देशपूर्वक मागणी केली आहे, अशाच कार्यक्रमाचा अंतर्भाव कार्यक्रम अंदाजपत्रकात केलेला आहे. विधि व न्याय विभागाच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या अर्थसंकल्पीय अनुदानाचा तपशील तक्ता 'अ' व 'ब' मध्ये नमूद करण्यात आला आहे.

२. विधी व न्याय विभाग हा शासनाचा विधिविषयक सल्लागार विभाग म्हणून आणि दुय्यम न्यायालयांचा तसेच विभागाच्या अधिपत्याखालील कार्यालयांचा प्रशासकीय विभाग म्हणून काम करतो. न्यायमंडळास त्यांच्या गरजेप्रमाणे शासनामार्फत अनुदान दिले जाते.

३. सल्लागार विभाग म्हणून विधि व न्याय विभाग करीत असलेली कामे मुख्यतः तांत्रिक असतात. हा विभाग मुख्यतः खालील चार विषयावर मंत्रालयातील प्रशासकीय विभागांना विधिविषयक सल्ला देत असतो.

(१) भारताचे संविधान तसेच वेगवेगळे दिवाणी व फौजदारी अधिनियम, नियमावली व विनियम इत्यादी अंतर्गत उद्भवणारे विधिविषयक मुद्दे,

(२) विधिविधान (प्रधान व गोण असे दोन्ही),

(३) वाद (दिवणी व फौजदारी असे दोन्ही),

(४) अभिहस्तांतरणपत्र करणे.

४. कार्यक्रम अंदाजपत्रकाच्या तंत्रानुसार प्रत्येक कार्यक्रम चार भागांत विभागण्यात आला आहे. तो म्हणजे :-

(१) प्रस्तावनात्मक, (२) वित्तीय आवश्यकता, (३) कार्यक्रमाच्या कार्यभारचा सारांश व आर्थिक गरजांबाबत स्पष्टीकरण, (४) कर्मचारी विषयक गोषवारा.

वित्तीय आवश्यकतेसंबंधीच्या भागाचे आणखी तीन भागांत वर्गिकरण करण्यात आले आहे व ते म्हणजे :-

(अ) कामाचे वर्गिकरण :- हे योजनेवरील खर्च करण्याचा हेतू वा प्रयोजन याचा स्पष्टपणे उल्लेख करते.

(ब) उद्दीष्ट :- कोणत्या अधिकाराच्यामार्फत कसा खर्च होणार याबाबतचे स्पष्टीकरण देते.

(क) स्रोत :- कार्यक्रमनिहाय व लेखाशीर्षनिहाय व त्याखाली येणारा सर्व खर्च इत्यादी बाबतच्या तरतुदी दर्शवितात.

५. कार्यक्रम अंदाजपत्रक हे मुल्यमापनाचे प्रतीवृत्त नसते हे सर्वमान्य आहे. विधि व न्याय विभागाने केलेल्या निरनिराळ्या कार्याचे स्वरूप लक्षात घेऊन उपलब्ध असलेल्या असलेल्या आधारसामग्रीच्या मदतीने करण्यात आलेली वेगवेगळी कार्ये शक्यतो दर्शविण्यात आली आहेत.

समग्र कार्यक्रम
OVERALL PERFORMANCE

प्रशासकीय बाजू :-

विधि व न्याय विभागाचे प्रशासकीय कामकाज पाहणारी एकूण २६ कार्यासने आहेत.

२. श्री. सिध्दी विनायक गणपती मंदिर न्यास प्रभादेवी (मुंबई) श्री. सिध्दी विनायक गणपती टेंपल (ट्रस्ट) प्रभादेवी या मंदिराचा कारभार पाहण्यासाठी शासनाने “श्री. सिध्दी विनायक गणपती टेंपल ट्रस्ट व्यवस्थापन समिती” ची स्थापना केली आहे. सदर न्यासाकडे जमा झालेल्या निधीचा विनियोग मंदिराचे व्यवस्थापन, पूजा-अर्चा व भक्तगंगासाठी सोय उपलब्ध करून देण्यासाठी व सर्वसाधारण जनतेसाठी करण्याचा समितीचा प्रयत्न राहिल. व्यवस्थापन समितीने शैक्षणिक तथा इतर सार्वजनिक धर्मादाय संस्थाना व रुग्णांना खालील प्रमाणे देणगी रुपाने मदत केली आहे :- (३१ जानेवारी २०१६ पर्यंत)

वर्ष Year	वर्षाच्या आरंभाची शिल्लक Opening Balance	जमा झालेल्या रकमा Amount Received	देणगी रुपाने केलेली मदत Help given by way of Donation
1	2	3	4
2014-2015	146797215	664392386	256408309
2015-2016	8718089	518797658	254382467

३. श्री. साईबाबा मंदिर, शिर्डी हा उत्पन्न व खर्चाच्या दृष्टीने भारतातील दुसऱ्या क्रमांकावर असणारा सार्वजनिक न्यास आहे. या न्यासाची नोंदणी मुंबई सार्वजनिक न्यास नोंदणी अधिनियम, १९५० अन्वये श्री. साईबाबा संस्थान, शिर्डी या नावाने करण्यात आली आहे. संस्थानतर्फे अधिक व्यापक व कल्याणकारी कार्यक्रम जनहितार्थ राबविता यावेत यासाठी तसेच न्यासाचे व्यवस्थापन अधिक चांगल्या प्रकारे करता यावे म्हणून महाराष्ट्र अधिनियम, १४, दिनांक १७ ऑगस्ट २००४ अन्वये न्यासाचे व्यवस्थापन महाराष्ट्र शासनाच्या नियंत्रणाखाली आणण्यात आले आहे. न्यास आर्थिकदृष्ट्या स्वयंपूर्ण असून न्यासातर्फे विविध धार्मिक उपक्रमांना तसेच सामाजिक कार्यांना आर्थिक सहाय्य दिले जाते. न्यासाचा दिनांक डिसेंबर २०१५ पर्यंतचा जमाखर्चाचा तपशिल पुढीलप्रमाणे आहे.

Administrative Side---

There are 26 Desks who look after the administrative work of the Department.

2. Shri Siddhi Vinayak Ganapati Temple Trust Prabhadevi (Mumbai)

For the management of the Shri Siddhi Vinayak Temple at Prabhadevi., The Government has constituted Committee called “Shri Siddhi Vinayak Ganapati Temple Trust Management Committee”. The said Temple Trust has to its credit the fund which will be utilised by the Management Committee for the administration of the Temple, Puja, daily rituals and for providing best facilities to the devotees and the public at large. The Committee has given donations out of these funds to various educational and other charitable Public Institutions and patients as mentioned below :- (31st January 2016)

3. Shri Saibaba Sansthan, Shirdi, is second largest public charitable trust in India, as far as income and expenditure are concerned. The Trust is registered under Bombay Public Trusts Act, 1950 in the name of Shri Saibaba Sansthan Shirdi. In order to implements schemes on large scale and in larger public interest so also for giving better administration to the trust, the administration of the trust is brought under control of Maharashtra State, by Maharashtra Act No. 14, dated 17th August, 2004. The trust is financially self sufficient. It is extending helping hand to various religious and social organisations. Unaudited income and expenditure of the trust upto to December 2015 are as follows :-

वर्ष Year	आरंभीची शिल्लक रु. Opening Balance Rs.	जमा रक्कम रु. Amount Reveived Rs.	खर्च रक्कम रु. Expenditure Rs.
1	2	3	4
2014-2015	11246125492	4913182977	2951319037
2015-2016	13964306516	5404501275	3246450941

४. उच्च न्यायालय व इतर न्यायालयात दाखल झालेली, निकालात काढलेली व प्रलंबित असलेल्या प्रकरणांची २०१४-२०१५ ची तुलनात्मक स्थिती खालीलप्रमाणे.

4. The comparative Figures of the Cases instituted, disposed off and pending in the High Court and other Courts for the year 2014-2015 are shown below :-

न्यायालयाचे नाव	आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे	दाखल केलेली प्रकरणे	निकालात काढलेली प्रकरणे	वर्ष अखेरीस प्रलंबित प्रकरणे	न्यायाधिकांची पदे	Name of Court				
1	Pending Cases at the beginning	Cases instituted	Cases disposed of	Cases pending at the end of the Year	Strength of Judges	11				
	2014	2015	2014	2015	2014	2015				
	2	3	4	5	6	7				
	8	9	10	11	12	13				
मूळ शाखा ...	47924	50784	25150	29319	22290	25680	50784	54423	75	1. High Court
अपील शाखा ...	301913	364576	120169	126567	108290	110023	313792	330336	75	Original side
एकूण ...	349837	415360	145319	155886	130580	135703	364576	384759	75	Total

१. उच्च न्यायालय-

मूळ शाखा ...	47924	50784	25150	29319	22290	25680	50784	54423	75	1. High Court
अपील शाखा ...	301913	364576	120169	126567	108290	110023	313792	330336	75	Original side
एकूण ...	349837	415360	145319	155886	130580	135703	364576	384759	75	Total

---

विवरण पत्र 'अ' व 'ब'

विवरणपत्र 'अ'
एकूण अर्थसंकल्पीय अंदाजाचा कार्यक्रमानुसार तपशील

(रुपये हजारात)

अनुक्रमांक	कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा २०१४-२०१५			अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१५-२०१६			
		Actual 2014-2015			Budget Estimates 2015-2016			
		महसुली Revenue	भांडवली Capital	एकूण Total	महसुली Revenue	भांडवली Capital	एकूण Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	
१.	विधी व न्याय विभाग मंत्रालय							
	योजनेत्तर	...	12598711	00	12598711	15543024	—	15543024
	योजनांतर्गत	...	40952	00	40952	71400	21000	93400
	एकूण	...	12639663	00	12639663	15614424	21000	15635424
२.	उच्च न्यायालय							
	योजनेत्तर	...	1793179	—	1793179	2140149	—	2140149
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—	—
	एकूण	...	1793179	—	1793179	2140144	—	2140149
३.	दिवाणी व सत्र न्यायालये							
	योजनेत्तर	...	7967940	—	7967940	10340927	—	10340927
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—	—
	एकूण	...	7967940	—	7967940	10340927	—	10340927
४.	लघुवाद न्यायालये							
	योजनेत्तर	...	368024	—	368024	426942	—	426942
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—	—
	एकूण	...	368024	—	368024	426942	—	426942
५.	महानगर दंडाधिकारी न्यायालये							
	योजनेत्तर	...	394254	—	394254	453355	—	453355
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—	—
	एकूण	...	394254	—	394254	453355	—	453355
६.	फौजदारी न्यायालये							
	योजनेत्तर	...	465920	—	—	465920	632836	632836
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—	—
	एकूण	...	465920	—	—	465920	632836	632836
७.	महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त							
	योजनेत्तर	...	8410	—	8410	11057	—	11057
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—	—
	एकूण	...	8410	—	8410	11057	—	11057

विवरणपत्र 'अ' - चालू

1	2	3	4	5	6	7	8
८.	मुंबईचे शेरीफ						
	योजनेत्तर	...	10086	—	10086	17194	— 17194
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—
	एकूण	...	10086	—	10086	17194	— 17194
९.	विधी सल्लागार व समुपदेशी						
	योजनेत्तर	...	665933	—	665933	679554	— 679554
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	100	— 100
	एकूण	...	665933	—	665933	679654	— 679654
१०.	धर्मादाय संघटना						
	योजनेत्तर	...	338027	—	338027	467466	— 467466
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—
	एकूण	...	338027	—	338027	467466	— 467466
११.	धर्मादाय दाननिधी						
	योजनेत्तर	...	2292	—	2292	4068	— 4068
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—
	एकूण	...	2292	—	2292	4068	— 4068
१२.	निबंधक, भागीदारी संस्था,						
	योजनेत्तर	...	24892	—	24892	33465	— 33465
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—
	एकूण	...	24892	—	24892	33465	— 33465
१३.	महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग,						
	योजनेत्तर	...	00	—	00	10	— 10
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—
	एकूण	...	00	—	00	10	— 10
१४.	सरकारी मुखत्यार						
	योजनेत्तर	...	26195	—	26195	30610	— 30610
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—
	एकूण	...	26195	—	26195	30610	— 30610
१५.	स्थानिक संस्था व पंचायत राज						
	योजनेत्तर	...	56698	—	56698	74000	— 74000
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—
	एकूण	...	56698	—	56698	74000	— 74000
१६.	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण						
	योजनेत्तर	...	5100	—	5100	5100	— 5100
	योजनांतर्गत	...	—	—	—	—	—
	एकूण	...	5100	—	5100	5100	— 5100
	एकूण	...	12598711	—	12598711	15543024	— 15543024

STATEMENT 'A' — Contd.

9	10	11	12	13	14	
						Sheriff Of Mumbai
906904	—	906904	745169	—	745169	... Non Plan
—	—	—	—	—	—	... Plan
906904	—	906904	745169	—	745169	... Total
						Legal Advisors and Counsels
543739	—	543739	620163	—	620163	... Non Plan
—	—	—	—	—	—	... Plan
543739	—	543739	620163	—	620163	... Total
						Charity Organisations
3354	—	3354	3847	—	3847	... Non Plan
—	—	—	—	—	—	... Plan
3354	—	3354	3847	—	3847	... Total
						Charitable and Religious Endowments
34194	—	34194	33691	—	33691	... Non Plan
—	—	—	—	—	—	... Plan
34194	—	34194	33691	—	33691	... Total
						Registrar of Firms
24	—	24	10	—	10	... Non Plan
—	—	—	—	—	—	... Plan
24	—	24	10	—	10	... Total
						Maharashtra State Law Commission
—	—	—	—	—	—	... Non Plan
—	—	—	—	—	—	... Plan
—	—	—	—	—	—	... Total
						Official Assignees
27950	—	27950	32697	—	32697	... Non Plan
—	—	—	—	—	—	... Plan
27950	—	27950	32697	—	32697	... Total
						Compensation & Assignment to Local Bodies
74000	—	74000	74000	—	74000	... Non Plan
—	—	—	—	—	—	... Plan
74000	—	74000	74000	—	74000	... Total
						Social Security & Welfare
51	—	51	79	—	79	... Non Plan
—	—	—	—	—	—	... Plan
51	—	51	79	—	79	... Total
16526498	—	16526498	17447595	—	17447595	... Grand Total

विवरणपत्र 'ब'

प्रधान शीर्ष-नि कार्यक्रमानुसार तपशिलवार एकूण अर्थसंकल्पीय अंदाज

(रुपये हजारात)

अनुक्रमांक	प्रधान शीर्षकाचे नाव	प्रत्यक्ष रकमा २०१४-२०१५			अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१५-२०१६		
		Actual 2014-2015			Budget Estimates 2015-2016		
		महसुली Revenue	भांडवली Capital	एकूण Total	महसुली Revenue	भांडवली Capital	एकूण Total
1	2	3	4	5	6	7	8
२०१४- न्यायदान							
१.	उच्च न्यायालय	1792935	—	1792935	2122255	—	2122255
२.	दिवाणी व सत्र न्यायालये	7967940	—	7967940	10340927	—	10340927
३.	फौजदारी न्यायालये	495920	—	495920	632826	—	632826
४.	लघुवाद न्यायालये	368024	—	368024	426942	—	426942
५.	इलाखा शहर दंडाधिकारी न्यायालये	394254	—	394254	453355	—	453355
६.	महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त	8410	—	8410	11057	—	11057
७.	मुंबई शेरीफ	10086	—	10086	17194	—	17194
८.	महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग	0	—	0	10	—	10
९.	विधी सल्लागार व समुपदेशी	665933	—	665933	679554 +100 भारित	—	679554 +100 भारित
१०.	सरकारी मुखत्यार	26195	—	26195	30610	—	30610
११.	८०० इतर खर्च	324525	—	324525	387	—	387
	एकूण	12024222	—	12024222	14715217	—	14715217
२०५२- सचिवालय - सर्वसाधारण सेवा							
१.	विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय) योजनेतर	147480	—	147480	236148	—	236148
	योजनांतर्गत	40952	—	40952	71400	—	71400
	एकूण	188432	—	188432	307548	—	307548
२०७०- इतर प्रशासनीक सेवा							
१.	धर्मादाय संघटना	338027	—	338027	467466	—	467466
	एकूण	338027	—	338027	467466	—	467466
२२५०- इतर सामाजिक सेवा							
१.	धर्मादाय दाननिधी	2292	—	2292	4068	—	4068
	एकूण	2292	—	2292	4068	—	4068
३४७५- इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा							
१.	निबंधक, भागिदारी संस्था	24892	—	24892	33465	—	33465
	एकूण	24892	—	24892	33465	—	33465
३६०४- स्थानिक संस्था आणि पंचायत राज्य							
	संस्था यांना नुकसान भरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे	56698	—	56698	74000	—	74000
	एकूण	56698	—	56698	74000	—	74000
४०५९- सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च							
		—	—	—	21000	—	21000
	एकूण	—	—	—	21000	—	21000

STATEMENT 'B'
Major-Heads-cum-Programmewise details of the Budget Estimates

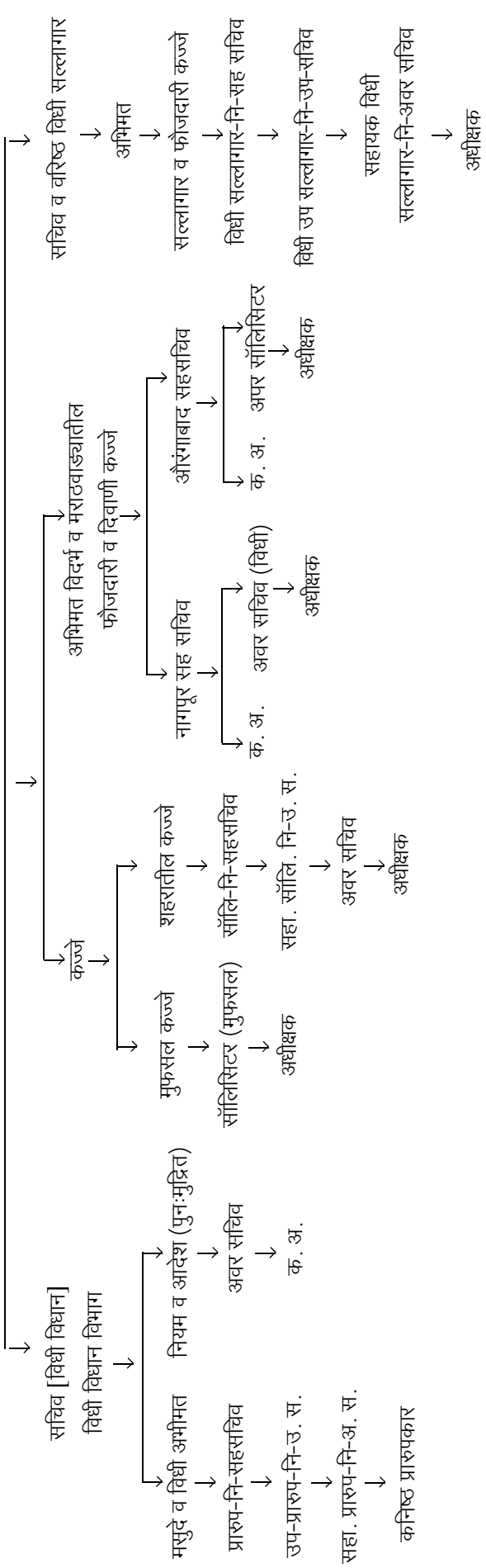
(Rs. in thousands)

सुधारित अंदाज २०१५-२०१६			अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१६-२०१७			
Revised Estimates 2015-2016			Budget Estimates 2016-2017			
महसुली	भांडवली	एकूण	महसुली	भांडवली	एकूण	
Revenue	Capital	Total	Revenue	Capital	Total	
9	10	11	12	13	14	
						... 2014—ADMINISTRATION OF JUSTICE
—	—	—	—	—	—	... High Court
—	—	—	—	—	—	... Civil & Sessions
—	—	—	—	—	—	... Criminal Courts
—	—	—	—	—	—	... Small Causes Courts
—	—	—	—	—	—	... Metropolitan Magistrates Courts
—	—	—	—	—	—	... Administrator General & Official Trustees
—	—	—	—	—	—	... Sheriff of Mumbai
—	—	—	—	—	—	... Mah. State Law Commission
—	—	—	—	—	—	... Legal Advisors and counsels
—	—	—	—	—	—	... Official Assignee
—	—	—	—	—	—	... 800 Other Expences
—	—	—	—	—	—	... Total
						... 2052—SECRETARIATE GENERAL SERVICES
236336	—	236336	263163	—	263163	... Law & Judiciary Deptt. (Mantralaya)
49980	—	49980	106000	—	106000	... Plan
286316	—	286316	369163	—	369163	... Total
						... 2070—OTHER ADMINISTRATIVE SERVICES
543739	—	543739	620163	—	620163	... Charity Organisation
543739	—	543739	620163	—	620163	... Total
						... 2250—OTHER SOCIAL AND COMMUNITY SERVICES
3354	—	3354	3847	—	3847	... Charitable and Religious Endowments
3354	—	3354	3847	—	3847	... Total
						... 3475—OTHER GENERAL ECONOMIC SERVICE
34194	—	34194	33691	—	33691	... Registrar of Firms
34194	—	34194	33691	—	33691	... Total
						3604—COMPENSATION AND ASSIGNMENTS
74000	—	74000	74000	—	74000	... TO LOCAL BODIES AND PANCHAYATI RAJ INSTITUTIONS.
74000	—	74000	74000	—	74000	... Total
						... 4059—CAPITAL OUTLAY ON PUBLIC WORKS
199812	—	199812	30000	—	30000	...
199812	—	199812	30000	—	30000	... Total

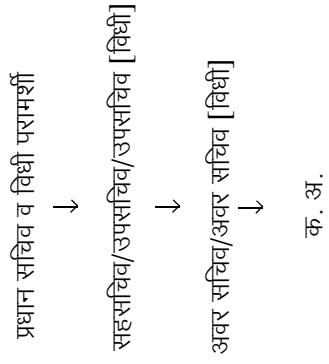

विधी विषयक शाखा

प्रधान सचिव व विधी परामर्शी (विभाग प्रमुख)

विधी विषयेतर शाखा [प्रशासन]

कार्यासने - १ ते २५ व कार्यासन २-अ

१. विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय विभाग)

प्रस्तावना

मंत्रालयातील विधी व न्याय विभाग हा मुख्यतः तांत्रिक विभाग आहे. त्याच्या दोन शाखा असून त्यापैकी एक विधीविषयेतर आणि दुसरी विधीविषयक काम पाहणारी आहे.

विधीविषयेतर शाखा ह्या विधी व न्याय विभाग (खुद्द), न्यायमंडळ, विधी अधिकारी व धर्मदाय संघटना, महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त आणि निबंधक, भागीदारी संस्था ह्या कार्यालयांच्या आस्थापनेसंबंधी व अनुषंगिक बाबींवर कार्यवाही करीत असतात. ही प्रशासकीय बाबींची कामे एकूण २६ कार्यासने पाहतात.

विधीविषयक कामाचे तीन भाग पडतात मंत्रालयीन विभागांना वैधानिक सल्ले देणारा, कज्जे व अभिहस्तांतरण लेखनविषयक कामे करणारा आणि विधी विधान विषयक कामाचे मसुदे तयार करणारा, असे ते तीन भाग आहेत.

विभागाच्या कामाचा सविस्तर तपशील

(१) विधीविषयेतर शाखा :-

(अ) विधी व न्याय विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली असलेल्या खालील कार्यालयांच्या प्रशासकीय व वित्तीय बाबी या विभागाकडून हाताळण्यात येतात.

- (१) विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय खुद्द),
- (२) धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
- (३) महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त,
- (४) लघुवाद न्यायालये,
- (५) मुंबईचे शेरीफ,
- (६) दिवाणी, सत्र आकण फौजदारी न्यायालये,
- (७) महानगर दंडाधिकार्यांचे न्यायालय, मुंबई,
- (८) विधी सल्लागार व समुपदेशी,
- (९) धर्मादाय व धार्मिक दाननिधी,
- (१०) निबंधक, भागीदारी संस्था,
- (११) महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग,
- (१२) महाराष्ट्र विधी सेवा प्राधिकरण.

(ब) तसेच या विभागाकडून उच्च न्यायालयाशी संबंधित वित्तीय बाबीही हाताळल्या जातात.

(क) नागपूर व औरंगाबाद येथे मुंबई उच्च न्यायालयाच्या खंडपीठाची स्थापना झाल्यानंतर या विभागाच्या आस्थापनेअंतर्गत नागपूर व औरंगाबाद येथे सह सचिव यांच्या नियंत्रणाखाली कार्यालये स्थापन करण्यात आली आहेत. ही कार्यालये संबंधित खंडपीठातील विविध विभागांच्या प्रकरणी विधी विषयक सल्ले देण्याचे काम करतात.

(ड) श्री सिध्दिविनायक गणपती मंदिर विश्वस्त व्यवस्था (प्रभादेवी) अधिनियम, १९८० नुसार श्री सिध्दिविनायक गणपती मंदिर न्यास दादर, मुंबई; श्री साईबाबा संस्थान विश्वस्त व्यवस्था (शिर्डी) अधिनियम, २००४ मधील

तरतूदीनुसार श्री साईबाबा विश्वस्त व्यवस्था, शिर्डी; पंढरपूर मंदिर अधिनियम, १९७३ अन्वये श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर, पंढरपूर समिती व मुंबई विश्वस्त अधिनियम, १९६० मधील प्रकरण ७(अ) अन्वये पश्चिम महाराष्ट्र देवस्थान व्यवस्थापन समिती, कोल्हापूर यांच्या कामकाजाचे नियमन या विभागागामार्फत केले जाते.

(ई) या विभागाकडून उच्च न्यायालयातील व दुय्यम न्यायालयातील सरकारी वकील व सहायक सरकारी वकील व महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणामधील मुख्य सादरकर्ता अधिकारी व सादरकर्ता अधिकारी यांच्या नियुक्त्यांचे आदेश निर्गमित केले जातात. तसेच गृह विभागाकडून विशेष शासकीय अभियोक्त्यांबाबत आलेल्या प्रस्तावांवर अभिप्राय देऊन ते शासनाच्या मान्यतेसाठी सादर केले जातात.

(२) विधीविषयक शाखा

(अ) वैधानिक बाबींवर अभिप्राय / सल्ले देणारी शाखा :-

या शाखेस 'अ' शाखा असे संबोधले जाते. या शाखेचा संबंध मुख्यतः मंत्रालयातील सर्व प्रशासकीय विभागांना दिवाणी व फौजदारी प्रकरणी विधीविषयक सल्ला देण्याच्या कामाशी तसेच विद्यापीठांच्या कायदानुसार कुलगुरु/राज्यपाल यांच्या कार्यालयास अभिप्राय देण्याच्या कामाशी येतो.

(ब) कज्जे अभिहस्तांतरण लेखन शाखा :-

या बाबतची कामे पुढील ३ भांगामध्ये केली जातात.

(१) फौजदारी कज्जे :- राज्यातील फौजदारी खटले, ज्यात दोषमुक्ती विरुद्ध अपील करणे, पुनर्निरीक्षण अर्ज, बंदी प्रत्यक्षीकरण करण्याचे विनंती अर्ज वगैरे कामे तसेच त्यावर देखरेख करण्याचे काम तसेच खटले काढून घेण्याबाबत व फौजदारी प्रक्रिया संहितेमध्ये नमुद केलेल्या विशिष्ट खटल्यांबाबत, लाचलुचपत प्रतिबंधक कायदानुसार खटला दाखल करणेबाबत अभिप्राय देणे, सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांना फौजदारी स्वरूपाच्या येणाऱ्या अडचणींबाबत अभिप्राय देणे हे काम विभागातील 'अ' शाखा करते. सरकारी अभियोक्त्यांना प्रशासकीय विभागाने सूचना केल्यास त्या प्रस्तावावर कायदेशीर बाबींचा विचार करून विशिष्ट सरकारी अभियोक्त्यास सरकारी बाजू मांडण्याबाबत सूचना दिल्या जातात.

(२) शहरातील कज्जे व अभिहस्तांतरण :-

ह्या शाखेस ई शाखा असे म्हणतात. या शाखेकडून पुढील कामे केली जातात.

(१) निर्णयार्थ पाठविण्यात आलेल्या विक्रीकरांच्या कज्जांसह उच्च न्यायालयाच्या मूळ न्यायशाखेतील कज्जे, उच्च न्यायालयातील (अपील न्याय शाखेत) रिट अर्ज, नगर दिवाणी न्यायालये, लघुवाद न्यायालये व सर्वोच्च न्यायालयातील कज्जे संबंधीचे काम शहर कज्जे शाखा पहात असते. शिवाय कज्जाच्या बाबतीत इतर विभागांना ही शाखा सल्ला देत असते. शासकीय अभियोक्त्यांना प्रशासकीय विभागाने सूचना केल्यास त्या प्रस्तावावर कायदेशीर बाबींचा विचार करून विशेष सरकारी अभियोक्त्यास सरकारची बाजू मांडण्याबाबत सूचना दिल्या जातात.

(२) महाराष्ट्राचे राज्यपाल ज्यांत पक्षकार आहेत असे विलेख अगर लेख तयार करणे व त्यांची छाननी करणे, तसेच भाडेपट्टा लेख, लायसन्स वगैरेसाठी करारनामे करणे व अभिहस्तांतरणाची संबंधित असलेली इतर प्रकरणेही या शाखेमार्फत हाताळली जातात.

(३) नौ अधिकरण वाद, समन्स आणि सन १९५२ च्या लेख प्रमाणक (नोटरी) अधिनियमांसंबंधीचे काम देखील 'इ' शाखा पहाते.

(३) मुफसल कज्जे :-

या शाखेस 'म' शाखा असे संबोधले जाते. या शाखेकडून पुढील कामे केली जातात.

(१) विदर्भ आणि मराठवाडा विभागाशिवाय इतर विभागातील मुफसल कज्जांच्या कामात शासनाच्या वतीने कज्जे दाखल करणे अगर कज्जात शासनाच्या वतीने बचाव करणे या कामाच्या सुसाध्यतेबद्दल सल्ला देणे, फिरीयाद-कज्जांची व कैफियतेची छाननी करणे आणि जिल्हा न्यायालये, उच्च न्यायालय यात अपील दाखल करण्याबद्दल अगर न करणे इ. कामाचा समावेश होतो. या विभागातून इतर राज्याच्या वतीने किंवा भारतातील इतर राज्यातील अधिकाऱ्यांच्या वतीने आणि भारत सरकार व त्यांचे अधिकारी यांच्या वतीने मुफसल न्यायालयामधील दिवाणी कज्जांवर लक्ष ठेवण्यात येते व असे कज्जे चालविण्यात येतात.

(२) जिल्ह्यातील शासकीय मुफसल खटल्यांवर योग्य नियंत्रण ठेवण्याच्या प्रयोजनासाठी महाराष्ट्र शासनाने १९७७ पासून जिल्हा सरकारी वकीलांच्या कार्यालयांच्या तपासणीचे काम हाती घेण्याची योजना सुरु केली आहे. सॉलिसिटर (मुफसल वाद), अपर सॉलिसिटर (मुफसल वाद), यांनी या तपासण्या करावयाच्या असतात. अशा तपासणीच्या वेळी जिल्ह्यातील सर्व स्थानिक अधिकारी व न्यायासनाचे अध्यक्ष व सदस्य यांच्याशी संपर्क साधून शासकीय कज्जासंबंधीच्या बाबीसंबंधी चर्चा केली जाते. मुफसल क्षेत्रातील शासकीय दिवाणी खटल्यांचे प्रभावी पर्यवेक्षण करण्याच्या आणि त्यावर नियंत्रण ठेवण्याच्या बाबतीत आणि बऱ्याचश्या अडचणी दूर करण्याच्या व विधि अधिकाऱ्यांच्या मनातील गैरसमज दूर करण्याच्या तसेच जिल्हा कार्यालयातील कामाचा दर्जा सूधारण्याच्या दृष्टीने या तपासण्या फारच उपयुक्त ठरत असल्याचे दिसून आले आहे.

(३) प्रशासकीय सोयीसाठी नागपूर आणि औरंगाबाद येथे विभागाच्या दोन स्वतंत्र शाखा आहेत. ह्या मंत्रालयीन विभागाचाच एक भाग असून त्या-त्या महसूल विभागाच्या कक्षेत काम करतात. या शाखांना सह सचिवांच्या दर्जाचे अधिकारी आहेत. नागपूर आणि औरंगाबाद येथे असलेल्या विधि व न्याय विभागाच्या शाखा अनुक्रमे विदर्भ आणि मराठवाडा विभागातील दिवाणी व फौजदारी कज्जे, अभिप्रायाच्या बाबी तसेच रिट, वादाच्या सूचना आणि किरकोळ बाबी यासंबंधी कार्यवाही करीत असतात.

(२-ब) विधि विधानाचे मुसदे तयार करणारी शाखा :-

(१) विधि व न्याय विभागाच्या ह्या शाखेस व (विधि विधान) शाखा असे संबोधले जाते. विधि विधानाचे काम म्हणजे भारतीय संविधानाच्या सातव्या परिशिष्टातील याद्या २ व ३ या नमूद केलेल्या सर्व राज्य व समवर्ती विषयासंबंधीची शासकीय विधेयके व अध्यादेश या संबंधात कार्यवाही होय. तसेच सर्व गौण विधि विधानाचे मुसदे म्हणजे संविधानीक नियम, उपविधि, अधिसूचना, आदेश, योजना व तत्सम इतर लेख जे केंद्रीय अधिनियमाखाली अगर राज्य अधिनियमाखाली काढावयाचे असतात त्यांचे मुसदे तपासण्याचे/ छाननी करण्याचे काम ही शाखा करते. ही शाखा वेगवेगळ्या मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी तयार केलेल्या विधि विधान विषयक प्रस्तावांना त्याचप्रमाणे महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाकडून आलेल्या अशासकीय विधेयकांचा अंमल करण्याकरिता कोणत्याही विधि विधानाचे काम हाती घेण्याच्या इच्छेचा व सक्षमतेचा प्रश्न विधिविषयक दृष्टीकोनातून तपासून पाहते. या अनुषंगाने राज्याच्या विधिमंडळाशी संबंधित असलेल्या सर्व तांत्रिक बाबींचे कामही याच शाखेमार्फत करण्यांत येत असते.

(२) महाराष्ट्र राज्यात अंमलात असलेले सर्व राज्य अधिनियम असलेले महाराष्ट्र संहिता हे एक शासकीय प्रकाशन आहे. कायद्याचा व्यवसाय करणाऱ्यांना तसेच इतर नागरिकांनाही हे प्रकाशन उपयुक्त असल्याचे आढळून आले आहे. त्यामुळे या प्रकाशनाद्वारे राज्याचे सर्व अधिनियम हे सर्वसाधारण जनतेला वाजवी किंमतीत उपलब्ध करून देण्याचा उद्देश आहे. अधिनियमांच्या पुनर्मुद्रणाचे काम आणि महाराष्ट्र संहिता अद्ययावत ठेवण्यासाठी पुनःस्थापना मालिका वेळोवेळी काढण्याचे काम, त्याचप्रमाणे राज्य अधिनियम शासनाच्या संकेतस्थळावर (वेबसाईट) घेण्याचे काम देखील या शाखेत सचिव (विधि विधान), विधि व न्याय विभाग यांच्या देखरेखीखाली होत असते.

(३) नियम व आदेश अद्यावत करणाऱ्या शाखेस 'र' शाखा असे संबोधले जाते. महाराष्ट्र नियम व आदेश हे सर्वात जुन्यापैकी एक महत्वाचे प्रकाशन असून त्यामध्ये भारतीय संविधानासहित केंद्राने व राज्याने केलेल्या निरनिराळ्या अधिनियमाखाली राज्या शासनाने केलेले नियम व आदेश समाविष्ट आहेत. हे प्रकाशन दोन भागात म्हणजे राज्याने केलेल्या अधिनियमाखाली केलेले नियम व आदेश आणि केंद्राने केलेल्या अधिनियमाखाली केलेले नियम व आदेश यामधील सर्व महत्वाच्या दुय्यम विधि विधानाचा एकाच ठिकाणी समावेश केलेला आहे. हे प्रकाशन विधानमंडळाचे सभासद, न्यायालये, वकिलवर्ग व सर्वसाधारण जनता यांना उपयुक्त ठरते असे आढळून आले आहे. वेळोवेळी पुनःस्थापना मालिका काढून हे नियम व आदेश अद्ययावत ठेवण्यात येत आहेत. सचिव, विधि व न्याय विभाग (विधि विधान) यांच्या देखरेखीखाली विधि व न्याय विभागाची 'र' शाखा हे काम पाहते.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(II) Financial Requirements

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

तक्ता - १
TABLE-I

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

1	प्रत्यक्ष रकमा २०१४-२०१५ Actual 2014-2015		अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१५-२०१६ Budget Estimates 2015-2016		सुधारित अंदाज २०१५-२०१६ Revised Estimates 2015-2016		अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१६-२०१७ Budget Estimates 2016-2017					
	योजनत्तर Non-Plan	योजनतर्गत Plan	योजनत्तर Non-Plan	योजनतर्गत Plan	योजनत्तर Non-Plan	योजनतर्गत Plan	योजनत्तर Non-Plan	योजनतर्गत Plan				
	Total	Total	Total	Total	Total	Total	Total	Total				
...	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(अ) कार्याचे वर्गीकरण विधी व न्याय विभाग	--	--	--	236148	71400	301548	--	--	--	--	--	--
एकूण (अ)	--	--	--	236148	71400	301548	--	--	--	--	--	--
ब) उद्दिष्टनिहाय वर्गीकरण (०९०) ०१ विधी व न्याय विभाग (मंत्रालयीन विभाग) (२०५२०२५९)	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(१) वेतन	140491	--	140491	219590	--	219590	219590	--	219590	243745	--	243745
(२) अतिकालिन भत्ता	65	--	65	150	--	150	150	--	150	175	--	175
(३) दूरध्वनी वीज, पाणी	500	--	500	1950	--	1950	2049	--	2049	1810	--	1810
(४) देशांतर्गत प्रवास	1202	--	1202	1400	--	1400	1216	--	1216	1910	--	1910
(५) कार्यालयीन खर्च	5102	--	5102	12780	--	12780	13080	--	13080	15000	--	15000
(६) भाडे पट्टी व कर	5	--	5	10	--	10	10	--	10	10	--	10
(७) प्रकाशने	--	--	--	6	--	6	5	--	5	6	--	6
(८) संगणकावरील खर्च	115	--	115	255	--	255	230	--	230	500	--	500
(९) इतर खर्च	--	--	--	7	--	7	6	--	6	7	--	7
एकूण- (ब) (एक)	147480	--	147480	216148	--	236148	236336	--	236336	263163	--	263163
एकूण- (ब) (एक)	147480	--	147480	216148	--	236148	236336	--	236336	263163	--	263163

तक्ता - १ - चालू
TABLE-I - Contd.

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(00) (02) इ. गव्हर्नस प्रकल्पाच्या अमलबाजावणी साठी तरतुद (२०५२५११६)												
संगणक खर्च	--	--	40664	40664	70000	70000	--	49000	49000	--	100000	100000
एकूण	...	--	40664	40664	70000	70000	--	49000	49000	--	100000	100000
(00) (03) प्रशिक्षण												
(00) (09) शासकिय कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण (२०५२५११९)												
५० इतर खर्च	...	--	288	288	1400	1400	--	980	980	--	60	60
एकूण (ब) (दोन)	...	--	288	288	1400	1400	--	980	980	--	60	60
(ब) (दोन) मागणी क्रमांक जे-३												
३६०४ स्थानिक संस्था व पंचायती राज्य संस्था यांना नुकसान भरपाईच्या व अभिहस्तकित रकमा देणे :-	56698	--	56698	74000	--	74000	74000	--	74000	74000	--	74000
एकूण (ब) (दोन)	...	56698	--	56698	74000	--	74000	74000	--	74000	74000	--
Total--(B)(II)												

तक्ता - १ - चालू
TABLE-I - Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(तीन) २०१४ - ८०० (०१) जनावरास निवडयतेने वागविण्यास प्रतिबंध व निर्धन पेटी निधी सहायक अनुदान (२०१४०३२३)	329	--	329	387	-	387	3098	--	3098	387	--	387
एकूण (ब) (तीन)	...	--	329	387	-	387	3098	--	3098	387	--	387
(चार) ४०५९ - सार्वजनिक बांधकामावरील खर्च भू-संपादन (४०५९०५९२)	--	----	----	-	21000	21000	--	199812	199812	--	30000	30000
एकूण (ब) (चार)	...	--	----	-	21000	21000	--	199812	199812	--	30000	30000
एकूण (ब)	...	----	----	310535	92400	902935	--	--	--	--	--	--
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने मागणी क्रमांक : प्रधान शीर्ष												
जे १ २०१४ न्यायदान (दत्तमत)	...10231643	--	10231643	12583228	-	12583228	13196778	--	13196778	13975036	--	13975036
जे २ २०१२ सर्वसाधारण सेवा सचिवालय	... 147480	40952	188432	746247	71400	817647	236336	49980	286316	263163	106000	369163
जे ३ ३६०४ स्थानिक संस्था व पंचायती राज यांना नुकसान भरपाई रकमा देणे.	...	56698	--	56698	74000	74000	74000	--	74000	74000	--	74000
जे - ४												
४०५९ - सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च	--	----	----	-	21000	21000	--	199812	199812	30000	--	30000
एकूण (क)	--	10435821	40952	10476773	13403475	92400,	13507114	249792	13756906	14342199	106000	14448199
Total -- (C)												

विधी व न्याय विभाग
Law and Judiciary Department

कार्यासन पध्दती कामाचा तक्ता

THE DESK SYSTEM WORK-LOAD TABLE

विधी व न्याय विभागाचे प्रशासित मुख्य कार्य म्हणजे न्यायांग, धर्मादाय संघटना वगैरे आहेत.

न्यायांगाशी संबंधित असलेले कार्यक्रम (म्हणजे उच्च न्यायालय, दिवाणी, सत्र व फौजदारी न्यायालये, लघुवाद न्यायालये, महानगर दंडाधिकार्यांची कार्यालये) वगळता या विभागाच्या अखत्यारीतील येणाऱ्या इतर कार्यक्रमांचे कार्यन्वयन संबंधित विभाग प्रमुख किंवा कार्यालय प्रमुखाद्वारा केले जाते. न्यायांगासंबंधीच्या कार्यक्रमांचे उच्च न्यायालयाद्वारा कार्यन्वयन केले जाते. कार्यक्रमांच्या कार्यभाराचा सारश प्रत्येक कार्यक्रमांची कामगिरी दर्शवितो.

हे कार्यक्रम मंत्रालयीन स्तरावर घेतलेल्या धोरणविषयानुसार कार्यान्वित केले जातात त्यामुळे मंत्रालयीन विभागांना कार्यक्रमांच्या कार्यभाराचा गोषवारा देण्यासाठी कोणतीही मोजमापे विहित करणे योग्य व सुसंबद्ध ठरणार नाही. ही मोजमापे फक्त प्रत्येक कार्यात्मक कार्यक्रमांच्या प्रगतीचा अंदाज घेण्यासाठी उपयुक्त आहेत. खालील विवरणपत्रे विधी व न्याय विभागात हाताळलेल्या कार्यभाराची व्याप्ती दर्शवितो.

कार्यासन पध्दती
DESK SYSTEM

तक्ता-२

TABLE-II

संबंधित वर्षामध्ये विधी व न्याय विभागातील कार्यासनात आलेली व त्यांनी निकालात काढलेली प्रकरणे खालील तक्ता दर्शवितो.

कार्यासन/ शाखाची संख्या No. of Desks Branches	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year		वर्षात आलेली प्रकरणे Cases received during the year		एकूण Total		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed off during the year		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year		२०१४-१५ मध्ये येणारी अंदाजित प्रकरणे Cases estimated to be received during 2015-16		कार्यासनाच्या कामाच्या उत्तरेकाची सरासरी Average disposal per Desk				
	2014 Upto one year	2015 Over one year	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	18	--
26/5	1702	471	1501	402	8452	8752	10625	10641	8542	8602	1605	478	1533	506	11500	342	345

The main functions administered by the Law and Judiciary Department are Judiciary, Charity Organisation, etc.

The programmes under these functions are implemented through the respective Heads of Departments or Heads of Offices under them except in the case of programmes concerning Judiciary (i. e. High Court, Civil, Sessions and Criminal Courts, Small Cause Courts, Metropolitan Magistrate's Courts). The programmes relating to Judiciary are implemented through the High Court. The work load summary in respect of all programmes indicating the achievements are attached to the respective programme.

The programmes are implemented on the basis of the policy decision taken at the Mantralaya level. It is, therefore, not very relevant and appropriate to prescribe performance measurement yard-sticks in the case of Mantralaya Department as these yard-sticks are only relevant for assessing the performance under individual Function/Programme. However, following statements will indicate the extent of work-load handled in the Law and Judiciary Department.

प्रारूप शाखा 'ब'

—खम्लील तक्त्यात २०१३, २०१४ व २०१५ या वर्षांत मसुदे तयार केलेली, प्रख्यापित केलेली किंवा अधिनियमात केलेली विधेयके व अध्यादेश, छाननी केलेले नियम, अधिसूचना, आदेश, उपविधी आणि इतर संकिर्ण संदर्भ, पुनःस्थापना मालिकेची संख्या दर्शविण्यात आलेली आहे.

२. विधेयके, अध्यादेश, नियम, अधिसूचना, आदेश व उपविधी ही प्रकरणे निकालात काढण्यासाठी लागणारा अवधी हा प्रत्येक वैयक्तिक प्रकरणाचे स्वरूप, त्यातील विधीविषयक मुद्दा तसेच त्यातील खंडाचे किंवा नियमाचे स्वरूप यावर अवलंबून असतो. यामुळे विधी विषयक काम निकालात काढण्यासाठी कोणत्याही प्रकारची प्रमाणके निश्चित करणे शक्य नाही. वरील कामाव्यतिरिक्त विधी विधान शाखेत महाराष्ट्र विधान मंडळाच्या अधिवेशन काळात व त्यानंतर विधेयके व वैधानिक संदर्भ यांचे अधिनियमात रुपांतर होई पर्यंत सर्व कार्यवाही पहावी लागते व वरील संदर्भांचा मागोवा घ्यावा लागतो. तथापि विधी विधान शाखेच्या सरासरी वार्षिक उत्क्रांचे आकडे सतम २ मध्ये दर्शविण्यात आले आहेत.

तक्ता-३ TABLE-III

Drafting Section 'B'

The appended Table indicates, for the years 2013, 2014 and 2015 the Acts passed by the State Legislature and the Ordinances promulgated by the Hon'ble Governor of Maharashtra with reference to the subjects enumerated in Lists II and III in the Seventh Schedule to the Constitution of India. The Table also indicates the Subordinate Legislation work undertaken by the Legislation Branch, consisting of drafting and scrutiny of statutory notifications, rules, orders, schemes, regulations and bye-laws made under the State Acts as well as Central Acts in its application to the State of Maharashtra. In addition to the work mentioned above, the said Table also includes the advisory work done by the Legislation Branch in respect of expediency matters received from various Mantralaya Departments and the work of advice on the technical aspects relating to any legislative proposal received from the Mantralaya Departments and relating to the Non-Official Bills received from the Parliamentary Affairs Department, which are proposed to be introduced in the State Legislature by the Members of the State Legislative Assembly and State Legislative Council.

2. Apart from the above legislative work, Legislation Branch also prepares Replacement Series to the Maharashtra Code in order to update the State Acts in force in the State, compiled in the Maharashtra Code, which is an official publication, kept for sale to public by the Directorate of Printing, Stationary and Publication, Maharashtra State, Mumbai. Besides this, as per the requisition received from the Directorate of printing, Stationary and publication Maharashtra State Mumbai, from time to time, having regard to the public demand for revision and reprinting of various Maharashtra Acts and Central Acts in its application to the State of Maharashtra, the work relating to printing of up-to-date 'Reprints' of the Maharashtra Acts and Central Acts in its application to the State of Maharashtra is also undertaken by this Branch as shown in the said Table. Certain Central Acts, which are of interest to general public are also republished in the *Maharashtra Government Gazette*, by this Branch, for the information of the public.

3. The work relating to up-loading of all the Acts and regulations in force in the State of Maharashtra contained in the Maharashtra Code (Volume Numbers I to X) on the Website of the Law and Judiciary Department by this Branch, i.e. www.lj.maharashtra.gov.in, for information of all the concerned and general public is already completed and the work relating to uploading of the duly printed recent Replacement series no XCII to the Maharashtra code is already undertaken and likely to be completed very soon.

4. Since the nature of work mentioned in paragraph 1 above is of highly technical nature, it is not possible to fix any rigid norms or time, for the legislation work undertaken by the Legislation Branch. Disposal of each case depends upon the nature and volume of the legislative work involved in each individual legislative proposal as well as the nature of the law points involved therein.

5. Besides the above work, the Legislation Branch is also required to attend to the entire legislation process in the State Legislature starting from the giving of notice for introduction of a Bill in the State Legislature, till its final publication as an Act, after receiving the assent of the Governor or the President, as the case may be, in the *Official Gazette*, as well as promulgation of an Ordinance.

प्रकरणानुसृत स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढण्याची प्रकरणे	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात आलेली प्रकरणे			वर्षात मसुदा लेखन केलेली व निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases			
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015				
1	As per norms if any, No. of cases to be disposed of	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
१. विधेयके	...	0	0	0	136	115	152	136	115	152	136	115	152	0	0	0	1. Bills.
२. इच्छता प्रकरणे आणि घटनात्मक विधिग्राहते संबंधी प्रकरणे.	--	10	5	2	400	290	415	410	295	417	405	293	412	5	2	5	2. Expendency cases and cases regarding Constitutional validity.
३. अधिसूचना, आदेश, नियम, उप-विधी, विनियम, योजना, इतर विलेख.	--	11	6	15	1328	1367	1881	1339	1373	1896	1333	1358	1878	6	15	18	3. Notifications, Orders, Rules, By-Laws, Regulations, Schemes, other Instruments.
४. अध्यादेश	--	0	0	0	17	18	24	17	18	24	17	18	24	0	0	0	4. Ordinances.
५. अधिनियमांचे पुनःरिक्षण व पुनःमुद्रण	--	0	0	2	13	43	214	13	43	2	13	41	214	0	2	2	5. Revision and Reprinting of Acts.
६. महाराष्ट्र संहिता पुनःस्थापना मासिका	--	0	0	0	0	0	5	0	0	5	0	0	0	0	5	5	6. Maharashtra Code Replacement Series.
७. किरकोळ प्रकरणे	--	5	8	3	1033	640	894	1038	648	897	1030	645	890	8	7	7	7. Miscellaneous.
८. वैधानिक संदर्भ	--	0	0	0	1567	1408	1683	1567	1408	1683	1567	1408	1683	0	0	0	8. Legislative References.

तक्ता-४
TABLE-IV

सल्ला शाखा 'अ'

वेमकेमळ्या दिवाणी व फौजदारी अधिनियमाखाली देण्यात आलेले अभिप्राय आणि त्या त्या वर्षी (दोष मुक्ती विरुद्ध व शिक्षेत वाढ करण्याबद्दलची) दाखल करण्यात आलेली अपील खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आली आहेत.

या शाखेत येणाऱ्या प्रकरणांचे आणि कराव्या लागणाऱ्या कामाचे स्वरूप म्हणजे प्रत्येक प्रकरणामध्ये असलेले मुद्दे व त्यासाठी त्या शाखेमध्ये करीत असलेले संशोधन कार्य विचारात घेता प्रकरणे निकालात काढण्यासाठी प्रमाणके ठरविणे शक्य नाही. तथापि कामाच्या सरासरी वार्षिक उरकाचे आकडे स्तंभ २ मध्ये दाखविण्यात आले आहेत.

Opinion Branch 'A'

The following table indicates the number of opinions given under several Civil Acts and Criminal Acts and the number of Appeals (against acquittal and for enhancement of sentences) filed during the respective years.

After taking into consideration the type of cases and the work done i. e. points involved and research work done in each case by this Branch, no norms for disposal of cases can be fixed. However, the figures of average annual disposal are shown in Column No.2.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे				वर्षात आलेली प्रकरणे				एकूण Total	वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of year	Nature of Cases	
		Cases pending at the beginning of the year				Cases received during the year					Cases drafted and disposed of during the year						
		2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017		2014	2015	2016	2017			2014
१. दिवाणी अधिनियमाखाली अभिप्रायासाठी आलेली प्रकरणे.	...	40	18	109	644	659	--	684	677	--	666	568	--	18	109	--	1. References for opinion under Civil Acts.
(अ) संविधानिक कायदा	...	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(a) Constitutional Law
(ब) प्रशासकीय कायदा	...	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(b) Administrative Law
(क) भूधृति	...	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(c) Tenure
(ड) सेवा	...	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(d) Services
(इ) स्थानिक कर	...	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(e) Local Tax
(फ) विद्यापीठीय कायदा	...	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(f) University Law
(ग) इतर किरकोळ प्रकरणे	...	8	5	1	174	145	--	182	150	--	168	144	--	14	1	1	(g) Other Miscellaneous Cases
२. फौजदारी अधिनियमाखाली अभिप्रायासाठी आलेली प्रकरणे.	...	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2. References for opinion under Criminal Act.

३. आलेली किरकोळ (दिवाणी) प्रकरणे.	-	0	-	23	32	-	23	32	-	15	32	-	8	-	3. Miscellaneous references (Civil).
४. आलेली फौजदारी प्रकरणे	-	0	4	9	392	248	-	392	252	-	392	239	0	9	4. Criminal references
५. (१) दोषमुक्ती विरुद्ध व शिक्षित वाढ करण्याबद्दी फौजदारी अपील.	-	--	-	-	-	-	-	-	--	-	-	-	-	-	5. (i) Criminal Appeals against Acquittal and for enhancement of sentence.
(अ) उच्च न्यायालयात	-	44	29	30	373	525	-	417	554	-	388	495	29	30	(a) In the High Court
(ब) सर्वोच्च न्यायालयात	-	70	-	3	58	40	-	65	40	-	60	37	5	3	(b) In the Supreme Court
(२) फौजदारी अर्ज	-	--	-	-	-	-	-	-	--	-	-	--	-	-	(ii) Criminal Applications.
(अ) उच्च न्यायालयात	-	8	10	10	98	144	-	106	154	-	196	134	10	10	(a) In the High Court
(ब) सर्वोच्च न्यायालयात	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(b) In the Supreme Court
(३) किरकोळ प्रकरणे	-	35	17	35	2026	1991	-	2061	2008	-	2044	1956	17	35	(iii) Miscellaneous references.

Litigation Branch (City) 'E'

The following table, indicates the no of cases relating to the Special Civil Applications in the High Court, Mumbai, Supreme Court matters, Miscellaneous Petitions, Sales Tax matters, Petitions and Notices of Suits and Institution of Suits, received and disposed of during the respective years. The table also indicates the cases scrutinised and drafted relating to conveyancing during the respective years.

The disposal of the work in respect of matters relating to items 1 to 7, 9 to 16 depends on the cases in courts and no norms of disposal can be fixed in respect thereof. As regards item 8, the average annual disposal is shown in Column No. 2 of the table.

तक्ता-५
TABLE-V

न्यायालयीन वाद शाखा (शहर) - 'ई'

त्या त्या वर्षासहचर्या शाखेत अर्बुदले निकालात काढलेले मुंडईच्या उच्च न्यायालयातील विशेष दिवाणी अर्जाशी संबंधित कामकाज या शाखेत सर्वोच्च न्यायालयाच्या बाबी, किरकोळ विनंती अर्ज, विक्रीकराच्या बाबी, कंपनी संबंधीचे विनंती अर्ज, आणि वादाची सूचना व दाखल केलेले वाद यांच्याशी संबंधित प्रकरणे खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आले आहेत. याशिवाय त्या त्या वर्षी छाननी केलेली व मसुदे तयार केलेली अभिहस्तांतरणासंबंधीची प्रकरणे त्या तक्त्यात दाखविण्यात आली आहेत.

बाब क्रमांक १ ते ७ व ९ ते १६ संबंधीच्या कामाचा उरक न्यायालयीन प्रकरणांवर अवलंबून असल्याने त्या संबंधी प्रमाणक निश्चित करता येत नाहीत. तथापि बाब क्रमांक ८ च्या संबंधी सरासरी वार्षिक उरकाचे आकडे स्तंभ २ मध्ये दाखविण्यात आलेले आहेत.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे As per norms if any, No. of cases to be disposed of	वषाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे				वर्षात आलेली प्रकरणे				एकूण Total	वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे				Nature of Cases
		2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016		2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	
१. मुंडईच्या उच्च न्यायालयातील विशेष रिट याचिका.	--	5	8	40	3581	1935	1100	3586	1943	1140	3578	1903	1084	8	40	56	1. Writ Petitions in the High Court of Mumbai.		
२. सर्वोच्च न्यायालयाच्या बाबी	--	2	5	173	166	77	175	171	77	170	171	70	70	5	0	7	2. Supreme Court Matters		
३. किरकोळ विनंती अर्ज	--	--	0	33	25	25	33	25	25	33	25	25	25	--	0	0	3. Miscellaneous Petition		
४. विक्रीकराच्या बाबी	--	--	0	10	35	14	10	35	35	14	10	35	14	--	0	0	4. Sales Tax Matters		
५. उच्च न्यायालयातील वाद	--	--	0	21	15	20	15	25	14	15	21	19	19	--	4	5	5. High Court suits		
६. उच्च न्यायालयातील इतर बाबी	--	--	0	322	61	74	322	61	74	322	61	74	74	--	0	0	6. Other High Court Matters		
७. कंपनी संबंधीचे विनंती अर्ज	--	--	0	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	--	0	0	7. Company petitions		
८. वादाच्या सूचना व दाखल केलेले वाद.	100	--	0	0	0	0	0	0	--	0	0	0	0	--	--	--	8. Notices of suits and institution of suits.		
९. नगर दिवाणी न्यायालयातील वाद	--	--	0	2	41	13	0	41	13	2	41	11	2	--	2	0	9. City Civil Court suits		

(१) नगर न्यायालयीन वाद**(1) City Litigation Section**

१०. लघुवाद न्यायालयातील वाद	--	--	0	18	15	2	18	15	2	18	15	0	10. Small Cause Court suits			
११. मोटार अपघात दावा न्यायाधिकरण बाबी.	--	--	--	1	--	--	1	--	--	1	--	--	11. Motor Accident Claim Tribunal matters.			
१२. नगर दिवाणी न्यायालयातील किरकोळ अपिले व किरकोळ दिवाणी अर्ज.	--	--	--	31	--	--	31	--	--	31	--	--	12. Misc. Appeals and Misc. Civil Appins in City Civil Court.			
१३. किरकोळ बाबी	--	--	--	19	22	41	19	22	41	19	22	0	13. Miscellaneous matter			
१४. लवाद दावे	--	--	--	2	2	7	2	2	7	2	2	--	14. Arbitration matters			
१५. पॉपर पिटिशन	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	15. Paupar Petition			
१६. गिरण्यांच्या बाबी	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	16. Mills matters			
१७. मृत्युपत्रीय व अमृत्युपत्रीय अधिकारीतांचे प्रकरणे.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	17. Testamentary and Intestate Jurisdiction.			
१८. जमीन संदर्भ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	18. Land References			
१९. निवडणूक विषयक विनंती अर्ज	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	19. Election petitions			
२०. दत्तक बाबी	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	20. Adoption matters			
२१. सल्ल्यासाठी इतर विभागाकडून अनौपचारिकरित्या पाठविण्यात आलेली प्रकरणे.	600	18	41	18	893	967	911	904	967	870	886	935	41	18	50	21. Un-official references received from other Deptt. for advice.
२२. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण.	--	--	0	49	151	237	49	145	236	49	145	236	--	6	7	22. Maharashtra Administration Tribunal.
२३. केंद्रीय प्रशासकीय न्यायाधिकरण.	--	--	1	0	2	1	6	3	1	6	3	1	6	0	--	23. Central Administration Tribunal.
(२) सामान्य अभिहस्तांतरण																
१. छाननी/मसुदा तयार करणे	450	3	7	3	72	60	55	75	58	68	64	50	7	3	8	1. Scrutiny/drafting
२. लेखा प्रमाणकांठी प्रकरणे	200	10	3	6	1119	561	503	1124	564	509	1121	558	3	6	40	2. Notary cases
३. अभिहस्तांतरणाशी संबंधित असलेली इतर प्रकरणे.	135	5	0	--	--	2	--	--	--	--	2	--	--	0	--	3. Other References connected with conveyancing.
(३) नगर अभिहस्तांतरण																
१. नगर अभिहस्तांतरण म्हणजे भाडेपट्टा, अभिहस्तांतरणाचा लेखा, लायसन्स बरेसेसाठी पट्ट्यांचे करारनामे.	--	--	0	--	12	2	9	12	2	9	12	2	7	0	2	1. City Conveyancing i. e. agreement for lease-deed of transfer licence etc.

तक्ता-६
TABLE-VI

न्यायालयीन वाद (मुफसल) “म” शाखा

Litigation Branch (Mofussil) “M”

शासनाने वादात दाखल केलेल्या कैफियती व मुद्दे व फिर्दाद अर्ज आणि जिल्हा न्यायालय, उच्च न्यायालय व सर्वोच्च न्यायालयात अपील करण्याच्या शक्यतेबद्दल विचार करावयाची, अपीले प्रकरणे आणि त्या त्या वर्षात देण्यात आलेले अभिप्राय खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आले आहेत.

The following table, indicates the Written Statement and Plaints filed by Government in suit and the Appeal cases for considering the feasibility of going in Appeal to the District Court, High Court and Supreme Court and the opinion given in litigation during the respective years.

या शाखेतील काम मुफसिल न्यायालयातील न्यायालयीन वादांशी संबंधित असते म्हणून निकालात काढण्यासाठी प्रकरणे प्रमाणके निश्चित करता येत नाहीत. तथापि सरासरी वार्षिक उरकाचे आकडे स्तंभ २ मध्ये दाखविण्यात आलेले आहेत.

The work-done by this Branch relates to litigation filed in mofussil courts and therefore it is not possible to fix any norms of disposal. However figures of average annual disposal of work are given in column 2 of the table.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास		वर्षाची आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात आलेली प्रकरणे					वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases			
	त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे		Cases pending at the beginning of the year		Cases received during the year					Cases drafted and disposed during the year		Cases pending at the end of year					
	As per norms if any, No. of cases to be disposed of		2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014		2015		
1	2		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
१. शासन व त्यांच्या अधिकाऱ्यांनी दाखल केलेल्या कैफियतीची छाननी.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1. Scrutiny of written statements filed by Govt. and its officers.
२. शासनाने दाखल केलेल्या वावातील फिर्दाद अर्जांची छाननी.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2. Scrutiny of plaint in suits filed by Government.
३. जिल्हा न्यायालय, उच्च न्यायालय व न्यायालयात अपील करावयाच्या शक्यतेचा विचार करावयाची प्रकरणे.	--	28	22	3	348	393	579	376	415	582	348	393	295	28	22	287	3. Appeal cases for considering the feasibility of going in appeal to District Court, High Court and Supreme Court.
४. कळसांबंधात अभिप्रायासाठी मंत्रालयाच्या विभागाकडून अनौपचारिकरित्या आलेली प्रकरणे.	--	9	4	19	82	113	148	91	117	197	82	113	140	9	4	27	4. Un-official references from Mantralaya Departments for opinion considering litigation.
५. वादाबद्दलच्या सूचना	...	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	5. Suits notices

६. सर्वोच्च न्यायालयात व इतर
राज्यातील न्यायालयात
हजर होणे, मसुदे तयार
करणे, वगैरे कामाबद्दल
समुपदेशी यांना द्यावयाऱ्या
फी संबंधी आलेल्या
प्रकरणांसह मुफ्तसल
न्यायालयातून उद्भवणाऱ्या
कळनासंबंधी किरकोळ
प्रकरणे.

6. Miscellaneous Receipts
relating to litigation
arising from
Mofussil Court
including references
for payment of Counsel
fees for appearance,
drafting etc. in
Supreme Court and in
Court in other States.

तक्ता-७
TABLE-VII

शासनाचे सहसचिव विधी व न्याय विभाग, नागपूर यांचे कार्यालय.

The Office of the Joint Secretary to Government, Law and Judiciary Department, Nagpur.

चेमवेमव्सा विसवणी अधिनिसम-व फौजदारी अधिनिसमखाली देव्सात आलेले अभिप्राय आणि (दोषमुक्ती विरुध्द व शिक्तेत वाढ करण्याबद्दलची) फौजदारी अपीले तसेच त्या त्या वर्षी उच्च न्यायालयात व सर्वोच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेले फौजदारी अर्जही खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आले आहेत.

The following table, indicates the opinions given under several Civil Acts and Criminal Acts and the Criminal appeals against acquittals and for enhancement of sentence and also Civil and Criminal applications filed in the High Court and Supreme Court during the respective years.

हे कार्यालय मुख्यतः विदर्भ विभागासंबंधीचे काम करते व ते, विधी व न्याय विभागातील 'अ' शाखा निकालात काढित असलेल्या कामकाजाप्रमाणेच असल्याने निकालासंबंधीची प्रमाणके निश्चित करता येत नाहीत.

This office mainly does the work pertaining to Vidarbha Region and is similar to the work disposed of by litigation Branch in L. & J. D. Mantralaya Mumbai. Hence no norms of disposal can be fixed.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास	वर्षाची आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात आलेली प्रकरणे		एकूण Total	वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases						
		त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे	Cases pending at the beginning of the year	Cases received during the year	Cases drafted and disposed during the year		Cases pending at the end of year										
	As per norms if any, No. of cases to be disposed of	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015							
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
१. दिवाणी अधिनियमाखाली अभिप्रायासाठी आलेली प्रकरणे-																	
(अ) रविविधानिक कायदा	...																
(ब) प्रशासकीय कायदा	...																
(क) भूधृति	...																
(ड) सेवा	...																
(इ) स्थानिक कर	...																
(फ) विद्यापीठीय कायदा	...																
(ग) इतर किरकोळ प्रकरणे	...	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
२. फौजदारी अधिनियमाखाली अभिप्रायासाठी आलेली प्रकरणे.		--	--	--	--	8	19	32	8	19	32	8	19	32	0	0	0
३. दोषमुक्ती विरुध्द व शिक्तेत वाढ करण्याबद्दलची फौजदारी अपीले.		--	0	0	0	249	376	225	249	376	225	249	376	225	0	0	0

1. References for opinion under Civil Acts.
- (a) Constitutional Law
(b) Administrative Law
(c) Tenure
(d) Services
(e) Local Tax
(f) University Law
(g) Other Miscellaneous cases
2. References for opinion under Criminal Acts.
3. Criminal Appeals, opinions (against Acquittal and enhancement of sentence).

14. Miscellaneous references																	
8. किरकोळ प्रकरणे																	
(एक) दिवाणी	--	0	0	0	935	1026	1123	935	1026	1123	935	1026	1123	0	0	0	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	--	0	0	0	182	143	650	182	143	650	182	143	650	0	0	0	(ii) Criminal
५. सर्वोच्च न्यायालयातील वाद																	
(एक) दिवाणी	--	-	-	-	24	20	32	24	20	32	24	20	32	0	0	0	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	--	-	-	-	64	27	36	64	27	36	64	27	36	0	0	0	(ii) Criminal
६. उच्च न्यायालयातील वाद																	
(एक) प्रथम व द्वितीय अपीले	--	-	-	-	33	9	11	33	9	11	33	9	11	0	0	0	(i) 1st and 2nd Appeal (Civil)
(दोन) किरकोळ दिवाणी व फौजदारी अर्ज.	--	-	-	-	61	83	96	61	83	96	61	83	96	0	0	0	(ii) Miscellaneous application (Civil and Criminal).
(तीन) फौजदारी अपीले	--	-	-	-	22	41	61	22	41	61	22	41	61	0	0	0	(iii) Criminal Appeals
(चार) सुधारीत आणि जामीन अर्ज.	--	-	-	-	57	66	46	57	66	46	57	66	46	0	0	0	(iv) Revision and Bail Applications.
(पाच) रिट याचिका	--	-	-	-	9127	9810	8910	9127	9810	8910	9127	9810	8910	83	0	0	(v) Writ Petitions
(सहा) परत मिळालेले शासनाकडील प्रारूपे.	--	-	-	-	77	73	78	77	73	78	77	73	-	0	0	0	(vi) Approval of Draft returned received from Govt. Dept. Offices.
७. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणातील वाद.																	
	--	0	61	-	2420	2632	2133	2420	2632	2133	2420	2632	2133	0	0	0	7. Maharashtra Administrative Tribunal Litigation.
८. जिल्हा न्यायालयातील वाद																	
(एक) दिवाणी संहिताच्या कलम ८० खालील सूचना.	--	-	3	-	0	0	7	0	0	7	0	0	7	0	0	0	8. District Court Litigation (i) Suit notices u/s 80 of Civil Procedure Code.
(दोन) दिवाणी दाव्याच्या सूचना करिता किंवा बचावाकरीता मंजुरी.	--	0	3	-	39	98	74	39	98	74	39	98	74	0	0	0	(ii) Sanction for institution or defence of Civil Suits.
(तीन) दिवाणी दाव्यातील लिखित विवरण पत्रास मान्यता.	--	0	0	-	77	47	39	77	47	39	77	47	39	0	0	0	(iii) Approval of written statements in Civil Suits.
(चार) दिवाणी अपीले दाखल करण्यास मान्यता.	--	-	-	-	34	23	-	34	23	-	34	23	-	0	0	-	(iv) Sanction for filling of defence of Civil Appeal.
९. अनौपचारिक संदर्भ																	
	--	-	5	-	288	441	357	288	441	357	288	441	357	0	0	0	9. Un-official References

तक्ता-८
TABLE-VIII

शासनाचे सह-सचिव विधी व न्याय विभाग, औरंगाबाद यांचे कार्यालय.

The Office of the Joint Secretary to Government, Law and Judiciary Department, Aurangabad.

वेगवेगळ्या दिवाणी अधिनियम व फौजदारी अधिनियमाखाली देण्यात आलेले अभिप्राय आणि (दोषमुक्ती विरुद्ध व शिक्षेत वाढ करण्याबद्दलची) फौजदारी अपीले तसेच त्या त्या वर्षी उच्च न्यायालयात व सर्वोच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेले फौजदारी अर्जही खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आले आहेत.

The following table, indicates the opinions given under several Civil Acts and Criminal Acts and the Criminal appeals against acquittals and for enhancement of sentence and also Civil and Criminal applications filed in the High Court and Supreme Court during the respective years.

हे कार्यालय मुख्यतः मराठवाडा विभागासंबंधीचे काम करते व ते, मुंबई कार्यालयीन वाद शाखा निकालात काढित असलेल्या कामकाजाप्रमाणेच असल्याने निकालासंबंधीची प्रमाणे निश्चित करता येत नाहीत.

This office mainly does the work pertaining to Marathwada Region and is similar to the work disposed of by litigation Branch in Mumbai. Hence no norms of disposal can be fixed.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणे काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे As per norms if any, No. of cases to be disposed of	वर्षाची आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात आलेली प्रकरणे		एकूण Total	वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases							
		2013	2014	2015	2013		2014	2015	2013	2014		2015						
१. दिवाणी अधिनियमाखाली अभिप्रायासाठी आलेली प्रकरणे- (अ) संविधानिक कायदा (ब) प्रशासकीय कायदा (क) भूधृति (ड) सेवा (इ) स्थानिक कर (फ) विद्यापीठीय कायदा (ग) इतर किरकोळ प्रकरणे	--	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	1. References for opinion under Civil Acts. (a) Constitutional Law (b) Administrative Law (c) Tenure (d) Services (e) Local Tax (f) University Law (g) Other Miscellaneous cases
२. फौजदारी अधिनियमाखाली अभिप्रायासाठी आलेली प्रकरणे.	--	24	17	12	511	380	518	535	397	530	518	385	512	17	12	18	2. References for opinion under Criminal Acts.	
३. दोषमुक्ती विरुद्ध व शिक्षेत वाढ करण्याबद्दली फौजदारी अपीले.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	512	--	--	--	--	3. Criminal Appeals, opinions (against Acquittal and enhancement of sentence).	

क्र. क्रिकोड प्रकरणे	२०	२५	११	३३२२	४०४६	६७८९	३३४२	४०७१	६२००	३३१७	४०६०	०	२५	११	०	४. Miscellaneous references
(एक) दिवाणी	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0	25	11	0	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	--	--	--	--	--	--	७७८	७८५	१४८७	७७८	७८५	--	--	--	--	(ii) Criminal
५. सर्वोच्च न्यायालयातील वाद																
(एक) दिवाणी	--	--	--	१	१	--	--	१	--	--	--	१	--	--	--	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	--	२	१	२५	३७	६४	२७	३९	६५	२५	३८	६१	२	१	४	(ii) Criminal
६. उच्च न्यायालयातील वाद																
(एक) प्रथम व द्वितीय अपील	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(i) 1st and 2nd Appeal (Civil)
(दोन) क्रिकोड दिवाणी व फौजदारी अर्ज.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(ii) Miscellaneous application (Civil and Criminal).
(तीन) फौजदारी अपिले, सुधारीत.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(iii) Criminal Appeals and Applications Bail Revision.
(चार) लेखी जामीन अर्ज	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(iv) Writ Petitions receipts.
७. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणातील वाद.																
८. जिल्हा न्यायालयातील वाद																
(एक) दिवाणी संहिताच्या कलम ८० खालील सूचना.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(i) Suit notices u/s 80 of Civil Procedure Code.
(दोन) दिवाणी दाव्याच्या सूचना करिता किंवा बचावाकरिता मंजुरी.	--	--	--	१	१	१	१	१	१	१	१	--	--	--	--	(ii) Sanction for institutions or defence of Civil Suits.
(तीन) दिवाणी दाव्यातील लिखित विवरण पत्रास मान्यता.	--	--	--	४	--	--	४	--	--	४	--	--	--	--	--	(iii) Approval of written statement in Civil Suits.
(चार) दिवाणी अपिले दाखल करण्यास मंजुरी.	--	--	५१	४५२२	३९१०	९६९	४५४२	३४१०	१०२०	४५४२	३८५१	१०००	--	५१	१४	(iv) Sanction for filing of Civil Appeals

-१०
-X

Fees and Law Charges Bill of Law Officers

The following table, indicates the Number of bills of fees and law charges received and paid to the Special Counsel and Supreme Court Advocates fees for murder cases and references; regarding reasonableness of fees from other Departments of Mantralaya, Government of India and other State Governments and law charges of District Government Pleaders and the Government Counsels in the Appellate side and original side of the High Court during the respective years. In addition to these Bills the work of scrutiny, passing and duly counter signing of Bills of Fees and Law Charges in civil cases, enhanced fees of Government Pleaders is done in the XVIII and in the office of the Joint Secretary, Law and Judiciary Deptt., Nagpur and Aurangabad.

रक्कम देण्यात आलेली बिले						वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली बिले			Nature of Bills (up to 31-12-2014)
Payment of Biills made						Bills pending at the end of year			
2013-2014		2014-2015		2015-2016		2013-2014	2014-2015	2015-2016	
बिले Bills 12	रक्कम Amount 13	बिले Bills 14	रक्कम Amount 15	बिले Bills 16	रक्कम Amount 17	18	19	20	
A. Desk XVIII									
-	-	6	3809000	-	-	-	1	2	1. Fees and Law Charges Bills of Special Counsel.
188	2595000	92	3842300	--	3770850	13	64	6	2. Fees and Law Charges Bills of Supreme Court Advocates.
-	--	-	-	-	-	-	-	-	3.Fees Bills in Murder Cases.
-	12308560	319	23298125	-	28719545	12	18	89	4.Fees of Govt. Pleaders, Public Prosecutors and Counsel of High Court and City Civil and Sessions Court, Mumbai.
-	1561860	64	3449600	-	4325900	3	-	16	5. Fees of Presenting Officers and Panel Counsel of Maharashtra Administative Tribunal.
-	300825	24	50315	-	654200	2	-	2	6.Fees and Law charges of District Govt. Pleaders.
-	16766245	505	34549340	-	37470495	30	83	115	Total (1 to 6)
-	--	-	-	-	-	-	-	-	7.Reference regarding reasonableness of fees.
B. Joint Secretary Law and Judiciary, Department, Nagpur.									
-	-	-	-	-	-	--	-	-	1.Fees and Law Charges Bills of Special Counsel.
-	--	-	-	-	-	-	-	-	2.Fees and Law Charges Bills of Supreme Court Advocates.
-	0	-	-	-	-	-	-	-	3.Fees Bills in Murder Cases.
326	19558800	164	43707500	115	28025750	-	-	9	4.Fees of Counsel on original side and Appellate side.
70	2235600	41	4421850	33	3388780	-	-	-	5.Fees of Presenting Officers and Panel Counsel of Maharashtra Administative Tribunal.
33	272744	28	330798	39	435885	-	3	-	6.Fees and Law Charges of District Govt. Pleaders.
-	--	-	-	-	-	-	-	-	7.Legal Assistance.
429	22067144	237	48460148	187	31850415	-	3	9	Total (1 to 7)
-	--	--	-	-	-	-	-	-	8.Reference regarding reasonableness of fees.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
क) सह. सचिव, विधी व न्याय विभाग, औरंगाबाद										
१. विशेष समुपदेशींची फी व वादव्ययाची बिले.		-	21	8	22	14	45	22	35	53
२. सर्वोच्च न्यायालयातील अभिवक्त्यांची फी व १२८ वादव्ययाची बिले.		-	-	-	-	-	-	-	-	-
३. खून प्रकरणातील फी व बिले		-	-	-	-	-	-	-	-	-
४. मूळ आणि अपील शाखांकडील समुप-देशींची फी		-	-	11	221	267	178	221	267	189
५. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणांकडील समुपदेशींची फी.		-	-	-	106	40	36	116	40	36
६. जिल्हा सरकारी वकीलांची फी व वादव्ययाची बिले.		-	13	12	26	25	21	26	38	33
एकूण (१ ते ६)		-	34	31	375	346	280	375	380	311
७. फी बदलच्या रास्तपणासाठी आलेले संदर्भ		-	-	-	-	-	-	-	-	-

तक्ता - १०
TABLE--X

खालील तक्ते महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरणाची माहिती दर्शवितात.
(डिसेंबर २०१५ पर्यंत)

Following table indicates the budget provision and expenditure made by Maharashtra State Legal Services Authority. (December 2015)

वित्तिय वर्ष	अनुदान Budget provision	झालेला खर्च Expenditure incurred
1	2	3
2013-2014	107742000	105299707
2014-2015	125898000	109312136
2015-2016	72590000	96718096

खालील तक्ता लोकन्यायालयाची माहिती दर्शवितो

वर्ष	लोकन्यायालयाची संख्या	निकालात काढलेली प्रकरणे	मोटार अपघात दावा प्रकरणातील नुकसान भरपाई रक्कम	योजनेचा फायदा मिळालेल्यांची संख्या
1	2	3	4	5
2013-2014	1910	299476	2988531023	487435
2014-2015	2455	471560	3738654071	799607
2015-2016	1906	125832	1580532422	230448

(३१ डिसेंबर २०१५ पर्यंत)

विधी सेवेची माहिती :-

वर्ष	मागील वर्षातील प्रलंबित अर्ज	आलेले अर्ज	निकाली अर्ज	वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्ज	कायदेविषयक सहाय्य देण्यात आलेल्या व्यक्ती
1	2	3	4	5	6
2013-2014	140	7154	7136	158	7388
2014-2015	158	6921	6906	173	6938
2015-2016	173	4553	4543	183	4635

(३१ डिसेंबर २०१५ पर्यंत)

विधी साक्षरता शिबीरे :-

वर्ष	विधी साक्षरता शिबीरे	योजनेचा लाभ मिळाल्यांची संख्या
1	2	3
2013-2014	6592	841837
2014-2015	10193	835364
2015-2016	5288	405170

(३१ डिसेंबर २०१५ पर्यंत)

- ९ चालू
--- IX

12	13	14	15	16	17	18	19	20	
									C. Joint Secretary, Law and Judiciary Department, Aurangabad.
1	15000	27	168000	24	272500	21	8	29	81. Fees and Law Charges Bills of Special Counsel
--	--	--	--	--	--	--	--	--	2. Fees and Law Charges Bills of Supreme Court, Advocates
--	--	--	--	--	--	--	--	--	3. Fees Bill in Murder Cases.
221	9519200	256	32984800	142	39842250	--	11	47	4. Fees of Counsel on Original Side and Appellate Side.
106	3725500	36	3000750	36	5716200	--	--	--	5. Fees of Panel Counsels of Maharashtra Administrative Tribunal.
13	219078	29	188949	29	452965	13	12	4	6. Fees and Law Charges of District Govt. Pleaders.
341	13478778	349	36342499	231	46283515	34	31	80	Total (1 to 6)
--	--	--	--	--	--	--	--	--	7. References regarding reasonableness of fees

तक्ता - १२
TABLE--XII

ठेव संलग्न विमा योजना :-

भविष्य निर्वाह निधी वर्गणीदारांचे सेवेत असताना निधन झाले तर त्याच्या कायदेशिर वारसदारांस विशेष सामाजिक सुरक्षा मिळावी आणि शासकीय कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या भविष्य निर्वाह निधी मधील बचत वाढविण्यास उत्तेजन मिळावे या हेतूने महाराष्ट्र भविष्य निर्वाह निधी नियमावलीतील नियम क्रमांक ३० मध्ये ठेव संलग्न विमा योजना अंतर्भूत करण्यात आलेली आहे. सदर नियमामधील वित्तीय मर्यादेमधील अतिरिक्त अनुज्ञेय रकमेच्या कमाल मर्यादेत दिनांक १ डिसेंबर २००३ पासून रुपये ३०,००० वरून ६०,००० इतकी वाढ करण्यात आलेली आहे. या योजनेखाली अतिरिक्त अनुज्ञेय रक्कम मिळण्यास पात्र होण्यासाठी वर्गणीदारांच्या मृत्युलगत पुर्वीच्या ३ वर्षात कोणत्याही वेळी पदाच्या वेतनश्रेणीच्या कमाल मर्यादेनुसार ठराविक शिल्लक रक्कम खात्यावर असणे आवश्यक आहे.

Deposit Linked Insurance Scheme

With a view to provide Special Social Security to the Legal heirs of the subscribers of the General Provident Fund on his death while in service and to encourage the Government Servant to increase their Provident Fund subscription, the Deposit Linked Insurance Scheme has been included in Rule 30 of the Rules for Maharashtra General Provident Fund. Under the said Rule the limit of maximum amount of the admissible additional amount has been raised from Rs. 30,000 to Rs. 60,000 with effect from 1st December 2003. Under this Scheme, in order to become eligible to receive the admissible additional amount. It is necessary that a specific amount should remain at balance on the account at any time during the period of 3 years preceding the death of the subscriber, in accordance with the maximum pay scale of the post.

कालावधी	या योजनेखाली येणारी प्रकरणे	अर्थसंकल्पीय तरतूद	देण्यात आलेली रक्कम	शिल्लक	वर्ष
1	Cases falling under the Scheme	Budget Estimates	Amount sanctioned	रक्कम Amount remained to be paid	Year
1	2	3	4	5	6
2013-2014 भारित (Charged)	9	550000	513000	—	2013-2014
दत्तमत (Voted)	75	4020000	4400000	—	
2014-2015 भारित (Charged)	10	600000	600000	—	2014-2015
दत्तमत (Voted)	74	4500000	4440000	—	
2015-2016 भारित (Charged)	—	—	—	—	
दत्तमत (Voted)	—	—	—	—	2015-2016

तक्ता - १३
TABLE—XIII

शासकीय कर्मचाऱ्यांना उत्सवासाठी अग्रिम धने :-

खालील तक्ता विधी व न्याय विभाग तसेच त्यांच्या नियंत्रणाखालील कार्यालयाकडून देण्यात आलेल्या कर्मचाऱ्यांची संख्या व त्यांना देण्यात आलेली उत्सव अग्रिमाची एकूण रक्कम दर्शवितो.

Festival Advance to Government Servants.

The following Table indicates the No. of Government servants to whom the advances for festival were paid by this Department and also heads of offices under Law and Judiciary Department for the staff working under them.

	2013-2014		2014-2015		2015-2016		Nature of Advance
	व्यक्ती No. of Persons	दिलेली रक्कम Amount Paid	व्यक्ती No. of Persons	दिलेली रक्कम Amount Paid	व्यक्ती No. of Persons	दिलेली रक्कम Amount Paid	
1	2	3	4	5	6	7	8
उत्सव अग्रिम	17381	83034000	18937	90851000	20387	200210000	Festival Advance

---

तक्ता-१४
TABLE--XIV

नगरपालिका व इतर स्थानिक संस्था यांना दिलेली सहाय्यक अनुदाने -

(१) खालील तक्ता नगरपालिका व इतर स्थानिक संस्था यांना संबंधित अधिनियमांखालील प्रकरणात दंडाच्या व फीच्या स्वरूपात वसूल केलेल्या व शासनाकडे जमा झालेल्या रकमाच्या प्रमाणात त्यांना शासनाने दिलेले सहाय्यक अनुदान दाखवतो.

मुख्य महानगर दंडाधिकारी व जिल्हा न्यायाधीश यांनी दिलेल्या माहितीच्या आधारे, वसूल झालेल्या व शासनाकडे जमा झालेल्या दंड व फीच्या एकूण रकमेमधून साक्षीदारांचे भत्ते व न्यायाधिकाऱ्यांचा प्रवास खर्च यावरील प्रत्यक्ष खर्च याशिवाय आस्थापना खर्च म्हणून एकूण जमा दंड रकमेच्या ५० टक्के एवढी रक्कम वजा करून शिल्लक रक्कम नगरपालिका व इतर स्थानिक संस्थांना सहाय्यक अनुदान म्हणून दिली जाते. ३१-३-१९९६ पूर्वी हे प्रमाण ६० : ४० या प्रमाणात होते न्यायालयाच्या आस्थापना खर्चांमध्ये झालेल्या वाढीमुळे पुर्वलक्षी प्रभावाने हे प्रमाण १५ फेब्रुवारी, १९९९ पासून ५० : ५० असे करण्यात आले आहे. तदनंतर १-४-२००१ रोजी सदर निर्णय नव्याने काढणे अपेक्षित होते शा. नि. वि. व. न्या. वि. दि. २९-३-२०१४ अन्वये सदर ५०.५० प्रमाणास १-४-२००१ पासून पुर्वलक्षी प्रमाणाने मंजूरी देण्यात आली आहे.

		वजा करण्यात यावयाच्या रकमा deductions to be made			
		वसूल झालेली व शासनाकडे जमा झालेली दंड व फीची रक्कम Amount of Fines and Fees realised and credited to Government A/c		आस्थापना खर्च Establishment Charges	
		2013-2014	2014-2015	2013-2014	2014-2015
1	2	3	4	5	
एकूण ...	111707177	123428547	55853588	61398271	

प्राण्यांस निर्दयतेने वागविण्यास प्रतिबंध करणाऱ्या संस्थांना दिलेले सहाय्यक अनुदाने -

(२) खालील तक्ता प्राण्यांना निर्दयतेने वागविण्यास प्रतिबंध अधिनियम, १९६० खालील प्रकरणांमधून वसूल झालेल्या व शासनाकडे जमा झालेल्या एकूण फी व दंडाच्या रकमांबाबत प्राण्यांस निर्दयतेने वागविण्यास प्रतिबंध करणाऱ्या संस्थांना दिलेले "सहाय्यक अनुदान" दर्शवितो. दंड व फीच्या रकमेमधून साक्षीदारांचे भत्ते व न्यायाधिकाऱ्यांचा प्रवास खर्च या वरील प्रत्यक्ष खर्च तसेच आस्थापना खर्च म्हणून एकूण रकमेच्या २० टक्के एवढी रक्कम वजा करून हे सहाय्यक अनुदान दिले जाते.

		वजा करण्यात deductions			
		वसूल झालेली व शासनाकडे जमा झालेली दंड व फीची रक्कम Amount of Fines and Fees realised and credited to Government A/c		आस्थापना खर्च Establishment Charges	
		2013-2014	2014-2015	2013-2014	2014-2015
1	2	3	4	5	
एकूण ...	695850	583100	139170	116620	

१४
XIV

Grant-in-aid paid to Local Bodies and Municipalities.

(1) The following table indicates the grant-in aid sanctioned to the Municipalities and other Local Bodies in respect of fines and fees realised and credited to Government Account in cases under the Municipal and other Local Acts during the respective years.

The amount equal to 50 per cent of the total fines and fees realised in these cases is deducted on account of establishment charges in addition to the amount spent on expenses to meet Bhatta charges to witnesses and Travelling Allowance to Magistrates on the basis of the information furnished by the Chief Metropolitan Magistrate, Mumbai and the District and Sessions Judges and the balance amount is paid as grant-in-aid. The percentage formerly was in the ratio of 60:40 and has been revised as per G. R. dated 15-2-1999 to 50:50 with effect from 1st April 96 owing to the increase in the establishment charges of Courts. G. R. dated 29-3-2014 keep the ratio 50.50 percent retrospectively.

यावयाच्या रकमा
to be made

इतर खर्च Other Charges		दंडाची परत केलेली रक्कम Amount of the fine refunded		देय रक्कम Net payable	मंजूर केलेले सहाय्यक अनुदान Amount of grant-in-aid sanctioned			
2013-2014	2013-2014	2014-2015	2014-2015	2015-2016	2014-2015	2015-2016		
6	7	7-A	8	9	10	11		
-	-	-	56697817	62030276	56697817	5179800	...	Totals

१५
XV

Grant-in-aid paid to the societies for Prevention of Cruelty to Animals.

(2) The following table indicates the grant-in-aid sanctioned to the institutions for the Prevention of Cruelty to Animals from the fines and fees realised and credited to Government Account in cases under the Prevention of Cruelty to Animals Act, 1960. The amount of grant-in-aid was being paid after deduction of an amount equal to 20% of the total fines and fees realised in these cases in addition to the actual expenses incurred on the Bhatta charges to witnesses and travelling expenses of the Magistrate.

यावयाच्या रकमा
to be made

इतर खर्च Other Charges		देय रक्कम Net payable		मंजूर केलेले सहाय्यक अनुदान Amount of grant-in-aid sanctioned			
2013-2014	2014-2015	2013-2014 (2-4-6)	2014-2015	2014-2015	2015-2016		
6	7	8	9	10	11		
-	-	556680	466480	232000	266000	...	Total

तक्ता-१६
TABLE-XVI

नियम व आदेश शाखा (र शाखा)

खालील तक्ता केंद्रीय व राज्य कायद्यांखालील महाराष्ट्र नियम व आदेशांच्या पुनःस्थापना मालिकाकरिता तयार केलेली पृष्ठ संख्या दर्शवितो.

कामाचे विशिष्ट स्वरूप पहाता कामे निकालात काढण्यासाठी प्रमाणके ठरविणे शक्य नाही.

Rules and Orders Branch (R Branch)

The following table shows the number of pages prepared for Replacement Series to Maharashtra Rules and Orders under State and Central Acts.

Looking to the peculiar nature of the work, it is not possible to fix any norms.

अ. नं. Sr. No.	कामाचे स्वरूप	पृष्ठ संख्या No. of pages			Nature of Work
		2013 3	2014 4	2015 5	
1	2				6
१.	पुनःस्थापना मालिकेकरिता निवडण्यासाठी तपासावयाची राजपत्राची पृष्ठ संख्या.	5983	3928	5357	1. No of Gazette pages required to be examined for sorting out rules and orders for Replacement Series.
२.	छापलेल्या नियम व आदेशामध्ये सुधारणा केलेली पृष्ठसंख्या.	--	--	--	2. No of pages in which corrections have been carried out in the published Rules and Orders.
	(अ) वर्षाच्या आरंभी ... राज्य कायदे	1077	--	1328	(a) No of pages in balance. ... State Acts
	शिल्लक असलेली पृष्ठ संख्या ...केंद्रीय कायदे	--	--	2600	at beginning of the year. ... Central Acts
	(ब) वर्षात सुधारणा केलेली ...राज्य कायदे	--	--	--	(b) No. of pages corrected during ... State Acts
	पृष्ठ संख्या ...केंद्रीय कायदे	--	--	--	the year. ... Central Acts
	(क) मूळ अधिसूचना व नवीन ...राज्य कायदे	1314	--	--	(c) No. of pages pasted relating to ... State Acts
	नियमासंबंधी चिकटविलेली ...केंद्रीय कायदे	634	--	--	to original Notifications and ... Central Acts
	पृष्ठ संख्या.				New Rules.
	एकूण...(२)	1077	--	1328	Total (b) ... State Acts
	...केंद्रीय कायदे	1948	--	2600	... Central Acts
३.	पुनःस्थापना मालिका ... राज्य कायदे	--	--	--	3. No. of pages sent to the Press ... State Acts
	छापण्यासाठी मुद्रणालयास ... केंद्रीय कायदे	1314	1186	--	for printing the replacement ...Central Acts
	पाठविलेली पृष्ठ संख्या.				Series.
४.	शिल्लक राहिलेली पृष्ठ संख्या ... राज्य कायदे	--	1328	4773	4. No of pages remained in balance ...State Acts
	... केंद्रीय कायदे	--	2600	584	... Central Acts
५.	मुद्रित तपासण्यासाठी मुद्रणालयाकडून आलेली पृष्ठ संख्या-				5. No. of pages received from the press for checking the Proof.
	(अ) वर्षाच्या आरंभी शिल्लक ...राज्य कायदे	--	--	--	(a) No. of pages in balance at the ... State Acts
	असलेली पृष्ठ संख्या. ... केंद्रीय कायदे	--	850	--	beginning of the year. ... Central Acts
	(ब) वर्षात आलेली पृष्ठ संख्या ... राज्य कायदे	--	--	--	(b) No. of pages received during ... State Acts
	... केंद्रीय कायदे	765	336	--	the year. ... Central Acts
	एकूण (५)	--	--	--	Total (5) ... State Acts
	... केंद्रीय कायदे	765	1186	--	... Central Acts
६.	पुनःस्थापना मालिकेच्या अंतिम ... राज्य कायदे	1077	--	--	6. No. of pages sent to the press for ... State Acts
	मुद्रणासाठी पाठविलेली पृष्ठ संख्या... केंद्रीय कायदे	765	1186	--	final printing of the Replacement Series .... Central Acts
७.	अंतिम मुद्रणासाठी अद्याप ... राज्य कायदे	--	1328	4773	7. No. of pages yet to be sent to the ... State Acts
	पाठवावयाची पृष्ठ संख्या. ... केंद्रीय कायदे	850	2600	584	press for final Printing. ... Central Acts
८.	संकीर्ण ...	--	69	75	8. Miscellaneous.

तक्ता - १७
TABLE--XVII

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Personnel Summary

Designation	Scale of Pay / वेतनश्रेणी + G. P. 2 + ग्रेड पे.	No. of Posts/पदसंख्या		पदनाम
		2015-2016	2016-2017	
1		3		4
PROGRAMME --				१. कार्यक्रम-
LAW AND JUDICIARY DEPARTMENT (Mantralaya)				विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय विभाग)
<i>Gazetted --</i>				(अ) राजपत्रित-
Principal Secretary and Remembrancer of Legal Affairs				१. प्रधान सचिव व विधी परामर्शी
Secretary (legislation)	... 37400-67000+10000	Pay of D. J. ... 1	1	.. सचिव (विधी विधान)
Principal Secretary & Senior Legal Adviser	... 37400-67000+10000/10000	Pay of D. J. ... 1	1	.. प्रधान सचिव व वरिष्ठ विधी सल्लागार
Legal adviser-cum-Joint Secretary	... 37400-67000+8700	Pay of D. J. ... 2	2	.. विधी सल्लागार नि-सह-सचिव
Joint Secretary (Law & J.D., N/A)	... 37400-67000+8700	... 2	2	.. सहसचिव (विधी न्याय विभाग नागपूर/औरंगाबाद)
Solicitor and Joint Secretary	... 37400-67000+8700	... 1	1	.. सॉलिसिटर-नि-सहसचिव
Draftsman-cum Joint Secretary	... 37400-67000+8700	... 2	2	.. प्रारूपकार-नि-सहसचिव
Joint Secretary.	...	... --	--	.. सह-सचिव
Deputy Secretary.	... 15600-39100+7600	... 2	2	.. उप-सचिव
Deputy Draftsman-cum-Deputy Secretary.	.. 15600-39100+7600	... 5	5	.. उपप्रारूपकार-नि-उप सचिव
Deputy Legal Adviser-cum-Deputy Secretary.	... 15600-39100+7600	... 4	4	.. विधी उप सल्लागार नि-उप सचिव
Solicitor (Mofussil Litigation) Cum. Dy Sec	... 51550-1230-58930-1380-63070	... 2	2	..सॉलिसिटर(मुफसिल लिटिगेशन)नि-उप सचिव
Assistant Solicitor and Ex-Officio, Deputy Secretary	... 15600-39100+7600	... 1	1	.. सहायक सॉलिसिटर-नि-पदसिद्ध उपसचिव
Dy. Secretary, (Legal) Maharashtra State legal Service Authority	... 15600-39100+7600	... 1	1	.. उप-सचिव, (विधी) महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण.
Under Secretary (legal)/D.S.(legal)/J.S.(legal)	... 15600-39100+6600/15600-39100+7600	... 7	7	.. अपर सचिव (विधी)
Under Secretary (Non legal)	... 15600-39100+6600	... 4	4	.. अवर सचिव (विधी विषयेतर)
Assistant Draftsman-cum-Under Secretary	... 15600-39100+6600	... 10	10	.. सहायक प्रारूपकार-नि-अवर सचिव
Assistant Legal Adviser-cum-Under Secretary.	15600-39100+6600	4	4	.. सहायक विधी सल्लागार-नि-अवर सचिव
Senior Personal Assistant	... 15600-39100+6600	... 1	1	.. वरिष्ठ स्वीय सहायक
Junior Draftsman	... 15600-39100+5400	... 4	4	.. कनिष्ठ प्रारूपकार
Librarian and Reference Officer	... 15600-39100+5400	... 1	1	.. ग्रंथपाल व संदर्भ अधिकारी
Section Officer	... 9300-34800+4400/5400	... 27	27	.. कक्ष अधिकारी (नागपूर व औरंगाबाद सहित)
Superintendent (legal)	... 9300-34800+4800	... 8	8	.. अधीक्षक (विधी)
Stenographer (Selection Grade)	... 9300-34800+4600	... 1	1	.. लघुलेखक (निवड श्रेणी)
Total		... 92	92	.. एकूण
Non-Gazetted-Class III-				(ब) अराजपत्रित वर्ग-३
Assistant (Legal side)	9300-34800+4400	... 20	20	.. सहायक (विधी शाखा)
Assistant (Non Legal side)	... 9300-34800+4300	... 65	65	.. सहायक विधीतर (प्रशासन) शाखा
Stenographer (H.G.)	... 9300-34800+4400	... 22	22	.. लघुलेखक (उच्चश्रेणी)
Stenographer (L.G.)	... 9300-34800+4300	... 21	21	.. लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Head Typist	... 5200-20200+2400	... 1	1	.. मुख्य टंकलेखक
Steno-Typist	... 5200-20200+2400	... 4	4	.. लघु टंकलेखक
Clerk cum Typist	... 5200-20200+1900	... 90	90	.. लिपिक नि. टंकलेखक
Searcher-cum-Movement Keeper	... 5200-20200+1900	... 3	3	.. सर्चर-कम-मुव्हमेंट कीपर
Driver	... 5200-20200+1900	... 6	6	.. चालक
Total	...	232	232	.. एकूण
Total	...	324	324	.. एकूण (अ + ब)
Class IV				(क) अराजपत्रित वर्ग-४
Havaldar	... 4440-7440+1600	... 2	2	.. हवालदार
Naik	... 4440-7440+1600	... 9	9	.. नाईक
Shelf Attendant	... 4440-7440+1600	... 1	1	.. अलमारी परिचर
Filer	... 4440-7440+1600	... 1	1	.. फाईलर
Roneo Operator	... 4440-7440+1600	... 2	2	.. रोनिओ चालक
Zerox Operator	... 4440-7440+1600	... 1	1	.. झेरोक्स ऑपरेटर
Peon	... 4440-7440+1300	... 46	46	.. चपराशी
Total	...	62	62	.. एकूण
Grant Total	...	386	386	.. एकूण बेरीज (अ + ब + क)

न्याय मंडळाची रचना
Organizaton of Judiciary Department

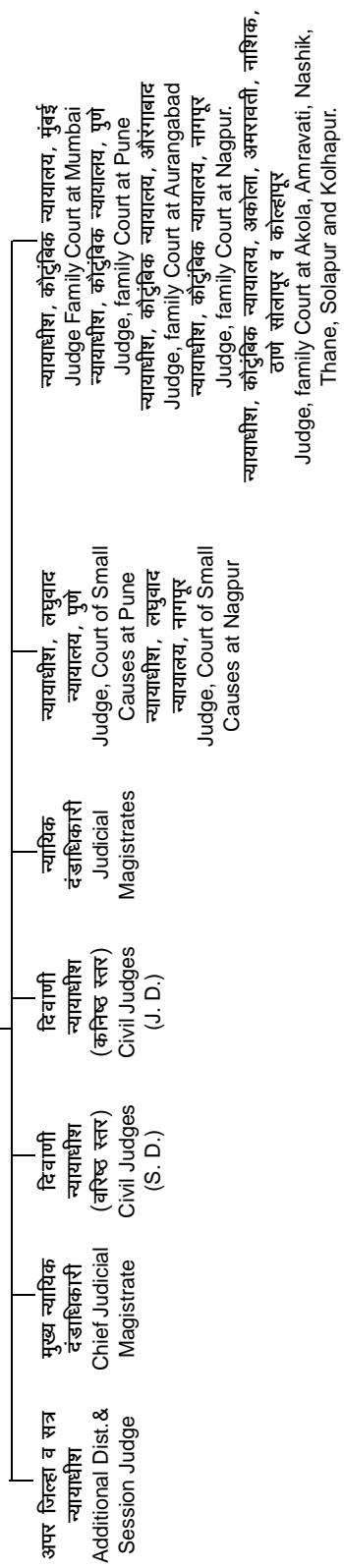
उच्च न्यायालय
HIGH COURT

Programmes 2, 4, 5 and 6 are concerned with the Judiciary.

कार्यक्रम २, ४, ५ आणि ६ हे न्याय मंडळाशी संबंधीत आहेत

मूळ न्याय शाखा Original side Registrar प्रबंधक Prothonotary and Senior Master. लेखा अन्वेषण आयुक्त, उच्च न्यायालय, मुंबई Commissioner for Taking Accounts, High Court, Mumbai. सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई Official Assignee, High Court, Mumbai. न्यायालय धारक, उच्च न्यायालय, मुंबई Court Receiver, High Court, Mumbai. परिव्यय निर्धारक, उच्च न्यायालय, मुंबई Taxing Master, High Court, Mumbai. नादारी प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई Insolvency Registrar, High Court, Mumbai. मुख्य अनुवादक व दुभाषी, उच्च न्यायालय, मुंबई Chief Translator and Interpreter, High Court, Mumbai. लेखा अधिकारी, उच्च न्यायालय, मुंबई Account Officer, High Court, Mumbai.	अपील शाखा Appellate side प्रबंधक उच्च न्यायालय मुंबई. Registrar, High Court, Mumbai. प्रमुख न्यायाधीश, मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय व सत्र न्यायाधीश, बृहन्मुंबई. Principal Judge, Mumbai City Civil Court and Session Judge, Greater Mumbai. अपर प्रमुख न्यायाधीश, मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय व अपर सत्र न्यायाधीश बृहन्मुंबई. Additional Principal Judge, Mumbai City Civil Court and Additional Session Judge, Greater Mumbai. नगर दिवाणी न्यायालयाचे न्यायाधीश व अपर सत्र न्यायाधीश, बृहन्मुंबई Judge of the City Civil Court and Additional Session Judge Greater Mumbai. मुख्य महानगर दंडाधिकारी, बृहन्मुंबई. Chief Metropolitan Magistrate, Greater Mumbai. अपर मुख्य महानगर दंडाधिकारी, बृहन्मुंबई आणि महानगर दंडाधिकारी, बृहन्मुंबई. Additional Chief Metropolitan Magistrate, Greater Mumbai and Metropolitan Magistrate, Greater Mumbai. मुख्य न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, बृहन्मुंबई Chief Judge, Court of Small Causes, Greater Mumbai. अपर मुख्य न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, बृहन्मुंबई. Additional Chief Judge, Court of Small Causes, Greater Mumbai. न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, बृहन्मुंबई. Judges, Court of Small Causes, Greater Mumbai.	उच्च न्यायालयाचे नागपूर येथील न्यायपीठ High Court Bench at Nagpur अपर प्रबंधक उच्च न्यायालय मुंबई नागपूर येथील न्यायपीठ. Additional Registrar, High Court of Mumbai at Nagpur. उच्च न्यायालयाचे औरंगाबाद येथील न्यायपीठ High Court Bench at Aurangabad. अपर प्रबंधक उच्च न्यायालय मुंबई औरंगाबाद येथील न्यायपीठ. Additional Registrar, High Court of Mumbai at Aurangabad. उच्च न्यायालयाचे पणजी (गोवे) येथील न्यायपीठ. High Court Bench at Panji (Goa) अपर प्रबंधक, उच्च न्यायालयाचे पणजी (गोवे) येथील न्यायपीठ. Additional Registrar, High Court of Mumbai at Panji (Goa). न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, नागपूर / उत्थान जि. ठाणे. Judicial Officer's Training Institute, Nagpur / Utthan Dist. Thane.
---	--	---

जिल्हा व सत्र
न्यायाधीश
District and
Session Judges.

२. उच्च न्यायालय

प्रस्तावना:-

मुंबई येथील उच्च न्यायालयाचा न्यायधिकार म्हणजे दिवाणी प्रक्रिया संहिता १९०८ च्या आदेश ४९ अंतर्गत सनदी उच्च न्यायालय आहे आणि देशातील सर्वात जुन्या उच्च न्यायालयांपैकी एक आहे. राणी व्हिक्टोरीयाच्या दिनांक २६ जून, १८६२ च्या सनद अंतर्गत मुंबई उच्च न्यायालयाची स्थापना झाली होती आणि त्याचे उद्घाटन १४ ऑगस्ट, १८६२ रोजी झाले. घटनेच्या २३१ व्या अनुच्छेदानुसार तेंव्हाच्या मुंबई उच्च न्यायालयाची अधिकारीता प्रथमतःत्या वेळच्या गोवा,दमण,आणि दिव या केंद्रशासीत मुंबई उच्च न्यायालय (गोवा,दमण व दिव पर्यन्त अधिकारतेचा विस्तार) अधिनियम १९८१ अन्वये होती. परंतु सन १९८७ मध्ये गोवा,दमण व दिव पुनर्रचना अधिनियम १९८७ अन्वये स्वतंत्र गोवा राज्याची निर्माती झाल्याने घटनेच्या २३१व्या अनुच्छेदानुसार तसेच गोवा,दमण व दिव पुनर्रचना अधिनियम १९८७ च्या कलम २० अन्वये महाराष्ट्र राज्य आणि गोवा राज्य तसेच दादरा नगर हवेली आणि दमण दिव या केंद्रशासीत प्रदेशांसाठी एक सामायिक उच्च न्यायालय कार्यान्वीत झाले.

गोवा, दमण, व दिव पुनर्रचना अधिनियम १९८७ च्या कलम २६ अन्वये सामायिक उच्च न्यायालयाची प्रस्थापना करून त्याचे मुख्यालय मुंबई येथे ठेवण्यात आले. त्यामुळे उच्च न्यायालयाची अधिकारिता संपूर्ण महाराष्ट्र राज्य, गोवा राज्य आणि दमण व दिव तसेच दादरा नगर हवेली या केंद्रशासित प्रदेशावर आहे. या व्यतिरिक्त उच्च न्यायालयाची नागपूर व औरंगाबाद येथे कायम खंडपिठे आहेत.

मूळ न्याय शाखा व अपील न्याय शाखा असे उच्च न्यायालयाचे दोन भाग आहेत. उच्च न्यायालयाचे प्रधान अधिकारी म्हणून उच्च न्यायालयाचे महाप्रबंधक हे पदनिर्देशित आहेत, महाप्रबंधक हे मुंबई उच्च न्यायालयाच्या अपील आणि मूळ शाखांचे प्रमुख आहेत.

मूळ शाखा:-

एकस्वपत्र व इतर संविधि अन्वये प्रदान करण्यात आलेले विविध अधिकार मूळ न्यायशाखेतील न्यायालये बजावीत असतात. तसेच मूळ न्याय शाखेत दाखल करण्यात आलेल्या प्रकरणात एकस्व पत्राच्या खंड १५ अनुसार उच्च न्यायालयाच्या एकल न्यायाधीशाच्या न्याय निर्णयातून उद्भवणारी अपील, निकाली काढण्यात येतात. मूळ न्यायाशाखेवरील दाव्यांच्या प्रकरणा संबंधी आर्थिक अधिकारिता रुपये एक कोटीहून अधिक मूल्यांकन असलेल्या प्रकरणी आहे, तर मूळ शाखेवरील प्रकरणासंबंधी प्रादेशिक अधिकारिता बृहन्मुंबई च्या हद्दीपर्यंत आहे.

उच्च न्यायालयाच्या मूळ शाखेमध्ये भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २२६ अनुसार राज्य शासन, केंद्र शासन व बृहन्मुंबई महानगरपालिका आणि भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद १२ अंतर्गत येणाऱ्या इतर सर्व प्राधिकारी यांच्या विरुद्ध सर्व रिट विनंती अर्जाची सुनावणी तसेच सार्वजनिक हितासंबंधीची याचिका आणि बृहन्मुंबईतील अज्ञान पाल्यांच्या पालकांची नियुक्ती करण्यासंबंधी सर्व संकिर्ण प्रकरणे आणि विदेशी दत्तकाविधान संबंधी तसेच भारतीय पालकत्व विनंती अर्ज आणि पारसी विवाह व घटस्फोट अधिनियम, १९६६ अंतर्गत विवाह संबंधी अधिकारिता, या संबंधीच्या प्रकरणांतसुनावणी होते.

उच्च न्यायालयातील मूळ शाखेमध्ये पुढील प्रकारची कामेही करण्यात येतात.

- १) अपिले / प्रत्यक्ष / अप्रत्यक्ष कर अंतर्गत संदर्भ.
- २) भूसंपादन अधिनियम, १९६५, सनदी लेखापाल अधिनियम, १९४९, कंपनी सेक्रेटरीज अधिनियम, १९८० अंतर्गत संदर्भ

३) फेरा / फेमा आणि विदेशी व्यापार (विनियमय आणि विकास) अधिनियम, १९९२.

४) कलम ४३४ खालील आणि १००, ३९१, ३९३, ३९७, ३९८ आणि ६२८ इ. सारख्या इतर निरनिराळ्या कलमांखाली परिसमापच्या प्रकरणासंबंधातील कंपनी विषयक बाबींच्या आणि कलम ४४६(३) आणि कंपनी अधिनियम, १९५६ च्या कलम १०- फ खालील कंपनी अपील, अशी प्रकरणे.

५) नाविक अधिकारिता संबंधीचे वसाहती न्यायालये अधिनियम, १८९० आणि त्या अंतर्गत नाविक आणि उप-नाविक अधिकारिता खाली दावे आणि प्रकरणे.

६) न्यायालय अवमान अधिनियम, १९७१ अंतर्गत याचिका (अर्ज).

७) लवाद आणि समेट अधिनियम, १९९६ खालील प्रकरणे.

८) मृत्युपत्रीय आणि अमृत्युपत्रीय अधिकारिता उत्तराकधकार प्रमाणपत्र, प्रशासन पत्र, मृत व्यक्तीचे अंतिम मृत्युपत्रासंबंधी मृत्युपत्रासंबंधी मृत्युपत्रप्रमाण, तसेच मुंबई विनियमन अधिनियम, १८२७ च्या कलम २ अंतर्गत वारसासंबंधी प्रमाणपत्र संबंधी दावा व विनंती अर्जाची सुनावणी तसेच महाप्रशासकअधिनियम, १९६३ च्या कलम ६ व १७ अंतर्गत विनंती अर्ज / अर्जाची सुनावणी

९) कॉपीराईट (प्रकाशन अधिकार) अधिनियम, १९५७, एकस्व अधिनियम, १९४७ आणि अन्य संबंधित अधिनियमांतर्गत दावे आणि प्रकरणे.

१०) इलाखा शहर नादारी अधिनियम, १९०९ अंतर्गत प्रकरणे.

११) वाणिज्यिक न्यायालय, वाणिज्यिक विभाग आणि उच्च न्यायालयाच्या वाणिज्यिक अपिल विभाग अधिनियम, २०१५ अंतर्गत प्रकरणे.

मुंबई उच्च न्यायालयाच्या सर्वसाधारण मूळ दिवाणी अधिकारितेच्या अधीन इतर सर्व प्रकरणे आणि कार्यवाही.

अपील न्याय शाखा :-

उच्च न्यायालयाच्या अपील शाखेची अधिकारिता महाराष्ट्र राज्याच्या ३४ जिल्ह्यांवर तसेच केंद्रशासित राज्य दमण, दीव आणि दादरा व नगर हवेली या जिल्ह्यांवर आहे.

अपील शाखेकडील न्यायालय खालील प्रकारची अपीले निकालात काढतात.

एक दिवाणी :-

(अ) अपीले :-

(१) दिवाणी प्रकरणातील मूळ हुकूमनाम्यावरून किंवा दिवाणी प्रक्रिया संहिता किंवा एखाद्या स्थानिक किंवा विशेष अधिनियमाखाली दाखल केलेल्या, ज्यात प्रथम न्यायालयातील किंवा न्यायाधिकरण समक्ष असलेल्या वाद विषयवस्तूचे मूल्य रुपये २ कोटी पेक्षा जास्त नाही आणि अजूनही अपीलात असलेल्या वादातील विषयवस्तूचे मूल्य रुपये २ कोटी किंवा कमी आहे, परंतु, अजूनही अपीलात असलेल्या वादातील विषयवस्तूचे मूल्य या उप-वाकखंडात येणाऱ्या संज्ञेचा अन्वयार्थ, जेथे अपील करण्यात आलेले आहे तसेच उलटअपील किंवा उलटहरकती दाखल करण्यात आल्या आहेत अशा अपीलात असलेल्या तसेच उलटअपील किंवा अनेक उलटअपीले किंवा प्रतिहरकतीमधील वाद विषयवस्तूचे एकूण मूल्य आहे असे समजण्यात यावे.

(२) दिवाणी प्रकरणातील अपील हुकूमनाम्यावरून किंवा दिवाणी प्रक्रिया संहिता किंवा दखादा स्थानिक किंवा विशेष अधिनियमाखालील दाखल केलेल्या कामकाजाच्या अभिनिर्णयावरून.

(३) दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या कलम १४० खालील हुकूमनाम्यावरून.

(४) दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या कलम १०४ किंवा दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या आदेश ४३, नियम १ अन्वये पारीत केलेल्या आदेशावरून आणि.

(५) हुकूमनाम्याचा अंमल नसलेल्या स्थानिक किंवा विशेष अधिनियमांतर्गत दिलेल्या आदेशावरून.

(ब) पारशी मुख्य विवाहनिषयक न्यायालयाने पारित केलेल्या हुकूमनामा किंवा आदेशातून उद्भवणारे, पारशी विवाह आणि घटस्फोट अधिनियम, १९३६ च्या कलम ५१ अंतर्गत विनंती अर्ज खेरीज करून दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ११५ खाली किंवा प्रांतिक लघुवाद न्यायालये अधिनियमाच्या कलम २५ किंवा एखाद्या विशेष किंवा स्थानिक अधिनियमाखाली न्यायालयच्या पुनरिक्षण अधिकारितेच्या वापराकरिता दाखल केलेले अर्ज.

(क) वकीला तर्फे उपस्थिती काढून घेण्यासाठी किंवा वकालतनामा रद्द करण्यासाठी किंवा रक्कम जमा किंवा काढून घेण्यासाठी आणि न्यायालय शुल्काच्या रकमेचा परतावा मिळण्यासाठी केलेले अर्ज.

(ड) कंपनी अधिनियम, १९५६ अंतर्गत केलेले अर्ज व त्याखालील कामकाज.

(ई) उच्च न्यायालयातील प्रलंबित किंवा उच्च न्यायालयात दाखल करण्यासाठी प्रस्तावित अपीलालातून किंवा दिवाणी पुनरिक्षण अर्जातून उद्भवणारे किंवा त्यांच्याशी संबंधित अनुषांगिक किंवा वादकालीन इतर सर्व अर्ज आणि तसेच अपीले काढून घेण्यासाठी अर्ज किंवा दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या आदेश २३ नुसार संमती हुकूमनामा (कसेट डिक्री) किंवा आदेशाकरिता अर्ज

या नियमांतर्गत एकल न्यायाधीशद्वारा हाताळवयाच्या अपीलातील किंवा विनंती अर्जातील किंवा विनंती अर्जातील प्रबंधक, उपप्रबंधक किंवा विशेष अधिकारी यांनी पारीत केलेल्या आदेशाचे पुनरिक्षण

दोन फौजदारी -

(अ) ज्यात मृत्यूदंड किंवा जन्मठेप अशी शिक्षा फर्मावली आहे अशा अपराध सिद्धी आदेशांत्यतीरीकत इतर अपराध सिध्दी आदेशां विरुध्द अपीले, दोषमुक्तते विरुध्द अपीले, ज्या प्रकरणात आरोपीवर ज्या गुन्ह्याचा दोषारोप आहे त्या गुन्ह्यात अपराध सिध्द झाल्यावर केवळ दंडात्मक स्वरुपात शिक्षा दिली जाते किंवा १० वर्षांपेक्षा जास्त नाही अशा कारावासाची शिक्षा दिली जाते आणि ज्या गुन्ह्यात अपराधसिध्दी नंतर केवळ दंडात्मक शिक्षा आहे किंवा १० वर्षांपेक्षा कमी कारावासाची शिक्षा आहे, अशा शिक्षेत वाढ होण्याकरिता फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ३७७ अंतर्गत अपील पुनरिक्षण अर्ज न्यायालयातर्फे सुचना (कोर्ट नोटीस)

(ब) मिळकतीच्या विल्हेवाटारसंबंधी आदेशाविरुध्द अपील आणि नुकसानभरपाई, खर्च आणि/शुल्क प्रदानाकरिता निदेश देणारे आदेश किंवा आरोपीस हजर राहण्यास बंधनकारक आदेश आणि आरोपीस कोणत्याही वेळी हजर राहण्यास फर्मावण्यात येईल त्यावेळी शिक्षेचा स्वीकार करून दरम्यानच्या काळात चांगली वर्तणुक ठेण्याबाबत स्वतःस बांधून घेणारा आदेश किंवा आरोपीस समज देण्याचा आदेश

(क) फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ४०१ अंतर्गत न्यायालयाच्या पुनरिक्षण अधिकारितेच्या वापराकरिता अर्ज, आणि फौजदारी विवरणपत्रांच्या परिक्षणावरून किंवा अन्यथा, ज्या प्रकरणांचा अभिलेख मागविण्यात येत आहे, त्यावरील अहवाल.

(ड) ज्या गुन्ह्याचा आरोपीवर दोषारोप आहे त्या गुन्ह्याच्या अपराध सिद्धीनंतर केवळ दंडात्मक शिक्षा किंवा १० वर्षांपेक्षा जास्त नाही अशा कालावधीच्या दोषमुक्तीविरुध्द, फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ३७८ (४) अंतर्गत अपील करण्याची परवानगी मागण्यासाठी अर्ज.

(इ) उच्च न्यायालयात अगोदरच प्रलंबित असलेल्या एखाद्या अपील किंवा अर्जातून उद्भवलेले नसलेले किंवा त्यांच्याशी संबंधित नसलेल्या, जामीन किंवा स्थगितीकरिता केलेले अर्ज.

(फ) एकल न्यायाधीशद्वारा निकाली काढण्यात आलेल्या प्रकरणात भारतीय घटनेच्या अनुच्छेद १३४ अंतर्गत सर्वो न्यायालयात अपील करण्यासाठी परवानगी मिळविण्याकरिता केलेले अर्ज.

(ग) सर्व संकीर्ण अर्जासहीत, उपरोक्त बाबी (अ) ते (क) खालील प्रकरणातून उद्भवणारे किंवा त्यांच्याशी संबंधित जामीन व स्थगिती मिळविण्यासाठी केलेले अर्ज.

(ह) फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ४८२ खालील सर्व अर्जासहित.

(एक) खंडपीठाद्वारे पारित केलेल्या एखाद्या आदेशाचे पुनर्विलोकन, त्यात फेरबदल, किंवा तो आदेश रद्दबातल होण्याकरिता केलेला अर्ज,

(दोन) प्रथम खबरी अहवाल (फर्स्ट इन्फॉर्मेशन रिपोर्ट), गुन्हा नोंद (सी. आर.) दोषारोप पत्र किंवा फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम १५६ (३) अन्वये चौकशीसाठी दिलेला आदेश, रद्दबातल करण्यासाठी केलेले अर्ज, असे अर्ज सरळ कलम ४८२ अंतर्गत किंवा घटनेच्या अनुच्छेद २२६ आणि/किंवा अनुच्छेद २२७ अंतर्गत केलेले आहेत हे लक्षात न घेता जे काही अर्ज असतील अशा सर्व अर्जा व्यतिरिक्त.

एखाद्या खाजगी तक्रारीत आदेशिका (प्रोसेस) निर्गमित करण्यासाठी केलेल्या आदेशास आव्हान देणारे अर्ज.

(ई) कारागृह (मुंबई संचित आणि अभिवचन रजा) नियमावली, १९५९ किंवा कारागृह (गोवा, दमण आणि दीव संचित आणि अभिवचन रजा) नियमावली, १९६८ अन्वये संचित किंवा अभिवचन रजेकरिता अर्ज/विनंती अर्ज किंवा खंडपीठ किंवा एकल न्यायाधीशा समक्ष प्रलंबित प्रकरणात तात्पुरते जामीन मिण्याकरिता केलेले अर्ज, त्या त्या न्यायमंचा समक्ष जाईल. अगोदरच निकालात काढलेल्या प्रकरणातून उद्भवणाऱ्या उपरोक्त स्वरुपाचे अर्ज/विनंती अर्ज ज्या एकल न्यायाधीशांना फौजदारी प्रकरणे सोपवण्यात आली असतील त्यांच्या समक्ष ठेवले जातील.

२) ही नियमावली अंमलात आल्यानंतर, आयकर अधिनियम, १९६१ च्या कलम २६० अ, संपत्ती अधिनियम, १९५७ च्या कलम २७ अ, सीमाशुल्क अधिनियम, १९६२ च्या कलम १३०, केंद्रीय जकात अधिनियम, १९४४ च्या कलम ३५ ग, वित्त अधिनियम, १९९४ च्या कलम ३५ ग, महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कर अधिनियम, २००२ च्या कलम २७, केंद्रीय विक्रीकर अधिनियम, १९५६ च्या कलम ९ (२) सह महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कर अधिनियम, २००२ च्या कलम २७ किंवा यात वर संदर्भित केलेल्या व्यतिरिक्त कोणत्याही कर कायदांतर्गत किंवा जे अधिनियमीत केलेले किंवा पुनरिधिनियमीत केलेले किंवा ही नियमावली अंमलात आल्यानंतर जे अधिनियमीत करण्यात येईल अशा कायदांतर्गत असलेल्या न्याधिकरणाद्वारा पारीत केलेल्या आदेशातून उच्च न्यायालयात अपील करण्याची तरतूद आहे.

कोल्हापूर, नाशिक, पुणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग, सातारा सांगली, सोलापूर आणि ठाणे जिल्हातून उद्भवणारे अपील मुंबई येथील उच्च न्यायालय न्यायाधिकाराच्या प्रोथोनोटीरी आणि सिनिअर मास्टर यांच्याकडे सादर करण्यात येईल आणि त्यावरील सुनावणी मूळ शाखेवरील खंडपीठाकडून होऊन निकाली काढण्यात येईल.

मूळ शाखेवर अशा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष करासंबंधी अपील करण्याची नियमावली, योग्य त्या फेरुरासंसह, उपरोक्त जिल्ह्यांमधून उद्भवणाऱ्या सर्व करासंबंधी अपीलांना सुद्धा लागू राहिल.

मुंबईतील उच्च न्यायालयाच्या अध्यक्षपदी मुख्य न्यायमूर्ती असून त्यांच्यासह सध्याची मंजूर संख्या -६७ आहे व त्यांना सहकारी न्यायाधीश सहाय्य करित असतात. उच्च न्यायालयाच्या प्रशासकीय विभागाचे कामकाज महाप्रबंध हे, मूळ शाखेवरील प्रबंधक, प्रोथोनोटीरी आणि सिनिअर मास्टर आणि अपील शाखेवरील प्रबंधकांच्या मदतीने, पहातात.

मुंबई उच्च न्यायालयाची खंडपीठे :-

नागपूर, औरंगाबाद व पणजी (गोवा) येथे मुंबई उच्च न्यायालयाची कायमस्वरुपी तीन खंडपीठे आहेत मुंबई येथे न्यायाधीशची ३८ मंजूर पदे आहेत. १४ पदे औरंगाबाद येथे, १३ पदे नागपूर येथे नागपूर येथे आणि ३ पदे पणजी (गोवा) येथे आहेत. खंडपीठाचे प्रशासकीय काम प्रबंधक (प्रशासन) पहातात.

न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, महाराष्ट्र, नागपूर

महाराष्ट्र व गोवा राज्यातील न्यायिक अधिकाऱ्यांना न्यायिक प्रशिक्षण देण्याकरिता या संस्थेची पुर्नस्थापना नागपूर येथे दिनांक १२-०१-१९८७ रोजी करण्यात आली. सदर संस्थेत प्रशिक्षणार्थींना राहण्याकरीता वस्तीगृहाची सुविधा उपलब्ध असून तेथे प्रशिक्षणार्थी न्यायिक अधिकारी /सरकारी अभियोक्ता यांना प्रशिक्षण कालावधीत राहावे लागते.

(१) अतिरिक्त/सहायक सरकारी अभियोक्ता	२ आठवडे
(२) नवनियुक्त सहायक सरकारी अभियोक्ता	५ आठवडे
(३) नवनियुक्त न्यायालयीन लिपीक	२ आठवडे

वस्तीगृहाच्या नवीन इमारतीचे व संस्थेतील विस्तारीत बांधकाम पूर्ण झालेले असून ती इतर सर्व सुख सुविधेने उपलब्ध आहे. त्यामुळे एकाचवेळी ६० प्रशिक्षणार्थींना प्रशिक्षण कालावधीत राहण्याची सोय झाली आहे.

मा. उच्च न्यायालयाने लिल्या मंजूरीनुसारमार्च २०१३ मध्ये एकूण ५५ नवनियुक्त उच्च न्यायालयातील लिपीकवर्गीय कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण देण्यात आले. त्याचप्रमाणे २०१५ मध्ये एकूण ११८ प्रशिक्षणार्थी न्यायिक कर्मचारी / अधिकाऱ्यांना **Inter Personal Relationship & Stress Management** "Budgetar Provisions" या विषयांवर प्रशिक्षण देण्यात आले.

संस्थेत तीन अधिकारी म्हणजेच एक संचालक व दोन सहसंचालकांची मंजूर पदे आहेत. सन २०११ पासून महाराष्ट्रातील अतिरिक्त/सहायक सरकारी अभियोक्ता यांना न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, नागपूर येथे नियमित प्रशिक्षण देण्यात येत आहे. एकंदर ११९० अतिरिक्त/सहायक/नवनियुक्त सरकारी अभियोक्तांना प्रशिक्षण देण्यात आले आहे व पुढील नजीकच्या काळात न्यायिक अधिकारी, सरकारी अभियोक्ता व न्यायिक कर्मचाऱ्यांना न्यायिक प्रशिक्षण देण्याचे प्रस्तावित आहे. कोर्ट मॅनेजर यांना सुध्दा भविष्यात प्रशिक्षण देण्याची या संस्थेची तयारी आहे.

महाराष्ट्र न्यायिक अकादमी व भारतीय मध्यस्थी केंद्र आणि प्रशिक्षण संस्थेची माहिती

अधिक चांगले करण्यासाठी प्रयत्नशील हे अकादमीचे दृष्टी विधान आहे. न्यायिक अधिकारी व न्यायदान प्रक्रियेतील सर्व घटकांना सातत्याने न्यायिक प्रशिक्षण देणे हा अकादमीचा हेतु आहे. न्यायिक अधिकाऱ्याने कार्यक्षमता, कुशलता व कायदेविषयक ज्ञानाची सखोलता वाढावी यासाठी तेव्हापासून अकादमीने जाणीवपूर्वक दीर्घ व अल्पकालीन विविध अभ्यासक्रमांचे यशस्वीरित्या आयोजन महाराष्ट्र व गोवा राज्यातील विविध न्यायिक अधिकाऱ्यांसाठी केले आहे. अकादमीने न्यायिक अधिकाऱ्यांना नवीन संसाधने व अभ्यास साहित्या उपलब्ध करून देवून सर्व न्यायालयातील न्यायिक अधिकाऱ्यांना कायद्यातील नवनवीन सुधारणांबाबत अवगत करणेचा प्रयत्न केलेला आहे. व्यावहारिक प्रशिक्षणावर भर देऊन न्यायिक अधिकाऱ्यांची न्यायदान व प्रशासन क्षमता विकसित करण्याचा व त्यांची न्यायिक जागरूकता व संवेदनशीलता वाढविण्याचा अकादमीने सातत्याने प्रयत्न केला आहे. आजपर्यंत अकादमीने एकूण ३०० प्रशिक्षण कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले आहे. अकादमी यापुढे कर्मचाऱ्यांच्या प्रशिक्षणासह जास्तीत जास्त प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित करण्याचे योजिले आहे.

अकादमी न्यायालयीन सुधारणांसाठी एक स्वतंत्र संशोधन शाखा तयार करण्याचेही योजित आहे. अकादमीस राष्ट्रीय ज्ञान संजाल (**National Knowledge Network**) मार्फत अतिवेगवान इंटरनेट जोडणी प्राप्त झालेली आहे व त्याचा वापर अकादमीच्या विविध शैक्षणिक कार्यक्रमांसाठी करण्यात येत आहे.

टेकड्या व तळे यांनी वेढलेल्या निसर्गरम्य ५ हेक्टर परिसरात उत्तन - गोराई रसत्यावर अकादमी वसली आहे. महाराष्ट्र शासनाने अकादमीस १३.७८ हेक्टर एवढी अतिरिक्त जमीन मंजूर केलेली असून त्याचा ताबा मिळण्याची कार्यवाही चालु आहे. प्रशिक्षणार्थ्यांसाठी अत्यंत उत्तम पायाभूत सुविधा अकादमीत उपलब्ध करून देण्यात आल्या आहेत.

अकादमीमध्ये विविधरंगी फुलझाडांनी विकसित केलेली बाग असून त्यामुळे सुंदर वातावरणनिर्मिती झालेली आहे.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

तक्ता-१
TABLE-I

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

प्रत्यक्ष रकमा २०१४-२०१५ अर्थसंकल्प २०१५-२०१६ सुधारलेले अंदाज २०१५-२०१६ अर्थसंकल्प २०१६-२०१७
Actuals 2014-2015 Budget Estimates 2015-2016 Revised Estimates 2015-2016 Budget Estimates 2016-2017

1	2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13		
	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan		योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan
...	--	--	--	2122255	--	2122255	0	--	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
...	--	--	--	2122255	--	2122255	0	--	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
(अ) कार्याचे वर्गीकरण- उच्च न्यायालये	...	168037	--	180000	180000	180000	180001	--	180001	180001	180001	227500	--	227500	--	227500	--	227500	--	227500	--	227500	--	227500	...
एकूण (अ)	...	0	--	0	0	0	0	--	0	0	0	0	--	0	--	0	--	0	--	0	--	0	--	0	...
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण- १०२-१ न्यायाधिश- २० १४००६५	...	10418	--	11000	13200	13200	13200	--	13200	16000	16000	16000	--	16000	--	16000	--	16000	--	16000	--	16000	--	16000	...
वेतन	...	8748	--	9018	8116	8116	8116	--	8116	9830	9830	9830	--	9830	--	9830	--	9830	--	9830	--	9830	--	9830	...
अतिकालीक भत्ता	...	21583	--	26625	46625	46625	46625	--	46625	16600	16600	16600	--	16600	--	16600	--	16600	--	16600	--	16600	--	16600	...
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	...	-	--	60	710	710	710	--	710	800	800	800	--	800	--	800	--	800	--	800	--	800	--	800	...
प्रवास खर्च	...	-	--	-	-	-	-	--	-	-	-	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	-	...
कार्यालयीन खर्च	...	-	--	-	-	-	-	--	-	-	-	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	-	...
विदेश प्रवास	...	-	--	-	-	-	-	--	-	-	-	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	-	...
संगणक खर्च	...	-	--	-	-	-	-	--	-	-	-	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	-	...
एकूण (०१)	...	208786	--	226703	248652	248652	248652	--	248652	270731	270731	270731	--	270731	--	270731	--	270731	--	270731	--	270731	--	270731	...

१०२ उच्च न्यायालये

(०२) (०१) प्रबंधक, मूळ शाखा (२०१४ ००७४)

वेतन	...	174514	--	166500	195001	195001	195001	--	195001	184816	184816	184816	--	184816	--	184816	--	184816	--	184816	--	184816	--	184816	...
अतिकालीक भत्ता	...	1223	--	1150	1035	1035	1035	--	1035	1185	1185	1185	--	1185	--	1185	--	1185	--	1185	--	1185	--	1185	...
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	...	26566	--	35000	52000	52000	52000	--	52000	45000	45000	45000	--	45000	--	45000	--	45000	--	45000	--	45000	--	45000	...
प्रवास खर्च	...	53	--	93	84	84	84	--	84	100	100	100	--	100	--	100	--	100	--	100	--	100	--	100	...
कार्यालयीन खर्च	...	31584	--	29000	111354	111354	111354	--	111354	31175	31175	31175	--	31175	--	31175	--	31175	--	31175	--	31175	--	31175	...
इतर खर्च	...	--	--	800	720	720	720	--	720	800	800	800	--	800	--	800	--	800	--	800	--	800	--	800	...
भाडे, पट्टी व कर	...	24	--	69300	69300	69300	69300	--	69300	100000	100000	100000	--	100000	--	100000	--	100000	--	100000	--	100000	--	100000	...
संगणकावरील खर्च	...	3059	--	1928	2478	2478	2478	--	2478	2024	2024	2024	--	2024	--	2024	--	2024	--	2024	--	2024	--	2024	...
लहान बांधकाम	...	1913	--	1050	21050	21050	21050	--	21050	0	0	0	--	0	--	0	--	0	--	0	--	0	--	0	...
कंत्राटी सेवा इ.प्र. ख.	...	--	--	8500	8500	8500	8500	--	8500	8925	8925	8925	--	8925	--	8925	--	8925	--	8925	--	8925	--	8925	...
इ.प्र. ख.	...	720	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	...
एकूण (२)	...	239656	--	313321	461522	461522	461522	--	461522	375128	375128	375128	--	375128	--	375128	--	375128	--	375128	--	375128	--	375128	...

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
१०२-२ (दोन) अनुवादक- (२०१४००८३)													
वेतन	19729	--	19729	24900	--	24950	24900	--	24900	29041	--	29041	...
अतिकालीन भत्ता	--	--	--	--	--	--	--	0	--	0	--	0	...
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	26	--	26	25	--	25	35	--	35	40	--	40	...
कार्यालयीन खर्च	74	--	74	79	--	79	71	--	71	85	--	85	...
संगणकावरील खर्च	10	--	10	40	--	40	36	--	36	30	--	30	...
एकूण (२) (दोन)	19839	--	19839	25094	--	25094	25042	--	25042	29196	--	29196	...
१०२ (०३) (०१) अपील शाखा (एक) प्रबंधक (२०१४००९२)													
वेतन	888345	--	888345	1054638	--	1054638	1097269	--	1097269	1170649	--	1170649	...
मजूरी	--	--	--	1654	--	1654	500	--	500	1737	--	1737	...
अतिकालीन भत्ता	7415	--	7415	6000	--	6000	8000	--	8000	6180	--	6180	...
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	20111	--	20111	19000	--	19000	24000	--	24000	20000	--	20000	...
प्रवास खर्च	1650	--	1650	2573	--	2573	2316	--	2316	2805	--	2805	...
विदेश प्रवास	--	--	--	200	--	200	180	--	180	210	--	210	...
कार्यालयीन खर्च	42522	--	42522	37275	--	37275	106173	--	106173	40071	--	40071	...
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल प्रदान केलेले इ.	7893	--	7893	1	--	1	1	--	1	1	--	1	...
भाडे, पट्टी व कर	14151	--	14151	2556	--	2556	4700	--	4700	5400	--	5400	...
प्रकाशन	--	--	--	8000	--	8000	7200	--	7200	8000	--	8000	...
संगणकावरील खर्च	7529	--	7529	4820	--	4820	4820	--	4820	53478	--	53478	...
एकूण (३) (एक)	989616	--	989616	1131717	--	1131717	1261866	--	1261866	1308531	--	1308531	...
१०२ (०३) (०२) (दोन) अनुवादक- (२०१४ ०१०९)													
वेतन	6767	--	6767	8053	--	8053	8063	--	8063	10000	--	10000	...
अतिकालीन भत्ता	--	--	--	--	--	--	0	--	0	0	--	0	...
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	7	--	7	20	--	20	22	--	22	20	--	20	...
कार्यालयीन खर्च	19	--	19	23	--	23	20	--	20	25	--	25	...
संगणक	13	--	13	16	--	16	11	--	11	17	--	17	...
एकूण (३) (दोन)	6806	--	6806	8112	--	8112	8106	--	8106	10062	--	10062	...
१०२ (०४) (०१) लेखा अन्वेषण आयुक्त- (२०१४ ०११८)													
वेतन	7183	--	7183	7239	--	7239	10450	--	10450	8035	--	8035	...
अतिकालीन भत्ता	--	--	--	1	--	1	1	--	1	1	--	1	...
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	20	--	20	25	--	25	95	--	95	25	--	25	...
कार्यालयीन खर्च	69	--	69	73	--	73	73	--	73	78	--	78	...
संगणक	9	--	9	15	--	15	15	--	15	16	--	16	...
एकूण (२)	7281	--	7281	7353	--	7353	10634	--	10634	8155	--	8155	...
102(02) (02) Translators (20140083)													
Salaries	19729	--	19729	24900	--	24950	24900	--	24900	29041	--	29041	...
O. T.	--	--	--	--	--	--	0	--	0	0	--	0	...
T. C	26	--	26	25	--	25	35	--	35	40	--	40	...
Office Expenses	74	--	74	79	--	79	71	--	71	85	--	85	...
Computer Expenses	10	--	10	40	--	40	36	--	36	30	--	30	...
Total (2) (ii)	19839	--	19839	25094	--	25094	25042	--	25042	29196	--	29196	...
102(03)(01)Appellate Side (i) Registrar (20140092).													
Salaries	888345	--	888345	1054638	--	1054638	1097269	--	1097269	1170649	--	1170649	...
Wages	--	--	--	1654	--	1654	500	--	500	1737	--	1737	...
O. T.	7415	--	7415	6000	--	6000	8000	--	8000	6180	--	6180	...
T. C	20111	--	20111	19000	--	19000	24000	--	24000	20000	--	20000	...
Travel Expenses	1650	--	1650	2573	--	2573	2316	--	2316	2805	--	2805	...
Foreign Travels	--	--	--	200	--	200	180	--	180	210	--	210	...
Office Expenses	42522	--	42522	37275	--	37275	106173	--	106173	40071	--	40071	...
Payment for Professional and Special Services. लहान बांधकामे	7893	--	7893	1	--	1	1	--	1	1	--	1	...
Rent, Rates & Taxes	14151	--	14151	2556	--	2556	4700	--	4700	5400	--	5400	...
Publication	--	--	--	8000	--	8000	7200	--	7200	8000	--	8000	...
Computer Expenses	7529	--	7529	4820	--	4820	4820	--	4820	53478	--	53478	...
Total (3) (i)	989616	--	989616	1131717	--	1131717	1261866	--	1261866	1308531	--	1308531	...
102 (03) (02) Translator (20140109).													
Salaries	6767	--	6767	8053	--	8053	8063	--	8063	10000	--	10000	...
O. T.	--	--	--	--	--	--	0	--	0	0	--	0	...
T. C	7	--	7	20	--	20	22	--	22	20	--	20	...
Office Expenses	19	--	19	23	--	23	20	--	20	25	--	25	...
Computer	13	--	13	16	--	16	11	--	11	17	--	17	...
Total (3) (02)	6806	--	6806	8112	--	8112	8106	--	8106	10062	--	10062	...
102(04)(01)Commissioner Taking Accounts (20140118).													
Salaries	7183	--	7183	7239	--	7239	10450	--	10450	8035	--	8035	...
O. T.	--	--	--	1	--	1	1	--	1	1	--	1	...
T. C	20	--	20	25	--	25	95	--	95	25	--	25	...
Office Expenses	69	--	69	73	--	73	73	--	73	78	--	78	...
Computer Expenses	9	--	9	15	--	15	15	--	15	16	--	16	...
(2) Total	7281	--	7281	7353	--	7353	10634	--	10634	8155	--	8155	...

तक्ता - ११ चालू
Table -- XI -Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
१०२ (०५) (०१) परियेय निर्धारक												
(२०१४०१२७)												
वेतन	4213	--	4213	5040	--	5040	4009	--	4009	5594	--	5594
अतिकालिक भत्ता	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
टेलिफोन, इलेक्ट्रीक चार्जस	25	--	25	28	--	28	28	--	28	40	--	40
कार्यालयीन खर्च	59	--	59	63	--	63	63	--	63	68	--	68
संगणकावरील खर्च	2	--	2	3	--	3	03	--	03	3	--	3
एकूण-(५)	4299	--	4299	5134	--	5134	4103	--	4103	5705	--	5705
१०२ (०६)(०१) नादारी प्रबंधक												
(२०१४०१३६)												
वेतन	5521	--	5521	6105	--	6105	6200	--	6200	6777	--	6777
अतिकालिक भत्ता	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
टेलिफोन, इलेक्ट्रीक चार्जस	19	--	19	45	--	45	60	--	60	55	--	55
कार्यालयीन खर्च	71	--	71	80	--	80	100	--	100	86	--	86
संगणकावरील खर्च	10	--	10	15	--	15	14	--	14	20	--	20
एकूण-(६)	5621	--	5621	6245	--	6245	6374	--	6374	6938	--	6938
१०२ (०७) (०१) न्यायालय धारक व परिभाषक (२०१४०१४५)												
वेतन	40792	--	40792	43200	--	43200	45000	--	45000	47952	--	47952
अतिकालिक भत्ता	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
टेलिफोन, इलेक्ट्रीक चार्जस	514	--	514	620	--	620	620	--	620	660	--	660
देशांतर्गत प्रवास	26	--	26	40	--	40	10	--	10	44	--	44
कार्यालयीन खर्च	210	--	210	224	--	224	224	--	224	241	--	241
भाडेपट्टी व कर	69	--	69	380	--	380	104	--	104	200	--	200
संगणक	9	--	9	20	--	20	20	--	20	21	--	21
एकूण-७	41620	--	41620	44484	--	44484	45078	--	45978	49118	--	49118
१०२ (०८) (०१) लेखा अधिकारी-												
(२०१४०१५४)												
वेतन	4745	--	4745	5500	--	5500	6500	--	6500	6105	--	6105
अतिकालिक भत्ता	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
टेलिफोन, इलेक्ट्रीक चार्जस	59	--	59	55	--	55	58	--	58	55	--	55
कार्यालयीन खर्च	49	--	49	49	--	49	44	--	44	53	--	53
संगणकावरील खर्च	8	--	8	7	--	7	9	--	9	11	--	11
एकूण-(८)	4861	--	4861	5614	--	5614	6611	--	6611	6224	--	6224

१०२-(०९) ११ व्या आयोगाच्या
शिफारशीनुसार न्यायालयाची
दर्जावाढ व प्रलंबित प्रकरणे
त्यावरील निकालात काढण्यासाठी
विशेष अनुदान (२०१४ ०३८८)

... 102-(09)(01) Special Grant for
graduation and wipeout of
pending cases as per recommen-
dation of 11th Finance Commission
(2014 0388)

वेतन	233885	--	233885	311257	--	311257	311257	--	311257	345620	--	345620
दुरुव्दनी, वीज व पाणी	2065	--	2065	3500	--	3500	3100	--	3100	4500	--	4500
कार्यालयीन खर्च	6494	--	6494	14000	--	14000	12600	--	12600	15050	--	15050
लहान बांधकाम	--	--	--	725	--	725	506	--	506	725	--	725
सहा. अनुदाने	--	--	--	0	--	0	0	--	0	0	--	0
यंत्र सामुग्री	--	--	--	336	--	336	235	--	235	353	--	353
अतिकालीक भत्ता	--	--	--	54	--	54	36	--	36	56	--	56
देशांतर्गत प्रवास	1721	--	1721	3063	--	3064	2757	--	2757	3339	--	3339
भाडेपट्टी	428	--	428	550	--	550	1000	--	1000	1500	--	1500
संगणक खर्च	5	--	5	43	--	43	39	--	39	45	--	45
व्यासासाधिक व विशेष सेवा बदल प्रदाने	9510	--	9510	10000	--	10000	10000	--	10000	10000	--	10000
एकूण-(०९)	254108	--	254108	343528	--	343528	0	--	0	381188	--	381188

उच्च न्यायालय एकूण-(६)
१११ सरकारी मुखत्यार
(२०१४०२६१)

.... Total High Court
111 Official Assigns
(20140261)

वेतन	25140	--	25140	30000	--	30000	27228	--	27228	32310	--	32310
अतिकालिक भत्ता	--	--	--	0	--	0	0	--	0	0	--	0
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	37	--	37	40	--	40	260	--	260	60	--	60
कार्यालयीन खर्च	187	--	187	340	--	340	275	--	275	276	--	276
संगणकीय खर्च	20	--	20	30	--	30	100	--	100	50	--	50
व्यासासाधिक विशेष सेवा प्रवास भत्ता	811	--	811	200	--	200	87	--	87	01	--	01
एकूण-(९)	26195	--	26195	30610	--	30610	27950	--	27950	32697	--	32697
एकूण-(ब)	--	--	--	2147915	--	2147915	0	--	0	0	--	0
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने- मागील क्रमांकजे-१-२०१४, न्यायदान.	10086	--	10086	2139549	--	2139549	12579	--	12579	18819	--	18819
(भारित)	--	--	--	12583228	--	12583228	0	--	0	--	--	0
(दत्तमत)	10086	--	10086	14722777	--	14722777	12579	--	12579	18819	--	18819
एकूण-(क)	10086	--	10086	14722777	--	14722777	12579	--	12579	18819	--	18819

... C- Source of Finance
Demand No. J-1 2014 Administra-
tion of Justice.
(Charged)
(Voted)

तक्ता - २
TABLE -- II

खालील तक्ता मुंबई उच्च न्यायालयाने त्या त्या वर्षी केलेले काम दर्शवितो.

The following tables indicate the work done by the High Court of Judicature at Mumbai.

वर्ष	मंजूर केलेली न्यायाधिकांची संख्या Sanctioned Judge strength		नेहमीच्या कामाबाहेर इतर काम सोपविलेल्या न्यायाधिकांची संख्या No. of Judges entrusted with work outside their normal duties		फक्त न्यायालयाचे काम सोपविलेल्या न्यायाधिकांची संख्या No. of Judge entrusted with court work only		वर्ष Year
	2	3	3	4	5	6	
२०१३	...	--	--	--	--	2013	
२०१४	...	--	--	--	--	2014	
२०१५	...	--	--	--	--	2015	

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the years				वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे Cases Instituted during the year				एकूण Total				निकासात काढलेली प्रकरणे Cases disposed off during the year				वर्षाखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015		
१	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16					
१ मुळ शाखा	(1) Original Side																			
मुख्य दिवाणी प्रकरणे	...	31517	35412	38305	20228	19937	22225	51745	55345	60530	16333	17044	19181	35412	38305	41349	...	Main Civil Cases		
संकीर्ण दिवाणी प्रकरणे	...	16542	12512	12479	4113	5213	7094	20655	17725	19573	8143	5246	6499	12512	12479	13074	...	Misc. Civil Cases		
एकूण	...	48059	47924	50784	24341	25150	29319	72400	73074	80103	24476	22290	25680	47924	50784	54423	...	Total		
२ अपील शाखा	... (2) Appellate Side																			
मुख्य दिवाणी प्रकरणे	...	137468	144120	151681	45803	45961	48363	183271	190081	200044	39151	38420	41451	144120	151681	158593	...	Main Civil Cases		
संकीर्ण दिवाणी प्रकरणे	...	107642	107887	108301	42649	39395	43030	150291	147282	151331	42404	38981	38141	107887	108301	113190	...	Misc. Civil Cases		
मुख्य फौजदारी प्रकरणे	...	360905	39030	43415	23648	24444	25087	60553	63474	68502	21523	20059	20762	39030	43415	47740	...	Main Criminal Cases		
संकीर्ण फौजदारी प्रकरणे	...	11895	10876	10395	12560	10369	10087	24455	21245	20482	13579	10850	9669	10876	10395	10813	...	Misc. Criminal Cases		
एकूण	...	293910	301913	313792	124660	120169	126567	418570	422582	440359	116657	108290	110023	301913	313792	330336	...	Total		
एकूण १ + २	...	341969	349837	364576	149001	145319	155888	490970	495196	520462	141133	130580	135703	349837	364576	384459	...	Total 1+2		

तक्ता-३
TABLE-III

न्यायालय धारक, उच्च न्यायालय, मुंबई.

खालील तक्ता त्या त्या वर्षात ज्यामध्ये न्यायालय धारक नेमले गेले व कार्यमुक्त केले गेले अशा बाबी व मिळकतीचे हाताळलेले हिशेब दर्शवितो.

The Court Receiver, High Court, Mumbai.

The following table indicates the matters in which Court Receiver was appointed and discharged and the accounts of properties handled by him during the respective years.

अ. क्र.	प्रकरणाचे स्वरूप	2013	2014	2015	Nature of Cases
	1	2	3	4	
	दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या आदेश ४० नियम १ अन्वये न्यायालय धारकाला मिळकतीचे धारक नेमले आहे अशा दाव्याची प्रकरणे				Suit Matters where Court Receiver is appointed as Receiver of the property under Order 40, Rules of Civil Procedure Code.
१.	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली धारकाबाबतची प्रकरणे.	13805	14500	15589	1. Pending Receivership matters at the beginning of the year.
२.	वर्षभरात आलेली प्रकरणे.	1041	1089	1042	2. Matters received during the year.
	एकूण ...	14840	15589	16631	... Total
३.	ज्यांमध्ये धारकाला कार्यमुक्त केले अशी प्रकरणे.	346	281	681	3. Matters in which Receiver is discharged.
४.	वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे.	14500	15308	15990	4. Matters pending at the end of the year.
५.	रक्कम मिळाल्याबाबत देण्यात आलेल्या एकूण पावत्या.	361	365	276	5. Total No. of Receipts.
६.	वैयक्तिक लेखा खातेवहीमधील प्रारंभीची शिल्लक.	Rs. 2907326218.88	Rs. 267497344.93	Rs. 317972586.45	6. Opening Balance in the Personal Ledger Account at the beginning of the year.
७.	वर्षात मिळालेली रक्कम-				7. Amount received during the year.
	(१) वसूल केलेले भाडे ...	17282055.00	22114814.00	17668427	(1) Rent Collected.
	(२) इतर रक्कम ...	93910111.00	124520614.00	90259045	(2) Other.
	एकूण [७ (१ ते ७)] ...	111192166	146635428.00	107927472	... Grand Total [7(1+7)]
८.	पक्षकारांना परत केलेल्या रकमा ...	701365985	549205465.50	869252119.27	8. Payment made to the parties
९.	कायम ठेवीत करण्यात आलेली गुंतवणूक.	10503550	191330912.00	437827836	9. Investment made in the fixed deposits
	एकूण (८ + ९)...	806401485	740536377.50	1307079955.27	... Total (8+9)
१०.	वैयक्तिक लेखा खातेवहीमधील अखेरची शिल्लक.	2696200694	317972586.45	259370121.03	10. Balance in Personal Ledger Account
११.	कार्यालयाने मिळविलेल्या कमिशनच्या रकमांची बेरीज.	45000000	29226289.21	33000000	11. Total amount of commission fees earned.

तक्ता - ४
TABLE -- IV

The Official Assignee, High Court, Mumbai.

The following tables indicate the Insolvent-Estates in the Official Assignees hands, amounts realised in the Insolvent-Estates and Commission earned by him.

The High Court has informed that no norms can be fixed for the Work-done by the Official Assignee.

सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई.
सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्या ताब्यात असलेली संबंधित वर्षामधील नादारांची संपदा, वसूल झालेल्या रकमा व मिळालेले कमिशन दर्शविते.
सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्या कामकाजाबाबत प्रमाणके ठरविणे शक्य नाही असे उच्च न्यायालयाने कळविले आहे.

स्थूल वर्गीकरणामध्ये प्रकरणांचे स्वरूप	एका महिन्यामध्ये न्यायालयाचे कामाचे दिवस		वर्षाच्या आरंभी प्रशासनासाठी कामे चालू असलेल्या नादारांच्या संपदा		वर्षात सरकारी मुखत्यासांच्या हाती आलेल्या नवीन संपदा		एकूण		वर्षाच्या अखेरीस ज्या संपदाची कामे प्रशासकीय कारणासाठी बंद करण्यात आलेली आहेत त्या संपदा		Nature of Cases in broad categories						
	No. of Judge	Siting of the Court in a month	Insolvents estistes pending for administrative purposes at the beginning of the year	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013		2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
नादारीची कामे आणि त्या बाबतीतील कामकाज	-	-	-	Twice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Insolvency matters and proceedings in respect thereof

तक्ता - २ /TABLE -- II-Contd.

स्थूल वर्गीकरणामध्ये प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या अखेरीस ज्या बाबतीत कामांश जाहीर झाला त्या संपदा		वर्षाच्या अखेरीस ज्या संपदा बाबतीत कामांश जाहीर करण्याकरिता घेतलेल्या संपदा		२०११ मध्ये कामांश जाहीर करण्याकरिता घेतलेल्या संपदा		नादारांच्या संपदातून वसूल केलेली रकम		एकूण वसुली व शासनाकडे जमा केलेल्या रकमेवरील नादारी कार्य धारकांना मिळालेले कमिशन		Nature of Cases in broad categories						
	Estates pending for administrative Purposes at the end of the year	Estates in which dividends have been declared by the end of the year	2013	2014	2015	2013	2014	2015	Amount realised in the Insolvents estates	Official Assignee's Commission earned on the total recoveries and credited to the Government							
18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31				
नादारीची कामे आणि त्या बाबतीतील कामकाज	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Insolvency matters and proceedings in respect thereof

तक्ता - ५
TABLE -- V

(ब) संबंधित वर्षामध्ये सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्या कार्यालयाने केलेल्या कामाचे विवरण पत्र :-

(B) The following tables indicate the work done by the office of the Official Assignee, High Court, Mumbai during the respective years :-

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी असलेली प्रकरणे			वर्षात आलेली प्रकरणे			एकूण Total			कार्याची पूर्तता किंवा विलोपन यामुळे वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases	
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
नादारीचे अर्ज आणि त्या बाबतीतील कामकाज	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Insolvency matters and proceedings in respect thereof

तक्ता - ६
TABLE -- VI

नादारी प्रबंधक उच्च न्यायालय, मुंबई

The Insolvency Registrar, High Court, Mumbai.

The following table indicate the number of cases pending, instituted and disposed off during the respective years by the Insolvency Registrar under the Judicial powers delegated by the High Court.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी असलेली प्रकरणे			वर्षात आलेली प्रकरणे			एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases	
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
मुळ शाखा	612	583	575	143	195	154	816	778	729	172	203	142	583	575	587	-	Original Side
नादारी प्रकरणे	612	583	575	143	195	154	755	778	729	172	203	142	583	575	587	...	Insolvency Cases
एकूण ...																...	Total

लेखा अन्वेषण आयुक्त, उच्च न्यायालय, मुंबई.

खालील तक्ता मिळकतीची विक्री, आदेशाप्रमाणे घेतलेल्या लेखा, अभिहस्तांतर पत्र नक्की व निष्पादित करणे, न्यायालय धारक व खाजगी धारक, अज्ञानाचे पालक, वेड्यांचे व्यवस्थापक आणि मृत व्यक्तींच्या मिळकतीचे प्रशासक यांच्या लेखा तपासणी मंजूर करणे तसेच स्थावर मिळकतीच्या विक्रीची उद्घोषणा नक्की करणे, आदि बाबीसंबंधी उच्च न्यायालयाकडून किंवा नगर दिवाणी न्यायालय याजकडून आलेले व केलेले काम दर्शवितो.

The Commissioner for Taking Accounts, High Court, Mumbai.

The following tables indicate the cases relating to sales of properties, accounts taken as ordered, conveyances or executed, accounts of Court Receiver and Private Receivers, Guardians of minors, Managers of Lunatics and Administrators of estates of deceased persons perused and passed, proclamations of sale of immovable properties settled during the respective years.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी असलेली प्रकरणे				वर्षात आलेली प्रकरणे				एकूण Total	वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे	Nature of Cases		
	2013	2014	2015	2015	2013	2014	2015	2015		2013	2014	2015	2015			2014	2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
(१) मिळकतीची विक्री करणे	...	4	4	5	1	2	2	5	6	7	1	1	5	4	5	2	(1) To effect sales of properties.
(२) आदेश झाल्याप्रमाणे हिशेब घेणे	...	25	24	18	0	1	2	25	25	20	1	7	2	24	18	18	(2) To take account as ordered.
(३) अभिहस्तांतर पत्रे नक्की करणे व निष्पादित करणे	...	-	--	-	-	-	--	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3) To settle and execute conveyances.
(४) हुकुमनाम्याच्या बजावणीत शेरीफानी जप्त केलेल्या स्थावर मिळकतीच्या विक्रीची उद्घोषणा करणे.	...	203	148	174	57	123	104	260	271	278	112	97	81	148	174	197	(4) To settle proclamations of sale of immovable properties attached by the Sheriff in execution of Decrees.
(५) न्यायालय धारक व खाजगी धारक यांचे हिशेब लक्षपूर्वक वाचणे व संमत करणे.	...	22	13	2	10	41	58	32	54	60	19	52	47	13	2	13	(5) To peruse and pass accounts of Court Receiver and private Receiver.
(६) अज्ञानांच्या पालकांनी, वेड्यांचे व्यवस्थापक आणि मयत इसमांच्या मिळकतीचे प्रशासक यांनी दाखल केलेले हिशेब लक्षपूर्वक वाचणे व संमत करणे.	...	0	1	0	0	2	1	2	3	1	1	3	1	1	0	0	(6) To peruse and pass account filed by Guardians of minors Managers of Lunatic and Administrators of Estates of deceased persons.

तक्ता - ८
TABLE -- VIII

परिव्यय निर्धारक, उच्च न्यायालय, मुंबई.

खर्चसह संकप्त स्वयं स्वयं वर्षसह आकारणी केलेल्या परिव्यय पत्रांची संख्या, तसेच वादपत्र, अपिले इत्यादिवर आकारावयाच्या न्यायालयीन शुल्कांच्या निश्चितीसाठी प्रकरणांची संख्या दर्शवितो.

The Taxing Master, High Court, Mumbai.

The following tables indicate the number of cases in respect of taxing the Bills of costs and determining the amount of Court-fees leviable on plans, appeals etc. during respective years.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी असलेली प्रकरणे		वर्षात आलेली प्रकरणे		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases						
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014							
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
(१) (अपील शाखा सोडून) न्यायालयाच्या प्रत्येक शाखेतील व नादारी न्यायालयातील परिव्ययपत्रांची आकारणी करणे. अशीलासाठी न्यायप्रतिनिधीनी केलेल्या विवादीत आणि/अथवा अविवादीत अशा सर्व कामाबद्दल अशीलाने न्याय प्रतिनिधीला देय असलेल्या खर्चाची रक्कम ठरविणे.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
(२) उच्च न्यायालयात दाखल केलेले वादपत्र, प्रतिदावा व अपील अर्ज अथवा दुसरे कोणतेही दस्तऐवज यावर आकारावयाच्या न्यायालय फीची रक्कम ठरविणे. न्यायालयाने तसा आदेश दिला असेल तेव्हा अधिकारितेसाठी उच्च न्यायालयात दाखल केलेल्या दाव्याच्या विषय वस्तुचे मूल्यांकन ठरविणे....	--	--	--	7	11	14	7	11	14	7	11	14	7	11	14

मुख्य अनुवादक व दुभाषी, उच्च न्यायालय, (मुळशाखा व अपील शाखा) मुंबई.

The Chief-Translator and Interpreter, High Court, (Original Side and Appellate Side) Mumbai.

खालील तक्ता मुख्य अनुवादक व दुभाषी, उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्या कार्यालयाने त्या त्या वर्षी केलेले काम दर्शवितो.

The following tables indicate the work done by the Office of the Chief Translator and Interpreter, High Court, Mumbai during the respective years.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year			वर्षात आलेली प्रकरणे Cases instituted during the year			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			Nature of Cases			
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
	एकूण Total															
अनुवाद :-																
(१) उच्च न्यायालयात (मुळशाखा)	...	—	—	37820	52023	49652	37820	52023	49652	37820	52023	49652	—	—	—	(1) High Court (Original Side)
(२) उच्च न्यायालयात (अपील शाखा)	...	—	—	13316	5867	8473	13316	5867	8473	13316	5867	8473	—	—	—	(2) High Court (Appellate Side)
एकूण	....	—	—	51136	57890	58125	51136	57890	58125	51136	57890	58125	—	—	—	... Total
अनुवाद :-																
(१) उच्च न्यायालयाच्या (मुळशाखा)																
(अ) कार्यालयात	—	—	—	13473	19837	16509	13473	19837	16509	13473	19837	16509	—	—	—	(a) In the Office
(ब) न्यायालयात	—	—	—	1214	2048	1956	1214	2048	1456	1214	2098	1956	—	—	—	(b) In Court
(२) उच्च न्यायालयात (अपील शाखा)																
(अ) कार्यालयात	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	(a) In the Office
(ब) न्यायालयात	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	(b) In Court
एकूण	....	—	—	14687	21935	18669	14687	21935	18669	14647	21935	18669	—	—	—	... Total

तक्ता-१०
TABLE-X

लेखा अधिकारी, उच्च न्यायालय, मुंबई.

The Accounts Officer, High Court, Mumbai.

खालील तक्ता त्या त्या वर्षात उघडलेली व बंद केलेली खाती, निरनिराळ्या प्रकारच्या गुंतवणुकीवर व्याज लाभांसह पक्षकारांना देण्यात आलेल्या व गुंतवणुक केलेल्या रकमा दर्शवितो.

The following table indicates the accounts opened and closed, total deposits received and payments made to the parties by way of interest/dividend on various types of investment made during the respective years.

अ. क्र.	प्रकरणाचे स्वरूप	2013	2014	2015	Nature of Cases
	1	2	3	4	
१.	वर्षाच्या आरंभी असलेली खात्याची संख्या	2317	2269	2229	1. Maintenance of Accounts (live account)
२.	वर्षभरात उघडलेली खाती ...	19	42	30	2. No. of Accounts opened during the year
	एकूण ...	2336	2311	2259	... Total
३.	वर्षात बंद केलेली खाती. ...	82	60	54	3. Number of Accounts closed during the year.
४.	वर्षाच्या अखेरीस असलेली खाती....	2269	2251	2205	4. Number of Accounts at the end of the year.
५.	निरनिराळ्या गुंतवणुकीवर रोजकिर्दी मध्ये केलेल्या नोंदी. ...	--	--	--	5. Total No. of entries made in the journal on various investments.
६.	खातेवहयामध्ये केलेल्या नोंदी ...	--	--	--	6. Total No. of entries made in the ledger
७.	शिल्लक रकमेची दिलेली प्रमाणपत्रे ...	139	96	108	7. Certificate of Balance issued.
८.	वर्षाच्या आरंभी वैयक्तिक खातेलेखामध्ये (Personal Ledger Acctts.) शिल्लक असलेली रक्कम	18115348	39128026.77	24736505.18	8. Balance in the Personal Ledger Account at the beginning of the year.
९.	वर्षात मिळालेल्या ठेवी ...	39984758.01	28733838.61	25220353.30	9. Total amount of deposits received during the year
१०.	मिळालेल्या व्याजाची/लाभांशाची एकूण रक्कम ...	17965161	10065344.25	8825700.19	10. Inerest/dividend received.
	एकूण (८+९+१०) ...	76065267.71	77927209.63	58782559	... Total (8+9+10)
११.	पक्षकारांना दिलेल्या रकमा				11. Total payment made.
	(१) पक्षकारांची एकूण संख्या ...	252	183	248	(i) No. of parties
	(२) दिलेल्या रकमा ...	36476347.06	47664459.15	31319977.70	(ii) Amount paid.
१२.	केलेली गुंतवणूक-				12. Investment made.
	(१) नियत ठेवी...	34894437.98	31798739.22	20899777	(i) Fixed deposits (Nationalised Bank)
	(२) युनीट ...	--	--	--	(ii) Inits of Unit Trust of India
	(३) सरकारी कर्ज रोखे ...	--	--	--	(iii) 9% Relief Bonds
	(४) राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे	--	--	--	(iv) National Saving Certificates.
	(५) इतर बचत...	--	--	--	(v) Other Investment
	(६) भांडवली बाँड ...	--	--	--	(vi) Capital Bond.
	एकूण (११ (२) + १२)	31237675	794631984	--	Total (11(ii) + 12).
१३.	वर्षाच्या अखेरीस वैयक्तिक खाते लेखा (P. L. A.) मध्ये शिल्लक असलेली रक्कम (१० — १२)	39126026.77	30365778.28	27462581.47	13. Balance in the PLA at the end of the year (10 — 12).
१४.	गुंतवणुकीवर मिळालेल्या एकूण व्याजावर ३% दराने मिळविलेल्या कमिशनच्या रकमांची बेरीज	660491	384836.80	682334	14. Total amount of commission earned @ 3 per cent on gross interest earned on investments.

तक्ता-११
TABLE-XI

High Court, (Original Side) Mumbai.

उच्च न्यायालय, (मूळशाखा) मुंबई.
खालील तक्ता उच्च न्यायालय, (मूळशाखा) मुंबई यांचे संबंधीत वर्षातील
उत्पन्न दर्शवितो.
(३१-१२-२०१५ पर्यंत)

The following table indicates the income of High Court
(Original Side), Mumbai, during the respective years.

उत्पन्नाचा तक्ता
INCOMESTATEMENT

(Upto 31-12-2015)

अ. क्र.	उत्पन्नाच्या बाबी	2013-2014	2014-2015	2015-2016	Nature of Cases
	1	2	3	4	5
१.	प्रबंधक उच्च न्यायालय (मुळशाखा)				1. Maintenance of Accounts (live account)
(१)	मुद्रांकात जमा केलेली न्यायालयीन फी	389651192.55	381421809.65	329104627.50	(1) Court fees collected in stamps.
(२)	रोख रकमेत जमा केलेली न्यायालयीन फी	1071948	1396685	979000	(2) Court fees collected in cash.
(३)	इतर बाबी	457212	414417	315634	(3) Other Item.
(४)	उच्च न्यायालयाने जमा केलेला दंड	13000	10500	24000	(4) Fines by High Court
२.	न्यायालय धारकाची फी	45000000	29226289.21	33000000	2. Fees of the Court Receiver.
३.	सरकारी मुखत्यार (१) फी	—	—	—	3. Official Assignee (1) Fees
(२)	संकीर्ण जमा	—	—	—	(2) Misc. Receipts.
४.	लेखा अन्वेषण आयुक्त न्यायालयीन फी	3625	7760	6631	4. Commissioner for Taking Accounts Court Fees
५.	नादारी प्रबंधक (मुद्रांकात)	5233	5422	3336	5. Insolvency Registrar Fees Collected in Stamp
६.	परिव्यय निर्धारक (मुद्रांकात)	—	—	—	6. Taxing Master (Court Fees Stamp)
७.	मुख्य अनुवादक व दुभाषी (मुद्रांकात)	242488	229880	—	7. Chief Translator & Interpreter (Court Fees Stamp)
८.	लेखा अधिकारी	507659	642403.80	171620	8. Accounts officer.

तक्ता-१३
TABLE-XIII

(iv) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

अनुक्रमांक 1	Designation 2	वेतनमान + ग्रेड पे. Scale of pay + G.P. 3	पदसंख्या No. of post		पदनाम 1	
			2014-2015 4	2015-2016 5		
HIGH COURT (Original Side)					उच्च न्यायालय (मूल शाखा)	
	The Honourable Chief Justice ..	90000	...	1	1	मा. मुख्य न्यायमूर्ती
	Honourable Judges ..	80000	...	74	94	माननीय न्यायमूर्ती
(A) Gazetted Class I					(अ) राजपत्रित- वर्ग - १	
	Prothonotary and Senior Master ..	57700-1230-58930-1380- 67210-1540-70290	...	1	1	प्रोथोनोटरी व सिनि. मास्टर
	Registrar, Original Side ..	51550-1230-58930-1380-63070	...	1	1	मूल शाखा, प्रबंधक
	Add. Registrar, O.S./Addi ..	51550-1230-58930-1380-63070	...	2	2	अति प्रबंधक
	Prothonotary & Senior Master					
	Master & Asst. Prothonotary(dudl)..	43690-1080-49090-1230-56470	...	2	2	-
	Master & Asst. Prothonoty(Adm.)..	43690-1080-49090-1230-56470	...	1	1	-
	Company Registrar ..	43690-1080-49090-1230-56470	...	1	1	कंपनी प्रबंधक
	First Assistant Master ..	43690-1080-49090-1230-56470	...	1	1	प्रथम सहा. प्रबंधक
	Master & Asst. Prothonotary(Adm.)..	15600-39100+7600	...	1	1	मास्टर क. सा. प्रोमोकेटर (प्र.शा)
	Sr. Private Secretary ..	15600-39100+7600	...	4	4	वरिष्ठ खाजगी सचिव
	Second Assistant master ..	15600-39100+7600	...	1	1	द्वितीय सहायक प्रबंधक
	Third Assistant Master ..	15600-39100+7600	...	22	1	तृतीय सहायक प्रबंधक
	Associates ..	15600-39100+7600	...	2	28	सहयोगी
	Master (Administration) ..	15600-39100+6600	...	2	2	प्रबंधक (प्र. शा.)
	Asstt. Prothonotary (Adm.) ..	15600-39100+6600	...	6	6	
	Private Secretary ..	15600-39100+6600	...	8	14	खाजगी सचिव
	Protocol Officer-cum ..	15600-39100+6600	...	1	1	राजशिष्टाचार अधिकारी-नि
	Court Keeper					न्यायालय धारक
	Personal Assistant ..	15600-39100+5400	...	12	18	स्टिम सहायक
	Assistant Director ..	15600-39100+5400	...	1	1	सहा. संचालक
	Total		...	68	86	एकूण
(B) Gazetted, Class II					(ब) राजपत्रित वर्ग २	
	Section Officer ..	9300-34800+4400	...	18	18	कक्ष अधिकारी
	Court Keeper ..	9300-34800+4400	...	1	1	न्यायालय रक्षक
	Total		...	19	19	एकूण
(C) Non-Gazetted Class III					(क) अराजपत्रित वर्ग-४	
	Stenographer (Higher Grade) ..	9300-34800+4400	...	4	4	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
	Assistant ..	9300-34800+4400	...	27	27	सहायक
	Stenographer (Lower Grade) ..	9300-34800+4300	...	4	4	लघुलेखक (निम्नलेखक)
	Clerk ..	5200-20200+1900	...	50	56	लिपिक
	Clerk-cum-Typist ..	5200-20200+1900	...	22	22	लिपिक टंकलेख
	Section Writers ..	5200-20200+1900	...	12	12	लेष्टनक
	Typist ..	5200-20200+1900	...	6	6	टंकलेखक
	Staff Car Drivers ..	5200-20200+1900	...	13	19	चालम
	AC Operator ..	5200-20200+1900	...	1	1	एसी ऑफरेटर
	Total		...	139	151	एकूण

तक्ता-१३-चालू
TABLE-XIII-Contd.

1	2	3	4	5	1	
			2014-15	2015-16		
(D) Non-Gazetted Class IV					अराजपत्रित वर्ग ४	
Chobdar Attached to the Hon'ble Judges	...	5200-20200+1900	...	25	37	चोमदार
Office Chobdar	...	5200-20200+1900	...	2	—	चोमदार (कार्यालय)
Book Binder	...	5200-20200+1900	...	2	2	पुस्तक बाधणीकार
Filer	...	5200-20200+1900	...	4	4	फाईलकरी
Havildar	...	5200-20200+1900	...	1	1	हवालदार
Naik	...	4440-7440+1600	...	3	3	नाईक
Liftman	...	4440-7440+1600	...	15	15	फॉलयमन
Pumpman	...	4440-7440+1600	...	2	2	पंपमन
Darwan	...	4440-7440+1600	...	2	2	दारवान
Xerox Operator	...	4440-7440+1600	...	3	3	झेरॉक्स ऑफरेटर
Watchman	...	4440-7440+1600	...	6	6	वाचमन
Chowkidar	...	4440-7440+1300	...	3	3	चौकीदार
Peon	...	4440-7440+1300	...	43	55	शिपाई
Hamal	...	4440-7440+1300	...	35	35	हमाल
Halalkhor	...	4440-7440+1300	...	8	8	हलालखोर
Helper	...	4440-7440+1300	...	6	6	मदतनिस
Mali	...	4440-7440+1300	...	5	5	माळी
			Total...	163	187	एकूण
Court Receiver					न्यायालय धारक	
Gazetted-					राजपत्रित	
Court Receiver	..	51550-63070	...	1	1	न्यायालय धारक
1st Assistant to Court Receiver	..	43690-56470	...	1	1	१ले सहा. न्यायालय धारक
2nd Assistant to Court Receiver	..	15600-39100+7600	...	1	1	२रे सहा. न्यायालय धारक
Assistant Court Receiver (Adm)	..	15600-39100+6600	...	3	3	सहा. न्यायालय धारक (प्रशा.)
Account Officer	..	9300-34800+4400	...	1	1	लेखाधिकारी
Section Officer	..	9300-34800+4400/5400	...	11	1	कक्ष अधिकारी
			Total ...	18	18	एकूण
Non-Gazetted, Class III-					राजपत्रित वर्ग ३	
Assistant cashier	..	5200-20200+1900	...	1	1	सहायक रोखपाल
Stenographer (Higher Grade)	..	9300-34800+4600	...	1	1	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (Lower Grade)	..	9300-34800+4400	...	3	3	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Clerks	..	5200-20200+1900	...	37	37	लिपिक
			Total ...	59	59	... एकूण
Non-Gazetted Class IV					अराजपत्रित वर्ग ४	
Filer	...	4400-7440+1900	...	1	1	फाईलकरी
Naik	...	5200-20200+1600	...	1	1	नाईक
Peon	...	4400-7440+1600	...	13	13	शिपाई
			Total ...	15	15	एकूण
Official Assignee					एकूण	
Gazetted-					सरकारी मुखत्यार	
Official Assignee	..	37700-67000+8700	...	1	—	सरकारी मुखत्यार
Dy. Official Assignee	..	15600-39100+7600	...	1	—	उपसरकारी मुखत्यार
1st Assistant Official Assignee	..	15600-39100+7600	...	1	—	१ले सहायक सरकारी मुखत्यार
2nd Assistant Official Assignee	..	9300-34800+4600	...	1	—	२ रे सहायक सरकारी मुखत्यार
Asstt. Official Assignee (Adm)	..	15600-39100+6600	...	1	—	सहा.सरकारी मुखत्यार (आस्था)
Section Officer	..	9300-34800+4400	...	4	—	कक्ष अधिकारी
			Total ...	9	—	एकूण

तक्ता-१३-चालू
TABLE-XIII-Contd.

1	2	3	4	5	1		
			2014-15	2015-16			
<u>Non-Gazetted Class III</u>					<u>अराजपत्रित चतुर्थ -श्रेणी-चालू</u>		
Assistant	...	9300-34800+4300	...	5	-	सहायक	
Stenographer (Higher Grade)	..	9300-34800+4600	...	1	-	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	
Stenographer (Lower Grade)	..	9300-34800+4300	...	2	-	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)	
Clerks	..	5200-20200+1900	...	20	-	लिपिक	
			Total	...	28	-	एकूण
<u>Non-Gazetted Class IV</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ४</u>		
Chopdar	...	5200-20200+1900	...	1	1	चोपदार	
Naik	...	5200-20200+1600	...	1	1	नाईक	
Peon	...	4440-7440+1300	...	15	15	शिपाई	
			Total	...	17	17	एकूण
			Grand Total	...	54	-	एकूण (सर्व मिलाऊन)
<u>Commissioner of Taking Accounts</u>					<u>लेखा अन्वेषण आयुक्त</u>		
<u>Gazetted-</u>					<u>राजपत्रित</u>		
Commissioner	..	37400-67000+8700	...	1	-	आयुक्त	
Section Officer	..	9300-34800+4400	...	1	-	कक्ष अधिकारी	
			Total	...	2	-	एकूण
<u>Non-Gazetted, Class III-</u>					<u>राजपत्रित वर्ग ३</u>		
Cashier	..	5200-20200+2800	...	1	-	रोखपाल	
Stenographer (Higher Grade)	..	9300-34800+4400	...	1	-	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	
Clerks	..	5200-20200+1900	...	4	-	लिपिक	
			Total	...	6	-	एकूण
<u>Non-Gazetted Class IV</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ४</u>		
Peons	...	4440-7440+1300	...	3	-	शिपाई	
			Total	...	3	-	एकूण
			Grand Total	...	11	-	एकूण (सर्व मिलाऊन)
<u>Insolvency Registrar</u>					<u>नादारी प्रबंधक</u>		
<u>Gazetted-</u>					<u>राजपत्रित</u>		
Insolvency Registrar	..	15600-39100+7600	...	1	1	नादारी प्रबंधक	
Section Officer	..	9300-34800+4400	...	1	1	कक्ष अधिकारी	
			Total	...	2	-	एकूण
<u>Non-Gazetted, Class III-</u>					<u>राजपत्रित वर्ग ३</u>		
Assistant	..	9300-34800+4300	...	1	1	सहायक	
Clerks-cum-Typist (Stagnation- Scale)	..	9300-34800+4300	...	3	1	लिपिक-टंकलेखक	
Clerks	..	5200-20200+1900	...	3	5	लिपिक	
			Total	...	7	-	एकूण

तक्ता-१३-चालू
TABLE-XIII-Contd.

1	2	3	4	5	1	
			2014-15	2015-16		
<u>Non-Gazetted Class IV</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ४</u>	
Peons (Stagnation Scale)	...	4400-7440+1600	...	-	शिपाई	
Peons	...	4400-7440+1300	...	-	शिपाई	
			Total ... - -		एकूण	
			Grand Total ... - -		एकूण (सर्व मिलाऊन)	
<u>Taxing Master</u>					<u>परिव्यय निर्धारक</u>	
<u>Gazetted</u>					<u>राजपत्रित</u>	
Taxing Master	...	43690-56470	...	1	1	परिव्यय निर्धारक
Assistant Commissioner and Asstt. Taxing Master	...	15600-39100+6600	...	1	1	सहायक आयुक्त आणि सहायक परिव्यय निर्धारक
Section Officer	...	9300-34800+4400	...	1	1	कक्ष अधिकारी
			Total ... 3 3		एकूण	
<u>Non-Gazetted Class III</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ३</u>	
Clerks	...	5200-20200+1900	...	5	5	लिपिक
			Total ... 5 5		एकूण	
<u>Non-Gazetted Class IV</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ४</u>	
Peons	...	4440-7440+1300	...	2	2	शिपाई
			Total ... 2 2		एकूण	
			Grand Total ... 10 10		एकूण (सर्व मिलाऊन)	
<u>Chief Translator and Interpreter (O.S. Side + A. Side)</u>					<u>मुख्य अनुवादक व दुभाषी</u>	
<u>Gazetted</u>					<u>राजपत्रित</u>	
Chief Translator and Interpreter	...	15600-39100+7600	...	-	-	मुख्य अनुवादक व दुभाषी
Dy. Chief Translator and Interpreter	...	15600-39100+6600	...	-	-	उप-मुख्य अनुवादक व दुभाषी
Assistant Chief Translator and Interpreter	...	15600-39100+6600	...	-	-	सहायक मुख्य अनुवादक व दुभाषी
Section Officer	...	9300-34800+4400	...	-	-	कक्ष अधिकारी
Senior Translator and Interpreter	...	9300-34800+4400	...	-	-	वरिष्ठ अनुवादक व दुभाषी
			Total ... - -		एकूण	
<u>Non-Gazetted Class III</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ३</u>	
Assistant	...	9300-34800+4300	...	-	-	सहायक
Junior Translator and Interpreter	...	9300-34800+4200	...	-	-	कनिष्ठ अनुवादक व दुभाषी
Clerks	...	5200-20200+1900	...	-	-	लिपिक
			Total ... - -		एकूण	
<u>Non-Gazetted Class IV</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ४</u>	
Naik	...	4440-7440+1600	...	-	-	नाईक
Peons	...	4440-7440+1300	...	-	-	शिपाई
			Total ... - -		एकूण	
			Grand Total ... - -		एकूण (सर्व मिलाऊन)	

तक्ता-१३-चालू
TABLE-XIII-Contd.

1	2	3	4	5	1	
			2014-15	2015-16		
<u>Non-Gazetted Class III</u>			<u>अराजपत्रित वर्ग ३</u>			
Software Programmer	...	9300-34800+4300	...	4	4	सॉफ्टवेअर प्रोग्रामर
Deputy Librarian	...	5200-20200+2000	...	--	--	उपग्रंथपाल
Senior Assit. Librarian	...	9300-34800+4300	...	3	1	वरिष्ठ सहायक ग्रंथपाल
Librarian (Joti)	...	9300-34800+4300	...	1	1	ग्रंथपाल (ज्योति)
Assistant	...	9300-34800+4400	...	307	307	सहायक
Stenographer (Higher Grade)	...	9300-34800+4300	...	33	33	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (Lower Grade)	...	5200-20200+1900	...	39	39	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Typist	...	5200-20200+1900	...	1	1	लिपिक टंकलेखक
Clerks	...	5200-20200+1900	...	685	701	लिपिक
Section Writer	...	5200-20200+1900	...	36	36	लेखनिक
**Junior Translator and Interpreter...	...	9300-34800+4200	...	14	14	कनिष्ठ अनुवादक व दुभाषी
Telex Operator	...	5200-20200+2400	...	0	--	टेलेक्स चालक
Senior Librarian, Asstt.	...	5200-20200+2000	...	3	5	वरिष्ठ ग्रंथपाल सहायक
Assit. Librarian	...	5200-20200+2800	...	1	1	सहायक ग्रंथपाल
Driver	...	5200-20200+1900	...	122	134	चालक
Total			...	1253	1277	एकूण
<u>Non-Gazetted Class IV</u>			<u>अराजपत्रित चतुर्थ श्रेणी</u>			
Head Book Binder	...	---	...	1	1	मुख्य पुस्तक बांधणीकार
Assistant Head Book Binder	...	5200-20200+2000	...	4	4	सहायक मुख्य पुस्तक बांधणीकार
Room Attendent	...	---	...	--	--	रूम अटेंडेंट
Senior Head Book Binder	...	5200-20200+1900	...	1	1	वरिष्ठ पुस्तक बांधणीकार
Junior Book Binder	...	5200-20200+1900	...	8	8	कनिष्ठ पुस्तक बांधणीकार
Book Binder	...	5200-20200+1900	...	22	22	पुस्तक बांधणीकार
Chopdar	...	5200-20200+1900	...	150	174	चोपदार
Havaldar	...	5200-20200+1900	...	11	11	हवालदार
Xerox Operator	...	4440-7440+1600	...	6	6	झेरोक्स ऑपरेटर
Chopdar (Office)	...	5200-20200+1900	...	1	1	चोपदार (कार्यालय)
Naik	...	4440-7440+1600	...	13	13	नाईक
Filer	...	5200-20200+1900	...	22	22	फाईलकरी
Jamadar	...	5200-20200+1900	...	1	1	जमादार
Additional Jamadar	...	5200-20200+1900	...	1	1	अतिरिक्त जमादार
Peon	...	4440-7440+1300	...	349	373	चपराशी हमाल
Liftman	...	4440-7440+1600	...	1	1	लिफ्टवाला
Mali	...	4440-7440+1300	...	5	5	माली
Hamal	...	4440-7440+1300	...	51	51	शिपाई
Head Mali	...	5200-20200+1800	...	1	1	प्रमुखमाली
Sweeper	...	4440-7440+1300	...	23	20	सफाईगार
Assistant Head Mali	...	4440-7440+1600	...	1	1	सहायक प्रमुख माली
Garden Mazdoor	...	4440-7440+1300	...	8	8	बाग मजदूर
Female Garden Mazdoor	...	4440-7440+1300	...	1	1	स्त्री. बाग मजदूर
Binder Boy	...	4440-7440+1600	...	13	13	बांधणीकार नोकर
Watchman	...	4440-7440+1300	...	19	19	रक्षक
Night Watchman	...	4440-7440+1300	...	1	1	रात्र रक्षक
Roneo Peon	...	4440-7440+1600	...	3	3	रोनिओ चालक
Cooks	...	4440-7440+1300	...	9	9	स्वयंपाकी
Library Attendent	...	4400-7440+1600	...	6	8	ग्रंथालय परिचर
Room Boy	...	4400-7440+1300	...	4	4	रूम बॉय
Pump Operator	...	4400-7440+1600	...	1	1	पंप चालक
Senior Library Attendent	...	5200-20200+1900	...	4	2	भंगी (पणजी)
Farash	...	4400-7440+1300	...	11	11	फरास
Sweeper-Cum-Humal	...	4400-7440+1300	...	--	3	सफाईगार व शिपाई
Total			...	752	800	एकूण बेरीज
Grand Total			...	2535	2643	एकूण बेरीज

३. दिवाणी, सत्र आणि फौजदारी न्यायालये

(एक) प्रस्तावना

(अ) नगर दिवाणी आणि सत्र न्यायालय, मुंबई.-

मुंबई नगर दिवाणी आणि सत्र न्यायालयाची स्थापना बृहन्मुंबई क्षेत्राकरिता १९४८ साली झाली. हे न्यायालय दिवाणी आणि फौजदारी प्रकरणांत न्यायदान प्रक्रियेचे कार्य करते. सदर न्यायालय, हे ज्या दाव्यातील विषयवस्तूचे मूल्य रु. १०,००० पेक्षा जास्त पण रु. १,००,००,००० पेक्षा कमी आहे अशा अधिकार घोषणेचा वाद (डिव्लेरेटरी सूटस्) समरी सूटस् आणि कमर्शियल केसेस अशा प्रकरणांची सुनावणी करून निर्णय देते नोटीस ऑफ मोशन, सार्वजनिक जागेतून निष्कासन अधिनियम (पब्लिक प्रिमायसेस एक्विशन ॲक्ट) तसेच महानगरपालिका अधिनियम व इतर अधिनियमांतर्गत किरकोळ अर्जावर सुनावणी करून निर्णय देते. शासनाने मुंबई शहर दिवाणी न्यायालय (सुधारणा) अधिनियम, २०१२ (Mah-XXV of 2012) आणि विधि न्याय विभागाच्या शासन अधिसूचना क्रमांक सीसीएस-२९११/सीआर-५८/कार्यासन क्र. १९, दिनांक २८ ऑगस्ट २०१२ अन्वये रुपये दहा हजार पेक्षा जास्त पण रुपये एक कोटी पेक्षा कमी असलेल्या आर्थिक मूल्यांचे दिवाणी दाव्यांमध्ये न्यायप्रदान करण्याचे अधिकार या न्यायालयाला दिले आहेत व उक्त अधिनियमाची कलमे १,२,३,५,६ आणि ७ अंमलात आणण्यासाठी दिनांक १ सप्टेंबर २०१२ तसेच उक्त अधिनियमाचे कलम ४ अंमलात आणण्यासाठी दिनांक १ ऑक्टोबर २०१२ पासून सुरुवात करण्यात आली आहे.

फौजदारी शाखेत सत्र न्यायालय हे महानगर दंडाधिकारी यांच्याकडून न्यायचौकशी करीता पाठविलेल्या प्रकरणात न्यायचौकशी करून निर्णय देते तसेच भ्रष्टाचार प्रकरणात देखील सुनावणी करते. १ एप्रिल १९७४ पासून सत्र न्यायालयास बृहन्मुंबई मधील महानगर दंडाधिकार्यांनी संपरीक्षण केलेल्या प्रकरणांमधील फौजदारी अपिले आणि पुनरिक्षण अर्ज व त्यातील जामिन अर्जावर सुनावणी करण्याचे अधिकार ही देण्यात आले आहेत. सदर न्यायालयात दोन प्रधान न्यायाधीश आणि २ अतिरिक्त प्रधान न्यायाधीशांसह ८२ न्यायाधीशांची मंजूर पदे आहेत व ५४ न्यायालये मुंबई शहर दिवाणी व सत्र न्यायालयाच्या फोर्ट, मुंबई येथील मुख्य शाखेत कार्यरत आहेत. या ८२ पदामध्ये आर्थर रोड कारागृह येथील मोक्का न्यायालयातील २ न्यायाधिशाचा समावेश आहे. त्याचप्रमाणे मा. पंतप्रधान यांनी सूचित केल्याप्रमाणे केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण यांनी दाखल केलेली प्रकरणे चालविण्यासाठी ४ विशेष न्यायालयांच्या न्यायाधिशाचाही समावेश आहे.

मुंबई हे प्रधान वाणिज्य व औद्योगिक शहर असल्यामुळे या न्यायालयातील विवाद निरनिराळ्या प्रकारचे असतात आणि या न्यायालयात असलेल्या प्रचंड कार्यभारावरून विवादांची बेसुमार वाढ दिसून येते. शासनाने मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्याशी विचारविनिमय करून शासन अधिसूचना, विधि व न्याय विभाग क्र. संकिर्ण १२०७/५/सीआर.-३/का-११ दि. २० फेब्रुवारी २००७ अन्वये दि. १९ सप्टेंबर २००७ पासून दिडोशी येथे गोरेगाव मालाड, कांदिवली, बोरीवली, व दहिसर या क्षेत्राचा समावेश असलेल्या विभागाकरिता बोरीवली (सत्र) न्यायालय विभाग स्थापन केला आहे शासनाने मुंबई येथील उच्च येथील न्यायालयासाठी विचार विनिमय करून दि. ३० सप्टेंबर २०१५ रोजी अधिसूचनेद्वारे अंधेरी परीसर व अंधेरी येथील पोलीस ठाणी आणि परक्राम्य संलेख अधिनियमाच्या कलम १३८ अन्वये उद्भणारी

प्रकरणे बोरीवली सत्र विभागात समाविष्ट केलेली आणि उक्त क्षेत्रात उद्भवणाऱ्या प्रकरणांची न्यायचौकशी, विभागात दिडोशी (गोरगांव) येथील सत्र न्यायालयात करण्यात येते. दिडोशी येथील अपर सत्र न्यायाधीश हे त्याच्या प्रमुखपदी असून आणि त्यांची अधिकारिता ही, अंधेरी येथील अपर मुख्य महानगर दंडाधिकारी व महानगर दंडाधिकारी यांच्या न्यायालयांशी देखील समव्यापी आहे. तसेच सत्र न्यायाधीश, बृहन्मुंबई हे उक्त विभागासाठी सत्र न्यायाधीश असून त्यांना बोरीवली सत्र विभागाशी अधिकारिता आहे आणि तसेच, त्यांना उक्त सत्र विभागाकडील प्रकरणे काढून स्वतःकडे घेण्याचे किंवा सक्षम अधिकारिता असलेल्या इतर कोणत्याही न्यायालयाकडे किंवा त्यास योग्य वाटेल असे कोणतेही प्रकरण गोरेगांव, दिडोशी येथील अपर सत्र न्यायाधीशकडे अभिहस्तांकित करण्याचे अधिकार प्रदान केलेले आहेत. सध्या तेथे ११ न्यायालये कार्यरत आहेत.

फौजदारी शाखेत सत्र न्यायालय हे महानगर दंडाधिकारी यांच्याकडून न्यायचौकशी करीता पाठविलेल्या प्रकरणांमध्ये न्यायचौकशी करून निर्णय देते तसेच फौजदारी अपिले आणि पुनरिक्षण अर्ज, जामिन अर्ज, सी.बी.आय., एन.डी.पी.एस., मोक्का, भ्रष्टाचार या कायदयांतर्गत दाखल केलेल्या प्रकरणांमध्ये सुनावणी करून निकाल देण्याचे काम करते.

प्रलंबित प्रकरणे त्वरीत निकालात काढण्यासाठी विशेष अनुदानांतर्गत शिवडी येथील जलदगती सत्र न्यायालय दिनांक १७ ऑक्टोबर २००३ पासून सुरु झाले आहे. सदर न्यायालयाचे कामकाज ज्या इमारती मधून चालविले जात होते ती इमारत माझगाव व न्यायालयासाठी रिक्त केल्यामुळे सध्या जलदगती सत्र न्यायालयाचे व सर्व विभाग शिवडी ऐवजी मुंबईनगर दिवाणी आणि सत्र न्यायालय येथे कार्यरत आहेत.

मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांचे आदेशानुसार या न्यायालयात दिनांक १ ऑक्टोबर २०११ पासून दिवाणी दाव्यांतील पक्षकारांकरीता मध्यस्थी केंद्र (Mediation Center) स्थापन करण्यात आले आहे.

प्रधान न्यायाधीश या न्यायालयाचे प्रशासकीय प्रमुख असून एक प्रबंधक (दिवाणी), तीन अप्पर प्रबंधक (दिवाणी), दोन प्रबंधक (सत्र), दोन अप्पर प्रबंधक (सत्र), सात उपप्रबंधक ही राजपत्रित अधिकारी पदे या कार्यालयाची प्रशासकीय बाजू सांभाळण्यासाठी मंजूर केलेली आहेत. या न्यायालयातील प्रबंधक मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय अधिनियम, १९४८ च्या कलम ८(२) अन्वये अधिकार प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

(ब) मुफसिल क्षेत्रातील दिवाणी आणि सत्र न्यायालय हे जिल्हा व सत्र न्यायालय म्हणून ओळखले जाते.

(एक) प्रमुख जिल्हा न्यायाधीशांच्या न्यायालयाशिवाय इतर न्यायालये म्हणजेच जिल्हा न्यायाधीश आणि वरिष्ठ व कनिष्ठ स्तर दिवाणी न्यायाधीश आणि मुख्य न्यायदंडाधिकारी यांची न्यायालये जिल्हाच्या ठिकाणी असतात. जिल्हा न्यायाधीशांची न्यायालये ही जिल्हाच्या मुख्यालय शहरात असतात. तसेच काही तालुक्यांच्या ठिकाणी असतात, दिवाणी न्यायाधीश, वरिष्ठ स्तर व मुख्य न्यायदंडाधिकारी यांची न्यायालये सुध्दा त्याप्रमाणे असतात. प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश हे जिल्हा न्यायाधीश दोन्ही स्तरांचे दिवाणी न्यायाधीश आणि मुख्य न्यायदंडाधिकारी यांच्या न्यायालयांवरील देखरेख करतात.

(दोन) एकूण २२० पदे सामायिक संवर्गातील जिल्हा न्यायाधीशांची आहेत. त्यापैकी ५३ पदे निवडश्रेणी जिल्हा न्यायाधीश पदांत परिवर्तीत केली आहेत. सध्या ३४८ पदे दिवाणी न्यायाधीश, (वरिष्ठ स्तर) आणि मुख्य न्यायदंडाधिकारी या संयुक्त संवर्गातील आहेत १११८ पदे ही दिवाणी न्यायाधीश (कनिष्ठ स्तर) आणि न्यायदंडाधिकारी मुफसल अधिकारिते अंतर्गत आहेत.

(तीन) जिल्हा न्यायाधीशांना दोन प्रकारच्या अधिकारितेचा म्हणजे (१) मूळ आणि (२) अपिलीय अधिकारितेचा वापर करण्याचा अधिकार आहे. जिल्हा न्यायालय हे जिल्ह्यातील मूळ दिवाणी अधिकारितेचे मुख्य न्यायालय आहे. तसेच सदर न्यायालय हे अपिल न्यायालय सुध्दा आहे.

(चार) जिल्हा न्यायाधीश हे मूळ प्रकरणांमध्ये सुनावणी करतात. जिल्हा न्यायाधीशांना अमर्याद आर्थिक अधिकारिता आहे. दिवाणी न्यायाधीश, कनिष्ठ स्तर यांना रु. २५,००० पर्यंत रकमेच्या दाव्यांत सुनावणी करण्याचे अधिकार आहेत, तर वरिष्ठ स्तर न्यायाधीशांना कोणत्याही मर्यादेपर्यंतच्या रकमेच्या दाव्यांत सुनावणी करण्याचे अधिकार आहेत.

(पाच) जिल्हा न्यायाधीश हे त्या-त्या जिल्ह्याचे सत्र न्यायाधीश असतात आणि त्यानुसार ते फौजदारी प्रकरणांमध्ये सुनावणी सुध्दा करतात. या कामात त्यांना अतिरिक्त सत्र न्यायाधीश, ज्यांना सत्र न्यायालयाचे सुध्दा अधिकार प्राप्त आहेत, त्यांचे सहाय्य लाभते ते जिल्ह्यातील सर्वोच्च न्यायिक प्राधिकारी असतात. सत्र न्यायाधीश हे दंडाधिकाऱ्यांना प्राथमिक चौकशी केल्यानंतर त्यांच्याकडे म्हणजेच सत्र न्यायाधीशांकडे पाठविलेले खटले चालवितात आणि दुय्यम दंडाधिकाऱ्यांनी दिलेल्या निर्णयाविरुद्ध केलेल्या अपिलात सुध्दा सुनावणी करतात.

(सहा) सत्र न्यायाधीश किंवा अतिरिक्त सत्र न्यायाधीश हे कायद्याच्या अंतर्गत प्राधिकृत केलेली कोणतीही शिक्षा देऊ शकतात, परंतु अशा न्यायाधीशांनी दिलेली फाशीची शिक्षा ही उच्च न्यायालयाने कायम करण्याअधिन असते.

(सात) सहाय्यक सत्र न्यायाधीश हे फाशीची शिक्षा किंवा जन्मठेपेची शिक्षा किंवा दहा वर्षावरील कैदेची शिक्षा सोडून अन्य कोणतीही शिक्षा, जी कायद्यांतर्गत, प्राधिकृत आहे देऊ शकतात.

(आठ) मुख्य न्यायदंडाधिकारी हे फाशीची शिक्षा किंवा जन्मठेपे किंवा सात वर्षापेक्षा जास्त कैदेची शिक्षा सोडून अन्य कोणतीही शिक्षा, जी कायद्यांतर्गत प्राधिकृत आहे, देऊ शकतात.

(नऊ) महाराष्ट्र राज्यात न्यायपालिका ही शासनांगापासून विभक्त केली आहे परिणामतः आता फौजदारी न्यायालये ही उच्च न्यायालयाच्या अधीन आहेत. १ एप्रिल १९७४ पासून भारत सरकारने नवीन फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ अंमलात आणली, त्या संहितेच्या कलम १२ अंतर्गत प्रत्येक जिल्ह्यात मुख्य न्यायदंडाधिकारी नियुक्त करणे आवश्यक आहे. कलम १२ च्या तरतुदींच्या अंमलबजावणीकरिता राज्य शासनाने उच्च न्यायालयाच्या शिफारशीवरून मुख्य न्याय दंडाधिकाऱ्यांची २९ पदे निर्माण केली व त्यापैकी प्रत्येक जिल्ह्यात एक आणि अतिरिक्त मुख्य न्यायदंडाधिकाऱ्यांची दोन पदे, प्रत्येकी एक पुणे आणि नागपूर जिल्ह्यांकरिता निर्माण केली आहेत. ही पदे दिवाणी न्यायाधीश, वरिष्ठ स्तर या पदास समकक्ष समजली गेली आहेत.

(क) **कौटुंबिक न्यायालये.**— कौटुंबिक न्यायालये अधिनियम, १९८४ च्या तरतुदींन्वये पुणे, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर, अमरावती, अकोला, ठाणे, नाशिक, सोलापूर, कोल्हापूर व नांदेड येथे कौटुंबिक न्यायालयांची स्थापना अनुक्रमे २७ जानेवारी १९८९, ७ ऑक्टोबर १९८९, २० फेब्रुवारी १९९३, २२ फेब्रुवारी १९९६, २९ नोव्हेंबर २००९, २१ डिसेंबर २००९, २२ एप्रिल २०१०, २३ ऑक्टोबर २०१० व ८ सप्टेंबर २०१२, २ मार्च, २०१३ व २८ मार्च, २०१४ कार्यान्वीत पासून झाली आहेत. या न्यायालयातील न्यायाधिकाऱ्यांची मंजूर संख्या अनुक्रमे ५, ७, ४, २ व प्रत्येकी १ याप्रमाणे एकूण २५ अशी आहे. या न्यायालयांचे मुख्य कार्य म्हणजे सर्व विवाहासंबंधी प्रकरणे, जी सदर अधिनियम-प्रकरण तीन मधील कलम ७ अंतर्गत येतात, त्यात सुनावणी करणे हे होय, पुणे न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्रात पुणे शहर महानगरपालिकेचे क्षेत्र, कॅन्टोनमेंट क्षेत्र आणि खडकी यांचा समावेश होतो. सुरुवातीपासूनच पुणे येथील कौटुंबिक न्यायालय हे भारती विद्यापीठाच्या ७ व्या व ९ व्या मजल्यांवर भाड्याच्या जागेत स्थित आहे. मुंबई येथील कौटुंबिक न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्रात बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्राचा समावेश होतो. औरंगाबाद येथील कौटुंबिक न्यायालय अधिकार क्षेत्रात औरंगाबाद जिल्ह्याच्या संपूर्ण क्षेत्राचा समावेश होतो. त्याचप्रमाणे नागपूर येथील कौटुंबिक न्यायालयाच्या अधिकार क्षेत्रात नागपूर शहर महानगरपालिकेचे क्षेत्र आणि कामटी कॅन्टोनमेंट बोर्डाचे क्षेत्र यांचा समावेश होतो. तसेच नाशिक, ठाणे, सोलापूर, अकोला, अमरावती, कोल्हापूर व नांदेड या जिल्ह्याच्या महानगरपालिकेच्या क्षेत्रासाठी प्रत्येकी १ कौटुंबिक न्यायालय स्थापन करण्यास मंत्रीमंडळाने मान्यता दिली आहे.

(ड) **जलदगती न्यायालये.**—१९९१ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार माननीय उच्च न्यायालयाने राज्यातील प्रलंबित खटले जलदगतीने निकालात काढण्यासाठी, महाराष्ट्र राज्याकरिता एक कृती आराखडा तयार केला. या आराखड्याची अंमलबजावणी ३ एप्रिल २००१ पासून करण्यात आली आहे. केंद्र शासनाने राज्य शासनास १८७ जलदगती न्यायालये सुरु करण्याचे निदेश दिले होते आणि त्याअनुषंगाने राज्यशासनाने दिनांक २३ मार्च २०११ रोजी राज्यशासनाच्या खर्चातून १०० जलदगती न्यायालये पुढील पाच वर्षांपर्यंत चालू ठेवण्याचा निर्णय घेतला आहे. आता त्याप्रमाणे राज्यात १०० जलदगती न्यायालये स्थापन करण्यात आली. सदर न्यायालयात दिनांक १ एप्रिल २०११ ते दिनांक ३१ जानेवारी, २०१५ पर्यंत २,८७,८३७ इतके (दिवाणी व फौजदारी) प्रकरणे निकालात काढली.

(३) महाराष्ट्र ज्युडिशियल अॅकॅडमी आणि इंडियन मेडिएशन सेंटर व ट्रेनिंग इन्स्टिट्यूट : महाराष्ट्र राज्यामध्ये न्यायीक अधिकाऱ्यांची संख्या मोठ्या प्रमाणात आहे. दरवर्षी नवीन न्यायिक अधिकाऱ्यांना नेमणुका दिल्या जातात. त्यांना उत्तम दर्जाचे पूर्वप्रशिक्षण व त्यानंतर वेळोवेळी त्यांच्याकरीता चर्चासत्र, शासनाच्या विचाराधिन होती. जागतिकीकरण व देशाची अर्थिक परिस्थिती तसेच मुंबई व्यापारी व अर्थिक महत्त्व विचारात घेऊन महाराष्ट्र ज्युडिशियल अॅकॅडमी आणि इंडियन मेडिएशन सेंटर व ट्रेनिंग इन्स्टिट्यूट मुंबईजवळ स्थापन करावी असा प्रस्तावही शासनाच्या विचाराधिन होता. मेकडएशन सेंटरमुळे आर्थिक स्वरूपाचे वाद लवादामार्फत सामोपचाराने मिटविता येतील तसेच प्रशिक्षणाची देखील सोय होईल, अशी शासनाची भुमिका होती. त्यानुसार उत्तन, जि. ठाणे येथे महाराष्ट्र ज्युडिशियल अॅकॅडमी आणि इंडियन मेडिएशन सेंटर व ट्रेनिंग इन्स्टिट्यूट दिनांक २७ जून २००९ रोजी सुरु करण्यात आली आहे. या संस्थेच्या उद्दिष्टानुसार नवनियुक्त न्यायीक अधिकाऱ्यांना मुलभूत प्रशिक्षण देण्याचा कार्यक्रम प्रत्यक्षात सुरु करण्यात आला आहे.

तक्ता - १

TABLE-I

प्रत्यक्ष रकमा २०१४-२०१५ Actual 2014-2015	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१५-२०१६ Budget Estimates 2015-2016		सुधारित अंदाज, २०१५-२०१६ Revised Estimates 2015-2016		अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१६-२०१७ Budget Estimates 2016-2017								
	योजनेतर योजनांतर्गत	एकूण	योजनेतर योजनांतर्गत	एकूण	योजनेतर योजनांतर्गत	एकूण							
	Non-Plan	Total	Non-Plan	Total	Non-Plan	Total							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
(A)-Activity Classification:													
दिवानी व सत्र न्यायालये	...	7967940	-	7967940	10340927	-	10340927	9857036	-	9857036	11459583	-	11459583
एकूण (अ)	...	7967940	-	7967940	10340927	-	10340927	9857036	-	9857036	11459583	-	11459583
(B) Objectwise Classification													
... (105) Mumbai City Civil and Session Judge (2040163)													
वेतन	...	424081	-	424081	523015	-	523015	523015	-	523015	577690	-	577690
अतिकालीक भत्ता	...	143	-	143	210	-	210	189	-	189	216	-	216
प्रवास खर्च	...	1327	-	1327	1400	-	1400	1260	-	1260	1800	-	1800
कार्यालयीन खर्च	...	21355	-	21355	16900	-	16900	16900	-	16900	18168	-	18168
टेली., इले. चार्जेस	...	10622	-	10622	9900	-	9900	32890	-	32890	15000	-	15000
व्यावसायिक सेवा	...	136	-	136	200	-	200	180	-	180	200	-	200
पेट्रोल तेल वगण	...	0	-	0	1	-	1	1	-	1	1	-	1
भाडे, पट्टी व कर	...	0	-	0	375	-	375	375	-	375	375	-	375
संगणकावरील खर्च	...	779	-	779	334	-	334	301	-	301	351	-	351
कंत्राटी सेवा	...	0	-	0	1	-	1	1	-	1	1	-	1
एकूण (१)	...	458443	-	458443	552336	-	552336	575112	-	575112	613802	-	613802
(१०५) कोर्टातील न्यायालये													
(२०१४ ०३४९)													
वेतन	...	220223	-	220223	276012	-	276012	315624	-	315624	227622	-	227622
अतिकालीक भत्ता	...	140	-	140	263	-	263	237	-	237	271	-	271
मजुरी	...	0	-	0	5	-	5	2	-	2	5	-	5
प्रवास खर्च	...	993	-	993	1792	-	1792	1792	-	1792	1953	-	1953
कार्यालयीन खर्च	...	6447	-	6447	10000	-	10000	10000	-	10000	10750	-	10750
टेली., इले. चार्जेस	...	3630	-	3630	3900	-	3900	4929	-	4929	5900	-	5900
भाडे, पट्टी व कर	...	6023	-	6023	8000	-	8000	5541	-	5541	8000	-	8000
संगणकावरील खर्च	...	253	-	253	268	-	268	268	-	268	281	-	281
मोटर वाहने	...	--	-	--	--	-	--	--	-	--	--	-	--
कंत्राटी सेवा	...	83	-	83	110	-	110	200	-	200	200	-	200
प्रकाशने	...	0	-	0	1	-	1	0	-	0	1	-	1
व्यावसायिक सेवा	...	0	-	0	1	-	1	0	-	0	1	-	1
एकूण (२)	...	237792	-	237792	300352	-	300352	338593	-	338593	254984	-	254984
एकूण (१) (२)	...	237792	-	237792	300352	-	300352	338593	-	338593	254984	-	254984

(१०५) (संन) जिल्हा दिवाणी व सत्र न्यायाधीश (२०१४ ०१०२)		... (105) (2) District and Sessions Judge (2014-0172).	
वेतन	6766294	8689903	8222110
मजुरी	1175	1020	1300
अतिकालिन भत्ता	5648	12127	7019
टेलीफोन, लाईट व पाणी	113008	110990	137861
प्रवास खर्च	66655	96000	82390
कार्यालयील खर्च	208090	400645	306085
कंत्राटी सेवा	5315	7446	7446
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल प्रदाने	1881	3177	2859
भाडे, पट्टी व कर	39485	47285	65347
प्रकाशने	85	400	360
सहाय्यक अनुदान	438	500	259
संगणकावरील खर्च	4012	4900	4410
इतर खर्च	31	--	--
(२०१४ ०१०२) नागपूर जिल्हा व सत्र न्यायाधीश (भारित)	--	--	--
कार्यालयील खर्च (भारित)	--	--	--
एकूण भारित	7212117	9374393	8837446
एकूण (२) दसमत	7212117	9374393	8837446
(०२)(०२) ग्राम न्यायालय अधिनियम, २००८			
अंतर्गत ग्राम न्यायालयाची स्थापना (२०१४ ०४०७)			
वेतन	11473	31066	29065
मजुरी	--	86	8
अतिकालीन भत्ता	--	39	4
दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	3	778	1308
कंत्राटी सेवा	--	139	3
देशातगत प्रवास खर्च	88	796	366
कार्यालयील खर्च	4866	7876	7264
भाडे, पट्टी व कर	38	979	549
प्रकाशने	0	10	--
संगणक खर्च	10	600	67
जाहिरात व प्रसिध्दी	--	200	8
व्यावसायिक सेवा	--	101	12
एकूण (५)	16478	42670	38654
(१०५) (पाच) न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था (२०१४ ०२०७)			
वेतन	12350	19334	16102
कार्यालयील खर्च	1376	2743	2743
प्रवास खर्च	474	919	414
टेलीफोन खर्च	3894	5900	6400
भाडे, पट्टी व कर	570	1500	478
संगणकावरील खर्च	24	158	200
इतर प्रशासकीय खर्च	--	100	40
लहान बांधकामे	--	--	--
व्यावसायिक व विशेष सेवा	--	200	500
अतिकालिक भत्ता	68	206	118
कंत्राटी सेवा	--	305	305
प्रकाशने	8	50	400
एकूण (५)	18764	31415	27500
(०२)(०२) Establishment of Gram Nyayalays Act, 2008. (2014 0477)			
वेतन	53008	90	90
मजुरी	--	40	40
अतिकालीन भत्ता	--	778	778
दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	--	146	146
कंत्राटी सेवा	8681	8681	8681
देशातगत प्रवास खर्च	8467	8467	8467
कार्यालयील खर्च	934	934	934
भाडे, पट्टी व कर	10	10	10
प्रकाशने	630	630	630
संगणक खर्च	200	200	200
जाहिरात व प्रसिध्दी	101	101	101
व्यावसायिक सेवा	65272	65272	65272
एकूण (५)	65272	65272	65272
(१०५) (५) Judicial Officers Training Institute (2014-0207).			
वेतन	21461	21461	21461
कार्यालयील खर्च	2949	2949	2949
प्रवास खर्च	1002	1002	1002
टेलीफोन खर्च	7900	7900	7900
भाडे, पट्टी व कर	1500	1500	1500
संगणकावरील खर्च	166	166	166
इतर प्रशासकीय खर्च	1	1	1
लहान बांधकामे	--	--	--
व्यावसायिक व विशेष सेवा	500	500	500
अतिकालिक भत्ता	118	118	118
कंत्राटी सेवा	1000	1000	1000
प्रकाशने	50	50	50
एकूण (५)	36243	36243	36243

तक्ता - १-चाळू
TABLE-I-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(०६) केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण विशेष न्यायालय (०६)(०१) केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण (सी.बी.आय.) विशेष न्यायालय (२०१४ ०४६८)												
वेतन	22552	--	22552	35459	--	35459	35400	--	35400	39359	--	39359 ... Salaries
अतिरिक्त भत्ता	--	--	--	14	--	14	5	--	5	10	--	10 ... Overtime Allowance
दूरध्वनी, वीज व पण्णी शुल्क	222	--	222	450	--	450	313	--	313	450	--	450 ... Telephone, Electricity and Water Charges
देशांतरगत प्रवास खर्च	119	--	119	1059	--	1059	739	--	739	1154	--	1154 ... Domestic Travel Expenses
कार्यालयीन खर्च	1297	--	1297	2409	--	2409	2733	--	2733	2590	--	2590 ... Office Expense
भाडे, पट्टी व कर	--	--	--	0	--	0	--	--	--	--	--	-- ... Rent, Rates and Taxes
प्रकाशन	--	--	--	0	--	0	--	--	--	--	--	-- ... Publication
संगणक खर्च	129	--	129	210	--	210	423	--	423	221	--	221 ... Computer Expenses
व्यावसायिक सेवा	27	--	27	160	--	160	118	--	118	160	--	160 ... Professional Services
एकूण (क)	24346	--	24346	39761	--	39761	39731	--	39731	43044	--	43044 ... Total
(१०८) फौजदारी न्यायालये (२०१४ ०२४३)												
वेतन	456053	--	456053	612867	--	612867	572398	--	572398	694485	--	694485 ... Salaries
मजुरी	11	--	11	179	--	179	70	--	70	188	--	188 ... Wages
अतिरिक्त भत्ता	72	--	72	280	--	280	272	--	272	288	--	288 ... O. T.
टेलीफोन खर्च	2009	--	2009	4262	--	4262	3555	--	3555	5262	--	5262 ... Telephone Charges
कंत्राटी सेवा	93	--	93	165	--	165	121	--	121	173	--	173 ... Contractual Services
प्रवास खर्च	2085	--	2085	3646	--	3646	4000	--	4000	3974	--	3974 ... Travel Expenses
कार्यालयीन खर्च	4913	--	4913	8989	--	8989	7454	--	7454	9663	--	9663 ... Office Expense
भाडे, पट्टी व कर	457	--	457	945	--	945	736	--	736	1023	--	1023 ... Rent, Rates and Taxes
प्रकाशन	--	--	--	0	--	0	--	--	--	--	--	-- ... Publications
संगणक	91	--	91	249	--	249	400	--	400	261	--	261 ... Computer
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल प्रदाने	136	--	136	1254	--	1254	676	--	676	1254	--	1254 ... Payment for Professional
एकूण (६)	465920	--	465920	632836	--	632836	589682	--	589682	716571	--	716571 ... Total (vi)
एकूण (ब)	--	--	--	10963762	--	10963762	--	--	--	--	--	-- ... Total (B)
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने (भारित)	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-- ... (C) Source of Finance
मागणी क्रमांक जे-१ (वत्तमत)	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-- ... Demand No. J-1 voted
२०१४ न्यायदाने	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-- ... 2014 Administration
एकूण (क)	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-- ... Total-- (C)

तक्ता-२
TABLE-II

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश व आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण :-

खालील तक्ता नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, बृहन्मुंबई यांनी त्या त्या वर्षी केलेले काम दर्शविते.

(III) Programme Work Load Summary and Explanation of Financial Requirement :-

The Following table indicates the work done by the City Civil and Ses-sion Court. Greater Mumbai.

वर्ष	न्यायाधीशांची मंजूर पदे	नेहमीच्या कामाबाहेर इतर काम सोपविले न्यायाधीशांची संख्या	फक्त न्यायालयाचे काम सोपविले आहे न्यायाधीशांची संख्या	कामाचे दिवस	Year
1	2	3	4	5	6
	Sanctioned Judges Strength	No. of Judges entrusted with outside their normal duties	No. of Judges entrusted with court work only	No. of working days	
२०१३	...	22	34	235	2013
२०१४	...	43	22	235	2014
२०१५	...	54	14	235	2015

तक्ता-२/ TABLE-II Contd.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षांभो प्रलंबित असलेली प्रकरणे		नवीन दाखल केलेली प्रकरणे		एकूण Total		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Name of Cases					
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
	Cases pending at the beginning of the year		Cases instituted during the year		Cases disposed during the year		Cases pending at the end of the year		(1) Main Cases		(2) Miscellaneous Cases					
(अ) मुख्य दिवाणी प्रकरणे	...	49098	43319	37128	11105	9694	6304	60203	53013	46327	16884	15885	11066	43319	37128	35261
(ब) फौजदारी	...	9507	10451	13330	8098	7078	19199	17605	17524	19634	7154	4199	4876	10451	13330	14758
एकूण (१)	...	58605	53770	50458	19203	16772	15503	77808	70542	65961	24038	20084	15942	53770	50458	50019
(अ) दिवाणी प्रकरणे	...	15865	19988	22100	14300	14981	14763	30165	34969	36863	10177	12869	13916	19988	22100	22947
(ब) फौजदारी	...	1920	2970	3894	19095	22939	23729	21015	25909	27623	18045	22015	24134	2970	3894	3839
एकूण (१)	...	17785	22958	25994	33395	37920	38492	51180	60878	64486	28222	34884	38050	22958	25994	26436
एकूण (१ + २)	...	76390	76728	76452	52598	54652	53995	128988	131420	130447	52260	54968	53992	76728	76452	76455

तक्ता-२
TABLE-II

खालील तक्ता कौटुंबिक न्यायालयांनी त्या त्या वर्षामध्ये केलेल्या कामाची आकडेवारी दर्शविते.

Following table indicates the work done by the family Court during the respective years.

न्यायालय	वर्षांशी प्रलंबित असलेली प्रकरणे				नवीन दाखल केलेली प्रकरणे				एकूण Total				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे				Name of Cases
	Cases pending at the beginning of the year				Cases instituted during the year				Total				Cases disposed during the year				Cases pending at the end of the year				
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16						
मुंबई	...	11458	11667	11918	8370	8228	7988	19828	19895	19906	8161	7977	8237	11667	11918	11669	...	Mumbai			
पुणे	...	4473	4674	4559	4770	4201	4067	9243	8875	8626	4569	4316	3793	4673	4559	4833	...	Pune			
नागपूर	...	4275	4607	4954	3682	3881	3655	7957	8488	8609	3350	3534	2952	4607	4954	5657	...	Nagpur			
औरंगाबाद	...	1658	1520	1589	1764	1889	1722	3422	3409	3311	1902	1820	1504	1520	1589	1807	...	Aurangabad			
अमरावती	...	975	1059	1264	699	690	727	1674	1749	1991	615	485	713	1059	1261	1278	...	Amravati			
अकोला	...	360	482	535	591	580	561	951	1062	1096	469	527	430	482	535	666	...	Akola			
नाशिक	...	2027	1814	2108	1588	1506	1583	3615	3320	3691	1801	1188	1321	1814	2108	2370	...	Nashik			
ठाणे	...	1325	1407	1554	941	1053	1067	2266	2460	2621	859	906	970	1407	1554	1651	...	Thane			
सोलापूर	...	1730	1518	1051	642	676	745	2372	2194	1796	854	1143	764	1518	1051	1032	...	Solapur			
कोल्हापूर	...	773	625	599	417	531	573	1190	1156	1172	565	557	515	625	549	657	...	Kolhapur			
नांदेड	...	-	981	993	-	333	497	-	1314	1490	-	321	697	-	993	793	...	Nanded			
एकूण	...	29054	27373	31124	23464	24549	23185	52518	53922	5490	23145	22744	21896	29372	31121	32413	...	Total			

तक्ता-३
TABLE-III

खालील तक्ता (१ ते २४) राज्यातील जिल्हा व सत्र न्यायालय व दुय्यम न्यायालये यांच्या २०१३, २०१४ व २०१५ या वर्षातील कामकाजाचा जिल्हावार सारांश दर्शवितो.

एकूण प्रकरणांच्या संख्येवर आधारित अशी प्रमाणके न्यायालयीन अधिकाऱ्यांच्या कामकाजासाठी ठरविण्यात आलेली नाहीत असे उच्च न्यायालयाने कळविले आहे. तथापि विविध न्यायिक अधिकाऱ्यांना खाली दिल्याप्रमाणे प्रकरणे निकालात काढावी लागतात.

(१) जिल्हा व सत्र न्यायाधिश सह/अपर जिल्हा न्यायाधिश	...	नियमित दिवाणी अपील व सत्र प्रकरणे	:	४३२
(२) दिवाणी न्यायाधिश (वरिष्ठस्तर)	...	विशेष दिवाणी दावे	:	७२
(३) मुख्य न्याय दंडाधिकारी किंवा न्याय दंडाधिकारी (प्रथम वर्ग)	...	फौजदारी नियमित भारतीय दंडसंहित प्रकरणे	:	१९२

विशेष न्यायालय (मोटर वाहन/रेल्वे/नगरपालिका).

टीप:- मोटर वाहन, रेल्वे आणि नगरपालिका करित असलेल्या विशेष न्यायाधिश्यांच्या न्यायालयांसाठी प्रकरणे निकालात काढण्यासाठी नेहमीची प्रमाणके आहेत. याशिवाय भारतीय दंडसंहिता खालील न लढविलेली सहा प्रकरणे एक आणि इतर, अधिनियमांखालील न लढविलेली ३०० प्रकरणे (एक).

(४) दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठस्तर)

(५) दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठस्तर)

न्याय दंडाधिकारी (प्रथम वर्ग).

(1) District and Sessions Judge	...	Regular Civil Appeal and	:	432
Additional District Judge/	...	Sessions case	:	
(2) Civil Judge, Senior "Division"	...	Special Civil Suit	:	72
(3) Chief Judicial Magistrate/	...	Criminal Regular I.P.C.	:	192

Note : Norms of disposal for the Court of Special Magistrate for Motor Vehicles, Railway and Municipal Corporations are usual norms for contested disposal. In addition disposal of 6 uncontested I. P. C. Case. (1 unit) and 300 uncontested other Acts-1 unit.

(4) Civil Judge, Junior Division ... Civil Regular Suit : 162

(5) Civil Judge, Junior Division ... 18 units (Civil/Criminal or bothtogether) Judicial Magistrate, First Class.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे										वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases	
	Cases pending at the beginning of the years		Cases Instituted during the years		Cases disposed during the years		Cases pending at the end of the years		Cases disposed during the years		Cases pending at the end of the years							
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16			
(१) जिल्हा अहमदनगर																(1) District AHMEDNAGAR		
१. जिल्हा न्यायालये																I. District Courts		
(एक) दिवाणी प्रकरणे	...	13897	14119	15399	4186	4389	4981	18083	19008	20380	3464	3609	3647	14619	15399	16733	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	5366	6182	6959	5496	5354	5547	10862	11536	12506	4680	4577	4577	6182	6959	7929	...	(ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये																II. Sub-Ordinate Courts		
(एक) दिवाणी प्रकरणे	...	40324	39620	39625	13569	13351	14034	53893	52971	53659	14273	15950	12008	39620	39125	41651	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	66370	62304	56216	29843	28519	32856	96213	91823	89072	33909	34607	30469	62304	56216	58603	...	(ii) Criminal
एकूण	...	125957	122725	118199	53094	51613	57418	179051	174338	175617	56326	56139	50701	122725	118199	124916	...	Total

तक्ता - ३ चालू
TABLE - III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(2) District AKOLA															
१. जिल्हा अकोला															
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
जिल्हा न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	3258	3449	3355	5078	797	1031	8336	4246	4386	4887	891	1092	3449	3355	3294 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	1733	2036	2208	4401	2176	2068	6134	4212	4276	4098	2004	1851	2036	2208	2425 ... (ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये															
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	11698	12047	11916	11157	3992	4124	22855	16039	16040	10808	4123	3791	12047	11916	12249 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	45219	35776	36323	54845	15945	15950	100064	51721	52273	64288	15398	13831	35776	36323	38442 ... (ii) Criminal
एकूण	61908	53308	53802	75481	22910	23173	137389	76218	76475	84081	22416	20565	53308	53802	56410 ... Total
(3) District AMRAVATI															
१. जिल्हा अमरावती															
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
जिल्हा न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	7075	7803	7972	2249	2235	2127	9405	10038	10099	1602	2066	1421	7803	7972	8678 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	2973	3390	3833	2944	3153	3121	5930	6543	6954	2540	2710	2567	3390	3833	4387 ... (ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये															
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	12752	13226	13832	5089	6004	6612	17847	19230	20444	4621	5398	5841	13226	13832	14603 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	41741	40794	44228	20430	23238	24910	62171	64032	69138	21364	19804	19176	40794	44228	49962 ... (ii) Criminal
एकूण	64541	65213	69805	30712	34630	34630	95353	99843	99843	30127	29978	29005	65273	69865	77630 ... Total
(4) District AURANGABAD															
१. जिल्हा औरंगाबाद															
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
जिल्हा न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	7314	8574	9645	3319	3128	3815	10633	11702	13460	2059	2057	2087	8574	9645	11373 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	3588	4808	4743	3714	3840	4404	7302	8148	9147	2994	3405	3803	4308	4743	5344 ... (ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये															
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	24536	24575	24314	7375	8339	7560	31911	32914	31874	7336	8600	6009	24575	24314	25865 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	59808	56333	55484	36022	40418	37036	95830	96751	92520	39497	41267	34295	56333	55484	58225 ... (ii) Criminal
एकूण	95246	93790	94186	50430	55725	52815	145676	149515	147001	51886	55329	46154	93790	94186	100807 ... Total
(5) District BEED															
१. जिल्हा बीड															
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
जिल्हा न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	10924	11305	11726	3198	3217	2003	14122	14522	13729	2817	2796	2655	11305	11726	11074 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	1738	2295	2574	3208	2775	2773	4946	5070	5347	2651	2496	2709	2295	2574	2638 ... (ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये															
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	15745	18037	18839	10216	9185	11599	25961	27222	30438	7924	8383	9695	18037	18839	20743 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	37694	36048	35054	16045	15957	20343	53739	52005	55397	17691	16951	18092	36048	35054	37305 ... (ii) Criminal
एकूण	66101	67685	68193	32667	31134	36718	98768	98819	104911	31093	30626	33151	67685	68193	71760 ... Total

(6) District BHANDARA																	
I. District Courts																	
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...					
(एक) दिवाणी	1586	1704	1724	607	483	624	2193	2187	2348	489	463	671	1704	1724	1677	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	691	777	856	962	633	611	1653	1410	1467	876	554	666	777	856	801	...	(ii) Criminal
II. Sub-Ordinate Courts																	
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	(i) Civil
(एक) फौजदारी	3937	4171	4287	3671	1123	1258	7608	5294	5545	3437	1007	1226	4171	4287	4319	...	(i) Civil
(दोन) दिवाणी	15409	1498	12837	15242	7744	6880	30651	22662	19717	15733	9825	7948	14918	12837	11769	...	(ii) Criminal
एकूण	21623	21570	19704	20482	9983	9373	42105	31553	29077	20535	11849	10511	21570	19704	18566	...	Total
(7) District BULDHANA																	
I. District Courts																	
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	3832	4197	4227	3517	1691	1432	7349	5888	5659	3152	1661	1083	4197	4227	4576	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	2029	2286	2614	2935	2445	2119	4964	4731	4733	2678	2117	1689	2286	2614	3044	...	(ii) Criminal
II. Sub-Ordinate Courts																	
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	10330	10530	10760	5561	4740	3747	15891	13270	14507	5361	4510	3627	10530	10760	10880	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	35385	33736	33299	21845	20389	18181	57230	54119	51480	23494	20820	17113	33736	33299	343667	...	(ii) Criminal
एकूण	51576	50749	50990	33858	29259	25479	85434	80008	76379	34685	29108	23512	50749	50900	52867	...	Total
(8) District CHANDRAPUR																	
I. District Courts																	
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	4238	4691	4914	1007	1092	1189	5245	5783	6103	554	869	1930	4691	4914	4173	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	2251	2513	2758	1569	1544	1862	3820	407	4620	1307	1299	1730	2513	2758	2890	...	(ii) Criminal
II. Sub-Ordinate Courts																	
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	8164	8345	8157	2300	2311	3281	10464	10646	11438	2119	2499	1369	8345	8157	10069	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	34144	28383	26250	12340	12632	16613	46484	41015	42863	18101	14765	14101	28383	26250	28762	...	(ii) Criminal
एकूण	48797	43932	42079	17216	17579	22945	66013	61511	65024	22081	19432	19130	43932	42079	45894	...	Total

(८) जिल्हा चंद्रपूर

१. जिल्हा न्यायालये

(एक) दिवाणी

(दोन) फौजदारी

२. दुय्यम न्यायालये

(एक) दिवाणी

(दोन) फौजदारी

एकूण

तक्ता - ३ चालू
TABLE - III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
(९) जिल्हा धुळे	(९) District DHULE															
१. जिल्हा न्यायालये	I. District Courts															
(एक) दिवाणी	...	7498	5613	6157	1859	2419	4514	9357	8032	10671	3744	1875	4006	5613	6157	6665 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	2888	2124	2145	1837	1680	2481	4725	3804	4626	2601	1659	2616	2124	2145	2010 ... (ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये	II. Sub-Ordinate Courts															
(एक) दिवाणी	...	9778	6766	6404	5125	7548	5650	14903	14314	12054	8137	7910	6275	6766	6404	5779 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	30776	18849	18337	14790	15991	12615	45566	34840	30952	26717	16503	12255	18849	18337	18697 ... (ii) Criminal
एकूण	...	50940	33352	33043	23611	27638	25260	74351	60990	58303	41199	27447	25152	33352	33043	33151 ... Total
(१०) जिल्हा जळगाव	(10) District JALGAON															
१. जिल्हा न्यायालये	I. District Courts															
(एक) दिवाणी	...	8125	8052	7954	7509	6820	3069	15734	14872	11063	7682	6878	5056	8052	7994	6007 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	2567	3242	3476	5369	5405	3163	7936	8647	6639	4694	5171	3156	3242	3476	3483 ... (ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये	II. Sub-Ordinate Courts															
(एक) फौजदारी	...	24691	24471	24685	15458	14519	8764	40149	38990	33449	15678	14305	6815	24471	24685	26634 ... (i) Civil
(दोन) दिवाणी	...	57918	50365	47679	41697	48105	46019	99615	98470	93698	49250	50741	45624	50365	47679	48074 ... (ii) Criminal
एकूण	...	93301	86130	83834	70133	74847	61015	163434	166979	144849	77304	77145	60651	86130	83834	84198 ... Total
(११) जिल्हा जालना	(8) District JALNA															
१. जिल्हा न्यायालये	I. District Courts															
(एक) दिवाणी	...	3363	3467	4004	1634	1237	1298	4997	5204	5302	1030	1200	983	3967	4004	4319 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	1055	1258	1601	1743	1876	1945	2798	3154	3546	1540	1533	1653	1258	1601	1893 ... (ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये	II. Sub-Ordinate Courts															
(एक) दिवाणी	...	10393	11963	12800	4094	3324	3090	14487	15287	15840	2524	2487	2917	11963	12800	12973 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	21138	22420	24344	13884	11993	13078	35022	34913	37422	12102	10569	11382	22920	24344	26040 ... (ii) Criminal
एकूण	...	35949	40108	42749	21355	18430	19411	57304	58538	62160	17196	15789	16935	40108	42749	45225 ... Total

(१२) जिल्हा कोल्हापूर

(12) District KOLHAPUR

१. जिल्हा न्यायालये		I. District Courts																
...	...	9205	10291	9853	3380	3582	3609	12585	13873	13462	2294	4020	3541	10291	9853	9921	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	...	9205	10291	9853	3380	3582	3609	12585	13873	13462	2294	4020	3541	10291	9853	9921	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	2739	3087	3561	2362	2675	2647	5101	5762	6208	2014	2201	2662	3087	3561	3546	...	(ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये		II. Sub-Ordinate Courts																
...	...	24493	24281	26074	8372	24352	14476	32865	48632	40550	8584	22554	12717	24281	26074	27833	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	...	24493	24281	26074	8372	24352	14476	32865	48632	40550	8584	22554	12717	24281	26074	27833	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	37382	37511	36043	18947	29297	28487	56329	66808	64530	18818	30765	27822	37511	36043	36708	...	(ii) Criminal
एकूण	...	73819	75130	75531	33061	59906	49219	106880	135076	124750	31710	59545	46742	75170	75531	78008	...	Total

(१३) जिल्हा नागपूर

(13) District NAGPUR

१. जिल्हा न्यायालये		I. District Courts																
...	...	17879	18534	20473	4850	6638	9665	22729	25172	30138	4195	4699	5388	18534	20473	24750	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	...	17879	18534	20473	4850	6638	9665	22729	25172	30138	4195	4699	5388	18534	20473	24750	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	3539	4183	4671	4870	4918	4896	8409	9101	9567	4226	4430	4166	4183	4671	5401	...	(ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये		II. Sub-Ordinate Courts																
...	...	29710	29795	30336	5842	6359	6264	35552	36154	36600	5757	5818	9050	29795	30336	27550	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	...	29710	29795	30336	5842	6359	6264	35552	36154	36600	5757	5818	9050	29795	30336	27550	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	149792	137704	139386	76022	76224	84287	225814	213933	223673	88105	74547	71300	137709	134386	152373	...	(ii) Criminal
एकूण	...	200920	190221	194866	91584	94139	105112	292504	284360	299978	102283	89494	89904	190221	194866	210074	...	Total

(१४) जिल्हा नांदेड

(14) District NANDED

१. जिल्हा न्यायालये		I. District Courts																
...	...	8076	8615	8763	2234	2020	2388	10310	10641	11151	1695	1878	2696	8615	8763	8455	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	...	8076	8615	8763	2234	2020	2388	10310	10641	11151	1695	1878	2696	8615	8763	8455	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	2139	2524	2588	1770	2326	2365	4909	4850	4953	2385	2262	2078	2524	2588	2875	...	(ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये		II. Sub-Ordinate Courts																
...	...	15840	16473	15994	5170	4815	6090	21010	21288	22084	4537	5244	4914	16473	15994	17170	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	...	15840	16473	15994	5170	4815	6090	21010	21288	22084	4537	5244	4914	16473	15994	17170	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	36076	35278	35795	12839	14678	17532	48915	49956	53327	13637	14161	14903	35278	35795	38424	...	(ii) Criminal
एकूण	...	60131	62890	63140	23013	23845	28375	85144	86735	91515	22254	23595	24591	62890	63140	66924	...	Total

तक्ता - ३ चालू
TABLE-III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(15) District : NASHIK															
I. District Court															
(१५) जिल्हा : नाशिक	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
१. जिल्हा न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	13145	13347	13986	4096	4816	5150	17241	18163	19136	3894	4177	4386	13347	13986	14750
(दोन) फौजदारी	5263	5331	5421	4408	4211	4266	9671	9542	9687	4340	4121	4215	5331	5421	5472
२. दुय्यम न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	30016	30990	31443	8248	7760	7835	38264	38750	39278	7274	7307	7640	30990	31443	31638
(दोन) फौजदारी	83014	82120	82919	44310	47109	44808	128224	129229	127727	46104	46310	42251	92120	82919	85476
एकूण	132338	131788	133769	61062	63896	62059	193400	195684	195828	61612	61915	58492	131788	133769	137336
(16) District : OSMANABAD															
I. District Court															
(१६) जिल्हा : उस्मानाबाद	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
१. जिल्हा न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	4837	5287	5227	3627	5352	3352	8464	10639	8579	3177	5412	3068	5287	5227	5511
(दोन) फौजदारी	1206	1440	1661	1891	2018	1830	3097	3458	3491	1657	1797	1752	1440	1661	1739
२. दुय्यम न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	21062	14776	20276	9770	13364	15689	30832	33140	35965	11056	12864	14441	19776	20276	21524
(दोन) फौजदारी	24623	22873	21211	10834	17249	26768	35457	40122	47979	12584	18411	26782	22873	21211	21197
एकूण	51728	49376	48375	26122	37983	47639	77850	87354	96014	28474	38984	46043	49376	48375	49971
(17) District : LATUR															
I. District Court															
(१७) जिल्हा : लातूर	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
१. जिल्हा न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	8347	8299	8505	2495	2114	2936	10842	10413	11444	2543	1905	1942	8299	8508	9502
(दोन) फौजदारी	1526	1547	1832	1946	1946	1737	3472	3443	3569	1925	1661	1548	1547	1832	2021
२. दुय्यम न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	19048	18876	18063	8451	7742	9100	27499	26618	27163	8623	8535	8555	18876	18063	18608
(दोन) फौजदारी	27877	27024	25871	10359	11898	16375	38256	38922	42246	17212	13051	16922	27024	25871	25324
एकूण	56798	55746	54274	23251	23700	30148	80049	79446	84422	24303	25172	28967	55746	25274	55455

(१८) जिल्हा : परभणी

(18) District : PARBHANI

१. जिल्हा न्यायालये

I. District Court

... 3841	4210	4564	3245	4202	3975	7136	8412	8539	2926	3848	2773	4210	4564	5766	...	(i) Civil
...	1474	1465	3043	2713	3312	4517	4678	5583	2952	2552	2480	1965	2271	3103	...	(ii) Criminal

२. दुय्यम न्यायालये

II. Sub-ordinate Court

... 13299	13039	13385	10027	10324	9832	23326	23363	23217	10257	9478	9346	13039	13385	13871	...	(i) Civil
...	24432	28451	31102	20865	32511	27312	50297	60962	58414	21846	24860	24735	28451	31102	...	(ii) Criminal
...	48046	47665	51322	37230	49750	44431	85276	97415	95753	37611	46043	39334	47665	51322	...	Total

(१९) जिल्हा : पुणे

(19) District : PUNE

१. जिल्हा न्यायालये

I. District Court

... 24584	24518	27364	7005	8131	9509	31589	32649	36873	7071	5285	6543	24518	27364	30330	...	(i) Civil
...	8945	9996	10729	8999	9589	10028	17944	19585	20757	7948	8856	9996	10724	11868	...	(ii) Criminal

२. दुय्यम न्यायालये

II. Sub-ordinate Court

... 61620	63687	63301	16069	13808	14603	77689	77495	77904	14002	14194	11924	63687	63301	65980	...	(i) Civil
...	225902	208889	206115	92866	90385	94415	318768	299274	300530	109879	93159	208889	206115	201049	...	(ii) Criminal
...	321051	307090	307509	124939	121913	128555	445990	409003	436064	138900	121494	126837	307090	307509	...	Total

(२०) जिल्हा : रायगड

(20) District : RAIGAD

१. जिल्हा न्यायालये

I. District Court

... 6816	7465	8025	2237	2415	2768	9053	9880	10793	1588	1855	1688	7465	8025	9105	...	(i) Civil
...	1809	2101	2476	2128	2105	2346	3937	4206	4822	1730	1948	2101	2476	2874	...	(ii) Criminal

२. दुय्यम न्यायालये

II. Sub-ordinate Court

... 19346	-19662	21283	5447	5622	5692	24793	25284	26975	5131	4001	4238	15662	21283	22737	...	(i) Civil
...	20774	20116	13246	18853	17719	34020	38969	41260	13904	15428	14967	20116	23541	26293	...	(ii) Criminal
...	48745	49344	55325	23058	28995	28525	71803	78339	83850	22459	23014	22841	49344	55325	...	Total

TABLE III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(२१) जिल्हा : रत्नागिरी	(21) District : RATNAGIRI														
१. जिल्हा न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	1976	2372	2808	929	911	822	2905	3283	3630	533	475	804	2372	2808
(दोन) फौजदारी	...	631	764	861	714	661	767	1345	1425	1628	581	564	777	764	861
२. दुय्यम न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	4863	5135	5157	1937	1447	1773	6800	7082	6930	1665	1925	1628	5135	5157
(दोन) फौजदारी	...	7274	7043	8215	5429	6380	7168	12703	13423	15383	5660	5208	6684	7043	8215
एकूण	...	14744	15314	17041	9009	9899	10530	23753	25213	27571	8439	8172	9893	15314	17041
(२२) जिल्हा : सांगली	(22) District : SANGALI														
१. जिल्हा न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	7239	7900	8259	2621	2824	3093	9860	10724	11352	1460	2465	2357	7900	8259
(दोन) फौजदारी	...	2685	3042	3501	2314	2372	2234	4999	5414	5735	1957	1913	2004	3042	3501
२. दुय्यम न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	20505	20840	21292	5940	6256	6005	26445	27096	27297	5605	5804	4509	20840	21292
(दोन) फौजदारी	...	20441	21395	21081	12175	13759	15468	32616	35134	36549	11221	14053	12608	21395	21081
एकूण	...	50870	53177	54133	23050	25191	26800	73920	78368	80933	20743	24235	21478	53177	54133
(२३) जिल्हा : सातारा	(23) District : SATARA														
१. जिल्हा न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	8011	8314	8386	2308	3444	2873	10319	11758	11259	2005	3372	2413	8314	8386
(दोन) फौजदारी	...	2422	2832	2943	2313	2524	2427	4735	5361	5370	1903	2418	2175	2832	2943
२. दुय्यम न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	25463	27120	26776	11812	7586	6563	37275	34706	33339	10155	7930	5912	27120	26776
(दोन) फौजदारी	...	32454	31856	30026	19237	17490	15345	51691	50340	45371	18841	20314	15389	32850	30026
एकूण	...	68350	71116	68131	35670	31049	27208	104020	102165	45339	32904	34034	25889	71116	68131

(24) जिल्हा : सोलापूर																		
१. जिल्हा न्यायालये																		
(एक) दिवाणी	...	7469	7579	8744	8078	3711	3348	15547	11290	12092	7968	2546	2627	7579	8744	9465	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	3475	3717	3978	5687	3692	4210	9162	7489	8188	5445	3431	3918	3717	3978	4270	...	(ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये																		
(एक) दिवाणी	...	37196	36234	36249	21635	11158	11026	58831	47317	47275	22592	11148	10519	36239	36249	36756	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	53097	53144	55369	58317	27644	30961	111414	80838	86330	58270	25469	29579	53144	55369	56751	...	(ii) Criminal
एकूण	...	101237	100679	104343	93717	46255	49545	194954	146964	153885	94275	42594	46643	10679	104340	107242	...	Total
(25) जिल्हा : सिंधुदुर्ग																		
१. जिल्हा न्यायालये																		
(एक) दिवाणी	...	1512	1584	1509	553	458	531	2065	2042	2040	481	533	485	1584	1509	1255	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	280	242	197	352	424	515	632	666	712	390	469	481	242	147	231	...	(ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये																		
(एक) दिवाणी	...	5401	5286	5227	1167	1245	1526	6568	6531	6753	1282	1304	1821	5286	5227	4932	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	3415	3133	2917	2932	3511	4331	6347	6644	7248	3214	3723	4651	3133	2957	2597	...	(ii) Criminal
एकूण	...	10608	10245	9850	5004	5638	6903	15612	15883	16753	5367	6033	7438	10245	9850	9315	...	Total
(26) जिल्हा : ठाणे																		
१. जिल्हा न्यायालये																		
(एक) दिवाणी	...	15482	15680	16195	10942	12773	19127	26424	28453	35322	10744	12258	16639	15680	16195	18683	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	10218	10522	11932	13888	17538	25251	24106	28081	37183	13584	16149	23733	10522	11932	13450	...	(ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये																		
(एक) दिवाणी	...	43618	44219	46788	21595	32304	26811	65213	76523	73599	20994	29735	22581	44219	46788	51018	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	174466	156888	146067	167280	192657	182203	341746	349545	328270	184858	208071	166737	156888	141474	161533	...	(ii) Criminal
एकूण	...	226206	211895	220982	239082	203003	253392	465288	414898	474374	253393	193916	229690	211895	220982	244684	...	Total

TABLE III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(२७) जिल्हा : वर्धा	(27) District : WARDHA														
१. जिल्हा न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	1980	2348	2155	2447	3396	1119	4427	5744	3274	2079	3589	906	2348	2155	2368
(दोन) फौजदारी	889	1072	1155	2935	2501	1214	3824	3573	2369	2752	2418	1051	1072	1155	1318
२. दुय्यम न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	6424	6649	6583	5710	6721	1988	12134	13367	8571	5488	6784	2055	6646	6583	6516
(दोन) फौजदारी	34000	29986	25855	48204	35835	18900	82204	65427	44755	52618	39566	19186	29586	25855	25569
एकूण	43293	39652	35748	59296	48453	23221	102589	88105	58969	62937	52357	23198	39652	35748	35771
(२८) जिल्हा : यवतमाळ	(28) District : YAVATMAL														
१. जिल्हा न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	5012	4835	4868	4632	3343	3300	9644	8178	8168	4809	3310	2868	4835	4868	5300
(दोन) फौजदारी	2466	3063	3281	4075	4137	3345	6541	7200	6626	3478	3919	3045	3063	3281	3581
२. दुय्यम न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	15599	16947	17178	10525	8089	5568	26124	25036	22746	9177	7858	6465	16947	17178	16281
(दोन) फौजदारी	45322	47392	49766	62077	42046	41598	107399	89438	91364	60007	39627	37322	47392	44766	54042
एकूण	68399	72237	75093	81309	57615	53811	149708	129852	128904	77471	54759	49700	72237	75093	79204
(२९) जिल्हा : गडचिरोली	(29) District : GADCHIROLI														
१. जिल्हा न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	652	637	615	842	328(556)	733	1494	1521	1348	857	349(557)	725	637	615	623
(दोन) फौजदारी	594	726	681	1751	592(348)	913	2345	1666	1594	1619	636(349)	936	726	681	658
२. दुय्यम न्यायालये	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(एक) दिवाणी	890	979	1007	666	516(185)	902	1556	1740	1909	577	489(244)	713	979	1007	1196
(दोन) फौजदारी	4798	5291	3651	5943	5186(1252)	7601	10741	11729	11252	5450,6478(1600)	7893	5291	3651	3651	3359
एकूण	6934	7633	5954	9202	6682(2341)	10149	16136	16656	16083	8503,7952(2750)	10267	7633	5954	5836	5836

(३०) जिल्हा : हिंगोली

(३०) District : HINGOLI

१. जिल्हा न्यायालये		I. District Court	
(एक) दिवाणी	...	(i) Civil	...
(दोन) फौजदारी	...	(ii) Criminal	...
२. दुय्यम न्यायालये		II. Sub-ordinate Court	
(एक) दिवाणी	...	(i) Civil	...
(दोन) फौजदारी	...	(ii) Criminal	...
एकूण	...	...	Total

(३१) जिल्हा : वाशिम

(31) District : WASHIM

१. जिल्हा न्यायालये		I. District Court	
(एक) दिवाणी	...	(i) Civil	...
(दोन) फौजदारी	...	(ii) Criminal	...
२. दुय्यम न्यायालये		II. Sub-ordinate Court	
(एक) दिवाणी	...	(i) Civil	...
(दोन) फौजदारी	...	(ii) Criminal	...
एकूण	...	...	Total

(३२) जिल्हा : नंदुरबार

(32) District : NANDURBAR

१. जिल्हा न्यायालये		I. District Court	
(एक) दिवाणी	...	(i) Civil	...
(दोन) फौजदारी	...	(ii) Criminal	...
२. दुय्यम न्यायालये		II. Sub-ordinate Court	
(एक) दिवाणी	...	(i) Civil	...
(दोन) फौजदारी	...	(ii) Criminal	...
एकूण	...	...	Total

तक्ता ३- चालू

TABLE III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(३३) जिल्हा : गोंदिया															
१. जिल्हा न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	1053	1207	1111	1455	1411	2164	2662	2673	957	1400	1159	1207	1262	1514
(दोन) फौजदारी	...	657	813	1923	2250	1874	2580	3063	2754	1767	2183	1776	813	880	978
२. दुय्यम न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	2540	2664	2032	1918	1599	4572	4582	4575	1908	1606	1378	2664	2978	3197
(दोन) फौजदारी	...	13963	10700	16455	14167	11246	30418	24867	20888	19718	15225	10441	10700	9642	10447
एकूण	...	18213	15383	21521	19790	16130	39734	35174	30890	24350	20414	14754	15384	14760	16136
															Total

TABLE-IV

तक्ता-४

खालील तक्ता राज्यातील दिवाणी, सत्र व फौजदारी न्यायालयांचे तसेच कौटुंबिक न्यायालयाचे २०१३-२०१४, २०१४-२०१५ व २०१५-२०१६ या वर्षातील उत्पन्न दर्शवितो (३१-१२-२०१५ पर्यंत)

दिवाणी, सत्र व फौजदारी न्यायालयाचे उत्पन्न

जिल्हा	2013-2014					2014-2015	
	सेवा व सेवा फी	दंड व जप्तीच्या रकमा	इतर जमा रकमा	मुद्रांकात जमा केलेली न्यायालयीन फी	एकूण	सेवा व सेवा फी	दंड व जप्तीच्या रकमा
	Service and Service Fees	Fines and Forfeitures	Other Receipt	Court fee collected in stamps	Total	Service and Service Fees	Fines and Forfeitures
1	2	3	4	5	6	7	8
१. नगर दिवाणी न्यायालय मुंबई ...	--	780123	6798611	101361381	108439115	--	2936175
२. अहमदनगर ...	3970832	12815560	6220180	42177788	65184360	3955574	11094322
३. अकोला ...	597726	1332530	1634733	8881268	12446257	531946	1986316
४. अमरावती ...	621650	3849519	2391200	19544029	26406398	363540	4616176
५. औरंगाबाद ...	1745305	14663741	645669	40610181	57664896	2158453	19082773
६. बीड ...	2587862	6162555	1229500	16940938	26920855	2713963	5919555
७. भंडारा ...	638700	2002111	138849	5296046	8075706	212506	2484837
८. बुलढाणा ...	1831247	2888594	24158570	10387499	39265910	2549226	3964267
९. चंद्रपूर ...	1099313	6838192	245326	6385713	14568544	1273254	7385381
१०. धुळे ...	1356676	3870194	1506727	14218971	20955568	1337983	4445142
११. गडचिरोली ...	459347	1387935	225106	1548388	3620776	313269	1497744
१२. जळगाव ...	2545208	9241273	2390940	31099309	45276730	2946306	10830211
१३. जालना ...	4833341	1682765	2303554	10792081	19611741	7361058	1879490
१४. कोल्हापूर ...	2820064	3902088	2409696	39618208	48750056	3307634	3850271
१५. नागपूर ...	1361109	32227858	1502005	86581023	121671995	1754664	31601053
१६. नांदेड ...	1735136	3740721	807356	13569061	19852274	1916976	3392110
१७. नाशिक ...	2412570	17532813	3054418	71075660	94075461	1960947	11517301
१८. उस्मानाबाद ...	2295935	4264066	486655	18145818	25192474	4327855	4284130
१९. लातूर ...	2022492	5580375	1629875	74848792	84081534	1672210	6871255
२०. परभणी ...	1103994	3906342	1959591	10961166	17931093	1023548	4374572
२१. पुणे ...	1466066	43197130	3928250	209763413	258354859	1257018	40920979
२२. रायगड ...	2735072	14921572	768191	64541505	82966340	2412123	11321511
२३. रत्नागिरी ...	1063264	3369799	850933	6405178	11689174	1126477	3145540
२४. सांगली ...	2063276	4658437	2063476	18821301	27606490	2388371	4430411
२५. सातारा ...	3592058	2999275	1765072	31486355	39842760	3750176	3018899
२६. सिंधुदुर्ग ...	808695	2349235	271475	4227760	7658165	977256	2387175
२७. सोलापूर ...	2793387	7817371	1505741	24306135	12116499	2389706	4406662
२८. ठाणे ...	5591497	46388982	3489091	147530148	202999718	7896028	39392499
२९. वर्धा ...	1156799	6812199	30851	10941120	19219969	1166779	7544171
३०. यवतमाळ ...	612758	5227616	368674	15228305	21436853	624854	5460733
३१. गोंदिया ...	387422	1156460	312601	4374662	6231145	279800	1291255
३२. हिंगोली ...	--	--	--	--	--	--	--
३३. वाशिम ...	591834	899733	804945	5250018	7546530	191676	1193033
३४. नंदूरबार ...	201398	1940835	493776	2140139	4776148	277706	1749305
३५. कौटुंबिक/मुंबई न्यायालय / पुणे ...	--	--	975636	100531	1980987	--	--
/नागपूर ...	453158	--	113059	618673	1184890	198535	--
/औरंगाबाद ...	160145	--	295102	273431	728678	196730	--
/अमरावती ...	70800	--	242610	95475	408885	75450	--
/अकोला ...	4926	--	38229	53270	96425	7982	500
/नाशिक ...	8177	--	--	29900	38077	7988	--
/ठाणे ...	47400	--	--	17610	65010	78669	--
/सोलापूर ...	119536	--	--	295080	414616	102262	--
/कोल्हापूर ...	34869	--	37857	85270	157996	51071	--
/नांदेड ...	34606	--	11764	61605	107975	45202	--
एकूण ...	60035650	250407999	80068037	1171595024	1567619932	67139029	270275745

क्रमांक ४

No. IV

The following table indicates the income of the Civil, Sessions and Criminal Court and in the state during the years 2013-2014, 2014-2015 and 2015-2016 (upto 31-12-2015).

Income of the Civil, Sessions and Criminal Courts

2014-2015					2015-2016					
इतर जमा रकमा	मुद्रांकित जमा न्यायालयीन फी	केलेली फी	एकूण	सेवा व सेवा फी	दंड व जप्तीच्या रकमा	इतर जमा रकमा	मुद्रांकित जमा न्यायालयीन फी	केलेली फी	एकूण	
Other Receipt 9	Court fee in stamps 10	collected 11	Total 11	Service and Service Fees 12	Fines and Forfeitures 13	Other Receipt 14	Court fee in stamps 15	collected 16	Total 16	District
										... 1. City Civil Court Mumbai
20086339	80764045	103786559		--	2252716	4634280	85436152	92323148		2. Ahmadnagar
5805088	39197175	60052159	2331704	6796886	4412885	46769770	60311245			3. Akola
1102437	4005779	7626478	326820	1960826	1276470	3455195	7019311			4. Amaravati
1667239	13934684	20581639	301933	9857804	1781707	12227631	24169075			5. Auranagabad
594112	37688775	59524103	1098029	9061906	25538	26982273	37397746			6. Beed
1489292	26930003	37052813	1992719	10307635	267745	11520308	24101407			7. Bhandara
849010	8887941	12434294	217472	1960819	404103	3793906	6373600			8. Buldhana
5769390	10516612	22799495	870187	1972152	2237915	7856346	12936600			9. Chandrapur
249337	13670380	22578352	943961	6597212	191256	9239520	16971949			10. Dhule
1800166	16082730	23666021	593211	3220415	1151417	11716210	16681253			11. Gadchiroli
324267	3054068	5189348	179733	744614	238979	1659191	2822517			12. Jalgaon
2260877	26537137	42574531	1929346	10052185	996267	30518388	48496186			13. Jalna
1573852	4730882	15585282	241219	1476195	1250509	5071260	8039183			14. Kolhapur
3134751	47286061	57578717	2522961	4484481	1846804	35795677	44649923			15. Nagpur
3161409	91160135	127677261	1326519	35217630	1648310	66566257	104758716			16. Nanded
1105489	18604821	25019396	1394657	3690700	397987	9873634	15356978			17. Nasik
3474413	81503891	94511914	1589600	11088638	2753185	53893013	69224436			18. Osmanabad
536703	16552676	25701364	1839208	2710920	358418	13411020	18319566			19. Latur
1540343	12837049	22920857	983107	3385375	644784	12731895	17705161			20. Parbhani
1578064	13466154	20442338	1074848	3117320	1005092	9215259	14417519			21. Pune
4402942	208008051	254588990	3838465	38234781	3912209	1764875452	219873000			22. Raigad
587434	55457063	69778131	2025434	9557122	1485406	57366936	70434888			23. Ratnagiri
1177464	11090597	16540078	1150611	3724841	1018918	7937333	13831703			24. Sangli
658180	27102122	34579084	1857339	3713770	707549	19455784	25734442			25. Satara
2245755	42882509	51897339	1759731	2689910	3081455	36425207	43956302			26. Sindudurg
493825	4441583	8299839	798721	2509050	425940	30281425	6736525.25			27. Solapur
2420430	25333145	34549933	2408971	6296848	1503705	36372764	46582288			28. Thane
4035598	184009868	235333993	10145618	34925287	1720482	118843765	165635152			29. Wardha
364199	7762958	16838107	911342	4534818	390149	6298185	12134494			30. Yavatmal
372410	8868933	15326930	71550	9850117	399758	9795800	20117225			31. Gondia
336826	5124562	7032443	124799	968925	319933	4296022	5709679			32. Hingoli
--	--	--	--	--	--	--	--			33. Vashim
1308338	5950968	8644015	79793	766577	1166324	2565658	4578352			34. Nandurbar
659435	2081659	4768105	211664	883675	579655	1604693	3979687			35. F. C. /Mumbai
1256592	1158717	2415309	--	--	928582	782515	1711097			/Pune
146388	202185	597108	177052	--	103451	196766	477269			/Nagpur
318774	294712	782216	152456	--	256857	100615	509928			Aurangabad
225423	97330	398203	48100	--	185875	87045	321020			/Amrawati
55658	49960	114100	13508	--	62283	45635	121426			Akola
--	40415	48423	12409	--	--	31185	43594			Nashik
--	33150	111819	56350	--	--	32425	88775			Thane
1005	131090	234357	56322	--	2668	133410	202400			Solapur
117715	104432	273218	48746	--	96273	73731	218750			Kolhapur
9487	66861	121550	25589	--	500	61915	88004			Nanded
8256	38745	82333	38206	--	548177	43810	630196			
79180997	1157742613	1570652524	47770009	248612150	46925435	2555440980	1285791715.25			Total

तक्ता -५
TABLE-5

(IV) Personnel Summary

कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	Scale of Pay / वेतनमान	No. of Posts/पदसंख्या		पदनाम
		2014-2015	2015-2016	
1	2	3	4	5
4. District And Session Court (Gazetted)				
प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायालय (राजपत्रित)				
Prinipal District & Sessions Court Gazetted	... -----	--	--	... प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश राजपत्रित
Principal District Judge	... 51550-1230-58930-1380-63070	30	32	... प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश
District Judge - 1	... 51550-1230-58930-1380-63070	169	214	... जिल्हा न्यायाधीश - १
District Judge - 2 and A.S.J.(Spl. Judge)...	... 51550-1230-58930-1380-63070	1	9	... जिल्हा न्यायाधीश - २ आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश (विशेष न्यायाधीश)
Extra Jt. District Judge (Atrocity Court)	... 51550-1230-58930-1380-63070	1	0	... अतिरिक्त सह जिल्हा न्यायाधीश (गुन्हेगारी न्यायालय)
Ad-hoc Dist. Judge and Addl. S.J.	... 51550-1230-58930-1380-63070	57	77	... तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश
Ad-hoc Dist. Judge - 2 and Addl. S.J.	... 51550-1230-58930-1380-63070	2	0	... तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश - २ आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश
Extra Jt. Ad-hoc District Judge and Addl. S. J.	57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290	-	-	... अतिरिक्त सह तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश
Member M. A. C. T.	... 51550-1230-58930-1380-63070	4	4	... अध्यक्ष
Civil Judge, Senior Division	39530-920-40450-1080-49090-1230-54010	192	204	... दिवाणी न्यायाधीश (वरिष्ठ स्तर)
Chief Judicial Magistrate	39530-920-40450-1080-49090-1230-54010	33	35	... मुख्य न्यायदंडाधिकारी
Secretary, DLSA	39530-920-40450-1080-49090-1230-54010	3	5	... जिल्हा विधी सेवा, प्राधिकरण
Civil Judge (J.D.) and JMFC (1st stage ACP Scale)	... 33090-920-40450-1080-45850	9	5	... दि.न्या.(क.स्तर) व न्या.दं.(प्र.श्रे.)
Judicial Magistrate F.C.	27700-770-33090-920-40450-1080-44770	2	4	... न्याय दंडाधिकारी प्र. श्रे.
Civil Judge (J.D.) and JMFC	27700-770-33090-920-40450-1080-44770	1010	1008	... दि.न्या.(क.स्तर) व न्या.दं.(प्र.श्रे.)
P. A. To District Judge (Class-II)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4600	49	48	... स्वीय सहाय्यक - जिल्हा न्यायाधीश (वर्ग-२)
Registrar (Class II)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4400	36	34	... प्रबंधक (वर्ग-२)
Senior Court Manager (on Contract Basis)	... 66,400 (Total Emolument) Per month	4	4	...
Court Manager (On Contract Basis)	... 52,900 (Total Emolument) Per month	13	13	... न्यायालयीन प्रबंधक
Non-Gazetted Class III				
अराजपत्रित वर्ग-तीन				
Superintendent	... PB-2(9300-34800)G.P. 4300	230	255	... अधिक्षक
Shirestedar	... PB-2(9300-34800)G.P. 4300	6	6	... शिरस्तेदार
Stenographer (H. G.)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4400	213	308	... लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (L. G.)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4300	1111	1116	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Stenographer (L. G.) (Marathi)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4300	30	22	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी) (मराठी)
Stenographer (L. G.) (Mara. Cum Eng.)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4300	16	16	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी) (मराठी-इंग्रजी)
Asstt. Superintendent	... PB-2(9300-34800)G.P. 4200	946	930	... सहाय्यक अधिक्षक
Care Taker-cum security Officer	... PB-2(9300-34800)G.P. 2400	1	1	... मुद्देमाल लिपिक
Senior Clerk	... PB-2(5200-20200)G.P. 2400	2331	2459	... वरिष्ठ लिपिक
Junior Clerk	... PB-2(5200-20200)G.P. 1900	7230	7501	... कनिष्ठ लिपिक
Interpreter	... PB-1(5200-20200)G.P. 2800	8	9	... दुभाषी
Steno Typist	... PB-1(5200-20200)G.P. 2400	13	21	... लघु लिपिक - टंकलेखक
Steno-cum-Clerks	... PB-1(5200-20200)G.P. 2400	69	64	... लघुलेखक - लिपिक
Head Bailiff	... PB-1(5200-20200)G.P. 2000	298	298	... मुख्य बेलिफ
English Section Writer	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	0	0	... इंग्रजी लेखनिक
Bailiff	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	1711	1765	... बेलिफ
Typist	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	2	1	... टंकलेखक
Clerk-cum-Typist	... PB-2 (5200-20200)G.P. 1900	3	2	... लिपिक टंकलेखक
Driver	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	158	163	... चालक
Court Keeper	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	1	1	... न्यायालय रक्षक

तक्ता -५
TABLE-V

(IV) Personnel Summary

कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	Scale of Pay / वेतनमान	No. of Posts/पदसंख्या		पदनाम
		2014-2015	2015-2016	
1	2	3	4	5
Non-Gazetted Class IV		अराजपत्रीत वर्ग-चार		
Book Binder	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	67	69	... पुस्तक बांधणीकार
Havaldar	... 1-S(4440-7440)G.P. 1600	53	65	... हवालदार
Naik	... 1-S(4440-7440)G.P. 1600	01	73	... नाईक
Zerox Operator	... 1-S(4440-7440)G.P. 1600	30	31	... झेरोक्स चालक
Daftarband	... 1-S(4440-7440)G.P. 1600	2	2	... दफ्तरबंद
Peon	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	3451	3592	... शिपाई
Sweeper	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	317	308	... सफाईगार
Watchman	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	300	319	... पहारेकरी
Mali	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	10	10	... माली
Waterman	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	35	35	... पाणके
Scavanger	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	8	8	... सफाईगार
Watchman (Full Time)	... on Contract Basis	2	6	... पहारेकरी (पूर्ण वेळ)
Sweeper (Full Time)	... on Contract Basis	11	20	... सफाईगार (पूर्ण वेळ)
Sweeper (Part Time)	... on Contract Basis	23	30	... सफाईगार (अर्धवेळ)
Waterman (on contract basis)	... 4440+1300=50%	3	1	... पाणके (कंत्राटी पध्दती)
Liftman	... 1-S(4440-7440)G.P. 1600	12	12	... उद्वाहन चालक
Warder	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	5	5	... वॉर्डर
Hamal	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	1	1	... हमाल
Sweeper (On daily wages)	...	4	7	... सफाईगार (रोजंदारी)
Waterman (Part Time)	... Rs. 252 (fixed remuneration P. M.)	12	7	पाणके (अर्धवेळ)
Sweeper (Part Time)	... Rs. 252 (fixed remuneration P. M.)	23	0	... सफाईगार (अर्धवेळ)
Watchman (Part Time)	...	1	1	... पहारेकरी (अर्धवेळ)
Waterman (Part Time)	...	0	0	... पाणके (अर्धवेळ)
Watchman (Contract basis)	...	60	32	... पहारेकरी (कंत्राटी पध्दती)
Sweeper (Contract basis)	...	46	21	... सफाईगार (कंत्राटी पध्दती)
Driver (Contract basis)	...	2	3	... चालक (कंत्राटी पध्दती)
Peon (Contract basis)	...	4	4	... शिपाई (कंत्राटी पध्दती)
Book Binder (Contract basis)	...	0	1	... पुस्तक बांधणीकार (कंत्राटी पध्दती)
...	Total	20555	21297	... एकूण

Post for 13 Womens Special Courts in District as under

Sr. No.	Designation	Pay Seale	Post for one Court	Post for 13 Court
1.	District & Session Judge	51550-1230-58930-1380-63070	1	13
2.	Stenographer (Higher Grede)	रु. 9300-34800/-ग्रेड वेतन रु. 4600	1	13
3.	Suprintendent / Shiristedar	रु. 9300-34800/-ग्रेड वेतन रु. 4400	1	13
4.	Sr. clerk	रु. 5200-20200/-ग्रेड वेतन रु. 2400	1	13
5.	Jr. Clerk	रु. 5200-20200/-ग्रेड वेतन रु. 1900	1	13
6.	Hawalदार	रु. 4400-7440/-+ ग्रेड वेतन रु. 1600	1	13
7.	Peon	रु. 4400-7440/-+ ग्रेड वेतन रु. 1300	1	13
एकूण			7	19

१३ जिल्ह्यातील महिला विशेष न्यायालयांकरिता आवश्यक ७ पदे खालीलप्रमाणे आहेत.

अ. क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी	पदसंख्या १ न्यायालया साठी	पदसंख्या १३ न्यायालयासाठी
१.	जिल्हा व सत्र न्यायाधीश	रु. 51550-1230-58930-1380-63070	1	13
२.	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	रु. 9300-34800/-+ग्रेड वेतन रु. 4600	1	13
३.	अधिक्षक / शिरस्तेदार	रु. 9300-34800/-+ग्रेड वेतन रु. 4400	1	13
४.	वरिष्ठ लिपिक	रु. 5200-20200/-+ग्रेड वेतन रु. 4200	1	13
५.	कनिष्ठ लिपिक	रु. 5200-20200/-+ग्रेड वेतन रु. 1900	1	13
६.	हवालदार	रु. 4400-7440/-+ग्रेड वेतन रु. 1600	1	13
७.	शिपाई	रु. 4400-7440/-+ग्रेड वेतन रु. 1300	1	13
एकूण			7	19

Indivusal Post for 13 District as under

Sr. No.	Designation	Pay Seale	Post
1.	Judge City civil & Session Court	51550-1230-58930-1380-63070	1
2.	Steno graphar (Higher Grede)	रु. 9300-34800/-ग्रेड वेतन रु. 4600	1
3.	Suprintendent / Shiristedar	रु. 9300-34800/-ग्रेड वेतन रु. 4400	1
4.	Interoritor	रु. 5200-20200/-ग्रेड वेतन रु. 2400	1
5.	Clerk Typist	रु. 5200-20200/-ग्रेड वेतन रु. 1900	2
6.	Hawaladar	रु. 4400-7440/-+ ग्रेड वेतन रु. 1600	1
7.	Peon	रु. 4400-7440/-+ ग्रेड वेतन रु. 1300	1
एकूण			8

मुंबई येथील विशेष न्यायालयाकरिता आवश्यक ८ पदे खालील प्रमाणे आहेत.

अ. क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी	पदसंख्या
१.	न्यायाधीश, नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय	रु. 51550-1230-58930-1380-63070	1
२.	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	रु. 9300-34800/-+ग्रेड वेतन रु. 4600	1
३.	अधिक्षक / शिरस्तेदार	रु. 9300-34800/-+ग्रेड वेतन रु. 4400	1
४.	दुभाषी	रु. 5200-20200/-+ग्रेड वेतन रु. 4200	1
५.	लिपिक-टंकलेखक	रु. 5200-20200/-+ग्रेड वेतन रु. 1900	2
६.	हवालदार	रु. 4400-7440/-+ग्रेड वेतन रु. 1600	1
७.	शिपाई	रु. 4400-7440/-+ग्रेड वेतन रु. 1300	1
एकूण			8

तक्ता -५-चालू
TABLE-V-Contd.

1	2	3	4	5
4. City Civil And Session Court, Mumbai		2015-16	2016-17	नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई
Principal Judge City civil Court Mumbai...57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290		2	2	... प्रमुख न्यायाधीश, मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई
Add. Principal Judge, Mumbai ... (1) 51550-1230-58930-1380-63070		2	2	... अपर प्रमुख न्यायाधीश, मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय व सत्र न्यायाधीश, बृहन्मुंबई.
City civil Court and Session Judge ... (2) -----		--	-	
Gr. Mumbai Judge and Additional Session Judge...57550-1230-58930-1380-63070		74	74	... मुंबई नगर दिवाणी न्यायालयातील न्यायाधीश व अपर सत्र न्यायाधीश बृहन्मुंबई.
Registrar (C) ... 15600-39100+6600		1	1	... प्रबंधक, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई
Add. Registrar ... 15600-39100+6600		3	3	... अपर प्रबंधक, नगर दिवाणी व सत्र प्रबंधक (सत्र) नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई
Registrar (S) ... 15600-39100+6600		2	2	... अपर प्रबंधक (सत्र) नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई.
Add. Registrar (S) ... 15600-39100+6600		2	2	... उप प्रबंधक नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई.
Deputy Registrar (S) ... 9300-34800+4600		7	7	... निवड श्रेणी लघुलेखक
Stenographer (S. G.) ... 9300-34800+4600		18	18	... लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer H. G.) ... 9300-34800+4300		66	66	... लेखा अधिकारी
Account Officer ... 9300-34800+4400		1	1	... सहाय्यक प्रबंधक
Asst. Registrar ... 9300-34800+4300		17	17	
Chief Superintendent ... 9300-34800+4300		1	1	मुख्य अधिक्षक
Superintendent ... 9300-34800+4300		45	45	... अधिक्षक
Shiristedar ... 9300-34800+4300		73	73	... शिरस्तेदार
Stenographer (L. G.) ... 9300-34800+4300		5	5	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Nazar ... 9300-34800+4300		1	1	... नाझर
Interpreter ... 5200-20200+2800		71	71	... दुभाषी
Librarian ... 5200-20200+2800		2	2	... ग्रंथपाल
Assistant Superintendent ... 5200-20200+2400		42	42	... सहाय्यक अधिक्षक
Muddemal Clerk ... 5200-20200+2400		1	1	... मुद्देमाल लिपीक
Telephone Operator ... 5200-20200+2000		4	4	... दुग्धनी चालक
Clerk-cum- Typist ... 5200-20200+1900		392	392	... लिपीक-नि-टंकलेखक
Section Writer ... 5200-20200+1900/2400		13	13	... लेखनिक
Head Typist ... 5200-20200+2400		2	2	... मुख्य टंकलेखक
Court Keeper ... 5200-20200+1900		2	2	... न्यायालय रक्षक
Fire Watcher ... 5200-20200+1900		1	1	... फायर वॉचर
Driver ... 5200-20200+1900		21	21	... वाहन चालक
Book Binder ... 5200-20200+1800		2	2	... पुस्तक बांधणीकार
Zerox Operator ... 4440-7440+1600		9	9	... झेरोक्स चालक
Roneo Operator ... 4440-7440+1600		2	2	... रोनिओ चालक
Havaldar ... 4440-7440+1600		58	58	... हवालदार
Filer ... 4440-7440+1600		2	2	... फाईलकरी
Naik ... 4440-7440+1300		7	7	... नाईक
Liftman ... 4440-7440+1600		13	13	... उदवाहक
Pump Attendent ... 4440-7440+1600		1	1	... पंप परिचर
Darwan ... 4440-7440+1600		2	2	... दारवान
Asst. Darwan ... 4440-7440+1600		1	1	... सहाय्यक दारवान
Mukadam ... 4440-7440+1600		1	1	... मुकादम
Head Hamal... ... 4440-7440+1600		1	1	... मुख्य हमाल
Head Sweeper ... 4440-7440+1600		1	1	... मुख्य सफाईगार
Peon ... 4400-7440+1300		116	116	... शिपाई
Hamal ... 4400-7440+1300		53	53	... हमाल
Sweeper ... 4400-7440+1300		16	16	... सफाईगार
Female Sweeper ... 4400-7440+1300		1	1	... महिला सफाईगार
Watchman ... 4400-7440+1300		3	3	... रखवालदार
Total		1159	1159	एकूण

**Family Court, Mumbai, Pune,
Nagpur, Aurangabad, Akola,
Amaravati, Nashik, Thane, Solapur, Kolhapur and Nanded**

कौटुंबिक न्यायालय, मुंबई, पुणे,
नागपूर, औरंगाबाद, अकोला, अमरावती,
नाशिक, ठाणे, सोलापूर कोल्हापूर व नांदेड.

Designation	Scale of pay /वेतनश्रेणी	No of post 2015-16	पदसंख्या 2016-17	कौटुंबिक न्यायालये
Principal Judge	... 57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290	11	11	... प्रमुख न्यायाधीश
Judge	... 51550-1230-58930-1380-63070	14	14	... न्यायाधीश
Marriage Counsellor	... 15600-39100+G.P.5400	43	43	... विवाह समुपदेशी
Registrar	... 9300+34800+G.P.4400	11	11	... प्रबंधक
Dy. Registrar	... 9300+34800+G.P.4300	4	4	... उपप्रबंधक
Superintendent	... 9300-34800+G.P.4300	20	20	... अधिक्षक
Assistant Superintendent	... 9300-34800+G.P.4200	7	7	... सहाय्यक अधिक्षक
Stenographer (H. G.)	... 9300+34800+G.P.4400	25	25	... लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (L. G.)	... 9300+34800+G.P.4300	19	19	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Cashier	... 9300+34800+G.P.4200	1	1	... रोखपाल
Shiristedar	... 9300+34800+G.P.4300	8	18	... शिरस्तेदार
Interpreter	... 5200-20200+G.P.2800	7	7	... दुभाषी
Assistant Cashier	... 5200-20200+G.P.2400	1	1	... सहाय्यक रोखपाल
Asstt. Shiristedar	... 5200-20200+G.P.2400	18	18	... सहाय्यक शिरस्तेदार
Deposition Writer	... 5200-20200+G.P.1900	16	16	... डिपॉझिशन लेखनिक
Senior Clerk	... 5200-20200+G.P.2400	7	7	वरिष्ठ लिपीक
Junior Clerk	... 5200-20200+G.P.1900	92	92	... कनिष्ठ लिपीक
Driver	... 5200-20200+G.P.1900	13	13	... वाहन चालक
Bailiff	... 4440-7440+G.P.1300	20	20	... बेलीफ
Havaldar	... 4440-7440+G.P.1600	16	16	... हवालदार
Liftman	... 4440-7440+G.P.1600	3	3	... उदवाहक
Peon	... 4440-7440+G.P.1300	68	68	... शिपाई
Peon/Watchman	... 4440-7440+G.P.1300	25	25	... शिपाई/पहारेकरी
Watchman	... 4440-7440+G.P.1300	16	16	... पहारेकरी
Sweeper	... 4440-7440+G.P.1300	16	16	... सफाईगार
Total	...	46	46	... एकूण
Judicial Officers' Training Institute, Nagpur				न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, नागपूर.
Director	... 57700-1230-58930-13867210-1540-70290	1	1	... संचालक
Joint Director	... 51550-1230-58930-1380-63070	2	2	... सह-संचालक
Total	...	3	3	... एकूण
Grand Total	...	494	494	... एकूण

**The Maharashtra Judicial Academy
and Indian Mediation Centre and
Training Institute at Uttan, Dist. Thane.**

महाराष्ट्र न्यायीक अकादमी व भारतीय
मध्यस्थी केंद्र आणि प्रशिक्षण संस्था,
उत्तन, जिल्हा ठाणे.

Designation	Scale of pay /वेतनश्रेणी	No of post 2015-16	पदसंख्या 2016-17	पदनाम
Director	... नियामक परिषद निश्चित करेल त्याप्रमाणे	1	1	... संचालक
Joint Director	... 57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290	2	2	... सह संचालक
Additional Director	... 51550-1230-58930-1380-63070	3	3	... अतिरिक्त संचालक
Administrative Officer	... 39530-920-40450-1080-49090-1230-54010	1	1	... प्रशासकीय अधिकारी
Assistant Director	... 27700-770-33090-920-40450-180-44770	1	1	... सहाय्यक संचालक
Personel Secretary to Director (Selection Grade Steno)	... 9300-34800+G.P.4600	1	1	... संचालकांचे स्वीय सचिव (निवड श्रेणी लघुलेखक)
IT Project Manager	... 15600-39100+G.P.6600	1	1	... आय.टी.प्रकल्प व्यवस्थापक
Desk Officer	... 9300-34800+G.P.4400	1	1	... कक्ष अधिकारी
Account Officer	... 9300+34800+G.P.4400	1	1	... लेखा अधिकारी
Librarian	... 9300-34800+G.P.5400	1	1	... मुख्य ग्रंथपाल
Stenografer (Lower Grade) ..	... 9300-34800+G.P.4300	4	4	... सहाय्यक ग्रंथपाल
Assistant Librarian	.. 5200-20200+G.P.2800	1	1	... निम्नश्रेणी लघुलेखक
Assistant	... 9300-34800+G.P.4300	3	3	... सहाय्यक
Clerk-cum-Typist	... 5200-20200+G.P.1900	3	3	... लिपीक टंकलेखक
Driver	... 5200-20200+G.P.1900	4	4	... वाहन चालक
Peon	... 4440-7440+G.P.1300	9	9	... शिपाई
Book Binder	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... पुस्तक बांधणीकार
Cook	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... खानसामा वर्ग
Cooker	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... स्वयंपाकी
Watchman	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... पहारेकरी
Sweeper	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... सफाईगार
Mali	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... माली
Total ...		37	37	एकूण

४. केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण (सी.बी.आय.) विशेष न्यायालये

मा. पंतप्रधान यांनी सूचित केल्यानुसार राज्यामध्ये केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण (सी.बी.आय.) यांनी दाखल केलेली प्रकरणे चालविण्यासाठी मुंबई येथे ७, नागपूर ३, अमरावती व पुणे येथे प्रत्येकी १ याप्रमाणे एकूण १२ विशेष न्यायालये दिनांक २२ ऑक्टोबर, २००७, १६ नोव्हेंबर, २०१० व २ मे, २०१३ पासून स्थापन करण्यात आली आहेत.

As Proposed by the Hon'ble Prime Minister Government of Maharashtra has established 6 New C.B.I. Special Courts including 7 at Mumbai, 3 at Nagpur and one each at Pune & Amravati from 22-10-2007, 16th November, 2010 & 2nd May, 2013

Central Bureau of Investigation

केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण (सी.बी.आय.)

(C.B.I.) Special Courts

विशेष न्यायालये

Designation	Scale of pay /वेतनश्रेणी	No of post 2015-16	पदसंख्या 2016-17	पदनाम
Judge	51550-1230-58930-1380-63070	12	12	न्यायाधीश
Stenografer (Higher Grade)	9300-34800+G.P.4400	12	12	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Shirstedhar	9300-34800+G.P.4300	12	12	शिरस्तेदार
Clerk-Typist	5200-20200+G.P.1900	12	12	लिपीक - टंकलेखक
Peon	4440-7440+G.P.1300	12	12	शिपाई
Total	...	60	60	एकूण

५. ग्राम न्यायालय

ग्राम न्यायालय कायदा, २००८ मधील तरतुदीश अनुलक्षून राज्यात तळागाळातील जनतेसाठी ग्रामन्यायालयाची स्थापना करण्यात येत आहे. समाजातील कोणीही व्यक्ती सामाजिक, आर्थिक वा इतर कोणत्याही असमर्थतेमुळे न्यायापासून वंचित राहू नये या हेतूने तळागाळातील जनतेसाठी न्याय त्यांच्या दाशी या संकल्पनेतून ग्रामन्यायालयांची स्थापना करणात येत आहे. ग्राम न्यायालय कायदा २००८ जम्मू- काश्मिर, नागालँड, अरुणाचल प्रदेश, सिक्कीम व आदिवासी क्षेत्रे वगळता, संपूर्ण भारतासाठी लागू आहे.

उच्च न्यायालयाशी विचारविनिमय केल्यानंतर सध्या अस्तित्वात असलेल्या इतर कोणत्याही न्यायालयांव्यतिरिक्त एक किंवा अनेक ग्राम न्यायालये प्रत्येक पंचायत समिती/गट स्तरावर, किंवा सामुदायिक पंचायत समिती/गट स्तरावर किंवा ज्या राज्यांमध्ये पंचायत समिती/गट स्तर नाही अशा राज्यांमध्ये ग्राम न्यायालयांची स्थापना करण्यात येत आहे. उच्च न्यायालयाच्या मार्गदर्शनाप्रमाणे ग्राम न्यायालयाच्या कार्यक्षेत्रात बदल करता येतील.

महाराष्ट्र राज्यात एकूण २५ ग्रामन्यायालये प्रायोगिक तत्वावर स्थापन करण्याचा निर्णय दिनांक २० ऑक्टोबर, २०१० रोजी झालेल्या मंत्रीमंडळ बैठकीत घेण्यात आला, या २५ ग्रामन्यायालयांपैकी दिनांक २-१०-२००९ पासून राज्यात कार्यरत असलेल्या खालील ९ ग्रामन्यायालयांच्या स्थापनेस कार्यान्तर मंजूरी देण्यात आली आहे.

१. साक्री-निजामपूर, जिल्हा धुळे
२. उरळीकांचन, हवेली, जिल्हा पुणे
३. कोरपना, गडचांदूर, जिल्हा चंद्रपूर
४. जव्हार, जिल्हा ठाणे
५. खरवली, जिल्हा रायगड (बिरवाडी येथे २०-१-०२०१५ रोजी स्थलांतर)
६. सेवागाम, जिल्हा वर्धा
७. कासारखेडा, जिल्हा नांदेड (हदगाव तामसा येथे दिनांक १५-३-२०१४ रोजी स्थलांतर)
८. पाली, जिल्हा रत्नागिरी
९. पारनेर, जिल्हा अहमदनगर

त्यानंतर एकूण २५ ग्रामन्यायालयांपैकी खालील ग्रामन्यायालयांची स्थापना दुसऱ्या टप्प्यात करण्यात आली :

अ. क्र.	ग्राम न्यायालयाचे ठिकाण	ग्राम न्यायालयाची स्थापना केल्याचा दिनांक
१.	बोदवड, जिल्हा जळगाव	२२.०१.२०१२
२.	कोरची, जिल्हा गडचिरोली	१७.११.२०१३
३.	मुलचेरा, जिल्हा गडचिरोली	११.०१.२०१४
४.	वैभववाडी जिल्हा सिंधुदूर्ग	२५.०१.२०१४
५.	गोरेगाव, जिल्हा गोंदीया	०२.०२.२०१४

(H) 112-13

अ. क्र.	ग्राम न्यायालयाचे ठिकाण	ग्राम न्यायालयाची स्थापना केल्याचा दिनांक
६.	शिरूर अनंतपाळ, जिल्हा लातूर	२२.०२.२०१४
७.	जळकोट, जिल्हा लातूर	२२.०२.२०१४
८.	तळा, जिल्हा रायगड	२२.०२.२०१४
९.	मंडणगड, जिल्हा रत्नागिरी	०२.०३.२०१४
१०.	सालेकसा, जिल्हा गोंदीया	२८.०६.२०१४
११.	मुळशी माले, जिल्हा पुणे	२३.०८.२०१५
१२.	अलिपूर, जिल्हा वर्धा	०२.१०.२०१५
१३.	देवळा, जिल्हा नाशिक	२२.११.२०१५
१४.	पोलादपूर, जिल्हा नाशिक	१७.०१.२०१६
१५.	त्र्यंबकेश्वर, जिल्हा नाशिक	०६.०३.२०१५

शेवटचे २५ वे ग्रामन्यायालय चिखलदरा, जिल्हा अमरावती अथवा देवळी, जिल्हा नागपूर येथे स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

उच्च न्यायालयाशी विचारविनिमय करून प्रत्येक ग्रामन्यायालयाकरीता एक न्यायाधिकारी, यांची नियुक्ती करण्यात येते. न्यायाधिकारी हे पद न्यायिक सेवेतील अधिकाऱ्यांमधून घेण्यात येत असून त्याचा दर्जा न्यायदंडाधिकारी (प्रथमवर्ग) असणार आहे. न्यायाधिकारी यांनी त्यांच्या अधिकार क्षेत्रात येत असलेल्या खेडेगावांना ठराविक कालावधीने भेट द्यावयाची आहे. मुख्यालयाबाहेर जर फिरते ग्रामन्यायालय स्थापन करावयाचे असेल तर सदर न्यायालय कधी व कोठे भरविण्यात येणार आहे याला व्यापक प्रसिध्दी देण्यात येईल.

ग्राम न्यायालय कायदा, २००८ मध्ये तरतुद केल्यानुसार व प्रदत्त मर्यादेपर्यंत ही न्यायालये फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ व दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८ किंवा त्यावेळी अस्तित्वात असलेल्या इतर कायदांतर्गत दिवाणी व फौजदारी स्वरूपाची प्रकरणे हाताळू शकतात. फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ किंवा त्यावेळी अस्तित्वात असलेला इतर कोणताही कायदा यामधील तरतुदीशिवाय एखाद्या तक्रारीवरून किंवा पोलीस अहवालावरून ग्राम न्यायालयामार्फत एखाद्या गुन्ह्याची प्रकरणे दाखल करून घेता येतील.

ग्राम न्यायालये त्यांच्या न्यायनिवाड्याची प्रत दोन्ही बाजूंच्या पक्षकारांना विनाविलंब व विनामूल्य देतील.

एखाद्या खटल्याचे कामकाज चालविताना जेव्हा ग्राम न्यायालयाच्या असे निदर्शनास येईल की, सदर प्रकरणात समेटाशी पुरेशी शक्यता आहे, तेव्हा हा समेट घडवून आणण्यासाठी जेवढा कालावधी लागेल तेवढ्या कालावधीसाठी त्या प्रकरणाच्या कामकाजास स्थगिती देण्यात येईल, कलम २६ मधील नमुद केलेल्या उद्दीष्टांच्या पूर्ततेसाठी जिल्हा न्यायालय संबंधित जिल्हा न्यायाधिकाऱ्यांच्या सहमतीने ग्रामस्त्रावरील समाजसेवकांच्या नावांचा समावेश असलेले एक मंडळ तयार करेल. या

समाजसेवकांमध्ये समेटकर्ता म्हणून आवश्यक असणारी अर्हता व अनुभव उच्च न्यायालयाने निर्धारित केल्याप्रमाणे असणार आहे.

ग्राम न्यायालयापुढील न्यायालयीन कामकाज आणि त्यांचे न्यायनिवाडे शक्यतो इंग्रजीऐवजी संबंधित राज्याच्या अधिकृत भाषेत असणे आवश्यक आहे.

आपली कार्ये-कर्तव्ये पार पाडत असताना जेव्हा ग्राम न्यायालय एखाद्या महसूल अधिकाऱ्याला किंवा शासकीय कर्मचाऱ्याला काही निदेश देतील तेव्हा त्या निदेशांचे पालन करणे संबंधितांना बंधनकारक असणार आहे.

ग्राम न्यायालयाच्या प्रत्येक न्यायालयाच्या स्थापनेमध्ये येणारा अनावर्ती खर्च पूर्णतः रुपये लक्ष इतक्या कमाल मर्यादेपर्यंत केंद्र शासन करणार आहे, तर आवर्ती खर्चाबाबत केंद्र शासन प्रत्येक न्यायालयासाठी पहिल्या ३ वर्षासाठी ५० टक्के खर्च रुपये ३.२ लक्ष इतक्या कमाल मर्यादेपर्यंत अनुदान उपलब्ध करून देणार आहे.

केंद्र शासन आवर्ती खर्चासाठीचे केंद्रीय अर्थसहाय्य रुपये १८ लक्ष पैकी ७० टक्के अनुदान वितरीत करणार आहे. उर्वरित ३० टक्के केंद्रीय अर्थसहाय्य वाहन, कार्यालयीन सामुग्री, फर्निचर, संगणक इ. बाबी खरेदी करण्यास व त्यानंतर खरेदी केलेल्या वस्तुचे पुरवठादाराचे प्रमाणपत्र केंद्र शासनास सादर केल्यानंतर शासन पुढील अर्थसहाय्य वितरीत करणार आहे. सुरुवातीच्या काळात केंद्र शासन प्रत्येक तिमाहीला आवर्ती खर्च हप्त्याहप्त्याने वितरीत करणार आहे.

प्रत्येक ग्राम न्यायालयासाठी मंजूर करण्यात आलेला अधिकारी / कर्मचारीवृंद व पदांची वेतनश्रेणी खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	पदनाम	पदसंख्या	वेतनश्रेणी
१.	दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठ स्तर) आणि प्रथम वर्ग न्यायदंडाधिकारी	१	२७,७००-७७०-३३,०९०-९२०- ४०,४५०-१०८०-४४,७७०
२.	लघुलेखक	१	९,३००-३४,८००
३.	वरिष्ठ लिपिक	१	५,२००-२०,२००
४.	कनिष्ठ लिपिक	१	५,२००-२०,२००
५.	वेलिफ कम शिपाई	१	५,२००-२०,२००
	एकूण	५	

माणणी क्रमांक जे-१, २०१४ न्यायदानन (दत्तमत) १०५ दिवाणी व सत्र न्यायालय (०२) जिल्हा व सत्र न्यायाधिश, (०२) (०२) ग्राम न्यायालय अधिनियम २००८ अन्वये ग्राम न्यायालयाची स्थापना (२०१४ ०४७७) या मुख्य लेखाशीर्षामधून ग्रामन्यायालयासाठी अनुदान देण्यात येते.

२४ ग्रामन्यायालयांसाठी वर्ष २०१६-१७ साठी रुपये एवढे अनुदान मंजूर करण्यात आले आहे.

GRAM NYAYALAYA

The Gram Nyayalayas have been established in the State for the oppressed class of the society under Gram Nyayalaya Act, 2008. 'the intention and motive behind implementation of the concept "Justice at the door step", and establishment of these courts is that nobody in the society should be deprived of the justice due to social, financial, or any other disability. The Gram Nyayalayas Act. 2008 is applicable all over India except in Jammu-Kashmir, Nagaland, Arunachal Pradesh. Sikkim and the 'tribal Areas.

After consultation with the High Court, in addition to any other existing courts, one or more Gram Nyayalayas are established in each Panchayat Samiti / block level or in common Panchayat Samiti / block levels or States where there are no Panchayat Samiti / block levels, in such States, the Gram Nyayalaya will be established. The areas of the the jurisdiction of the Gram Nyayalaya may change under the guidance of High Court.

On 20th October. 2010 Cabinet had approved / taken decision to establish 25 Gramnyayalayas on experimental basis in the State. Out of these 25 Gramnyayalayas. 9 were already established and functioning since 2nd October, 2009. Post facto sanction was given to the following 9 Gramnyayalayas.

1. Sakri Nizampur. District Dhule
2. Uralikanchan, Havcli. District Pune
3. Korpana, Gadchandur. District Chandrapur
4. Javhar, District Thane
5. Kharavali. District Raigad (Shifted to Birbadi on 21.01.2015)
6. Scvagram. District Wardha
7. Kasarkheda. District Nanded (Shifted to I ladgaon Tamsa on 15.03.2014)
8. Pali, District Ratnagiri
9. Parner. District Ahmednagar

After on, out of the 25 Gramnyayalayas, the following Gramnyayalayas have been made functional at the following places in 2nd phase.

Sr No	Place of Gramnyayalaya	Dale of Establishment
1	Bodwad. District Jalgaon	22.01.2012
2	Korchi. District Gadchiroli .	17.11.2013
3	Mulchera. District Gadchiroli	11.01.2014
4	Vaibhavwadi. District Sindhudurga	25.01.2014
5	Goregaon, District Gondia	02.02.2014
6	Shirur Anantpal, District Latur	22.02.2014
7	Jalkot, District Latur	22.02.2014
8	Tala, District Raigad	22.02.2014
9	Mandangad. District Ratnagiri	02.03.2014
10	Salekasa. District Gondia	28.06.2014
11	Mulshi. Male. District Pune	23.08.2015
12	Alipur. District Wardha	02.10.2015
13	Deola. District Nashik	22.11:2015
14	Poladpur, District Raigad	17.01.2016
15	Trimbakeshwar. District Nashik	06.03.2015

Further, to establish 25th Gram Nyayala at Chikhaldara. District Amravati or Deoli, Wardha is under consideration of State Government.

After consultation with the High Court a “Nyayadhikari” is appointed for each Gram Nyayalaya. The post of the “Nyayadhikari” is being filled in from the cadre of Judicial Service Officer” and this post is equivalent to Judicial Magistrate (First Class), The Nyayadhikari during the fixed period will be required to visit villages coming within his jurisdiction. If the Gram Mobile Court is to be established out of head quarters, then wide publicity should be given as to where and when this mobile Court will be held.

As provided in the Gram Nyayalaya Act, 2008 and the extent of jurisdiction prescribed in Criminal Procedure Code, 1973 and Civil Procedure Court, 1908 or under the provisions of any other law in existence at that time, the Gram Nyayalaya can try these cases. Further, apart from the provisions of the Criminal Procedure Code. 1973 or the provisions in any other law in existence, the crime can be registered through Gram Nyayalaya on the basis of complaint or police report.

The Gram Nyayalaya will supply the copies of the judgments to both the sides free of cost and without delay.

While carrying out the trial of any case, if it comes to the notice of Gram Nyayalaya. that there are sufficient chances of conciliation, then in order accomplish the conciliation, the trial of the case shall be adjourned. For the fulfilment of the purpose provided under section 26 the District Courts with concurrence of the District Judges will form a board of the Names of the Social Workers for conciliation. The qualifications and the experience of the “conciliators” will be as prescribed by the High Court.

As far as possible, the judicial work and the judgement of Gram Nyayalayas shall be in the recognized language of the State instead of in English.

During the course of the any trial by the Gram Nyayalaya, the Court may issue any directions to Revenue Officer, or the Police Officer or Government Employee which will be binding upon them.

The Non-Recurring Expenditure for establishment of each Gram Nyayalayas in toto but up to the maximum limit of Rs. 18 lakhs will be borne by the Central Government. Therefore the Central Government will make available funds for the first three years for 50% expenditure limited to maximum of Rs. 3.2 lakhs for each Rural Court.

The Recurring Expenditure for establishment of each Gram Nyayalaya, out of Central Assistance of Rs. 18 lakh, the Central Government will distribute 70% grants to the State, The balance of 30% of the Central Assistance for purchase of Vehicles, Office Material. Furniture. Computers etc.. will be released after purchase is made of these items and after submission of the vouchers of the suppliers to the Central Government, the grants will be released by the Central Government.

The following Posts are sanctioned for each Gram Nyayalaya alongwith their payscale :

Serial No.	Name of the Post	No. of Posts	Pay Scale
1	Civil Judge (Junior Division) and Judicial Magistrate	1	27,700-770-33,090-920-40,450-1080-44,770
2	Stenographer	1	9,300 - 34,800
3	Senior Clerk	1	5,200 - 20,200
4	Junior Clerk	1	5,200 - 20,200
5	Belief-cum-Peon	1	5,200 - 20,200
	Total	5	

The expenditure should be debited to Major Head : Demand No. JI, 2014 Justice (Charged) 105, Civil and Sessions Court (02) Civil and Sessions Judges(02)(01) District and Sessions Judges (02)(02) Gram Nyayalaya Act. 2008, Establishment of Gram Nyayalayas. (20140477)

For the year 2016-17 grant of Rs. _____ is allotted for the purpose of functioning Gram Nyayalayas.

६. लघुवाद न्यायालय

प्रस्तावना :

(१) लघुवाद न्यायालय मुंबई -इलाखा शहर लघुवाद न्यायालये अधिनियम, १८८२ अंतर्गत लघुवाद न्यायालयाची स्थापना झाली आहे. सदर न्यायालयातील कामकाज इलाखा शहर, लघुवाद न्यायालये अधिनियम १८८२, दिवाणी संहिता आणि दिवाणी प्रक्रिया संहिता १९०८ च्या तरतुदीनुसार चालते.

(२) लघुवाद न्यायालय, मुंबई, या न्यायालयाच्या आस्थापनेवर न्यायाधीशांची एकूण मंजूर पदे ४४ आहेत. त्यामध्ये १ मुख्य न्यायाधीश, १० अप्पर मुख्य न्यायाधीश व ३३ न्यायाधीशांचा समावेश आहे. परंतु सध्या कार्यरत न्यायाधीशांची संख्या १, मुख्य न्यायाधीश १० अप्पर मुख्य न्यायाधीश व ३० न्यायाधीशांचा समावेश आहे.

(३) मुख्य न्यायाधीश हे प्रशासनिक प्रमुख आहेत. इलाखा शहर लघुवाद न्यायालये अधिनियम, १८८२ अंतर्गत कलम १३ च्या तरतुदीनुसार प्रबंधक हे लघुवाद न्यायालयाचे मुख्य प्रशासकीय अधिकारी आहेत. त्याव्यतिरिक्त, या न्यायालयाच्या आस्थापनेवर ४ अप्पर प्रबंधकांची पदे कार्यरत आहेत. प्रबंधक आणि अप्पर प्रबंधक हे या न्यायालयाची प्रशासकीय बाजू सांभाळतात. प्रबंधक यांना इलाखा शहर लघुवाद न्यायालय अधिनियम, १८८२ च्या अंतर्गत कलम १३(१)(aa) च्या तरतुदीनुसार प्रतिवादीने कैफियत सादर न केलेले व अंतरिम अर्ज चालविण्याचे अधिकार आहेत. त्याचप्रमाणे, प्रबंधक सदर अधिनियमाच्या कलम १४, ३३, ३४, ३५, ५३ आणि ६१ च्या तरतुदीनुसार न्यायाधशाप्रमाणे न्यायिक काम करतो. तसेच, भाडे नियंत्रण कायद्यांतर्गत दाखल झालेल्या दाव्यांमध्ये प्रतिवादी लिखित जबाब/कैफियत सादर करेपर्यंत कार्यवाही करण्याचे अधिकार प्रबंधक यांना आहेत.

मुख्य न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, मुंबई हे या आस्थापनेचे नियंत्रण अधिकारी आहेत तर प्रबंधक हे आहरण व संवितरण अधिकारी आहेत.

प्रबंधक व अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, मुंबई हे मा. उच्च न्यायालयाने माहितीचा अधिकार, २००५ च्या अंतर्गत तयार केलेल्या जिल्हा न्यायालय माहिती अधिकार (सुधारित नियम), २००९ च्या तरतुदीनुसार अनुक्रमे जनमाहिती अधिकारी व पहिले अपिलीय अधिकारी आहेत.

(४) मुंबई येथील लघुवाद न्यायालयातील न्यायाधीशांचे अधिकार इलाखा शहर लघुवाद न्यायालये अधिनियम १८८२ च्या कलम १९ अन्वये निश्चित केलेले अपवाद अधीन न्यायाधीशांना रक्कम रुपये १०,००० पेक्षा जास्त दावा नसलेल्या आर्थिक दाव्यांची सुनावणी करून निकालात काढण्याचे अधिकार आहेत. सदर रु. १०,००० च्या आर्थिक अधिकारीतेत वाढ करून महाराष्ट्र शासनाने ती महाराष्ट्र कायदा क्र. १५/१९८७ द्वारे दि. ७ मे १९८७ च्या महाराष्ट्र शासन राजपत्रामध्ये प्रसिध्द करून ती रुपये २५,००० एवढी केलेली आहे. परंतु त्याची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी झालेली नाही. त्याचप्रमाणे अधिनियमाच्या कलम ४१ अन्वये दाव्यात सुनावणी करून निकालात काढण्याचे अधिकार आहेत. अधिनियम कलम ३८ अन्वये पूर्ण न्यायालय अर्जावरील सुनावणी या न्यायालयाच्या दोन न्यायाधीश असलेल्या खंडपीठाद्वारे केली जाते. इलाखा शहर लघुवाद न्यायालये १८८२ च्या कलम ४२ अंतर्गत द्विसदस्यीय खंडपीठ अपिल आणि पुनरीक्षण प्रकरणांच्या सुद्धा सुनावणी करतात.

(५) लघुवाद न्यायालय, मुंबईला मुंबई भाडे, हॉटेल आणि निवासगृहे दर नियंत्रण अधिनियम, १९४७ च्या कलम २८ अन्वये अनन्य अधिकारिता आहे आणि म्हणून या अधिनियमांतर्गत बृहन्मुंबईतील सर्व दाव्यांची सुनावणी सदर न्यायालय करते. मुंबई भाडे अधिनियम १९४७ अंतर्गत न्यायाधीशाने

दिलेल्या निर्णयावरील अपिल /पुनरिक्षण मधील सुनावणी “मुंबई भाडे, हॉटेल आणि निवासगृह दर नियंत्रण अधिनियम १९४७” च्या कलम २९ अन्वये दोन सदस्यीय खंडपीठाद्वारे केली जाते. प्रमाणभूत भाडे निश्चितीकरीता कलम ११ अन्वये सर्व अर्जावरील सुनावणी मुंबई येथील लघुवाद न्यायालय करते आणि अत्यावश्यक सेवा किंवा पुरवठा पुनःस्थापना पूर्ववत करण्याकरीता कलम २४ अंतर्गत सर्व अर्जावरील सुनावणी सदर न्यायालय करते. या न्यायालयास महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण अधिनियम १९९९, ३१ मार्च २००० पासून अंमलात आला आहे, त्या अंतर्गत सुद्धा अनन्य अधिकारिता आहे.

(६) (अ) मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८ कलम २१७,२१८(ए), २१८,बी २१८सी आणि ३९४ (५) अंतर्गत अपिले व कार्यवाहीत सुनावणी मुख्य न्यायाधीश किंवा कोणत्याही अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीशांद्वारे केली जाते. तसेच कलम ५०३, ५०४ अ ५०७ अंतर्गत अर्जावरील सुनावणी मुख्य न्यायाधीश किंवा कोणत्याही अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीश मार्फत केली जाते कलम ३२ अंतर्गत निवडणूक याचिका मुख्य न्यायाधीश किंवा कोणत्याही अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीशांमार्फत निकाली काढली जाते.

महाराष्ट्र शासनाने अधिनियम, विधी व न्याय विभाग क्र. एससीसी-२९६४/२१७५-एच, दिनांक ३ जानेवारी १९६८ नुसार अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीशास मुख्य न्यायाधीशाचे अधिकार व जबाबदाऱ्या दिलेल्या आहेत.

६ (ब) मुख्य न्यायाधीशांना फौजदारी कायदा (सुधारणा) वटहुकूम १९४४ च्या कलम ३ सह कलम ४ अन्वये अर्जावर सुनावणी करून निकाली काढण्याचे अधिकार आहेत.

(७) वेतन प्रदान अधिनियम १९३६ अंतर्गत अपिलात सुनावणी या न्यायालयाच्या एक न्यायाधीशामार्फत केली जाते.

(८) मुंबई येथील लघुवाद न्यायालय यांना खालीलबाबतीत सुद्धा अधिकारिता प्राप्त आहे.

(अ) महाराष्ट्र मालकीतत्वावरील सदनिका (प्रवर्तन, बांधक विक्री, व्यवस्थापन आणि हस्तांतर यांचे विनियमन) अधिनियम १९६३ चे कलम १२ ए.

(ब) महाराष्ट्र कर्ज निवारण अधिनियम १९७५ चे कलम २३.

(क) नियंत्रकाने पारित केलेल्या आदेशावरून, मुंबई भाडे हॉटेल आणि निवासगृह दर नियंत्रण अधिनियम १९४८ च्या कलम ४२ अन्वये दाखल अपिलात सुनावणी.

(ड) या न्यायालयाच्या न्यायाधीशांना विस्थापीत व्यक्ती अधिनियम, १९५४ अंतर्गत अर्जावरील सुनावणी करण्याचे देखील अधिकार आहेत.

९. मुख्यालय व उपशाखा :

अ) मुख्यालय - लघुवाद न्यायालय, धोबी तलाव, लोकमान्य टिळक मार्ग, मुंबई - ४०० ००२ येथे असून त्यांचे प्रादेशिक अधिकार क्षेत्र कुलाबा ते मुलुंड मध्य रेल्वे लाईन उपनगर आणि मानखुंद हार्बर रेल्वे लाईन उपनगर आणि माहिम पश्चिम रेल्वे लाईन उपनगर पर्यंत आहे. मुख्यालयात एकूण ३२ न्यायालये असून त्यापैकी ५ अपिल, न्यायालये (Appellate Benches) २६ सुनावणी न्यायालये (Trial Court) असून त्यामध्ये प्रबंधकांचे १ न्यायालय आहे. न्यायालय क्र. २ येथे गरजेचे (Bonafide Requirement) दावे चालतात.

न्यायालय क्र. १० व १६ हि विशेष न्यायालये असून तेथे प्रामाणिक विवादाचे (Bonafide Requirement) दावे चालतात. न्यायालय क्र. ११ व १२ ही विशेष न्यायालय असून तेथे प्रामाणिक भाडे निश्चित करण्याबाबतचे दावे चालतात व त्या न्यायालयांना "प्रमाणित भाडे न्यायालय" असे संबोधिले जाते. न्यायालय क्र. १८ व ३० ही विशेष न्यायालये असून तेथे बृहन्मुंबई महानगरपालिका कायदा, १८८८ च्या तरतुदीनुसार दावे चालतात व ह्या न्यायालयांना "बी.एम.सी. न्यायालय" असे संबोधिले जाते. न्यायालय क्र. १९ व २३ ही विशेष न्यायालये असून तेथे इलाखा शहर, लघुवाद न्यायालय कायदा, १८८२ च्या अंतर्गत कलम ४१ च्या तरतुदीनुसार टीई आणि टीईआर दावे चालतात व ज्या दाव्यातील जागांना भाडे नियंत्रण कायद्यांमध्ये संरक्षण नाही व त्यांना "विशेष न्यायालय" असे संबोधिले जाते. न्यायालय क्र. २१ हे विशेष न्यायालय असून तेथे पैसेविषयक संक्षिप्त व नियमित (Summary and Regular Suits) दावे चालतात. न्यायालय क्रमांक २४, २५, २७ आणि २८ ही न्यायालये सध्या रिक्त आहेत.

ब) उपशाखा - वांद्रे शाखा ही भास्कर बिल्डींग, अनंत काणेकर मार्ग, मुंबई - ४०००५१ येथे स्थित आहे. भास्कर बिल्डींग मधील ३ ते ८ मजले सदर न्यायालयाच्या अधिपत्याखाली आहेत. बांद्रा मुंबई येथील

लघुवाद न्यायालयाची शाखा दिनांक ६ ऑगस्ट, १९९० पासून सुरु करण्यात आली असून त्यांचे प्रादेशिक अधिकार क्षेत्र माहिम ते दहिसर पश्चिम रेल्वे लाईन उपनगर पर्यंत आहे.

वांद्रे शाखा येथे ११ न्यायालये कार्यरत असून त्यातील २ पुनर्विचार न्यायालये (Appellate Benches), ८ सुनावणी न्यायालये (Trial Court) व १ प्रबंधकांचे न्यायालय आहे. न्यायालय क्रं. ३२ येथे प्रामाणिक विवादाचे (Bonafide Requirement) दावे चालतात. न्यायालय क्र. ३१, ३९ ही पुनर्विचार न्यायालये असून सध्या न्यायालय क्र. ३९ रिक्त आहे त्याचप्रमाणे तेथे इलाखा शहर, लघुवाद न्यायालय कायदा, १८८२ च्या अंतर्गत कलम ४१ च्या तरतुदीनुसार टीई आणि टीईआर दावे चालतात व ज्या दाव्यातील जागांना भाडे नियंत्रण कायद्यांमध्ये संरक्षण नाही व त्यांना "विशेष न्यायालय" असे संबोधिले जाते.

1	प्रत्यक्ष रकमा २०१४-२०१५ Actuals 2014-2015		अर्थसंकल्प २०१५-२०१६ Budget Estimates 2015-2016		सुधारलेले अंदाज २०१५-२०१६ Revised Estimates 2015-2016		अर्थसंकल्प २०१६-२०१७ Budget Estimates 2016-2017					
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Non-Plan	Plan	Total	Non-Plan	Plan	Total	Non-Plan	Plan	Total	Non-Plan	Plan	Total
(अ) कार्याचे वर्गीकरण-	368024	--	368024	426942	--	426942	451380	--	451380	494341	--	494341
१०६-लघुवाद न्यायालये	--	--	--	426942	--	426942	--	--	--	--	--	--
एकूण (अ)	--	--	--	426942	--	426942	--	--	--	--	--	--
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण-	289093	--	289093	323339	--	323339	346733	--	346733	358906	--	358906
(१०६)(एक)इलाखा शहर न्यायालये	168	--	168	700	--	700	491	--	491	721	--	721
वेतन	5530	--	5530	6050	--	6050	6539	--	6539	7127	--	7127
अतिकालीक भत्ता	802	--	802	800	--	800	1000	--	1000	2268	--	2268
टेलीफोन चार्जेस	8405	--	8405	13407	--	13407	13407	--	13407	32886	--	32886
प्रवास खर्च	147	--	147	147	--	147	147	--	147	147	--	147
कार्यालयीन खर्च	--	--	--	0	--	0	--	--	--	--	--	--
भाडे पट्टी व कर	307	--	307	900	--	900	900	--	900	945	--	945
पेट्रोल, तेल व वेगण	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
संगणक खर्च	304452	--	304452	345343	--	345343	369217	--	369217	403000	--	403000
एकूण (एक)	--	--	--	345343	--	345343	369217	--	369217	403000	--	403000
(१०६) (२) लघुवाद न्यायालये	62422	--	62422	79642	--	79642	79642	--	79642	88403	--	88403
(२०१४ ०२२५)	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
वेतन	19	--	19	35	--	35	25	--	25	36	--	36
मजुरी	130	--	130	460	--	460	124	--	124	502	--	502
अतिकालीक भत्ता	--	--	--	1	--	1	--	--	--	1	--	1
टेलीफोन चार्जेस	86	--	86	141	--	141	602	--	602	980	--	980
कंत्राटी सेवा	915	--	915	1305	--	1305	1762	--	1762	1403	--	1403
प्रवास खर्च	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
कार्यालयीन खर्च	--	--	--	15	--	15	8	--	8	16	--	16
प्रदाने	63572	--	63572	81598	--	81598	82163	--	82163	91341	--	91341
संगणक	368024	--	368024	426942	--	426942	451380	--	451380	494341	--	494341
एकूण (दोन)	--	--	--	426942	--	426942	451380	--	451380	494341	--	494341
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने-	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
२०१४-न्यायदान	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
एकूण (एक)	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

तक्ता-२ (एक)
TABLE-II-(i)

खालील तक्ता लघुवाद न्यायालय, मुंबई पुणे व नागपूर यांनी त्या त्या वर्षात केलेले काम दर्शवितो. The following table indicates the work done by the Small Causes Courts, Mumbai Pune and Nagpur.

वर्ष	न्यायाधीशांची मंजूर पदे इतर काम सोपविले आहे अशा न्यायाधीशांची संख्या Sanctioned Judges No. of Judges entrusted with Strength work outside their normal dutie	नेहमीच्या कामाबाहेर सोपविले आहे अशा न्यायाधीशांची संख्या No. of Judges entrusted with court work only	फक्त न्यायालयाचे काम	कामाचे दिवस No. of working days the year	Year
1	2	3	4	5	6
2012	...	54	-	235	2012
2013	...	54	-	235	2013
2014	...	54	-	235	2014

TABLE-II

तक्ता-२

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षारंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year			नवीन दाखल झालेली प्रकरणे Cases instituted during the year		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
	1	2	3	4	5	6
लघुवाद न्यायालय, मुंबई						
१. मुख्य प्रकरणे (दिवाणी) ...	24254	23803	23337	5074	5389	5475
२. किरकोळ प्रकरणे (दिवाणी) ...	4258	4119	4290	2206	2198	2252
एकूण ...	28506	27922	27627	7280	7587	7727
लघुवाद न्यायालय, पुणे						
१. मुख्य प्रकरणे (दिवाणी) ...	5415	5662	5576	2646	3570	1968
२. किरकोळ प्रकरणे (दिवाणी) ...	1644	1465	1519	423	1182	364
एकूण ...	7059	7127	7095	3069	4792	2332
लघुवाद न्यायालय, नागपूर						
१. मुख्य प्रकरणे (दिवाणी) ...	1634	1709	1822	518	1044	440
२. किरकोळ प्रकरणे (दिवाणी) ...	1026	914	974	311	335	322
एकूण ...	2660	2623	2796	829	1378	762

खालील तक्ता, लघुवाद न्यायालयांचे २०१३-२०१४, २०१४-२०१५ व २०१५-२०१६ (३१-१२-२०१५ पर्यंतच्या) वर्षांचे उत्पन्न दर्शवितो

लघुवाद न्यायालये

प्रकरणांचे स्वरूप	मुंबई Mumbai			नागपूर Nagpur		
	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2013-2014	2014-2015	2015-2016
	1	2	3	4	5	6
१. सेवा व सेवा फी ...	10255425	6559704	3752292	17386	77989	37589
२. दंड व जप्तीच्या रकमा ...	--	--	--	--	--	--
३. मुद्रांक जमा केलेली न्यायालयीन फी	13028240	1410340	6976544	2023617	2468198	1716341
४. इतर बाबी ...	2959483	3050430	2553634	94565	109100	71091
एकूण ...	26243148	23701482	13282470	2135568	2655287	1825021

- (दोन)

--II

एकूण			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases
Total			Cases disposed during the year			Cases pending at the end of the year			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Court of Small Causes, Mumbai									
29328	29192	28812	5525	5855	5041	23803	23337	23771	... 1. Main Cases (Vivil)
6458	6317	6542	2339	2027	2081	4119	4290	4461	... 2. Miscellaneous Cases (Civil)
35786	35509	35354	7864	7882	7122	27922	27627	28232	... Total
Court of Small Causes, Pune									
8061	9232	7544	2399	3656	2104	5662	5576	5440	... 1. Main Cases (Vivil)
2067	2647	1883	602	1128	375	1465	1519	1508	... 2. Miscellaneous Cases (Civil)
10128	11879	9427	3001	4784	2479	7127	7095	6948	... Total
Court of Small Causes, Nagpur									
2152	2753	2262	443	930	280	1709	1822	1982	... 1. Main Cases (Vivil)
1337	1249	1396	423	275	168	914	974	1128	... 2. Miscellaneous Cases (Civil)
3768	3489	3558	1108	1205	448	2660	2796	3110	... Total

-३

--III

The following table indicates the income of the Court of Small Causes during the years 2013-2014, 2014-2015 and 2015-2016 (upto 31-12-2015).

The Court of Small Causes				
पुणे Pune			Nature of Cases	
2013-2014	2014-2015	2015-2016		
8	9	10		
-	-	130950	...	1. Service and Service Fees,
-	-	-	...	2. Fines and forfeiture.
2120800	3324697	2773123	...	3. Court Fees collected in Stamp
-	-	170756	...	4. Other Matters,
2120800	3324697	3074829	...	Total

तक्ता -५
TABLE-V

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	Scale of Pay / वेतनमान	पदसंख्या /No. of Posts		पदनाम
		2015-2016	2016-2017	
1	2	3	4	5
4. Small Causes Courts				
Gazetted.-				
	R s .			
Chief Judge	... 51550-1230-58930-1380-63070	1	1	... मुख्य न्यायाधीश
Additional Chief Judge	... —,—,—	10	10	... अति. मुख्य न्यायाधीश
Judge	... 39530-920-40450-1880-49090	33	33	... न्यायाधीश
Registrar	... 9300-34800+4600	1	1	... प्रबंधक
Additional Registrar	... 9300-34800+4600	4	4	... अपर प्रबंधक
Personal Assistant	... 9300-34800+4600	7	7	... स्वीय सहायक
	Total	... 56	56	... एकूण
४. लघुवाद न्यायालये				
राजपत्रित				
अराजपत्रित वर्ग तीन-				
Deputy Registrar	... 9300-34800+4300	2	2	... उप प्रबंधक
Assistant Registrar	... 9300-34800+4300	4	4	... सहायक प्रबंधक
Accountant	... 9300-34800+4300	2	2	... लेखापाल
Chief Judge's Judicial Clerk	... 9300-34800+4300	1	1	... मुख्य न्यायाधीशांचा न्याय लिपीक
Chief Clerk	... 9300-34800+4200	2	2	... मुख्य लिपिक
Superintendent (Correspondence)t	... 9300-34800+4200	2	2	... अधीक्षक (पत्र व्यवहार)
Cashier	... 9300-34800+4200	3	3	... रोखपाल
Additional Cashier	... 9300-34800+4200	1	1	... अपर रोखपाल
Judicial Clerk	... 9300-34800+4200	44	44	... न्याय लिपिक
Translator and Interpreter	... 5200-20200+2800	44	44	... अनुवादक आणि दुभाषी
Stenographer (Higher Grade)	... 9300-34800+4400	42	42	... लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (Lower Grade)	... 9300-34800+4300	2	2	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Appraiser	... 5200-20200+2400	2	2	... मुल्य निर्णेत
Superintendent	... 5200-20200+2400	13	13	... अधीक्षक
Assistant Cashier	... 5200-20200+2400	2	2	... सहायक रोखपाल
Librarian	... 5200-20200+2000	2	2	... ग्रंथपाल
Steno Typist	... 5200-20200+2400	4	4	... लघु टंकलेखक
Assistant Translator	... 5200-20200+2400	3	3	... सहायक अनुवादक
Assistant Account	... 5200-20200+2400	2	2	... सहायक लेखापाल
Sr. Clerk	...	...	...	... वरिष्ठ लिपिक
Assistant Appraiser	... 5200-20200+1900	1	1	... सहायक मुल्य निर्णेत
Additional Assistant Cashier	... 5200-20200+1900	1	1	... अपर सहायक रोखपाल
Accounts Clerk	... 5200-20200+1900	3	3	... लेखा लिपीक
Clerk	... 5200-20200+1900	216	216	... लिपीक
Clerk Typist	... 5200-20200+1900	6	6	... लिपीक टंकलेखक
Telephone Operator	... 5200-20200+2000	2	2	... दूरध्वनिचालक
Head Bailiff	... 5200-20200+2000	2	2	... प्रमुख बेलीफ
Beliff	... 5200-20200+1900	74	74	... बेलीफ
Driver	... 5200-20200+1900	9	9	... चालक
Shroff	... 5200-20200+1900	16	16	... श्रॉफ
Typist	... 5200-20200+2000	14	14	... टंकलेखक
	Total	... 521	521	... एकूण
वर्ग चार-				
Liftman	... 4440-7440+1600	10	10	... उदवाहन चालक
Havaldar	... 4440-7440+1600	2	2	... हवालदार
Naik	... 4440-7440+1600	7	7	... नाईक
Pump Operator	... 4440-7440+1600	2	2	... पंप परिचारक
Roneo Operator	... 4440-7440+1600	1	1	... रोनिओ चालक
Xerox Operator	... 4440-7440+1600	2	2	... झेरोक्स चालक
Mali	... 4440-7440+1300	2	2	... माळी
Peon	... 4440-7440+1300	63	63	... चपराशी
Hamal	... 4440-7440+1300	92	92	... हमाल
Sweeper	... 4440-7440+1300	-	-	... सफाईगार
Watchman	... 4440-7440+1300	6	6	... पहारेकरी
Halalkhor	... 4440-7440+1300	4	4	... हलालखोर
Water Server	... 4440-7440+1300	1	1	... पाणके
	Total	... 192	192	... एकूण
	Grand Total	... 769	769	... एकूण बेरीज

७. मुख्य महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, मुंबई

महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, मुंबई.

प्रस्तावना -

मा. उच्च न्यायालयाच्या स्थापने अगोदर ही न्यायालये अस्तित्वात आली आहेत. महानगर दंडाधिकाऱ्यांची न्यायालये, पूर्वी "इलाखा शहर दंडाधिकारी" न्यायालये म्हणून ओळखली जात होती, त्यांचे अस्तित्व गेल्या २०४ वर्षांपासून आहे. ही न्यायालये पूर्वी 'पोलीस न्यायालय' म्हणून सुध्दा ओळखली जात होती. ही पोलीस न्यायालये सन १८१० साली स्थापित झाली. त्यावेळी एक वरिष्ठ न्यायालय व एक कनिष्ठ न्यायालय. अशी दोन न्यायालये होती.

१ एप्रिल १९७४ पासून फौजदारी प्रक्रिया संहितेत झालेल्या पहिल्या सुधारणेनुसार "इलाखा शहर दंडाधिकारी" चे पदनाम "महानगर दंडाधिकारी न्यायालये" असे बदलण्यात आले.

मुख्य महानगर दंडाधिकारी, अतिरिक्त मुख्य महानगर दंडाधिकारी व महानगर दंडाधिकारी, यांना विविध प्रकारचे रिमांड अर्ज, जामीन अर्ज, नोटीस आणि किरकोळ अर्ज आणि फौजदारी प्रकरणे हाताळण्याचे अधिकार आहेत. महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, मुंबई येथील मंजूर पदसंख्या ७५ आहे. त्यात १ मुख्य महानगर दंडाधिकारी, १४ अतिरिक्त मुख्य महानगर दंडाधिकारी आणि ६० महानगर दंडाधिकारी असून बृहन्मुंबईतील निम्नलिखित १६ केंद्रावर कार्यरत आहेत. न्यायालयीन केंद्राची नावे पुढील प्रमाणे आहेत.

(१) एस्प्लनेड, (२) माझगाव, (३) गिरगाव, (४) दादर, (५) अंधेरी, (६) बांद्रा, (७) बोरीवली, (८) कुर्ला, (९) विक्रोळी, (१०) मुलुंड, (११) बेलार्ड पियर, (१२) सी. एस. टी. (१३) मुंबई सेंट्रल, (१४) विलेपार्ले, (१५) शिंदेवाडी, (१६) बाल न्यायालय, उमरखाडी, मुंबई.

महानगर दंडाधिकाऱ्यांची नियुक्ती न्याय दंडाधिकारी, प्रथम वर्ग आणि दिवाणी न्यायाधीश, वरिष्ठ स्तर यातून मा. उच्च न्यायालयाद्वारे केली जाते. महानगर दंडाधिकारी न्यायालयांशिवाय, विशेष महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, सुध्दा सकाळच्या सत्रामध्ये चालविली जातात. ते किरकोळ स्वरूपाच्या गुन्हांमधील प्रकरणे हाताळतात आणि त्यांना "प्रभात न्यायालये" म्हणून संबोधिले जाते. या न्यायालयातून परक्राम्य लेख अधिनियम १८८१ अंतर्गत कलम १३८ अन्वये खटले ही चालविले जातात.

महानगर दंडाधिकारी न्यायालयात आर्थिक कायदयाशी निगडित प्रकरणे म्हणजेच सीमा शुल्क अधिनियम, विदेशी मुद्रा विनिमय अधिनियम, केंद्रीय उत्पादन शुल्क आणि मीठ अधिनियम, आयकर अधिनियम, विक्रीकर अधिनियम, पी.एफ. (भ.नि.नि.) अधिनियम वगैरे खटले चालविले जातात.

या प्रकरणा व्यतिरिक्त भारतीय दंड संहिता अंतर्गत प्रकरणे दाखल केली जातात. महानगर दंडाधिकारी यांच्या न्यायालयात मुंबई महानगर पालिका अधिनियम व भारतीय रेल्वे अधिनियम अंतर्गत सुध्दा प्रकरणे चालविली जातात. मुंबई महानगरपालिका अधिनियम आणि भारतीय रेल्वे अधिनियम अंतर्गत प्रकरणे हाताळण्यासाठी ५ स्वतंत्र न्यायालये आहेत. सध्या २ स्वतंत्र न्यायालये केंद्रीय गुन्हा अन्वेषण (सी. बी. आय.) विभाग द्वारा दाखल प्रकरणे चालविण्यासाठी आहेत. तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या

आदेशानुसार या आस्थापनाच्या अधिपत्याखाली एकूण ३ विशेष न्यायालये सन २००७ पासून कार्यरत होती. दंगलीच्या प्रकरणांची सुनावणी करण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेल्या दोन न्यायालयांचे काम ऑगस्ट २००८ मध्ये संपुष्टात आले. व एक अनैतिक मानवी व्यापार अंतर्गत व महिलावरील अत्याचाराची प्रकरणे निकाली काढण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेले विशेष न्यायालय माझगाव येथे सुरु आहे.

या कार्यालयात अतिरिक्त मुख्य महानगर दंडाधिकारी ३ रे न्यायालय, एस्प्लनेड यांच्या अखत्यारित प्रेस आणि बुक्स रजिस्ट्रेशन कायदा, १८६७ अंतर्गत कामासाठी स्वतंत्र विभाग आहे. रजिस्ट्रार ऑफ न्युज पेपर्स फॉर इंडिया, केंद्र शासन यांच्या सहमतीने सदर कामकाज चालविले जाते. मुंबई येथील महानगर दंडाधिकारी यांना फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम १४५ अंतर्गत अर्ज आणि परक्राम्य लेखा अधिनियमाच्या कलम १३८ अंतर्गत प्रकरणांत सुध्दा निर्णय द्यावे लागतात आणि आता २२ न्यायालये केवळ परक्राम्य लेख अधिनियमाच्या कलम १३८ खालील प्रकरणे हाताळण्यासाठी आहेत

न्यायदानामध्ये सुधारणा करण्यासाठी सहसंचालक, वित्त मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. एफ-३२,(१) एफसीडी/२०१० दि. ३०-०६-२०१० नुसार १३ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशी प्रमाणे महाराष्ट्र राज्यास सकाळची व संध्याकाळची न्यायालये स्थापन करण्याकरिता रु. २९७,५७,००,००० एवढा निधी सन २०१०-२०१५ या पाच वर्षांकरिता उपलब्ध करून देण्यात आला आहे व त्या अनुषंगाने मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार बृहन्मुंबईमध्ये १० सायंकालीन न्यायालये आणि २० प्रभात न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत त्यापैकी २ सायंकालीन न्यायालये मार्च २०१० मध्ये स्थापन करण्यात आलेली आहेत उर्वरीत ८ सायंकालीन न्यायालये व २० प्रभात न्यायालये ऑगस्ट २०१० मध्ये स्थापन करण्यात आली आहेत. सदर न्यायालया मधून परक्राम्य अधिनियम १८८१ कलम १३८ कायदांतर्गत येणारी प्रकरणे चालविण्यात येतात. सध्या २० प्रभात न्यायालये आणि ११ सायंकालीन न्यायालये आळीपाळी पध्दतीने मा. उच्च न्यायालयाचा आदेश क्र. अ-३९०५/२०१४ दि. ३०-०६-१४ आणि क्र. अ-३९०१/२०१४ दि. ३०-०६-२०१४ नुसार कार्यरत आहेत. प्रलंबित खटले निकाली काढून त्यांची संख्या कमी करण्यावर भर देण्याचे शासनाचे तसेच मा. उच्च न्यायालयाचे धोरण आहे. विधी व न्याय विभागाचे ज्ञापन क्र. एमसीजी-०८१०/८५६/सीआर-१६५/कार्यासन- ११ दिनांक १९ ऑक्टोबर २०१० नुसार उपरोक्त न्यायालयांच्या कामकाजासाठी नियमावली तयार करण्यात आली आहे.

महानगर दंडाधिकाऱ्यांच्या न्यायालयात दरवर्षी मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार संचित खटल्यांचा निपटारा करण्याकरिता विशेष अभियान मोहिम राबविण्यात येते. तसेच महाराष्ट्र राजय विधी सेवा प्राधिकारा यांच्या आदेशानुसार महालोक अदालत व मेगा लोक अदालतीचे आयोजन करण्यात येते. यावर्षी दि. २३-११-२०१३ रोजी राष्ट्रीय विधी सेवा प्राधिकारण यांच्या आदेशानुसार पहिल्या राष्ट्रीय लोक अदालतीचे आयोजन करण्यात आले होते यावर्षी राष्ट्रीय लोक अदालतीचे आयोजन दि. १३-१२-२०१४ रोजी करण्यात आले

तक्ता-१
TABLE-I

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(रुपये हजारत)

(II) Financial Requirements

(Rs. in thousands)

प्रत्यक्ष रक्कम २०१४-२०१५ Actuals 2014-2015	अर्थसंकल्प २०१५-२०१६ Budget Estimates 2015-2016		सुधारलेले अंदाज २०१५-२०१६ Revised Estimates 2015-2016		अर्थसंकल्प २०१६-२०१७ Budget Estimates 2016-2017							
	एकूण योजनेतर योजनांतर्गत		एकूण योजनेतर योजनांतर्गत		एकूण योजनेतर योजनांतर्गत							
	Total	Non-Plan	Plan	Total	Non-Plan	Plan	Total					
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
(अ) कार्याचे वर्गीकरण												
१०७-इलाखाशहर दंडाधिकारी यांची न्यायालये (२०१४०२३४)	३९४२५४	--	३९४२५४	४५३३५५	--	४५३३५५	४५५४३२	५५५४३२	५०३०३७	--	५०३०३७	--
एकूण (अ)	३९४२५४	--	३९४२५४	४५३३५५	--	४५३३५५	४५५४३२	५०३०३७	५०३०३७	--	५०३०३७	--
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण												
वेतन	३६७०७४	--	३६७०७४	४२५८५५	--	४२५८५५	४२५८५५	४६९३९९	४६९३९९	--	४६९३९९	--
अतिकालीकभत्ता	२३९	--	२३९	४००	--	४००	३२६	३००	३००	--	३००	--
इले. टेलि. खर्च	१०४८४	--	१०४८४	११०००	--	११०००	१२२९१	१४०९९	१४०९९	--	१४०९९	--
कंत्राटी सेवा	९९३	--	९९३	१	--	१	१	१	१	--	१	--
प्रवास खर्च	३०३५	--	३०३५	१५२८	--	१५२८	१३७५	३०००	३००	--	३००	--
कार्यालयीन खर्च	१०८५७	--	१०८५७	१२५००	--	१२५००	१२५००	१३४३८	१३४३८	--	१३४३८	--
भाडे पट्टी व कर	१११९	--	१११९	१५५०	--	१५५०	१५८२	१५००	१५००	--	१५००	--
संगणकावरील खर्च	४२३	--	४२३	५२०	--	५२०	१४००	१२००	१२००	--	१२००	--
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल	३०	--	३०	१	--	१	१०२	१००	१००	--	१००	--
एकूण (ब)	३९४२५४	--	३९४२५४	४५३३५४	--	४५३३५४	४५५४३२	५०३०३७	५०३०३७	--	५०३०३७	--
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने												
मागणी क्रमांक-जे-१(दत्तमत) २०१४, न्यायदान...	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
एकूण (क)	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

तक्ता-२ (दोन)
TABLE-II-(ii)

महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, बृहन्मुंबई
(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश :-

खालील तक्ता महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, बृहन्मुंबई यांनी २०१३, २०१४ व २०१५ मध्ये केलेले कामकाज दर्शवितो.

The Metropolitan Magistrates Courts, Greater Mumbai.
(III) Programme Work Load Summary :

The following table indicates the work done by the Metropolitan Magistrates Courts, Greater Mumbai during the years 2013, 2014 and 2015.

वर्ष	न्यायाधीशांची मंजूर पदे	नेहमीच्या कामाबाहेर इतर काम सोपविले आहे अशा न्यायाधीशांची संख्या	फक्त न्यायालयाचे काम सोपविले आहे अशा न्यायाधीशांची संख्या	कामाचे दिवस	Year	
	Sanctioned Judges	Strength	No. of Judges entrusted with outside their normal duties	No. of Judges entrusted with court work only	No. of working days	
1	2	3	4	5	6	
२०१३	...	75	-	73+2 Vacant	265	2013
२०१४	...	75	-	73+2 Vacant	264	2014
२०१५	...	75	-	73+2 Vacant	264	2015

113

तक्ता-३ (तीन)
TABLE-III

महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, बृहन्मुंबई

The metropolitan Magistrates Courts, Greater Mumbai.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे					वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे					वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे					वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे					
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	Name of Cases		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16						
१. मुख्य प्रकरणे (फौजदारी)	...	365721	343681	321101	178237	196506	440731	543958	540187	761832	200277	219086	426853	343681	321101	334979	... 1. Main Cases (Criminal)				
२. विरकोळ प्रकरणे (फौजदारी)	...	16313	14059	13232	17311	22630	25435	33624	36689	38667	19565	23457	26906	14059	13232	11761	... 2. Miscellaneous Cases (Criminal)				
एकूण	382034	357740	334333	195548	219136	466166	577582	576876	800499	219842	242543	453759	357740	334333	346740	Total					

* 4 Vacant ** 5 Vacant *** 6 Vacant

तक्ता -४ (चार)
TABLE-IV

महानगर दंडाधिकारी न्यायालये

The Metropolitan Magistrates Courts

खालील तक्ता महानगर दंडाधिकाऱ्यांच्या न्यायालयाचे २०१३-२०१४, २०१४-२०१५ व २०१५-२०१६ (३१-१२-२०१५ पर्यंतच्या) वर्षांचे उत्पन्न दर्शवितो.

The following table indicates the Income of the Metropolitan Magistrates Courts during the years 2013-2014, 2014-2015 and 2015-2016 (upto 31-12-2015).

उत्पन्नाची बाब	2013-2014	2014-2015	2015-2016 (31-12-2015)	Item of Income
1	2	3	4	5
१. सेवा आणि सेवा फी ...	4455534	4526270	2988222	... Service and Service fees
२. जप्तीच्या रकमा ...	490768	795046	343098	... Forfeitures
३. दंड व इतर बाबी ...	410002631	455558322	314169376	... Fines and other Receipts
एकूण ...	414948933	460879638	317500696	... Total

तक्ता -५
TABLE-V

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	Scale of Pay / वेतनमान	पदसंख्या /No. of Posts		पदनाम
		2015-2016	2016-2017	
1	2	3	4	5
5. METROPOLITAN MAGISTRATES COURTS, MUMBAI				
Gazetted.-		Rs.		५. महानगर व दंडाधिकारी यांची न्यायालये, मुंबई
Chief Metropolitan Magistrate	... 43690-1080-49090-1230-56470	1	1	राजपत्रित मुख्य महानगर दंडाधिकारी
Additional Chief metropolitan Magistrate	... 43690-1080-49090-1230-56470	14	14	अपर मुख्य महानगर दंडाधिकारी
Metropolitan Magistrate	...39530-920-40450-1080-49090-1230-54010	61	61	महानगर दंडाधिकारी
Metropolitan Magistrate (Juvenile Court) Umerkhadi.	...39530-920-40450-1080-49090-1230-54010	1	1	महानगरदंडाधिकारी (बाल न्यायालय) उमरखाडी
Registrar Metropolitan Magistrate	... 9300-34800 + G.P. 4600	1	1	प्रबंधक व महानगर दंडाधिकारी
	Total ...	78	78	एकूण
Non-Gazetted Class II-				अराजपत्रित वर्ग दोन-
Personal Assistant	... 9300-34800+4600	8	8	स्वीय सहायक
	Total ...	8	8	एकूण
Non-Gazetted Class III-				अराजपत्रित वर्ग तीन-
Deputy Registrar	... 9300-34800+4300	1	1	उप प्रबंधक
Assistant Registrar	... 9300-34800+4300	6	6	सहायक प्रबंधक
Chief Interpreter and Sr. Judicial Clerk	... 9300-34800+4300	2	2	मुख्य दुभाषी आणि वरिष्ठ न्याय लिपीक
Office Superintendent	... 9300-34800+4200	1	1	अधीक्षक
Head Clerk	... 9300-34800+4200	2	2	मुख्य लिपिक
Assistant Superintendent	... 5200-20200+2400	20	20	सहायक अधीक्षक
Judicial clerk	... 9300-34800+4200	74	74	न्यायलिपिक
Interpreter	... 5200-20200+2800	74	74	दुभाषी
Stenographer (Higher Grade)	... 9300-34800+4400	49	49	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (Lower Grade)	... 9300-34800+4300	18	18	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Chief Cashier	... 5200-20200+2400	1	1	प्रमुख रोखपाल
Head Cashier	... 5200-20200+2400	12	12	मुख्य रोखपाल
Senior Clerk	... 5200-20200+2400	8	8	वरिष्ठ लिपिक
Head Typist	... 5200-20200+2400	2	2	मुख्य टंकलेखक
Record Keeper	... 5200-20200+2400	1	1	अभिलेखापल
Assistant Cashier	... 5200-20200+1900	50	50	रोखपाल (सहायक)
Typist	... 5200-20200+1900	195	195	टंकलेखक
Clerk	... 5200-20200+1900	131	131	लिपिक
Driver	... 5200-20200+1900	12	12	वाहन चालक
	Total ...	659	659	एकूण
Class IV				वर्ग चार-
Havaldar	... 4400-7400+1600	1	1	हवालदार
Naik	... 4400-7400+1600	7	7	नाईक
Zerex Operator	... 4400-7440+1600	1	1	झेरोक्स ऑपरेटर
Peon	... 4400-7400+1300	118	118	शिपाई
Hamal	... 4400-7400+1300	54	54	हमाल
Chaprasi	... 4400-744 0+1300	48	48	चपराशी
Liftman	... 4400-7440+1300	5	5	उद्वाहक
Mali	... 4400-7440+1300	4	4	माळी
Sweeper	... 4400-7440+1300	2	2	सफाईगार
Meheter	... 4400-7440+1300	11	11	मेहतर
	Total ...	251	251	एकूण
	Grand Total ...	996	996	एकूण बेरीज

८. महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त

(एक) प्रस्तावनात्मक

महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई हे लोकयोपयोगी कार्यालय आहे, या कार्यालयाचे कामकाज केंद्र शासनाच्या (अ) महाप्रशासक अधिनियम, १९६३ (ब), शासकीय विश्वस्त अधिनियम, १९९३ व (क) कोषाध्यक्ष धर्मादाय दाननिधी अधिनियम, १८९० या तीन अधिनियमांन्वये चालते.

(अ) महाप्रशासक म्हणून :-

महाप्रशासक हे महाप्रशासक अधिनियम, १९६३ अन्वये महाराष्ट्र राज्याकरिता नियुक्त झालेले एक निगम असून, त्यांचे काम न्यायिक स्वरूपाचे आहे. वरील अधिनियमाच्या सुधारित कायदा क्र. १२ सन २००२ अनुसार महाप्रशासक, महाराष्ट्र राज्य मुंबई हे रु. १०,००,००० पर्यंतच्या संपत्तीचे प्रशासन स्वतःच्या प्राधिकारात करू शकतात व रु. १०,००,००० च्या वरील संपत्तीचे प्रशासन मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशाने करू शकतात.

कुठलीही व्यक्ती महाप्रशासकांना त्यांच्या इच्छापत्राचा /मृत्युपत्राचा एकमात्र प्रशासक म्हणून नेमू शकते. जेव्हा मृत व्यक्तीचे वारसदार भारताबाहेर रहात असतील व इतर कारणास्तव त्यांना मृत व्यक्तीची संपत्ती प्रशासन करण्यास वेळ उपलब्ध नसेल. अशा वेळेस वारसदारांनी महाप्रशासकांना लेखी कळविले तर, महाप्रशासक प्रशासनपत्रासाठी उच्च न्यायालयात अर्ज करू शकतात. कुठलेही खाजगी व्यवस्थापक/प्रशासक त्यांना मृत्युपत्राचे सत्यापन किंवा प्रशासन अधिकार पत्रान्वये सोपविलेली संपत्ती महाप्रशासकांकडे त्यांच्या पूर्व-संमतीने हस्तांतर करू शकतात. सूट दिलेल्या व्यक्ती सोडून इतर व्यक्तींच्या संपत्तीचे प्रशासक म्हणून महाप्रशासक प्रशासन अधिकारपत्रासाठी अर्ज करू शकतात. (सूट दिलेली व्यक्ती म्हणजे भारतीय उत्तराधिकार अधिनियम, १९२५ च्या कलम ३ अन्वये भारतीय ख्रिश्चन, हिंदू, मुसलमान, पारसी किंवा बौद्ध व्यक्ती ज्यांना ते अधिनियम लागू होण्यापासून सूट दिली आहे.) मृत्यू पावलेल्या व्यक्तींचे राज्यात स्थित असलेल्या संपत्तीचे मूल्य रु. १०,००,०००/- पर्यंत असेल आणि मृत्युपत्राने नियुक्त केलेले वारस, निकट कुळातील व्यक्ती किंवा मृत्युपत्र व्यवस्थापक यांनी महाप्रशासक यांच्याकडे प्रमाणपत्रासाठी विहित नमुन्यात अर्ज करावयाचे राहून गेले असेल अशा प्रकरणात महाप्रशासक स्वतःच्या अधिकारात प्रशासनपत्राशिवाय प्रशासनपत्र दिले आहे असे समजून संपत्तीचे प्रशासन करू शकतील. जर मृताच्या संपत्तीचे मूल्य रु. १०,००,०००/- हून अधिक असेल अशा प्रकरणात प्रथम पोलीस विभाग किंवा इतर माध्यमांद्वारे मिळालेल्या माहितीनुसार संपत्ती ताब्यात घेऊन मा. उच्च न्यायालयाकडून तिचे प्रशासन करण्यासाठी प्रशासन अधिकारपत्र (लेटर्स ऑफ अॅडमिनीस्ट्रेशन) कमी वेळात व कमी खर्चात प्राप्त करू शकतात. तत्पश्चात मृत व्यक्तीच्या वारसांबाबत माहिती मिळाली तर योग्य शहानिशा करून त्या वारसांना मृतांच्या संपत्तीचे प्रदान केले जाते. जर मृताचे वारस अज्ञान असतील तर ते सज्ञान होईपर्यंत संपत्तीचे प्रशासन केले जाते. तसेच मृत्यू पावलेल्या व्यक्तीची संपत्ती मुंबई उच्च न्यायालयाच्या साधारण किंवा असाधारण अधिकार

क्षेत्रात असेल व प्रशासनपत्राअभावी अशा संपत्तीची अफरातफर/ऱ्हास किंवा उधळण्याचा धोका असेल अशा प्रकरणात महाप्रशासक मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशाने प्रशासनपत्र प्राप्त करण्यासाठी अर्ज करू शकतात.

याव्यतिरिक्त महाप्रशासक अधिनियम, १९६३ च्या कलम २९ अन्वये महाप्रशासक मृत व्यक्तींच्या रु. १०,००,०००/- पर्यंतच्या मूल्यांच्या संपत्तीकरीता (शासकीय बचत खाते व भविष्य निर्वाह निधी अधिनियम, १९२५ खाली अंतर्भूत भविष्य निर्वाह निधी वगळता) मृताची पत्नी, मृत्युपत्राने नियुक्त केलेले वारस किंवा संपत्ती प्रशासन करणारी व्यक्ती यांनी विहित नमुन्यात केलेल्या अर्जानुसार महाप्रशासकांचे प्रमाणपत्र देऊ शकतात.

(ब) शासकीय विश्वस्त म्हणून :-

समाजातील कोणत्याही ज्ञातीच्या कोणत्याही व्यक्तीला शासकीय विश्वस्तांना (त्यांच्या संमतीने) न्यास करार किंवा न्यासाचे दस्तऐवज तयार करून आपल्या संपत्तीचे विश्वस्त म्हणून नेमता येते. शासकीय विश्वस्तांनी संपत्तीचे प्रशासन करावे व विश्वस्त म्हणून काम पहावे असे वाटले तर ते शासकीय विश्वस्तांना मृत्युपत्रान्वये एकमात्र व्यवस्थापक म्हणून नेमू शकतात. समाजातील कुठल्याही ज्ञातीचे कुठल्याही व्यक्तीला मृत्युपत्रान्वये खाजगी व्यक्तीला व्यवस्थापक व शासकीय विश्वस्तांना विश्वस्त म्हणून नेमता येते. मुंबई उच्च न्यायालयाच्या साधारण किंवा असाधारण दिवाणी अधिकार क्षेत्रात असलेले असे न्यास की ज्यांच्यामध्ये संपत्ती आहे, परंतु त्या संपत्तीचे प्रशासन/व्यवस्थापन करण्यासाठी विश्वस्त नाहीत किंवा असलेले विश्वस्त न्यासाचे काम सांभाळण्यास असमर्थ आहेत अशा प्रकरणात मा. उच्च न्यायालय शासकीय विश्वस्तांना त्यांच्या संमतीने न्यासाच्या संपत्तीचे विश्वस्त म्हणून नेमू शकते. तसेच शासकीय विश्वस्तांना त्यांच्या संमतीने निवृत्त होणाऱ्या विश्वस्तांच्या जागी बदली विश्वस्त म्हणून, अज्ञान किंवा मनोरुग्णाच्या वारसातील हिस्सा/भाग/वाटा किंवा बक्षीस यांचे विश्वस्त म्हणून व सार्वजनिक/अर्ध-सार्वजनिक निधीचे (भविष्यनिर्वाह निधी, ज्ञातींच्या संस्थांचे निधी धर्मादाय किंवा लोककल्याणासाठी स्थापन झालेल्या संस्थांचे निधी) विश्वस्त म्हणून नियुक्त करता येते.

(क) कोषाध्यक्ष, धर्मादाय दाननिधी म्हणून :-

वरील कार्याव्यतिरिक्त, महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त यांची दिनांक १ फेब्रुवारी १९७७ पासून धर्मादाय आयुक्त यांच्या जागी कोषाध्यक्ष धर्मादाय दाननिधी, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई व अभिकर्ता कोषाध्यक्ष धर्मादाय दाननिधी भारताकरिता म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. दाननिधीच्या संबंधात कर्जरोख्यांवरील व्याज/मुदतठेवींवरील व्याज वसूल करून व त्यांची वाटणी दाननिधीच्या प्रशासकांमध्ये करण्याचे काम ते करतात.

कोणत्याही व्यक्तीस संबंधित सरकारी खात्याकडे अर्ज करून दाननिधीची स्थापना करता येते (उदाहरणार्थ दाननिधीचा उद्देश जर शैक्षणिक असेल तर शिक्षण खात्याकडे, दाननिधीचा उद्देश वैद्यकीय असेल तर आरोग्य खात्याकडे) व त्यांनंतर दाननिधीचा फंड वरील गोष्टींकरिता कोषाध्यक्षांकडे देण्यात येतो. अशा तऱ्हेने निधीवरील येणारे उत्पन्न हे संबंधित प्रशासकांना विशिष्ट उद्दिष्टपूर्तीकरिता पाठविले जाते.

तक्ता-१
TABLE-I

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

(रुपये हजाराल)
(Rs. in thousands)

1	प्रत्यक्ष रकमा २०१४-२०१५		अर्थसंकल्प २०१५-२०१६		सुधारलेले अंदाज २०१५-२०१६		अर्थसंकल्प २०१६-२०१७					
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total
(अ) कार्याचे वर्गीकरण-												
११०.-महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त (२०१४-२०१५)	8410	--	8410	11057	--	11057	10903	--	10903	12115	--	12115
एकूण (अ)	8410	--	8410	11057	--	11057	10903	--	10903	12115	--	12115
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण-												
वेतन	8097	--	8097	10483	--	10483	10483	--	10483	11510	--	11510
मजूरी	--	--	--	0	--	0	--	--	--	--	--	--
अतिकालीन भत्ता	--	--	--	21	--	21	14	--	14	22	--	22
इले. टेलि. खर्च	90	--	90	140	--	140	98	--	98	140	--	140
प्रवास खर्च.	11	--	11	23	--	23	40	--	40	25	--	25
कार्यालयीन खर्च	204	--	204	350	--	350	240	--	240	376	--	376
संगणक	8	--	8	40	--	40	28	--	28	42	--	42
इतर खर्च	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
एकूण (ब)	8410	--	8410	11057	--	11057	10903	--	10903	12115	--	12115
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने-												
मागणी क्रमांक जे-१ (दत्तमत) २०१४-व्यायदान	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
एकूण (क)	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
(A) Activity Classification												
110 Administrator General and Official Trustee (20140252)	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Total (A)	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(B) Objectwise Classification												
Salaries	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Wages	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Overtime Allowances	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Telephone Charges	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Travel Expenses	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Office Expenses	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Computer Expenses	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Other Expenditures	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Total (B)	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
(C) Sources of Finance												
Demand No. J-1	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
2014-Administration Justice	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Total (C)	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

तक्ता-२
TABLE-II

खालील तक्ता संपदा व न्यास, लेखा आणि मालमत्ता याचा त्या त्या वर्षामधील तपशील दर्शवितो.

The following table indicate the No. of estates and trusts, their accounts and particulars of values of the assests during the respective years.

धारणेचे स्वरूप	2013 रक्कम Amount	2014 रक्कम Amount	2015 रक्कम Amount	Nature of holding
1	2	3	4	
(अ) संपदा-				-Estates
संपदाची संख्या	221	221	221	No. of Estates
लेख्यांची संख्या	249	241	242	No. of Account
शेअर्सची संख्या	67404	69404	69404	No. of Shares
ठेवीच्या पावत्या	796	600	845	No. of F. D. Receipts
मालमत्ता-	--	--	--	-Assets
शेअर्स	674040	694040	694040	Value of Shares
ठेवी	83935850	84380465	85080465	Value of F. D. Receipts
रोखे	2290000	2290000	2090000	Securities
दागिने	3117074	3117074	3117074	Ornaments
स्थावर मालमत्ता	1513649	1513649	1513649	Immovable properties
पौन्ड	--	--	--	Pounds
एकूण	91530613	91995228	92495228	Total
(ब) न्यास-				-Trusts
न्यासांची संख्या	344	344	343	No. of Trusts
लेख्यांची संख्या	404	397	386	No. of Accounts
शेअर्सची संख्या	291664.153	64364.153	290750.153	No. of Shares
हॉंग कॉंग शेअर्स	--	--	--	Hong Kong Shares
बॉन्डची संख्या	10647000	10922000	10922000	No. of Bonds
ठेवीच्या पावत्या	2446	2450	2445	No. of F. D. Receipts
मालमत्ता	--	--	--	Assets
शेअर्स	291664.153	64364.153	290750.153	Value of Shares
परदेशी शेअर्सची किंमत	--	--	--	Value of Foreign Shares
बॉन्ड्सची किंमत	10647000	10922000	10922000	Value of Bonds
ठेवी	133915674	13401570	122049765	Value of F. D. Receipts
रोखे	1134386	859386	729386	Securities
दागिने	58757	58757	58757	Ornaments
स्थावर	13524000	13524000	13524000	Immovable properties
एकूण	159571481	154444207.153	14757458.153	Total
परदेशी शेअर्सची किंमत	--	--	--	Value of Foreign Shares
स्टर्लिंग	28701.53	28701.53	100	Sterling
पौन्ड	1027.80	1027.80	1027.80	Pounds
एकूण (१) महाप्रशासक रुपये	91530613	91995228	92495228	Total (1) A. G.
पौन्ड	--	--	--	Pounds
एकूण (२) शासकीय विश्वस्त रु.	159571481	159444207.153	147574658.153	Total (2) O. T.
स्टर्लिंग (रोखे)	2840153	28701.53	100	Sterling (Securities)
परदेशी शेअर्सची किंमत	--	--	--	Value of Foreign Shares
पौन्ड	1027	1027.80	1027.80	Pounds (Securities)
एकूण (१+२)	251102094	251439435.153	240069886.153	Total (1+2)
परदेशी शेअर्सची किंमत	--	--	--	Value of Foreign Shares
पौन्ड	--	--	--	Pounds
स्टर्लिंग (रोखे)	28701.53	28701.53	100	Sterling (Securities)
पौन्ड (रोखे)	1027.80	1027.80	1027.80	Pounds (Securities)

महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश आणि आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण

महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त यांना विश्वस्त या नात्याने काम करावे लागते, त्यांच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या मिळकतीमधील भाडी वसूल करण्याकरिता दाखल केलेले दावे, प्रमाणपत्राकरता आलेले अर्ज तसेच मालमत्ता व न्यासाची संख्या खालील तक्ता दर्शवितो.

महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त यांच्या ताब्यात येणाऱ्या संपदा, न्यास दाननिधी आणि स्थावर मालमत्ता ही बरीच वर्षे त्यांच्या ताब्यात राहतात व त्या संबंधित वैध दस्तऐवजाप्रमाणे निकालात काढल्या जातात. त्याचप्रमाणे न्यायालयात दाखल केलेल्या प्रकरणी निकाल न्यायालयीन कार्यवाहीवर अवलंबून असतो. म्हणून ह्या बाबी निकालात काढण्यासंबंधी काही प्रमाणे ठरविता येत नाहीत.

Administrator General and Official Trustee, Maharashtra State Mumbai
(III) Programme Work-Load Summary and Explanation of Financial Requirements.

The following table indicates the number of estate and trusts in which the Administrator General and Official Trustee has to act as Administrator General and Official Trustee and number of suits for recovery of rents in property under his control and the petitions received for Administrator's Certificate.

The Estate, Trusts, endowments and the immovable properties received by the Administrator General and Official Trustee, are to remain in his office for a good number of years and are disposed of as per provisions of the legal documents held therein. Similarly disposal of suit filed in Courts depend upon the Court proceedings. Hence it is not possible to fix norms of disposal for the items.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणे काही असल्यास, त्या प्रमाणे निकालात काढण्याची प्रकरणे As per norms if any, No of cases to be disposed of	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year					वर्षात आलेली प्रकरणे Cases received during the year					एकूण Total					वर्षात बजावणी आणि अंमल-बजावणी केलेली प्रकरणे Cases served and executed during the year					वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year					Nature of Cases
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015					
१. संपदा	...	-	222	221	221	02	1	-	224	222	221	-	1	-	224	221	221	221	221	221	221	221	221	221	221	221	1. Estates
२. न्यास	...	-	344	344	344	-	-	-	344	344	344	-	-	-	344	344	344	344	344	344	344	344	344	344	344	344	2. Trusts
३. दाननिधी	..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3. Charitable Endowments
(१) राज्य	...	-	547	547	547	-	-	-	547	547	547	-	-	-	547	547	547	547	547	547	547	547	547	547	547	547	(१) State
(२) मध्यवर्ती	...	-	36	36	36	-	-	-	36	36	36	-	-	-	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	(२) Central

४.	महाप्रशासक प्रमाणपत्राकरिताचे अर्ज	...	--	--	223	247	80	32	35	248	--	255	282	--	247	241	4. Petition for A. G. Certificate
५.	नियंत्रणाखालील स्थावर मिळकती.	...	--	--	223	247	80	32	35	248	--	255	282	--	247	241	5. Immovable properties under control.
	(१) मुंबईमध्ये—																(1) In Mumbai.
	महाप्रशासक	...	—	20	31	36	--	01	32	36	17	--	--	32	36	...	Administrator General.
	शासकीय विश्वस्त	...	—	02	02	2	--	--	02	2	02	--	--	02	2	...	Official Trustee.
	(२) जिल्ह्यामध्ये																(2) In District.
	महाप्रशासक	...	—	03	03	3	--	--	03	3	03	--	--	03	3	...	Administrator General.
	शासकीय विश्वस्त	...	—	02	02	2	--	--	02	2	02	--	--	02	2	...	Official Trustee
	राज्याबाहेर	...															... out of State.
६.	वर्षात दाखल केलेले दावे	...	—	10	10	12	--	--	10	12	13	--	--	10	12	12	6. Suits filed during the year.
	महाप्रशासक	...	—	02	01	2	--	02	04	02	2	--	--	04	02	2	...
	शासकीय विश्वस्त	...	—	--	--	--	--	01	--	--	--	--	--	--	--	--	...
																	Administrator General
																	Official Trustee.

TABLE—IV

खालील तक्ता महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त राज्य दाननिधी व मध्यवर्ती दाननिधीच्या बाबतीत भारताच्या धर्मादाय दाननिधीच्या कोषाध्यक्षाचे अभिकर्ता (प्रतिनिधी) म्हणून काम पहात असलेल्या राज्य व मध्यवर्ती दाननिधीची संख्या दर्शवितात.

The following Table indicates the number of State and Central Endowments which are administered by the Administrator General and Official Trustee, Mumbai as Treasurer of Charitable Endowments in respect of State Endowments and Agent of Treasurer of Charitable Endowments for India in respect of Central Endowments.

दाननिधीची नावे	2013		2014		2015		Name of Endowment.
	एकूण संख्या No.	किंमत Value रुपये	एकूण संख्या No.	किंमत value रुपये	एकूण संख्या No.	किंमत value रुपये	
1	2	3	4	5	6	7	1
राज्य दाननिधी	...	9969151	547	9987905	547	10060064	State Endowments
मध्यवर्ती दाननिधी	...	9327642	36	9320385	36	9338465	Central Endowments
एकूण	...	19296793	583	19308290	583	19398499	Total

तक्ता-५

TABLE—V

महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.

खालील तक्ता महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त मुंबई यांचे २०१३-२०१४, २०१४-२०१५ व २०१५-२०१६ (दि. ३१-१२-२०१५ पर्यंत) या वर्षांचे उत्पन्न दर्शवितो.

The Administrator General and Official Trustee, Maharashtra State Mumbai

The following Table indicates the incomes of the Administrator General and Official Trustee of the year, 2013-2014, 2014-2015 and 2015-2016 (upto 31-12-2015).

उत्पन्नाच्या बाबी	2013				2014				2015				Items of Income
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
१. महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त यांची फी	...	3726558	1529714	2952496	1. Fees of the Administrator General and Official Trustee								
२. केंद्रीय धर्मादायाच्या कामासंबंधी भारतीय शासनाने दिलेले अंशदान	...	—	—	—	-- 2. Contribution by Govt. of India regarding Central Endowments								
३. राज्य धर्मादायासंबंधी मिळालेली फी व कमिशन	...	14158	18430	18247	3. Fees and Commission on State Charitable Endowments								
४. केंद्रीय धर्मादायासंबंधी मिळालेली फी व कमिशन	...	8323	8139	8429	4. Fees and Commission on Central Charitable Endowments								
५. बेवारशी व सरकार जमा झालेल्या मालमत्तेची विक्री	...	—	—	—	5. Sale proceeds of unclaimed and Exchequered properties								
६. दंड	...	—	—	—	6. Fines								
७. संकीर्ण जमा रकमा	...	—	—	—	7. Misc. receipts.								
एकूण	...	3749039	1556283	2979172	Total								

तक्ता -५
TABLE-V

(iv) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

अनुक्रमांक	Designation	वेतनमान Scale of Pay	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम	
			2015-2016	2016-2017		
1		2	3	4	5	
Administrator General and Official Trustee					महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त	
Gazetted (Group-A)					राजपत्रित (गट-अ)	
Administrator General and Trustee.	...	37400-67000+8700	...	1	1	महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त
Assistant Director	...	15600-39100+5400	...	1	1	सहायक संचालक
Total			...	2	2	एकूण
Non-Gazetted (Group-B)					अराजपत्रित (गट-ब)	
Suprentendent	...	9300-34800+4300	...	1	1	अधीक्षक
Assistant Account Officer	....	9300-34800+4300	...	1	1	सहायक लेखा अधिकारी
Stenographer	....	9300-34800+4300	...	1	1	लघुलेखक
Total			...	3	3	एकूण
Non-Gazetted. (Group-C)					अराजपत्रित (गट-क)	
Deputy Accountant	...	9300-34800+4200	...	1	1	उपलेखापाल
Assistant	...	5200-20200+2400	...	7	7	सहायक
Clerk/Clerk-cum-typist	...	5200-20200+1900	...	10	10	लिपिक/लिपिक-टंकलेखक
Driver	...	5200-20200+1900	...	1	1	वाहन चालक
Total ...			...	19	19	एकूण
Group-D					गट-ड	
Daphtary	...	4400-7440+1600	...	1	1	दपतरी
Naik	...	4400-7440+1600	...	1	1	नाईक
Peon	...	4400-7440+1300	...	4	4	चपराशी
Total ...			...	6	6	एकूण
Grand Total...			...	30	30	एकूण बेरीज

९. मुंबईचे शेरीफ

(एक) प्रस्तावनात्मक

मुंबईचे शेरीफ : मुंबईच्या शेरीफांचे कार्यालय हे आदेशिका बजाविणारे आणि अंमलबजावणी करणारे खाते असून ते उच्च न्यायालय व शहर दिवाणी न्यायालय, मुंबई यांनी काढलेली समन्स, (आवाहन पत्रे) नोटिसा आणि अधिपत्रे बेलीफार्माफ्त बजावते आणि त्यांची अंमलबजावणी करते. डिक्रीधारकांनी दाखल केलेल्या हुकूमनाम्याची अंमलबजावणी करतांना स्थावर व जंगम मिळकत जप्त करून हुकूमनाम्यांची वसुली सार्वजनिक लिलाव करून करते. हे कार्यालय उच्च न्यायालयाने काढलेल्या आदेशिका यावर फी गोळा करते व उच्च न्यायालयाच्या हुकूमनाम्याच्या वसुलीवर वटणावळ वसूल करते.

याशिवाय नौअधिकरण क्षेत्राखाली शेरीफ, जहाजे व जहाजी मालाला

अटकाव करण्याच्या अधिपत्रांची अंमलबजावणी करतात व विक्रीची अधिपत्रे काढण्यात आली असतील तर ते जहाज किंवा जहाजीमाल यांचा शेरीफ लिलाव करतात. नौअधिकरण क्षेत्राखाली उच्च न्यायालयाने काढलेल्या आदेशिका यांची बजावणी त्यांच्याकडून केली जाते.

शेरीफ हे सार्वजनिक समारंभात कार्यशील असल्याने, जेव्हा जेव्हा शासनाकडून विनंती केली जाते, तेव्हा तेव्हा विशेष मान्यवर व्यक्तींचे विमानतळावर स्वागत करतात व निरोप देतात. मुंबईच्या जीवनातील सर्व क्षेत्रातील बहुसंख्य नागरिकांनी जर तशा प्रकारचे निवेदन दिल्यास, प्रमुख नागरिकांच्या झालेल्या निधनाबद्दल शोक व्यक्त करण्यासाठी, मुंबईतील शहरवासियांच्या सार्वजनिक सभामुद्धा बोलावतात.

(१) मुंबईचे शेरीफ, मुंबई

(तीन) —कार्यक्रम-कार्यभाराचा सारांश आणि आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण

(अ) उच्च न्यायालय, मुंबई व नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई यांनी काढलेली समन्स (आवाहन पत्रे) नोटीसा आणि अधिपत्रे यांची केलेली बजावणी आणि अंमलबजावणी तसेच दाखल केलेल्या नौअधिकरण दाव्यांची आणि मिळकतीचे केलेले लिलाव यांची संख्या खालील तक्तो दर्शवितात.

शेरीफचे कार्यालय, उच्च न्यायालय व शहर दिवाणी न्यायालय, मुंबई यांनी काढलेली समन्स सूचना व अधिपत्रे बजावणे, स्थावर/जंगम मालमत्तेचे लिलाव करणे हे काम पहाते तसेच उच्च न्यायालयाच्या नियम व प्रपत्र (मूळशाखा) (१९५७ ची आवृत्ती) च्या प्रकरण २६ मध्ये विहित केलेली कर्तव्य पार पाडली जातात. कोणत्याही प्रकरणासाठी काल मर्यादा निश्चित केलेली नाही म्हणून प्रकरणाच्या निकालासंबंधी प्रमाणके ठरविता येत नाहीत. तथापि मुख्य बेलीफ व द्वितीय बेलीफ यांना दरमहा उच्च न्यायालयातील बाबीसंबंधी ५ जपतीची अधिपत्रे व कब्जा प्रकरणी २ रिट तसेच शहर दिवाणी न्यायालयातील बाबीसंबंधी स्थावर व जंगम मिळकतीच्या जपतीची १० अधिपत्रे बजावणीचे काम नेमून देण्यात येते. प्रत्येक बेलीफ सरासरी सुमारे ६० आदेशिका दर महिन्याला बजावतो.

(१) Sheriff of Mumbai(III) Programme Work-Load Summary and Explanation of Financial Requirements.

(A) The following table indicates the number of summons, notices and warrants issued by the High Court and the City Civil Court, Mumbai served and executed. Admirally suits filed and auctions of property made during respective years by the office of the Sheriff of Mumbai.

The Sheriff's Office does the work of executing summons, notice and warrants issued by the High Court and the City Civil Court, Mumbai conducting auction sale of immovable/ movable property and the duties anre prescribed in Chapter XXVI of the Rules and forms of the Mumbai High Court (original side) (1957 edition) and no specific time limit is fixed for any of these case. It is therefore not possible to fix norms on the basis of total numbers of cases. However, Head bailiff and 2nd Bailiff are assigned five warrants of Attachments and two Writs of Possession in High Court matters per month and 10 warrants of attachment of immovable and movable property in City Civil Court matters. Each Bailiff on an average serves about 60 processes per month.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे					वर्षात आलेली प्रकरणे					एकूण Total	वर्षात बजावणी आणि अंमल-बजावणी कलेली प्रकरणे					वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे	Nature of Cased
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013		2014	2015	2013	2014	2015		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16			
उच्च न्यायालय																		
(अ) समन्स (आवाहन पत्रे) ...	526	498	515	22788	17658	17250	23314	18156	17765	22816	17641	17257	448	515	508	(A) Summons		
(ब) नोटीसा ...	329	448	502	6124	6656	7480	6453	7114	7982	6005	6602	7495	448	502	487	(B) Notices		
(क) अधिपत्रे ...	346	562	545	15178	13288	14112	155217	13850	14657	14462	13305	14202	562	545	455	(C) Warrants		
(ड) नौअधिकरण दावे ...	6	8	7	40	55	32	46	63	39	38	56	31	8	7	8	(D) Admirality Suit		
(इ) लिलावाने विक्री ...	35	7	15	170	158	155	205	165	170	148	150	153	7	15	17	(E) Auction Suit.		

तक्ता -२-बाबू
TABLE-II-Contd.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year				वर्षात आलेली प्रकरणे Cases instituted during the year				एकूण Total				वर्षात बजावणी आणि अंमल-बजावणी केलेली प्रकरणे Cases served and executed during the year				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year				Nature of Cased
	2013	2014	2015	2015	2013	2014	2015	2015	2013	2014	2015	2015	2013	2014	2015	2015	2013	2014	2015	2015	
	2	3	4	7	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16					
1																					
नगर दिवाणी न्यायालय																					
(अ) समन्स (आवाहन पत्रे)	...	568	523	341	16834	15895	16785	17357	16463	17326	16789	15922	16825	568	541	501	501	501	501	(A) Summons	
(ब) नोटीस	...	411	501	502	8967	6611	6020	7378	7142	6522	6877	6610	6101	501	502	421	501	501	501	(B) Notices	
(क) अधिपत्रे	...	306	398	385	4196	3872	3860	4502	4270	4545	4104	3885	3895	398	385	350	385	350	350	(C) Warrants	
(ड) नौअधिकरण दावे	...	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(D) Admirally Suit	
(इ) लिलावाने विक्री	...	30	28	27	99	98	93	129	126	120	101	99	95	28	27	25	28	27	25	(E) Auction Suit.	

तक्ता -३
TABLE-III

मुंबईचे शेरीफ, मुंबई

Sheriff of Mumbai

खालील तक्ता शेरीफ मुंबई यांचे २०१३-२०१४, २०१४-२०१५ व २०१५-२०१६, (३१-१२-२०१५ पर्यंत) या वर्षाचे उत्पन्न दर्शवितो.

उत्पन्नाची बाब	2012-2013		2013-2014		2014-2015		Item of income
	2	3	3	4	4	4	
1							
शेरीफच्या फी	...	151320	142561	160990			Fees of the Sheriff
संकीर्ण जमा रकमा	...	---	---	---			Misc. Receipts
उच्च न्यायालयीन प्रकरणांमध्ये जमा करण्यात आलेली पौडतील वटणावळ.	...	8951536.70	5783068	25239225			Poundages collected in High Court cases.
एकूण	...	9102856.7	5925629	---			Total

तक्ता -४
TABLE-IV

(iv) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

अनुक्रमांक Designation 1	वेतनमान Scale of Pay 2	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम 5
		2015-2016 3	2016-2017 4	
8. SHERIFF OF MUMBAI				८. मुंबईचे शेरीफ, मुंबई
8. SHERIFF				८. शेरीफ
<u>Gazetted-</u>				<u>राजपत्रित-</u>
Deputy Sheriff of Mumbai ...	15600-39100+7600	...	1	मुंबईचे उप शेरीफ
Section Officer ...	9300-34800+4400	...	1 (रिक्त)	कक्ष अधिकारी
Total		...	2	एकूण
<u>Non Gazetted. Class II.</u>				<u>अराजपत्रित वर्ग दोन-</u>
Accountant ...	9300-34800+4300	...	1(रिक्त)	अकाउंटन्ट
<u>Non Gazetted. Class III.</u>				<u>अराजपत्रित वर्ग तीन-</u>
Head Clerk and Head Bailiff ...	9300-34800+4300	...	1(रिक्त)	मुख्य लिपिक आणि मुख्य बेलीफ
Steno-cum-Secretary ...	9300-34800+4400	...	1	लघुलेखक नि-सचिव
Book-Keeper, and Cashier ...	5200-20200+2400	...	1	1(रिक्त) लेखाकार, रोखपाल व द्वितिय बेलीफ
Head Bailiff cashier & Book keeper ...	5200-20200+2400	...	1	-- रोखपाल व बुक किपर.
Cashier Book keeper ...	5200-20200+2400	...	1	1(रिक्त) तिसरा बेलीफ
3rd Bailiff and Clerk ...	5200-20200+2400	...	1	1 (अ) बेलिफ व लिपीक (२४ वर्षे)
Bailiff & Clerk (a) ...	5200-20200+1900	...	2	17 (ब) बेलिफ व लिपीक-(कालबद्ध पदोन्नती १२ वर्षे)
Bailiff & Clerk (b) ...	5200-20200+1900	...	7	16 (क) बेलिफ व लिपीक
Bailiff & Clerk (c) ...	5200-20200+1900	...	6	-- (ड) बेलिफ व लिपीक (रिक्त)
Bailiff & Clerk (d) ...	5200-20200+1900	...	2	-- (इ) बेलिफ व लिपीक
Bailiff & Clerk (e) ...	5200-20200+1900	...	16	--
Total ...			39	39 एकूण
<u>Class IV-</u>				<u>वर्ग चार-</u>
Havaldar ...	5200-20200+1900	...	1	1 हवालदार
Naik ...	5200-20200+1900	...	1	1 नाईक
Supervisor ...	5200-20200+1900	...	1	1 पर्यवेक्षक
Peon ...	4440-7440+1600	...	2	2 शिपाई
Peon ...	4440-7440+1300	...	3	3 शिपाई
Peon ...	4440-7440+1300	...	1	1 शिपाई
Total ...			9	9 एकूण
Grand Total ...			50	50 एकूण बेरीज

१०. विधी सल्लागार व समुपदेशी

(एक) प्रस्तावना :-

(अ) विधी अधिकारी-

(एक) शासनाचे विधी विषयक कामकाज चालविण्याकरिता, महाराष्ट्र विधी अधिकारी (नियुक्ती सेवेच्या शर्ती आणि परिश्रमिक) नियम, १९८४ आणि शासकीय विधी विषयक कामकाज चालविण्याबाबत आचरण नियम, १९८४ अन्वये खाली दर्शविल्याप्रमाणे विधी अधिकाऱ्यांची नियुक्ती केली जाते.

(दोन) विधी अधिकाऱ्याची नियुक्ती :- सर्व विधी अधिकाऱ्यांची नियुक्ती शासनाकडून केली जाते आणि शासनाची मर्जी असेपर्यंत ते आपले पद धारण करतात. मात्र उपरोक्त नियमा-नुसार महाअधिवक्ता यांच्या व्यतिरिक्त सर्व विधी अधिकाऱ्यांची नियुक्ती सर्वसाधारणपणे ३ वर्षांच्या मुदतीकरीता केली जाते. ते नियमित शासकीय कर्मचारी नाहीत. त्यांचे काम समाधानकारक आढळल्यास, त्यांची मुदत संपल्यानंतरही, त्यांची पुनर्नियुक्ती करण्यास ते पात्र ठरतात. मात्र वयाची ६२ वर्षे पूर्ण झाल्यानंतर, कोणत्याही विधी अधिकाऱ्यास, सर्वसाधारणपणे पदावर ठेवले जात नाही. जरी कोणत्याही विधी अधिकाऱ्याची नियुक्ती शासनाची मर्जी असेतोवर असली तरी नियम ३० (६) (अ) अन्वये त्यास १ महिन्याची सूचना देऊन त्याची सेवा समाप्त करता येते.

(तीन) महाअधिवक्ता व सहायोगी महाअधिवक्ता :- यांची नियुक्ती भारतीय संविधानाखाली राज्याकरिता केली जाते. त्यांची कर्तव्ये व अधिकार उपरोक्त नियमामध्ये नमूद केलेले आहेत.

(चार) सरकारी वकील उच्च न्यायालय -

(१) सरकारी वकील उच्च न्यायालय (मूळ शाखा) हे मूळ न्यायशाखेत सर्व प्रकारच्या दाखल केलेल्या प्रकरणाबाबत तसेच अपर सरकारी वकील उच्च न्यायालय (अपील शाखा) हे उच्च न्यायालयातील अपील शाखेतील रीट प्रकरणाबाबतचे शासनाच्या वतीने काम पहातात. सध्या उच्च न्यायालयात (मूळशाखा व अपील शाखा) एकूण १७० सरकारी वकील कार्यरत आहेत.

उच्च न्यायालयातील रीट शाखेतील प्रकरणे चालविण्यासाठी सरकारी वकील, सहायक सरकारी वकील व सरकारी वकीलाचे मानसेवी सहायक या व्यतिरिक्त "अ" आणि "ब" अशी समुपदेशीची दोन तज्ञ मंडळे आहेत. कमीत कमी १५ वर्षे व्यवसाय करित असलेल्या व घटनात्मक प्रकरणाबाबत अनुभव असलेल्या वकीलांची "अ" तज्ञमंडळावर आणि कमीतकमी सात वर्षे व्यवसाय करित असलेल्या वकीलाची "ब" तज्ञमंडळावर नियुक्ती केली जाते.

(२) नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई येथील दिवाणी दाव्यासंबंधीचे शासकीय-कामकाज हे सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई हे सहायक सरकारी वकील आणि सत्र न्यायालयातील फौजदारी प्रकरणांचे कामकाज सरकारी अभियोक्ता वृहन्मुंबई, मुंबई हे अपर सरकारी अभियोक्ता यांच्या मदतीने करतात आणि लघुवाद न्यायालयातील कामकाज सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय हे पहातात. सध्या वरील कार्यालयात एकूण ४२ सरकारी अभियोक्ते कार्यरत आहेत.

(३) मुफसिल विभागात जिल्हा सरकारी वकील, हे सहायक सरकारी वकील व मानसेवी सहायक यांच्या मदतीने जिल्हातील दिवाणी दाव्यासंबंधीचे शासकीय काम पहातात. दुय्यम सरकारी वकील हे तालुका न्यायालयात शासकीय दाव्यासंबंधीचे काम पहातात.

(पाच) सरकारी अभियोक्ते -

(१) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ च्या कलम २४ अन्वये, उच्च न्यायालय किंवा जिल्हातील न्यायालये यामध्ये शासनाच्या वतीने फौजदारी प्रकरणे चालविण्याकरिता सरकारी अभियोक्ता किंवा अपर सरकारी अभियोक्ता राज्य शासनाला नियुक्त करता येतो. अशा तऱ्हेने नियुक्त केलेल्या वकिलाचा किमान ७ वर्षे व्यवसाय असला पाहिजे परंतु जिल्हा न्यायालयात जिल्हा दंडाधिकारी यांनी शासनाच्या मान्यतेने बनविलेल्या तज्ञ मंडळातील वकिलामधून यांची नियुक्ती होते. सध्या एकूण ३७६ सरकारी अभियोक्ते व अपर सरकारी अभियोक्ते कार्यरत आहेत.

(२) सरकारी अभियोक्ता, अपर सरकारी अभियोक्ता वृहन्मुंबई, मुंबई यांच्या व्यतिरिक्त महानगर दंडाधिकारी आणि सत्र न्यायालय, मुंबई यांच्या न्यायालयातील

कज्जांचे काम चालविण्यासाठी मुंबईमध्ये विशेष सरकारी अभियोक्तांची नियुक्ती करण्यासाठी एक मंडळ प्रस्थापित करण्यात आलेले आहे. विशेष सरकारी अभियोक्ता म्हणून मंडळावर वकिलाची केलेली नियुक्ती, फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम २४ (८) अन्वये अधिसूचना काढून जाहीर करावी लागते.

(सहा) विशेष सरकारी अभियोक्ता/विशेष समुपदेशी-

महत्वाच्या कज्जांच्या बाबतीत, शासन त्या कज्जांची कामे चालविण्याकरिता विशेष सरकारी अभियोक्ते/विशेष समुपदेशी यांची नियुक्ती करते. त्यांना विशेष फी, म्हणून उपरोक्त नियमामध्ये विहित केलेल्या फी पेक्षा अधिक फी दिली जाते.

(सात) महाराष्ट्र शासनाचे सर्वोच्च न्यायालयातील शासकीय दाव्यासंबंधीचे कामकाज सरकारी वकील व अपर सरकारी वकील यांजकडून पाहिले जाते. त्याशिवाय तेथे समुपदेशीची तज्ञमंडळे असून सर्वोच्च न्यायालयातील वरिष्ठ वकीलांकडून महाराष्ट्र शासनाची प्रकरणे त्या तज्ञमंडळातील समुपदेशीकडे सोपविली जातात.

(आठ) महाराष्ट्र शासनाचे प्रशासकीय न्यायाधिकरणातील दाव्यांचे काम मुख्य सादरकर्ता अधिकारी पहातात. सध्या एकूण ३ मुख्य सादरकर्ता अधिकारी हे व २१ सादरकर्ता अधिकारी कामकाज पहातात.

महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण-

भारतीच्या संविधानाच्या परिच्छेद क्र. ३९ अ च्या तरतूदीनुसार समान न्याय व विशेषतः आर्थिक व अन्य कारणांनी कोणत्याही नागरीकांस न्याय मिळण्याची संधी नाकारली जाणार नाही हे उद्दीष्ट लक्षात ठेऊन भारत सरकारने विधी सेवा प्राधिकरण अधिनियम १९८७ (१९८७ चा ३९) हे अधिनियम अंमलात आणून विधी सेवा प्राधिकरणाची नियुक्ती राज्य शासनास बंधनकारक केली. या अधिनियमाच्या कलम २८ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा वापर करून व मुंबई उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायमूर्तीशी विचारविनिमय करून महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण नियम १९९८ हे नियम दिनांक १४ जानेवारी १९९८ पासून अंमलात आणले. त्यानुसार पूर्वीच्या महाराष्ट्र राज्य कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला मंडळाऐवजी महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण स्थापन करण्यात आले. राज्यातील आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल तसेच सामाजिक दृष्ट्या मागासवर्गातील लोकांना कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला देण्यासाठी सदर योजना शहरी व ग्रामीण अशा दोन्ही भागांना लागू करण्यात आली असून ती धर्मनिरपेक्ष व राजकारणापासून अलिप्त अशी आहे. या योजनेचे वैशिष्ट्य असे की, ती न्यायिक अधिकारी, वकील, समाजसेवक व शासकीय अधिकारी यांच्यामार्फत राबविली जाते. या योजनेची अंमलबजावणी कार्यक्षम होण्यासाठी सदर प्राधिकरणाने उच्च न्यायालय विधी सेवा समिती, मुंबई व त्यांच्या मुंबई उच्च न्यायालय खंडपीठ नागपूर व औरंगाबाद येथे उपसमित्या ३० जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणे आणि २६४ तालुका विधी सेवा समित्यांची निर्मिती केली आहे. राज्यात लोकन्यायालये भरविण्यासाठी कालबद्ध कार्यक्रम आखण्यात आला आहे. तसेच कायमस्वरूपी लोकन्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत. तुरुंगातील कैद्यांना कायद्याचा सल्ला मिळण्यासाठी तुरुंगामध्ये कायदा सहाय्य केंद्र स्थापण्यात आली आहेत. किरकोळ गुन्हातील आरोपींसाठी तुरुंगात न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत. फौजदारी प्रक्रिया संहिता कलम १२५ खालील प्रलंबित प्रकरणांमध्ये तडजोडीसाठी जिल्हा व तालुका न्यायालयांमध्ये समुपदेशक केंद्रे स्थापन करण्यात आली आहेत. कायदा साक्षरता प्रसारासाठी चर्चासत्रे व शिबीरे भरविण्यात येतात तसेच वादमुक्त गाव योजना सुरु करण्यात आली आहे.

(४) महाराष्ट्र शासनाच्या सर्वोच्च न्यायालयातील कामकाजावर देखरेख करण्यासाठी तसेच, महाराष्ट्र शासनाच्या सर्वोच्च न्यायालयातील प्रकरणांसंबंधीच्या अभिलेखांची योग्य ती काळजी घेण्यासाठी महाराष्ट्र सदन नवी दिल्ली येथे "सरकारी वकील कार्यालय, विधी व न्याय विभाग, सर्वोच्च न्यायालय" या नावाने विधी कक्ष स्थापन करण्यात आला आहे.

११४(तीन) महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा
प्राधिकरण (२०१४०३१४)

14 (iii) Maharashtra State legal
Services Authority (20140314)

वेतन	104620	--	104620	90844	--	90844	172105	--	172105	100837	--	100837	Salaries
अतिकालीन भत्ता	193	-	193	206	-	206	177	-	177	212	-	212	O. T.
टेलि. इले. खर्च	1142	-	1142	1200	-	1200	1899	-	1899	1200	-	1200	Tel. Ele .
प्रवास खर्च	488	-	488	670	-	670	227	-	227	730	-	730	Travel Expenses
कार्यालयीन खर्च	2094	-	2094	2100	-	2100	2000	-	2000	2200	-	2200	Office Expenses
भाडेपट्टी व कर	31	-	31	105	-	105	0	-	0	35	-	35	Rent, Rate & Taxes.
प्रकाशने	-	-	-	50	-	50	16	-	16	50	-	50	Publication
संगणकावरील खर्च	161	-	161	168	-	168	300	-	300	176	-	176	Computer Expenses
जाहिरात विक्री व प्रसिध्दी	3	-	3	50	-	50	19	-	19	50	-	50	Advertising sale & Publicity
व्यावसायिक व विशेष	77	-	77	2000	-	2000	2000	-	2000	2000	-	2000	Payment for Professional and Special Services.
सेवाबद्दल प्रदाने													
एकूण ११४ (३)	108809	-	108809	97393	-	97393	178743	-	178743	107490	-	107490	Total 114 (iii)

(अ) कार्याचे वर्गीकरण

(A) Activity Classification	Total 114 (iii)												
११४(चार) महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग...	0	-	0	-	10	-	10	24	-	24	-	24	114-Maharashtra Law Commission
एकूण (अ)	0	-	0	-	10	-	10	24	-	24	-	24	Total (A)

(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण

(A) Objectwise Classification	Total (A)												
११४ (०४) महाराष्ट्र विधी आयोग (२०१४०३१२)	0	-	0	-	10	-	10	24	-	24	-	24	114 (04) Maharashtra Law Commission (201400352)
वेतन	-	-	-	1	-	1	24	-	24	1	-	1	Salaries
अतिकालिक भत्ता	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	O.T.
टेलिफोन चार्जेस	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	Telephone Charges
प्रवास खर्च	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	Travel Expenses
कार्यालयीन खर्च	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	Office Expenses
भाडे, पट्टी व कर	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	Rent, Rates & Taxes
प्रकाशने	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	Publication
इतर खर्च	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	other Adm. exp.
व्या. वि. से.	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	Payment for professional and Special Services.
संगणक	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	Computer
एकूण (ब)	-	-	-	10	-	10	24	-	24	10	-	10	Total (B)

११४ (पाच) कोर्ट फी स्टॅम्प

14 (V) Purchase of Court fee stamps (20140412).	Total 114 (V)												
खरेदी (२०१४०४१२)	7	-	7	112	-	112	51	-	51	621	-	621	Office Expenses
कार्यालयीन खर्च	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Charged
एकूण ११४ (५)	7	-	7	112	-	112	51	-	51	621	-	621	Total (B) Voted

तक्ता-१
TABLE-I

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(II) Financial Requirements

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

प्रत्यक्ष रकमा २०१४-२०१५ Actuals 2014-2015	अर्थसंकल्प २०१५-२०१६ Budget Estimates 2015-2016		सुधारलेले अंदाज २०१५-२०१६ Revised Estimates 2015-2016		अर्थसंकल्प २०१६-२०१७ Budget Estimates 2016-2017						
	एकूण Total	योजनेतर योजनांतर्गत Non-Plan	एकूण Total	योजनेतर योजनांतर्गत Non-Plan	एकूण Total	योजनेतर योजनांतर्गत Non-Plan					
२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने.											
मागणी क्रमांक जे-१											
२०१४ न्यायदान (दत्तमत)	...	-	-	-	-	11844965	-	-	-	-	-
एकूण (क) (दत्तमत)	...	-	-	-	-	11844965	-	-	-	-	-
(ख) कार्याचे वर्गीकरण											
८००-इतर खर्च	...	-	-	-	387	387	-	-	-	-	-
एकूण (ख) (अ)	...	-	-	-	387	387	-	-	-	-	-
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण											
(००)(०२) न्यायदानात अधिक सुधारणा करण्यासाठी											
१३व्या वित्त आयोगाच्या सिफारशीनुसार अनुदान (२०१४ ०४५९)											
वेतन	...	85990	-	85990	0	0	10001	10001	0	0	0
कंत्राटी सेवा	...	3600	-	3600	0	0	-	-	-	-	-
दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	...	3913	-	3913	0	0	0	0	0	0	0
प्रवास खर्च	...	-	-	-	0	0	-	-	-	-	-
कार्यालयीन खर्च	...	66497	-	66497	0	0	245238	245238	0	0	0
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल	...	14580	-	14580	0	0	0	0	0	0	0
इतर	...	0	-	0	0	0	495998	495998	0	0	0
प्रदाने	...	113	-	113	0	0	0	0	0	0	0
प्रकाशने	...	0	-	0	0	0	30000	30000	0	0	0
संगणकावरील खर्च	...	-	-	-	0	0	-	-	-	-	-
भाडे पट्टी व कर	...	-	-	-	0	0	-	-	-	-	-
इतर प्रशासकीय खर्च	...	-	-	-	0	0	-	-	-	-	-
लहान बांधकामे	...	149503	-	149503	0	0	104267	104267	0	0	0
एकूण (ब)	...	324196	-	324196	0	0	885504	885504	0	0	0
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने-											
मागणी क्रमांक-जे-१ दत्तमत	...	-	-	-	11844965	-11844965	-	-	-	-	-
२०१४, न्यायदान (दत्तमत)	...	12024222	-	12024222	14722777	-14722777	15629775	15629775	16444831	-16444831	-16444831
एकूण (क) (दत्तमत)	...	12024222	-	12024222	14722777	-14722777	15629775	15629775	16444831	-16444831	-16444831

क्रमांक	विधी अधिकाऱ्याचे पदनाम	Sr. No.	Designation of Law Officer	Number of Posts
१	२	१	२	पदसंख्या
	उच्च न्यायालय, मुंबई		High Court, Mumbai	
१.	महा-अधिवक्ता, महाराष्ट्र राज्य मुंबई	1.	The Advocate General, Maharashtra State, Mumbai	1
२.	सहायोगी महा-अधिवक्ता, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई	2.	The Associate Advocate General, Maharashtra State, Mumbai	...
३.	महा-अधिवक्ता, यांचे मानसेवी सहाय्यक, मुंबई	3.	The Hon. Assistant to Advocate General, Mumbai	...
४.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, (अ. शा.) मुंबई	4.	The Government Pleader and Public Prosecutor, High Court, (A. S.) Mumbai	1
५.	अतिरिक्त सरकारी वकील आणि अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, (अ. शा.) मुंबई	5.	The Additional Government Pleader and Additional Public Prosecutor, High Court, (A. S.) Mumbai	7
६.	अतिरिक्त सरकारी वकील आणि अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ते, उच्च न्यायालय, (अ. शा.) मुंबई.	6.	The Assistant Government Pleader and Additional Public Prosecutors, High Court, (A. S.) Mumbai	...
७.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ते यांचे मानसेवी सहाय्यक, उच्च न्यायालय, मुंबई	7.	The Hon. Assistant to the Government Pleader and Public Prosecutors, High Court, Mumbai	7
८.	सरकारी वकील, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा), मुंबई	8.	The Government Pleader, High Court, (Original Side) Mumbai	...
९.	अतिरिक्त सरकारी वकील (मूळ शाखा) मुंबई.	9.	The Add Govt. preader (o.s) Mumbai	1
१०.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय अपील शाखा (रिट सेल) मुंबई	10.	The Government Pleader and Public Procector, High Court, Appellate side (Write Cell) Mumbai	...
११.	सहाय्यक सरकारी वकील, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा), मुंबई	11.	The Assistant Government Pleader, High Court, (Original Side) Mumbai	1
१२.	अतिरिक्त सरकारी वकील, व अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता उच्च न्यायालय (अपील शाखा), मुंबई	12.	The Additional Government Pleader, High Court, (Appellate Side) Mumbai	27
१३.	सहाय्यक सरकारी वकील, व अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता उच्च न्यायालय (अपील शाखा), (रिट शाखा) मुंबई	13.	The Assistant Government Pleader, High Court, (Appellate Side) (Writcell) Mumbai	7
१४.	'अ' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, मुंबई	14.	'A' Panel Council, High Court Mumbai	15
१५.	'ब' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, मुंबई	15.	'B' Panel Council, High Court Mumbai	25
१६.	विशेष समुपदेशी, उच्च न्यायालय, मुंबई	16.	SPI Council High Court Mumbai	...
	नागपूर येथील उच्च न्यायालयाचे न्यायपीठ		High Court Bench at Nagpur	
१७.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, नागपूर	17.	The Government Pleader and Public Prosecutor, High Court, Nagapur	1
१८.	अतिरिक्त सरकारी वकील आणि अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, नागपूर	18.	The Additional Government Pleaders and Additional Public Prosecutors, High Court, Nagapur	1
१९.	सहाय्यक सरकारी वकील आणि अपर सरकारी अभियोक्ते, उच्च न्यायालय, नागपूर	19.	The Assistant Government Pleader and Additional Public Prosecutors, High Court, Nagpur	39
२०.	'अ' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, नागपूर	20.	'A' Panel Council, High Court, Nagpur	12
२१.	'ब' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, नागपूर	21.	'B' Panel Council, High Court Nagpur	...
	औरंगाबाद येथील उच्च न्यायालयाचे न्यायपीठ		High Court Bench at Aurangabad	
२२.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	22.	The Government Pleader and Public Prosecutors, High Court, Aurangabad	1
२३.	अतिरिक्त सरकारी वकील आणि अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	23.	The Additional Government Pleaders and Additional Public Prosecutors, High Court, Aurangabad	01
२४.	सहाय्यक सरकारी वकील आणि सहाय्यक सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	24.	The Assistant Government Pleaders and Assistant Public Prosecutors, High Court, Aurangabad	31
२५.	सरकारी वकीलांचे मानसेवी सहाय्यक, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	25.	The Hon. Assistant to the Government Pleader, High Court, Aurangabad	...
२६.	'अ' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	26.	'A' Panel Council, High Court Aurangabad	...
२७.	'ब' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	27.	'A' Panel Council, High Court Aurangabad	...

क्रमंक	विधी अधिकाऱ्याचे पदनाम	Sr. No.	Designation of Law Officer	Number of Posts
१	२	१	२	पदसंख्या
	सत्र न्यायालय, मुंबई		Sessions Court, Mumbai	
२८.	बृहन्मुंबईकरिता सरकारी अभियोक्ता	...	The Public Prosecutor for Greater Mumbai	...
२९.	बृहन्मुंबईकरिता अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता	...	The Public Additional Prosecutor for Greater Mumbai	...
३०.	मुंबईतील विशेष अभियोक्त्यांचे मंडळ (सत्र न्यायालय आणि महानगर दंडाधिकारी न्यायालये यांच्याकरिता).	...	A Panel of Special Prosecutors in Mumbai (For Session Court and Courts of Metropolitan Magistrates).	...
	नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई		City Civil Court, Mumbai	
३१.	सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई	...	The Government Pleader, City Civil Court, Mumbai	...
३२.	अतिरिक्त सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई	...	The Additional Government Pleader City Civil Court, Mumbai	...
३३.	सहायक सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई	...	The Assistant Government Pleader City Civil Court, Mumbai	...
	लघुवाद न्यायालय, मुंबई		Small Cause Court, Mumbai	
३४.	सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई (बांद्रा)	...	The Government Pleader, Small Cause Court, Mumbai (Bandra)	...
३५.	सहायक सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई (बांद्रा)	...	The Assistant Government Pleaders, Small Cause Court, Mumbai (Bandra)	...
	मुफसल न्यायालय		Mofussil Court	
३६.	प्रत्येक जिल्हाच्या मुख्यालयातील जिल्हा सरकारी वकील व सरकारी अभियोक्ते, सहायक सरकारी वकील व अपर सरकारी अभियोक्ते आणि जिल्हा सरकारी वकील व सरकारी अभियोक्ते यांचे मानसेवी सहायक.	...	District Government Pleaders and Public Prosecutors' Assistant Government Pleaders and Additional Public Prosecutors and Hon. Assistant to the District Government Pleader and Public Prosecutors at Head quarter of each District.	...
३७.	दुय्यम सरकारी वकील (प्रत्येक तालुक्याच्या ठिकाणी एक)	...	Subordinate Government Pleaders (One at each Taluka Place)	...
३८.	विशेष वकील, महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरण, पुणे, नागपूर, कोल्हापूर व औरंगाबाद	...	Special Government Pleader, Maharashtra Revenue Tribunal, Pune, Nagpur, Kolhapur and Aurangabad.	...
	महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण		Maharashtra Administrative Tribunal	
३९.	मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई	...	Chief Presenting Officer, Maharashtra Administrative Tribunal, Mumbai	1
४०.	ब मंडळ सादरकर्ता अधिकारी	...	'B' Panel Presenting Officer	...
४१.	मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, औरंगाबाद	...	Chief Presenting Officer, Maharashtra Administrative Tribunal, Aurangabad	1
४२.	ब मंडळ सादरकर्ता अधिकारी	...	'B' Panel Presenting Officer	...
४३.	मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, नागपूर	...	Chief Presenting Officer, Maharashtra Administrative Tribunal, Nagpur	1
४४.	ब मंडळ सादरकर्ता अधिकारी	...	'B' Panel Presenting Officer	...
४५.	सी.बी.आय. न्यायालय (केंद्रिय गुन्हे अन्वेषण विशेष न्यायालये)	...	C.B.I. Court.	...
४६.	ग्राम न्यायालय	...	Gram Court.	...

तक्ता -३ (एक)
TABLE-III (i)

(III) Programme work Load Summary and Explanation of Financial Requirements.

The following Table indicates the number of cases conducted by the Advocate General during 2013, 2014, and 2015.

अ. क्र. Sr. No.	वर्ष Year	उच्च न्यायालय High Court		सर्वोच्च न्यायालय Supreme court	
		दिवानी Civil	फौजदारी Criminal	दिवानी Civil	फौजदारी Criminal
1	2	3	4	5	5
1	2013	178	30	2	2
2	2014	124	8	1	1
3	2015	137	19	0	0

तक्ता -३ (दोन)
TABLE-III (ii)

The Government Pleader, High Court Mumbai

The following table indicates the cases (Civil and Criminal) in which the Government Pleader, High Court, Mumbai has put in his appearance on behalf of Government during the respective years.

The work of Law Officers is to look after the Government litigation and it depends on the cases fixed for hearing on each day in all the Courts in the State. The work is highly technical and fluctuating and hence no norms of disposal can be fixed for them.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases					
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
१. दिवाणी ...	50149	51038	51069	1561	1306	846	51710	52344	51915	672	1275	1112	51038	51069	50803
२. फौजदारी ...	69070	69372	74672	19866	12500	14589	88936	81872	89261	19564	7200	6455	69372	74672	82806

तक्ता -३ (तीन)
TABLE-III (iii)

दिवाणी आणि फौजदारी कज्यांच्या निकालपत्रांच्या सही शिक्क्यांच्या नकलासाठी केलेल्या अर्जांची संख्या आणि सरकारी वकील, उच्च न्यायालय मुंबई यांनी खरेदी केलेल्या नकलांची संख्या पुढे दिलेल्या तक्त्यामध्ये दर्शविली आहे.

The following Table indicates the number of applications made for certified copies of the judgment in Civil, Criminal Cases and number of copies purchased by the Government Pleader, High Court, Mumbai.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षांमध्ये खरेदी केलेल्या सही शिक्क्यांच्या नकला							Nature of Cases
	सही शिक्क्यांच्या नकलाकरिता अर्ज Application for copies			Certified copies purchased during the year				
	2013	2014	2015	2013	2014	2015		
1	2	3	4	5	6	7		
१. दिवाणी ...	467	400	325	778	573	318	(i) Civil Cases	
२. फौजदारी ...	436	308	250	214	389	301	(ii) Criminal Cases	

तक्ता -३ (चार)
TABLE-III (iv)

अपिलात जाण्याच्या कामात आणि बेअदबीच्या कामात सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी दिलेल्या अभिप्रायाची संख्या पुढील तक्त्यात दर्शविली आहे.

The following table indicates the number of opinion given by the Government Pleader, High Court, Mumbai for going in appeal and contempt matters.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात नवीन आलेली प्रकरणे		एकूण Total	वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases					
	2013	2014	2014	2015		2013	2014	2015	2013		2014	2015			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
१. दिवाणी ...	25	24	9	9	19	5	34	43	14	10	34	12	24	9	2 (i) Civil Cases
२. फौजदारी ...	1	18	0	69	36	52	70	54	52	52	34	46	1	0	6 (ii) Criminal Cases

तक्ता - ४
TABLE-IV

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, (मूल शाखा) मुंबई

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, (मूल शाखा) मुंबई यांनी शासनाच्या वतीने उच्च न्यायालय, मूल शाखा मुंबईमध्ये दाखल केलेली व निकालात काढलेली प्रकरणे खालील तक्त्यात दाखविण्यात आलेली आहेत.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे				वर्षात नवीन आलेली प्रकरणे				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे				Nature of Cases
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
१. रिट विनंती अर्ज व अपिले ...	16009	16969	17866	1831	1545	1583	17840	18514	19449	571	648	696	16969	17866	18753	Writ Petitions and Appeals	
२. दिवाणी दावे व इतर प्रकरणे...	2949	2982	3006	46	33	64	2995	3015	3070	13	9	9	2982	3006	3061	(Civil Suits and other matters and appeals.	
३. विक्रीकरासंबंधीची प्रकरणे ...	1661	1726	1762	73	131	141	1734	1857	1903	8	95	99	1726	1762	1804	Sales Tax matters.	
एकूण	20619	21677	22634	1950	1709	1788	22564	23386	24422	892	752	804	21677	22634	23618	Total	

तक्ता - ५
TABLE-V

सरकारी वकील, आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, (रिट सेल) मुंबई

सरकारी वकील, आणि सरकारी अभियोक्ता उच्च न्यायालय, अपील शाखा (रिट सेल)मुंबई यांनी शासनाच्यावतीने उच्च न्यायालय, अपील न्यायशाखा, मुंबई यामध्ये रिट्ससाठी दाखल केलेले व निकालात काढलेले विनंती अर्ज पुढील तक्त्यात दर्शविले आहेत.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे				वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे				Nature of Cases
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
अपिल न्यायशाखा...	79194	95814	116172	22023	23671	24271	101217	119485	140443	5403	3313	3814	95814	116172	136629	Writ Petitions on Appellate side	
उच्च न्यायालयामधील रिट्ससाठी अर्ज																High Court.	

तक्ता -६
TABLE-VI

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, नागपूर

Government Pleader, High Court, Nagpur

The following table indicates the cases (Civil and Criminal) and Writ Petitions instituted and disposed off by the Government Pleader, High Court, Nagpur and Aurangabad on behalf of Government on the appellate side, High Court Bench at Nagpur and Aurangabad.

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, नागपूर व औरंगाबाद यांनी संबंधित वर्षांमध्ये उच्च न्यायालय नागपूर व औरंगाबाद न्यायापीठ येथे शासनाच्या वतीने दाखल केलेली आणि निकालाला काढलेली फौजदारी व दिवाणी प्रकरणे आणि रिट अर्ज पुढील तक्त्यात दर्शविली आहेत.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे Cases instituted during the year			एकूण Total			वर्षात निकालाला काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			Nature of Cased
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
१. फौजदारी प्रकरणे	7734	8396	8000	6735	7450	7123	14459	15848	15123	6063	7846	7056	8346	8000	8067	Criminal Cases
२. दिवाणी प्रकरणे	7135	7310	7577	436	462	493	7571	7772	8070	169	145	218	7402	7577	7852	Civil Cases
३. किरकोळ प्रकरणे	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Miscellaneous
अपिल न्यायाखा... उच्च न्यायालयामधील रिटसाठी अर्ज	21936	22342	28107	4523	4564	5057	26459	26906	28164	4117	3749	3935	21936	24229		Writ Petitions on Appellate side High Court.

तक्ता -७
TABLE-VII

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद

Government Pleader, High Court, Aurangabad

१. फौजदारी प्रकरणे	8922	6852	7272	2682	9839	11878	11604	16691	19150	4752	9419	8385	6852	7272	10765	Criminal Cases
२. दिवाणी प्रकरणे	103048	138026	141618	37087	5679	23390	140235	143705	165008	2209	2087	13687	138026	141618	151321	Civil Cases
३. किरकोळ प्रकरणे	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Miscellaneous
उच्च न्यायालयामधील रिटसाठी अर्ज	134641	21366	33378	10987	12012	13300	145628	33378	46678	9413	7142	6132	136215	26236	40546	Writ Petitions on Appellate side

तक्ता -८ (१)

TABLE-VIII (I)

सरकारी अभियोक्ता, बृहन्मुंबई, मुंबई

सरकारी अभियोक्ता मुंबई यांनी सन २०१३, २०१४ व २०१५ मध्ये दाखल केलेली आणि निकालात काढलेली सत्र प्रकरणे आणि विशेष प्रकरणे (म्हणजे लाचलुचपतीबाबतची प्रकरणे) आणि अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम १९५५ बाबतची प्रकरणे पुढील तक्त्यात दिली आहेत.

Public Prosecutor, Greater Bombay.

The following table indicates the Cases, (i.e. Anti Corruption Cases) and cases under Essential Commodities Act, 1955 committed to the Session and disposed of during the year 2013, 2014 and 2015 in which the Public Prosecutor for Gr. Mumbai has put his appearance on behalf of Government.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात नवीन आलेली प्रकरणे			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cased			
	Cases pending at the beginning of the year			Cases instituted during the year			Cases disposed during the year			Cases pending at the end of the year						
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015				
१. सत्र न्यायालय, बृहन्मुंबई यांजकडे सुपूर्द केलेली फौजदारी प्रकरणे.	2127	3517	3595	1944	978	1065	4071	4495	4660	554	950	811	3517	3545	3849	1. Criminal cases Committed to the Sessions Court, Gr. Mumbai.
२. लाचलुचपत विरोधी प्रकरणे	155	115	156	79	81	99	234	196	255	119	40	71	115	156	184	2. Anti-courruption cases
३. अत्याधुनिक वस्तु अधिनियम १९५५ विषयी प्रकरणे.	--	--	--	--	--	--	--	--	19	--	--	--	--	--	19	3. Cases under essential Commodities Act, 1955.
४. एन. डी. पी. स्पेशल केसेस	895	881	1031	182	215	245	1077	1096	1276	196	65	78	881	1031	1198	4. N.D.P. Special Cases
५. टाडा प्रकरणे	6	6	6	--	--	--	6	6	6	--	1	1	6	6	6	5. Tada Cases
६. मागासवर्गीयांची विशेष प्रकरणे	50	73	72	31	18	16	81	91	88	8	19	16	73	72	72	6. S. C. & S. T. Special Cases
७. महाराष्ट्र संघटित गुन्हेगारी नियंत्रण	71	73	72	17	22	25	88	99	111	11	13	26	77	86	85	7. M. O. C. C. A
एकूण Total	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	

तक्ता -८ (२)

TABLE-VIII (ii)

सरकारी अभियोक्ता मुंबई यांनी शासनाच्या वतीने सन २०१३, २०१४ व २०१५ मध्ये दाखल केलेली आणि निकालात काढलेली फौजदारी प्रकरणे पुढील तक्त्यात दर्शविली आहेत.

The following table indicates the Criminal Cases pending, instituted and disposed of during the year 2013, 2014 and 2015 in which the Public Prosecutor for Gr. Mumbai has put in his appearance on behalf of Government.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cased			
	Cases pending at the beginning of the year			Cases instituted during the year			Cases disposed during the year			Cases pending at the end of the year						
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015				
१. फौजदारी अपीले ...	1335	1526	2287	762	1449	1084	2097	2975	3371	571	688	1210	1526	2287	2161	Criminal Appeals
२. फौजदारी फेरतपासणी अर्ज	1111	1542	2157	1497	1785	1499	2608	3327	3626	1066	1190	1958	1542	2127	1668	Criminal Revision Applications.
३. फौजदारी अर्ज ...	416	366	246	4635	5185	5408	5051	551	5654	4506	5305	5414	545	246	240	Criminal Applications
एकूण Total	2862	3434	4660	6894	8419	7991	9756	11853	12615	6143	7183	8582	3613	4660	4069	Total

तक्ता - ९
TABLE-IX

सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई

खालील तक्ता सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई यांनी २०१३, २०१४ व २०१५ मध्ये शासनातर्फे लढविलेल्या व निकालात निघालेल्या प्रकरणांची संख्या दाखवितो.

The Government Pleader, Small Causes Court, Mumbai

The following table indicates the number of different types of Civil Cases filed and defended by Government in which the Government Pleader, Small Causes Court, Mumbai has put in the appearance on behalf of Government during the year 2013, 2014 and 2015.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year		वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे Cases filed and defended during the year			एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			Nature of Cases-- +**	
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014		2015
१. दिवाणी प्रकरणे (मुख्य) ...	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Civil Cass (Main)
२. दिवाणी प्रकरणे (संकीर्ण) ...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Civil Cases (Misc.)
एकूण ...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

तक्ता - ९ (i)
TABLE-IX (i)

सरकारी वकील कार्यालय, (महाराष्ट्र राज्य), नवी दिल्ली.

त्या त्या वर्षात दाखल करण्यात आलेली व निकालात काढलेली सर्वोच्च न्यायालयातील महाराष्ट्र शासनाशी संबंधित असलेल्या दिवाणी, फौजदारी, रिट याचिका, विशेष परवानगी याचिका व संकिर्ण प्रकरणाबद्दलची माहिती खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आली आहे.

Office of the Government Pleader (Maharashtra state), New Delhi.

The following table indicates the Civil Criminal, Writ Petitions spl. Leave Petitions and Miscellaneous matters concerning Maharashtra Government in the Supreme Court, New Delhi received and disposed of during the respective years.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे Cases filed and defended during the year			एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			Nature of Cases
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
१. फौजदारी प्रकरणे ...	675	909	547	597	361		1272	797		1692	1392		1296	834		CriminalCass
२. दिवाणी प्रकरणे ...	890	695	796	796	473		1686	1168		1785	1432		1826	984		Civil Cases

सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई

The Government Pleader, City Civil Court, Mumbai

खालील तक्ता नगर दिवाणी न्यायालयात दाखल झालेली व सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई यांनी शासनार्फे लढविलेली नागरिकत्वासंबंधी व इतर दिवाणी प्रकरणे दर्शवितो.

The following table indicates the Citizenship suit and other City Civil Suit filed in the Mumbai City Civil Court in which the Government Pleader, City Civil Court Mumbai has put in his appearance on behalf of Government.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			वर्षात निकाालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases			
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
दिवानी दावे आणि कामे																
१. नागरिकत्वाबाबतचे दावे	7165	7387	7283	558	251	308	7723	7638	7591	336	355	216	7387	7283	65	Civil Suits and Matters Citizenship Suit
२. किरकोळ अपीले	25	44	30	32	4	47	57	48	77	13	18	12	44	30	7440	Miscellaneous Appeals.

जिल्हा सरकारी वकील व सरकारी अभियोक्ते

District Govt. Pleader and Prosecutors.

—२०१२-२०१३ व २०१४-१५ वर्षांमध्ये विकासी व फौजदारी स्वरुपाची दाखल झालेली आणि शासनाच्यावतीने जिल्हा सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ते यांनी निकालात काढलेली प्रकरणे खालील तक्त्यात दर्शविली आहेत.

The following tables indicate the number of different types of Civil and Criminal Cases filed and defended by the Government in which the District Government Pleaders and Public Prosecutors have put in their appearances on behalf of Government during the years 2012, 2013 and 2014.

प्रकरणांचे स्वरुप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			एकूण			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
(१) जिल्हा : अहमदनगर																
...	4272	4527	4905	709	806	851	4981	5333	5756	454	428	658	4527	4905	5098	...Criminal Cases
...	6130	6422	6109	421	235	467	6551	6657	6576	129	548	821	6422	6109	5755	... Civil Cases
एकूण	...	10402	10949	11014	1130	1041	1318	11990	12332	583	976	1479	10949	11014	10853	Total
(२) जिल्हा : अकोला																
...	163	3949	6529	4768	4836	5260	4931	8785	11789	982	2256	1079	3449	6529	10710	... Criminal Cases
...	5757	6136	6930	1238	1730	1840	6955	7866	8770	859	936	970	6136	6430	7800	... Civil Cases
एकूण	...	5920	10085	13459	6006	6566	7100	11926	20559	1841	3192	2049	10085	13459	18510	Total
(३) जिल्हा : अमरावती																
...	8138	8397	8908	2466	2778	2354	10604	11175	11262	2207	2267	2024	8397	8408	9238	... Criminal Cases
...	6775	6949	6923	561	729	576	7336	7678	7499	387	755	636	6949	6923	6883	... Civil Cases
एकूण	...	14913	15346	15831	3027	3507	2930	17440	18853	18761	2544	3822	15346	15831	16101	Total
(४) जिल्हा : औरंगाबाद																
...	3267	2903	2919	3221	3005	3278	6488	5708	6147	3585	2989	3253	2903	2919	2944	... Criminal Cases
...	5400	4786	4172	710	282	307	6110	5068	4479	1131	896	515	497	4781	3964	... Civil Cases
एकूण	...	8667	7689	7091	3931	3287	3578	12598	10976	4716	3885	3768	7852	7705	6468	Total

(५) जिल्हा : बीड ... (5) District : BEED

फौजदारी प्रकरणे	...	3204	3560	3935	2449	2382	2355	6153	5942	6290	2593	2007	1892	3560	3935	4398
दिवाणी प्रकरणे	...	4288	4758	4617	1718	922	1169	6006	5786	5680	1248	1063	1123	4758	4617	4663
एकूण	...	7462	8318	8552	4667	3304	3524	12159	11622	12076	3841	3070	3015	8318	8552	9061

(६) जिल्हा : भंडारा ... (6) District : BHANDARA																
फौजदारी प्रकरणे	...	644	647	745	644	647	792	644	647	1537	462	654	857	644	637	680
दिवाणी प्रकरणे	...	1209	1505	1724	1209	1531	1567	2418	2740	3291	108	792	1614	1209	1768	1677
एकूण	...	1853	2152	2469	1853	2178	2359	3062	3387	4828	570	1626	2471	1853	2405	2357

(७) जिल्हा : बुलढाणा ... (7) District : ULDHANA																
फौजदारी प्रकरणे	...	2029	2286	33299	2935	2445	18181	4964	4731	51480	2678	2117	17113	2286	2614	34367
दिवाणी प्रकरणे	...	3832	4197	10160	3517	1691	3747	7349	5888	14507	3152	1661	3627	4197	4227	10880
एकूण	...	5861	6483	44059	6452	4136	21928	12313	10619	65987	5830	3778	20740	6483	6841	25247

(८) जिल्हा : चंद्रपूर ... (8) District : HANDRAPUR																
फौजदारी प्रकरणे	...	2286	2373	2325	848	749	1033	3134	3172	3358	761	690	1091	2373	2482	2267
दिवाणी प्रकरणे	...	1640	1428	1042	142	95	109	1782	1523	1151	354	481	175	1428	1042	976
एकूण	...	3926	3801	3367	990	894	1142	4916	4695	4509	1115	1171	1266	3801	3524	3243

(९) जिल्हा : धुळे ... (9) District : DHULE																
फौजदारी प्रकरणे	...	2161	2119	2145	1878	1680	1497	4039	3799	3642	1920	1654	1632	2119	2145	2010
दिवाणी प्रकरणे	...	3506	3944	4070	610	336	287	1416	4280	4357	172	210	246	3944	4070	4111
एकूण	...	5667	6063	6215	2488	2016	1784	8155	8079	7999	2092	1864	378	6063	6215	6121

(१०) जिल्हा : जळगाव ... (10) District : JALGAON																
फौजदारी प्रकरणे	...	2989	3855	4761	3317	3250	2216	6303	7105	6977	2451	2344	1632	3855	4761	5345
दिवाणी प्रकरणे	...	7701	7583	8012	1197	1017	792	8898	8600	8804	1315	588	622	7583	8012	8182
एकूण	...	10690	11438	12773	4514	4267	3008	15204	15705	15781	3766	2932	2254	11438	12773	13527

(११) जिल्हा : जालना ... (11) District : JALNA																
फौजदारी प्रकरणे	...	992	1344	1719	1692	1743	1829	2684	3087	3548	1340	1368	1437	1344	1719	2114
दिवाणी प्रकरणे	...	2419	2434	2672	374	602	217	2793	3036	2889	359	364	643	2434	2672	2246
एकूण	...	3411	3778	4391	2066	2345	2046	5477	6123	6437	1699	1732	2077	3778	4391	4360

तक्ता - ११ चाळू
Table -- XI -Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(१२)	जिल्हा : कोल्हापूर	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	फौजदारी प्रकरणे	3896	3951	4199	761	1632	1854	4657	5583	6053	706	1384	1731	3951	4322
	दिवाणी प्रकरणे	5054	4981	4998	337	255	400	5391	5236	5408	410	238	316	4981	4448
	एकूण	8950	8932	9157	1098	1887	2264	10048	10819	11461	1116	1122	2047	8932	9197
(१३)	जिल्हा : नागपूर	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	फौजदारी प्रकरणे	3539	4420	5654	4098	3612	4553	7637	8532	10207	2717	2878	3574	4920	5654
	दिवाणी प्रकरणे	6859	2975	3351	578	802	420	7447	3777	3771	4148	426	1100	2975	3351
	एकूण	10408	7895	9005	4676	4414	4973	15084	12309	13978	7189	3304	3974	7895	9005
(१४)	जिल्हा : नांदेड	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	फौजदारी प्रकरणे	5621	5789	2351	2520	2125	1629	7580	7914	3980	1959	1543	6182	5958	2437
	दिवाणी प्रकरणे	6514	6374	3239	1217	775	1494	7313	7149	4743	794	920	876	6942	3867
	एकूण	12140	12163	5600	3737	2900	3123	14893	15063	8723	2753	2876	2419	13124	12187
(१५)	जिल्हा : नाशिक	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	फौजदारी प्रकरणे	5038	5331	--	3951	4211	--	8989	9542	--	3926	4121	--	5063	5421
	दिवाणी प्रकरणे	5781	6271	--	1080	469	--	6861	6740	--	590	866	--	6271	5874
	एकूण	10819	11602	--	5031	4680	--	15850	16282	--	4516	4987	--	11334	11295
(१६)	जिल्हा : उस्मानाबाद	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	फौजदारी प्रकरणे	1744	2875	4094	1655	1854	1564	3399	4729	5658	524	635	1307	5815	4094
	दिवाणी प्रकरणे	9816	9337	11098	2653	4654	2957	12464	13491	14055	3132	2843	2429	9337	11098
	एकूण	11560	12212	15192	4308	6508	4521	15868	18720	19713	3656	3528	3736	12212	15192
(१७)	जिल्हा : लातूर	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	फौजदारी प्रकरणे	1278	1378	1635	1693	1624	1493	2971	3002	3128	1543	1367	1233	1378	1635
	दिवाणी प्रकरणे	1322	10474	9136	2366	827	1719	15593	11301	10855	5119	2165	1730	10474	4136
	एकूण	14505	11852	10771	4059	2451	3212	18564	14303	13983	6712	3532	2963	11852	10771

(१८)	जिल्हा : परभणी	...	(18)	District : PARBHANI	...											
	फौजदारी प्रकरणे	2566	3079	3662	2732	2779	2554	5298	5858	6216	2219	2196	2235	3079	3662	3981
	दिवाणी प्रकरणे	3538	3674	3757	359	349	513	3877	4023	4270	223	266	487	3674	3757	3783
	एकूण	6104	6753	7419	3091	3128	3067	9195	9881	10486	2442	2462	2722	6753	7419	7764
(१९)	जिल्हा : पुणे	...	(19)	District : PUNE	...											
	फौजदारी प्रकरणे	7835	9230	9763	5754	7893	7968	15289	17123	17751	6059	7340	7061	9230	9783	10690
	दिवाणी प्रकरणे	2469	2599	2652	178	121	122	2647	2720	2774	48	68	46	2594	2652	2728
	एकूण	10304	11829	12435	7632	8014	8090	17936	19843	20525	6107	7408	7107	11829	12435	13418
(२०)	जिल्हा : रायगड, अलिबाग	...	(20)	District: RAIGAD -BAG	...											
	फौजदारी प्रकरणे	1784	2106	2476	1726	2100	2346	3510	4206	4822	1593	1730	1948	2106	2476	2874
	दिवाणी प्रकरणे	6831	6795	6719	276	151	176	7107	9646	6895	312	227	331	6795	6719	6564
	एकूण	8615	8901	9195	2002	2251	2522	10617	11152	11717	1716	1957	2279	8901	9195	7438
(२१)	जिल्हा : रत्नागिरी	...	(21)	District : RATNAGIRI	...											
	फौजदारी प्रकरणे	590	726	746	622	608	326	1212	1334	1072	486	588	383	726	746	689
	दिवाणी प्रकरणे	725	734	735	103	93	91	825	827	826	94	92	138	734	735	688
	एकूण	1315	1460	1481	725	701	417	2040	2161	1848	580	680	521	1460	1481	1377
(२२)	जिल्हा : सांगली	...	(22)	District : SANGLI	...											
	फौजदारी प्रकरणे	2341	1672	21677	1672	745	460	4013	2417	22137	2341	1525	1553	1762	892	20584
	दिवाणी प्रकरणे	3184	3110	27483	170	214	270	3354	3324	27753	2214	401	238	3110	2843	27515
	एकूण	5525	4782	49160	1842	959	730	7367	5741	49890	2585	1926	1791	4782	3735	48099
(२३)	जिल्हा : सातारा	...	(23)	District : SATARA	...											
	फौजदारी प्रकरणे	4463	5064	--	1456	2059	--	6419	7123	--	1355	1483	--	5064	5640	--
	दिवाणी प्रकरणे	1630	1586	--	176	284	--	1806	1870	--	220	234	--	1586	636	--
	एकूण	6093	6650	--	2132	2343	--	8225	8943	--	1575	1717	--	6650	7276	--
(२४)	जिल्हा : सिंधुदुर्ग	...	(24)	District : NDHUDURG	...											
	फौजदारी प्रकरणे	270	268	242	326	396	480	596	664	722	328	422	431	268	242	291
	दिवाणी प्रकरणे	548	485	264	51	63	44	599	548	508	123	84	87	485	464	421
	एकूण	818	753	706	377	459	524	1195	1212	1230	444	506	518	753	706	712

तक्ता - ११ चालू
Table -- XI -Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(२५) जिल्हा : सोलापूर	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
फौजदारी प्रकरणे	4438	4888	3001	2933	3514	3511	7871	8402	6512	2362	2464	2856	5509	5938	3656
दिवानी प्रकरणे	2973	2156	2145	1165	449	711	4138	2605	2856	416	346	354	3722	2259	2502
एकूण	7911	7044	--	5146	4098	3963	4222	12009	11007	4368	2778	2810	3210	9231	8197
(२६) जिल्हा : ठाणे	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
फौजदारी प्रकरणे	28527	--	--	2247	3365	--	30774	3365	--	1598	271	--	29176	3094	--
दिवानी प्रकरणे	2827	--	--	--	3170	--	2827	3170	--	1200	65	--	1627	3105	--
एकूण	31354	--	--	2247	6535	--	33601	6535	--	2748	336	--	30803	6199	--
(२७) जिल्हा : वर्धा	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
फौजदारी प्रकरणे	2500	2674	2775	302	394	800	2862	3068	3575	128	243	799	2674	2775	2776
दिवानी प्रकरणे	2750	2863	3088	305	415	225	3055	3278	3313	192	190	438	2863	3088	2875
एकूण	5250	5537	5863	607	809	1025	5857	6346	6888	320	483	1237	5537	5863	5651
(२८) जिल्हा : यवतमाळ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
फौजदारी प्रकरणे	2385	2679	2857	1565	1224	1145	3950	3903	4002	1271	1046	1002	2679	2857	3000
दिवानी प्रकरणे	10017	10187	7771	994	519	1026	11011	10706	10797	824	935	1245	10187	9771	9552
एकूण	12402	12866	12628	2569	1743	2171	14961	14609	14799	2095	1981	2247	12866	12628	12225
(२९) जिल्हा : गडचिरोली	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
फौजदारी प्रकरणे	561	691	635	750	524	737	1311	1215	1372	608(12)560(21)	760	691	635	605	605
दिवानी प्रकरणे	100	150	123	84	38	54	184	188	177	29(5) 44(22)	37	150	123	140	140
एकूण	661	841	758	834	562	797	1445	1403	1549	637(37)604(41)	797	841	758	745	745
(३०) जिल्हा : नंदूरबार	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
फौजदारी प्रकरणे	705	846	482	291	352	436	996	1198	918	150	370	534	846	828	384
दिवानी प्रकरणे	1295	107	4	147	9	126	1442	116	130	52	16	20	1390	100	110
एकूण	2000	953	486	438	361	562	2438	1314	1048	202	386	554	2236	928	444
(३०) जिल्हा : गोंदिया	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
फौजदारी प्रकरणे	621	471	616	789	979	938	1410	1450	1554	439	834	840	471	676	714
दिवानी प्रकरणे	182	171	216	104	119	80	286	290	296	115	74	65	171	216	231
एकूण	803	642	832	893	1098	1696	1740	1850	1054	908	905	642	832	945	945

खालील तक्ता सरकारी वकीलांनी शासनाच्या वतीने २०१३, २०१४ व २०१५ मध्ये लढविलेल्या दिवाणी व फौजदारी दाव्यांमध्ये शासनाच्या बाजूने व शासनाच्या विरुद्ध निर्णय झालेल्या दाव्यांची माहिती दर्शवितो. The following table indicates the No. of Civil Cases and Criminal Cases in which the Government Pleaders appeared on behalf of Government and the No. of Cases decided in favour and against of Government in 2013, 2014 and 2015.

कार्यालय	दाखल झालेली प्रकरणे			निकालात काढलेले दावे			शासनाच्या बाजूने निर्णय लागलेले दावे			शासनाच्या विरुद्ध निर्णय लागलेले दावे		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
१. महाअधिवक्ता, मुंबई	219	132	156	62	34	44	50	28	39	12	6	5
२. सहयोगी महाअधिवक्ता, मुंबई	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
३. सरकारी वकील.	21427	13806	15435	20236	8475	7567	11029	5661	5151	9207	2814	2416
उच्च न्यायालय, मुंबई.												
४. सरकारी वकील,	1950	1709	1788	892	752	804	873	663	704	19	89	100
उच्च न्यायालय, (मूल शाखा) मुंबई.												
५. सरकारी वकील, व सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय,	22023	23671	24271	5403	3313	3814	5138	3123	3609	267	190	205
अपील शाखा (रिट सेल) मुंबई.												
६. सरकारी वकील,	4523	4564	5057	--	3554	3935	3210	3021	2965	907	778	970
उच्च न्यायालय, नागपूर.												
७. सरकारी वकील,	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
उच्च न्यायालय, औरंगाबाद.												
८. मुख्य सादरकर्ता अधिकारी,												
मुंबई	2025	1972	1951	785	448	534	500	570	474	548	370	337
नागपूर	839	913	845	807	1043	890	729	845	729	78	198	161
औरंगाबाद	1291	1144	1455	1113	1095	1200	960	955	999	153	140	201
९. सरकारी अभियोक्ता, ब्रान्मुंबई मुंबई.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
१०. सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई.	590	255	355	349	373	228	349	362	224	3	11	4
११. सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
१२. सर्व जिल्हा सरकारी वकील व सरकारी अभियोक्ते.	81422	89391	93518	65052	67575	73938	22004	22889	23381	42169	49966	61115

सरकारी वकिलांना मिळालेली फी व वादव्यय

२०१३-२०१४, २०१४-२०१५, २०१५-२०१६ (३१-१२-२०१५ पर्यंत) मध्ये शासनाच्या वतीने चालविलेल्या दिवाणी व फौजदारी प्रकरणामध्ये सरकारी वकिलांना मिळालेली फी व वादव्यय खालील तक्ता दर्शवितो.

शासकीय विधी कामकाजाचे आचरण नियम, १९८४ च्या नियम १३७ व १३८ अनुसार फौजदारी प्रकरणातील फीची बिले, अधिदान मिळण्यासाठी सरकारी, वकिलांकडून कोषागाराकडे परस्पर सादर केली जातात, तसेच दिवाणी प्रकरणातील फी वादव्यया संबंधीची बिले विधि परामर्शीकडे मंजूरी व प्रति स्वाक्षरीसाठी सादर केली जातात. विधि व न्याय विभागात सादर बिले छाननी करून मंजूर केली जातात व संबंधित सरकारी वकिलांकडे प्रति स्वाक्षरी करून परत पाठविली जातात. तदनंतर सरकारी वकील कोषागाराकडे अधिदान मिळण्याकरिता ती बिले सादर करतात.

Fees and Law charges earned by the Govt. Pleaders

The following table indicates the fees and law charges earned by the Government Pleaders in Civil and Criminal Cases conducted on behalf of Government during 2013-2014, 2014-2015 and 2015-2016 (upto 31-12-2015).

In accordance with Rules 137 and 138 of the Rules for the conduct of the Legal Affairs of Government, 1984 Bills of fees in Criminal Cases are referred by Government Pleaders direct to the treasury for receiving payment. The fees and law charges bills of Government Pleaders in Civil Cases are referred to the Remembrancer of Legal Affairs for passing and counter signature. The said Bills are passed after scrutiny and returned duly countersigned by the Remembrancer of Legal Affairs to the concerned Government Pleaders. Thereafter the Government Pleader submits bills to the treasury for receiving payment.

कार्यालय	फौजदारी प्रकरणात			फौजदारी प्रकरणातील झालेली			दिवाणी प्रकरणात			दिवाणी प्रकरणातील			Office
	मिळालेली फी			वादव्यय			मिळालेली फी			झालेली वादव्यय			
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
(१) महाअधिवक्ता, मुंबई	75500	140000	41250	--	--	--	82500	634250	361250	22523708	--	--	(1) Advocate General, Mumbai.
(२) सहयोगी महाअधिवक्ता, मुंबई	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(2) Asso. Advocate General, Mumbai.
(३) सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, (मुंबई, नागपूर, औरंगाबाद).	16638460	38864150	32107400	10990	10480626	9943953	18235750	21609880	34796750	--	14888782	--	(3) Govt. Pleader, High Court,
(४) सरकारी अभियोक्ता, मुंबई	12314850	8785000	8853650	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(4) Public Prosecutor for Greater Mumbai.
(५) सरकारी वकील, नगर-दिवाणी न्यायालय, मुंबई	--	--	--	--	--	--	215745	338350	266659	--	--	--	(5) Government Pleader, City Civil Court, Mumbai.
(६) सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(6) Government Pleader, Small Causes Court, Mumbai.
(७) सर्व जिल्हा सरकारी वकील व अभियोक्ते.	69710393	81013589	97155475	17534650	22234100	584792	8499800	565675	--	162894	--	--	(7) All Dist. Pleaders, & Public Prosecutors.
(८) मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय, न्यायाधिकरण (मुंबई, नागपूर व औरंगाबाद).	--	6629550	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(8) Chief Presenting Officers, Maharashtra Administrative Tribunal (Mum., Nagpur and Aurangabad).
एकूण	98739203	120018739	138157575	17534650	42024776	32178053	25533547	34419680	46184455	227770367	15051676	--	Total

तक्ता-१४
TABLE - XIV

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक

गोषवारा	Designation	Scale of Pay/वेतनमान	No. of posts/पदसंख्या		पदनाम	
			2015-2016	2016-2017		
1	2	3	4	1		
9. LEGAL ADVISERS AND COUNSELS					९-विधि सल्लागार व समुपदेशी राजपत्रित -	
Gazetted-						
Advocate General	...	30,000 fixed retainer	...	--	1	महाअधिवक्ता
Associate Advocate General	...	20,000 fixed retainer	...	--	--	सहयोगी महाअधिवक्ता
Government Pleader, High Court, Mumbai	...	20,000 fixed retainer	...	--	1	सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, मुंबई
Public Prosecutor, Greater, Mumbai	...	15,000 fixed retainer	...	--	1	सरकारी अभियोक्ता, बृहन्मुंबई.
Chief Presenting Officer-MAT (Mumbai, A'bad, & Nagpur)	...	15,000 fixed retainer	...	--	3	मुख्य सादरकर्ता अधिकारी (म. प्र. न्या.) मुंबई, औरंगाबाद व नागपूर
Government Pleader, City Civil Court, Mumbai.	...	15,000 fixed retainer	...	--	1	सरकारी वकील, शहर दिवाणी न्यायालय, मुंबई
Government Pleader, Small Causes, Court. Public Prosecutor High Court, Mumbai.	...	2500 fixed retainer	...	--	1	सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय अपर सरकारी वकील, आणि अति., सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, नागपूर
Government Pleader, High Court, Nagpur	...	20,000 fixed retainer	...	--	1	सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद
Government Pleader, High Court, Aurangabad5--	...	20,000 fixed retainer	...	--	1	आस्थापना अधिकारी
District Government Pleader Government Pleaders	...	5000 fixed pay for District	...	--	30	जिल्हा सरकारी वकील
Establishment Officer	...	9300-34800+4600	...	--	5	आस्थापना अधिकारी
Total-Gazetted	...		...	--	55	एकूण-राजपत्रित
Non-Gazetted, Class III-					अराजपत्रित, वर्ग तीन-	
Accountant	...	9300-34800-G.P. 4300	...	--	4	लेखापाल
Superintendent	...	9300-34800-G.P. 4300	...	--	31	अधीक्षक
Assistant Superintendent	...	9300-34800-G.P. 4300	...	--	1	सहा. अधीक्षक
Librarian	...	5200-20200-G.P. 2800	...	--	2	ग्रंथपाल
Supervisory Senior Clerk	...	5200-20200-G.P. 2400	...	--	35	पर्यवेक्षक वरिष्ठ लिपिक
Senior Clerk	...	5200-20200-G.P. 2400	...	--	18	वरिष्ठ लिपिक
Stenographer (Higher Grade)	...	9300-34800-G.P. 4400	...	--	30	लघुलेखक (उ. श्रेणी)
Stenographer (Lower Grade)	...	9300-34800-G.P. 4300	...	--	37	लघुलेखक (नि. श्रेणी)
Clerk-Typist	...	5200-20200-G.P. 1900	...	--	191	लिपिक-टंकलेखक
Clerk	...	5200-20200-G.P. 1900	...	--	8	लिपिक
Steno-Typist	...	5200-20200-G.P. 2400	...	--	9	लघु टंकलेखन
Typist	...	35200-20200-G.P. 1900	...	--	6	टंकलेखन
Driver	...	(Spl. pay Rs. 80)P. 2400	...	--	2	चालक
...	...	5200-20200-G.P. 1900	...	--		
Total-Class III			...	--	376	एकूण, वर्ग तीन
Class IV-					वर्ग चार-	
Book Binder	...	4440-7440-G.P. 1600	...	--	--	पुस्तक बांधणीकार
Machine Operator	...	4440-7440-G.P. 1600	...	--	--	मशिन ऑपरेटर
Naik	...	4440-7440-G.P. 1600	...	--	--	नाईक
Filer	...	4440-7440-G.P. 1600	...	--	--	फाईलकरी
Peon	...	4440-7440-G.P. 1300	...	--	--	शिपाई
Sweeper	...	4440-7440-G.P. 1300	...	--	--	सफाईगार
Total Class IV			...	--	--	एकूण-वर्ग चार
Grand Total			...	--	--	एकूण बेरीज

धर्मादाय संघटनेच्या रचनेचा तक्ता
CHART OF THE CHARITY ORGANISATION

---

११. धर्मादाय संघटना

प्रस्तावना :

(१) धर्मादाय संघटना, धर्मादाय आयुक्तांच्या प्रशासनाखाली मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० कार्यान्वित करण्याकरिता निर्माण केलेली आहे. या अधिनियमाद्वारे राज्यामधील सार्वजनिक न्यास, संस्था नोंदणी अधिनियम १८६० प्रमाणे नोंद झालेल्या सार्वजनिक संस्था किंवा धार्मिक संस्था किंवा दोन्हीसह संस्था यावर नियंत्रण ठेवले जाते. मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० अन्वये धर्मादाय आयुक्त हे धर्मादाय संघटनेचे प्रमुख असून एक निगम आहेत. कायद्यातील न्यायिक कार्यविषयक ठराविक तरतुदी व्यतिरिक्त धर्मादाय आयुक्तांना न्यासाचे पर्यवेक्षण व विनियोजन ही सर्वसाधारण कर्तव्ये तसेच काही न्यायिक कर्तव्य, विशेषतः अधिनियमामध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे बजवावी लागतात. धर्मादाय आयुक्त व त्यांचे अधिकारी यांना कायदान्वये अशा प्रशासकीय व न्यायिक कार्याबाबत कार्यवाही करावी लागते. त्या खेरीज धर्मादाय संघटनेचा प्रमुख या नात्याने व महाराष्ट्र राज्यातील सर्व सार्वजनिक न्यासांचा पालक व परिरक्षक म्हणून शासकीय कर्तव्य पार पाडीत असतात. अशा तऱ्हेने धर्मादाय आयुक्तांना चौकशी प्राधिकारी तसेच न्यायिक किंवा न्यायिकवत प्राधिकारी म्हणून काम करावे लागते.

(२) धर्मादाय आयुक्तांना, धर्मादाय सह-आयुक्त, धर्मादाय उप-आयुक्त व सहायक धर्मादाय आयुक्त हे न्यायिक कार्यात, न्यायिकवत व प्रशासकीय कार्यात मदत करतात तसेच लेखा संचालक व सहायक लेखा संचालक प्रशासकीय व लेखा विषयक कामात व संघटनेचे नियंत्रण करण्यात मदत करतात.

(३) धर्मादाय आयुक्तांना एखाद्या न्यासाचे काही व्यक्तीकडून विश्वासघाताने, गैरविनियोगामुळे, अपहारामुळे अगर निष्फळाळीपणामुळे नुकसान झाले त्यासाठी विश्वस्ताला जबाबदार धरण्याचे किंवा तात्पुरते बडतर्फ करण्याचे व नवीन विश्वस्त नेमण्याचे अधिकार आहेत. तसेच न्यासांची योजना तयार करणे, मनाई हुकूम देणे. अपीलांची सुनावणी करणे पुनरीक्षण अर्जाचा विचार करणे इत्यादी अधिकार आहेत. त्यांच्या न्यायिकवत व प्रशासकीय कर्तव्यामध्ये न्यास निधीची गुंतवणूक करण्यास परवानगी देणे, न्यासाच्या मालमतेचे संरक्षण करणे, विश्वस्तांना कर्ज उभारण्याची व घेण्याची परवानगी देणे, न्यासाच्या हिशेबाचे खास परीक्षण करण्याचे आदेश देणे. न्यासाचे प्रशासन योग्य व्हावे म्हणून आदेश देणे, देण्याचे अधिकार अगर न्यासाचे संरक्षण अथवा त्याच्या मालमतेचे संरक्षण करणे, एखाद्या न्यासाच्या कामकाजाबाबत चौकशी सुरु करणे, न्यासाच्या विश्वस्ता विरुद्ध अथवा संबंधित व्यक्तीविरुद्ध फौजदारी फिर्याद दाखल करणे अथवा अशी फिर्याद दाखल करण्यास मंजूरी देणे व विश्वस्तांना याबाबत जिल्हा न्यायालयामध्ये फिर्याद नोंदविण्यास मान्यता देणे इत्यादी कामाचा समावेश होतो. धर्मादाय आयुक्तांना पंढरपूर मंदिराविषयी जी तात्पुरती समिती आहे त्यावर ही देखरेख ठेवावी लागते. तसेच ते देवस्थान व्यवस्थापन समिती, पश्चिम महाराष्ट्र, कोल्हापूर यांच्या कामकाजावर देखरेख ठेवतात.

(४) धर्मादाय आयुक्त हे संस्था नोंदणी अधिनियम १८६० अनुसार संस्था निबंधक सुध्दा आहेत व त्या अधिनियमाखाली नोंदणी झालेल्या संस्थांच्या कामकाजावर ते देखरेख ठेवतात.

(५) सार्वजनिक न्यासाना मार्गदर्शन व्हावे व चांगली सेवा उपलब्ध व्हावी तसेच धर्मादाय संघटनेचे कामकाज सुरळीत चालावे म्हणून धर्मादाय संघटनेची दिनांक १३-१-२००० पासून पुनर्रचना करण्यात आली असून ३४ सार्वजनिक प्रादेशिक कार्यालये स्थापन झालेली आहेत. धर्मादाय सहआयुक्त, उप धर्मादाय आयुक्त आणि सहायक धर्मादाय आयुक्त हे मुंबई सार्वजनिक

न्यास अधिनियम १९५० अन्वये अथवा शासनाने अधिनियमान्वये प्रदान केलेल्या अधिकारानुसार आपली कामे व कर्तव्ये पार पाडतात.

(६) उपरोक्त अधिनियमानुसार लावण्यात येणाऱ्या फी आणि इतर प्रशासकीय खर्चासाठी सार्वजनिक न्यासाकडून घेण्यात येणारी फी, इतर वर्गणी, अधिनियमानुसार होणारी वसुली इ. माध्यमातून निर्माण होणाऱ्या निधीचा वापर शासनाने अथवा स्थानिक प्राधिकरणांनी दिलेल्या वर्गणीतून स्थापन करण्यात आलेल्या सार्वजनिक न्यासाच्या कामकाजाकरीता होणारा खर्च भागविण्याकरीता धर्मादाय आयुक्त आणि त्यांचा कर्मचारी वर्ग यांचे वेतन आणि भत्ते याकरिता शासनाने केलेल्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्याकरीता व या अधिनियमातील तरतुदीची अंमलबजावणी करण्यासाठी करण्यात येतो.

(७) मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त संस्था, १९५० ने हैद्राबाद धर्मादाय दाननिधी विनिमय, १३४९ फसली निरसित केले असून ह्या धर्मादाय-दान निधीपैकी बहुतेक सार्वजनिक न्यास म्हणून नोंदले गेले आहेत. तथापि एखाद्या समितीकडे त्यांचे व्यवस्थापन सोपविण्याची योजना धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई यांनी तयार करेपर्यंत ह्या सर्व धर्मादाय दाननिधीचे व्यवस्थापन महसूल प्रशासनामार्फत चालू राहिल.

(८) धर्मादाय संघटनेच्या प्रादेशिक कार्यालयांसाठी जागा उपलब्ध करून घेण्याची कार्यवाही :-

धर्मादाय संघटनेच्या अधिनस्त कार्यालयासाठी जागा प्राप्त करून घेण्यासाठी राज्याच्या मा. मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली समिती प्रकल्पांतर्गत एकूण १९ जिल्ह्यासाठी जागा प्राप्त करून घेण्याचे प्रस्तावित आहे. त्यामध्ये सध्यास्थितीत भाडेतत्वावर कार्यरत असलेली १६ जिल्हाची कार्यालये व अपुरी जागा असलेली ११ जिल्हा कार्यालये यांचा समावेश आहे. जिल्हा कार्यालयांकरीता जागाची सद्यस्थिती दर्शविणारा तक्ता सोबत जोडण्यात आला आहे. (परिशिष्ट-अ).

नागपूर, पुणे, अकोला, कोल्हापूर, औरंगाबाद या कार्यालयाची जागा पुरेशी आहे. मुंबई, अमरावती, कोल्हापूर, नागपूर, नाशिक व पुणे या कार्यालयाचे नुतनीकरणासाठी शासनाकडून निधी खर्च करण्यास मंजूरी मिळाल्याने नुतनीकरणाचे काम पूर्ण झालेले आहे. मुंबई कार्यालय हे मुख्यालय असल्याने येणाऱ्या अभ्यागतांना सदर कार्यालयातील विषयसूची नुसार विभागवार रचना समजावी व तो विभाग कोठे आहे याचा मार्गदर्शक तक्ता प्रवेशद्वारावर लावण्यात आला आहे. सर्व विभागांमध्ये जनतेच्या सोयीसाठी आसन व्यवस्थेनुसार पाट्या लावण्यात आल्या आहेत.

(९) रुग्णालय योजना :- नोंदणीकृत न्यासाद्वारे संचालित रुग्णालयांतर्फे निर्धन व दुर्बल घटकातील रुग्णांना अनुक्रमे मोफत व सवलतीच्या दराने वैद्यकीय उपचार.

मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० चे कलम ४१ क क अंतर्गत मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी रिट याचिका (पीआयएल) क्रमांक ३१३२/०४ मध्ये निर्धन व दुर्बल घटकांतील रुग्णांना अनुक्रमे मोफत व सवलतीच्या दराने धर्मादाय रुग्णालय/वैद्यकीय केंद्र येथे वैद्यकीय उपचार मिळण्याकरीता मंजूर केलेली योजना दिनांक १ सप्टेंबर २००६ पासून अंमलात आली आहे. या योजनेनुसार खालीलप्रमाणे रुग्ण सवलतीस पात्र आहेत.

निर्धन रुग्ण :- ज्यांची वार्षिक उत्पन्नाची मर्यादा रुपये ५०,००० इतकी आहे, त्यांना धर्मादाय रुग्णालयात / वैद्यकीय केंद्रात पुर्णपणे मोफत उपचारांची सोय आहेत.

दुर्बल घटकालील रुग्ण :- ज्यांची वार्षिक उत्पन्नाची मर्यादा रुपये १,००,००० इतकी आहे, त्यांना धर्मादाय रुग्णालयात / वैद्यकीय केंद्रात सवलतीच्या दरात वैद्यकीय उपचार उपलब्ध आहेत.

परिशिष्ट ब मध्ये सदर योजनेच्या लाभार्थीची माहिती देण्यात आली आहे.

(१०) ई-गव्हर्नंस प्रकल्प :- धर्मादाय संघटनेचे मुख्यालय व त्याच्या अधिनस्त कार्यालयामध्ये ई गव्हर्नंस ॲप्लिकेशन ची अंमलबजावणी करणे करिता निविदा प्रक्रिये द्वारे न्यूनतम निविदाकर (L1) म्हणून प्राप्त झालेल्या **M/S Mastek Ltd.** म्हणून या संस्थेची **System Integretor** म्हणून निवड करण्यात आलेली आहे. धर्मादाय संघटनेच्या सर्व कार्यालयातील ई गव्हर्नंस ॲप्लिकेशनची अंमलबजावणी करण्याकरीता येणाऱ्या रु. ३,१२,२६,०५९/- (सेवा करासहित) (रुपये तीन कोटी बारा लाख सव्वीस हजार एकोणसाठ फक्त) इतक्या खर्चास सार्वजनिक न्यास प्रशासन निधितून भागविण्यात मान्यता मिळाली आहे. मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथील रिट पिटीशन (IPL) क्र. ३१३२/२००४ मधील दि. १७-८-२००६ व दि. १५-४-२०१५ रोजीचे आदेशाप्रमाणे मुजूर योजनेनुसार हॉस्पिटल करिता मॉडेल बनविण्यात आलेले आहे. धर्मादाय संघटनेच्या सदर संकेत स्थळावरील हॉस्पिटल मॉड्यूलचे मा. मुख्यमंत्री महोदयांच्या हस्ते दि. २६-८-२०१५ रोजी उदघाटन करण्यात आले.

धर्मादाय संघटनेचे स्वतंत्र **Softwar** विकसित (e-governante project) करण्यातचे काम आता पूर्ण झाले आहे. आता मे मारटेक लिलि यांचेकडून सॉफ्टवेअर सिवमुरिटी ऑडिस्करिता पाठविण्यात आलेले आहे सदर सिवमुरिटी ऑडिटचे सर्टिफिकेट प्राप्त झाल्यानंतर महाराष्ट्र शासनाच्या स्टेट डेटा सेंटर येथे सर्व्हर वर डिप्लाय केले जातील फेब्रुवारी, २०१६ च्या पहिल्या आठवड्यामध्ये गोलाईव्ह होणे अपेक्षित आहे.

शासन निर्णय क्रमांक :- LNJD/D१७०११/१० /२०१४Desk १७, दि. २१/८/२०१४ अन्वये धर्मादाय संघटनेचे मुख्यालय व त्याच्या अधिनस्त असलेल्या कार्यालयामधील अभिलेखांचे स्कॅनिंग व डिजिटायझेशन करण्याकरिता निविदा प्रक्रियेद्वारे न्यूनतम निविदाकार (L1) असलेल्या, **M/s karve Data Management Service** या संस्थेची निवड करण्यात आलेली आहे, त्याच्या कामाचा तपशिल परिशिष्ट क मध्ये देण्यात आलेला आहे.

११) नवीन ७३३ पदांना मंजूरी - महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० व नियम १९५१ तसेच संस्था नोंदणी कायदा १८६० अंतर्गत कामकाज करणेकरीता व प्रशासन प्रभावी व गतिमान करण्यासाठी शासनाने शासन निर्णय क्रमांक - सीएचए-२०११/८२१/प्र.क्र.९३/का-१ दिनांक १४ मार्च २०१२ अन्वये ७७३ नवीन पदांची निर्माती केली असून त्यापैकी ४०४ पदांची भरती करण्यात आलेली आहे व उर्वरित पदांची भरतीची प्रक्रिया सुरु आहे.

(१२) धर्मादाय संघटनेतील गट ब अराजपात्रत व गट क संवर्गातील अधिकार/जनसंकरप अधिकारी, लेखापाल/निरीक्षक/न्याय लिपिक, वरिष्ठ लिपिक/अभिलेखापाल, लिपिक टंकलेखक या संवर्गातील पदांचे सेवाप्रवेश नियम शासनाच्या दि. १७/११/२०१२ रोजीच्या अधिसूचनेनुसार तयार करण्यात आले आहेत. सदर अधिसूचनेनुसार वरील सर्व पदांवर पदोन्नती आणि नामनिर्देशनाने नियुक्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना विहित केलेली विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक असल्याने सामायिक परीक्षेची नियमावली शासनाने मान्य करून त्याबाबतची धिसूचना क्रमांक सीएचए-२०१४/६३९/प्र.क्र.११५/कार्य.१, दि. ०३/१२/२०१५ रोजी निर्गमित करण्यात आली असून त्यानुसार दि. २१/०२/२०१६ रोजी प्रथम सामायिक विभागीय परीक्षा आयोजित करण्यात आलेली आहे.

(१३) कायद्यातील तांत्रिक बाबींच्या माहिती अभावी विश्वस्तांवर कोणतेही तांत्रिक गुन्हे दाखल होऊ नयेत या कारणास्तव तसेच महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० कायद्यातील महत्वाच्या बाबी विश्वस्तांना अवगत करून देणे याकरिता सन २०१५ मध्ये विश्वस्त संस्था तंटामुक्त व्हावा म्हणून सोलापूर, औरंगाबाद अहमदनगर, सातारा तसेच बारामती येथे कार्यशाळा आयोजित करण्यात आल्या होत्या, यामध्ये मा. मर्धादाय आयुक्तांनी विश्वस्तांना मार्गदर्शन केले बारामती येथील कार्यशाळेमध्ये मा. शरद पवार साहेब उपस्थित होते. आणि औरंगाबाद येथील कार्यशाळेत मा. न्यायमूर्ती के. यु. चांदीवाल होते.

(१४) सहधर्मादाय आयुक्त कार्यालय, औरंगाबाद येथील कार्यालयीन इमारतीच्या उदघाटन प्रसंगी मा. मुख्यमंत्री महोदय, मा. मुख्य न्यायमूर्ती आणि मा. विधानसभा अध्यक्ष यांच्याशी झालेल्या चर्चेनुसार तसेच मा. मुख्य सचिव कार्यालयातून प्राप्त झालेल्या आदेशानुसार मा. धर्मादाय आयुक्तांनी महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० च्या कलम २२ या कलमांतर्गत (३) (A) व (३) (AA) या पोटकलमांचा अंतर्भाव करण्याचे तसेच वरील अधिनियमातील कलम ३६ A मध्ये काही दुरुस्ती करण्याचे प्रस्तावित केले आहे.

(१५) दिनांक १२/१२/२०१५ रोजी राष्ट्रीय महालोक अदालत आयोजित करण्यात आली होती त्यामध्ये ठेवण्यात आलेल्या एकूण ११६७ प्रकरणपैकी २३० प्रकरणे निकाली काढण्यात आली.

(१६) धर्मादाय कार्यालयात प्राप्त होणाऱ्या अवादातील बदल अर्जाचा त्वरित निपटारा व्हावा म्हणून विशेष उपक्रम (Special drive) घेण्यात आला. त्यामध्ये राज्यात एकूण २५००० अर्ज निकाली काढण्यात आले.

(१७) मा. धर्मादाय आयुक्तांनी त्यांचे कार्यालयात नोंदणीकृत असलेल्या गणेशोत्सव मंडळांना गणेशोत्सव काटकसरीने साजरे करून दुष्काळग्रस्तांना मदत करण्याचे आवाहन केले. त्याला राज्यातून मिळालेल्या प्रतिसादातून रु. १,८५,००,०००/- इतकी रक्कम मुख्यमंत्री फंडामध्ये जमा करण्यात आली.

(१८) श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदीर समिती, पंढरपूर- पंढरपूर येथील श्री विठ्ठलाच्या व रुक्मिणीच्या मंदीरात योग्य व्यवस्था ठेवण्याकरीता राज्य विधान मंडळाने पंढरपूर अधिनियम विधीग्राहयतेवर आक्षेप घेण्यासाठी उपाध्यायवर्गानी सर्वोच्च न्यायालयात रिट विनंती अर्ज दाखल करण्यात आले होते, त्याचा निकाल शासनाच्या बाजूने लागला.

कनिष्ठ न्यायालयात १९७६ चे दिवाणी क्रमांक ५२७, ५४१, ५४५ ते ५५१ प्रकरणावर शासनाच्या बाजूने निकाल दिले. कनिष्ठ न्यायालयाच्या निर्णयावर (१९८४ चे परीच्छेद क्रमांक १०५, १२८, १५५, ते १६१) बडवे आणि सेवाधारी यांनी सोलापूर येथील जिल्हा न्यायालयात अपिले दाखल केली. अपिलाचा अंतिम निकाल शासनाच्या बाजूने लागला.

त्या निकालविरुद्ध बडवे व उत्पतदारी मंडळीनी उच्च न्यायालयात सेकंड अपिले (क्र. ४२ व ५२/८५) शासनाच्या विरुद्ध दाखल केलीली आहेत. बडवे व उत्पाद मंडळीनी दिवाणी अर्ज क्रमांक २३८ व २१७/८५ अनुक्रमे सेकंड अपिले क्रमांक ४२ व ५२/८५ मध्ये गुदरले होते. त्यामध्ये उच्च न्यायालयाने दिनांक २१ फेब्रुवारी, १९८५ रोजी तोंडी आदेश देऊन शासनास पंढरपूर कायद्याच्या कलमास अधिन राहुन कार्य करण्यास परवानगी दिली होती. त्यामुळे पंढरपूर मंदीरे अधिनियमांची उरलेली कलमे महाराष्ट्र शासनाने दिनांक २१ फेब्रुवारी १९८५ पासून अमलात आणली आहेत. तसेच उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदीर समितीची पुनर्रचना करण्यात आलेली असून, ७ सदस्यांची तात्पुरती समिती नेमलेली आहे व या समितीमध्ये बडवे व उत्पाद यांचा एकेक प्रतिनिधी घेण्यात आला आहे. सदर समिती मंदीराचे व्यवस्थापन पाहते.

परिशिष्ट - अ

धर्मादाय संघटनेच्या प्रादेशिक कार्यालयांच्या जागा उपलब्धतेबाबतची सद्यस्थिती

अनु.क्र.	जागा प्राप्त होऊन ताबा घेतलेले जिल्हे	जागा उपलब्ध झालेले परंतु ताब्यात न मिळालेले जिल्हे	जागा उपलब्ध नसलेले जिल्हे	जागा प्राप्त करण्यासाठी प्रयत्न सुरु असलेले जिल्हे		पुरेशी जागा उपलब्ध असलेले जिल्हे
१.	सिंधुदुर्ग	रायगड	ठाणे	मुंबई	गोदिया	
२.	हिंगोली	रत्नागिरी	परभणी	नंदुरबार	भंडारा	नागपुर
३.	जालना		लातूर	नांदेड	वाशिम	पुणे
४.	अहमदनगर		वर्धा	बीड	सांगली	अकोला
५.	गडचिरोली			यवतमाळ	सातारा	कोल्हापुर
६.				अमरावती	उस्मानाबाद	औरंगाबाद
७.				नाशिक	धुळे, जळगांव	
८.				बुलढाणा	चंद्रपूर	
एकुण	०६	०२	०४	१७		०५

एकुण ३४ कार्यालयाची स्थिती वरीलप्रमाणे असून मुख्यालय व मुंबई कार्यालय हे एकत्रित आयुक्त भवनाच्या इमारतीत आहे.

जागा प्राप्त होऊन ताबा घेतलेले जिल्हे	: ०६
जागा उपलब्ध झालेले परंतु ताब्यात न मिळालेले जिल्हे	: ०२
जागा उपलब्ध नसलेले	: ०४
जागा प्राप्त करण्यासाठी प्रयत्न सुरु असलेले जिल्हे	: १७
पुरेशी जागा उपलब्ध असलेले जिल्हे	: ०५

परिशिष्ट - ब

अ.क्र.	जिल्हा	जाने. २०१३ ते जून २०१३ लाभार्थी एकूण संख्या	जुलै २०१३-डिसे.२०१३ एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या	जाने.२०१४-जून.२०१४ एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या	जुलै २०१४ ते डिसे. २०१४ एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या	जाने.२०१५-डिसे २०१५ एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या	एकूण
१.	मुंबई	१९८४१	१७९०९	१५५९१	२४०७१	१८४९१	९५९०३
२.	ठाणे	३३२८८	७२१९	१०४१५	१००६०	९५९०	७०५७२
३.	रायगड	६५४०	५३७७	६११३	५३११	६७८८	२९७२९
४.	नाशिक	३३४७	७२९२	३३४५	२४५९	३७८०	२०२२३
५.	धुळे	११७५	१०८६	१०७९	५१२	९९९	४८५१
६.	नंदुरबार	९९	६९	४४	६४	९८३	१२५९
७.	जळगांव	२२१	२०४	२३९	३५३	३१०	१३२७
८.	नागपुर	७४३७	८३६७	८७९३	९५११	८१७५	४२२८३
९.	चंद्रपूर	४५५	६१४	६३९	७५७	६२९	३०९४
१०.	भंडारा	२७७	२२६	१६७	२२६	१८९	१०८५
११.	गोंदिया	१७३८	१७०४	१६५२	१४४७	१८६२	८४०३
१२.	वर्धा	१२३१९४	१३४३०२	१३७३४४	१४४२५९	३१७९१	५७०८९०
१३.	गडचिरोली	२२९०	२३५१	१६०७	२७९५	१९१८	१०९६१
१४.	अमरावती	१५७२	४७०४	२९८०	२२५०	२२८१	१३७८७
१५.	अकोला	१९६९	१३९३	२५८१	२७९५	३१८२	११९२०
१६.	वाशिम	१२५७५	१४४४९	१४१०५	२६४६१	२७७७३	९५३६३
१७.	यवतमाळ	१३१५	१३१५	२००१	२११०	२२६५	९००६
१८.	बुलढाणा	१०४३	७७२	८४५	७५३	१४९६	४९०९
१९.	औरंगाबाद	३९१७	२८८७	४६०९	५०५३	५३५९	२१८२५
२०.	परभणी	९२८	७५९	२२५४	३९७९	३९१७	११८३७
२१.	हिंगोली	०	०	०	०	०	०
२२.	नांदेड	११८	८९	२६	१६	२२	२७१
२३.	जालना	२७६१	२५३०	४९५	२६५८	२८४१	११२८५
२४.	लातूर	३८३७	१३९३	४९५	७५८	११२९	७६१२
२५.	बीड	७१	३७८	५५३	६०३	६१८	२२२३
२६.	सोलापूर	१०८९६	१५७१६	३५८	५८१६१	४०२४	८९१५५
२७.	उस्मानाबाद	५०१	४०६	४५८	३३८	४७९	२१८२
२८.	कोल्हापूर	२०१	३९९	३८३	३२५	३५३	१६६१
२९.	रत्नागिरी	६०८	८८२	५४९	३६५	३३३	२७३७
३०.	सिंधुदुर्ग	५३४	४४७	५११	६५६	६७९	२८२७
३१.	सांगली	२६९१	४०९५	९९७	१११४२	७६५७	२६५८२
३२.	पुणे	३१४६०	१८५४१	१८४७५	१९७२८	२३२७९	१११४८३
३३.	अहमदनगर	२४७९०	१९४१३	२७२६१	३३८७२	३२१९२	१३७५२८
३४.	सातारा	२१५३	१४८१	२३५८	२१९४	१९४२	१०१२८
	एकूण	३०३५४२	२७८७६९	२६९३२२	३७६०४२	२०७३२६	१४३५००१

न्यास नोंदणी माहिती

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा District	वर्षाच्या आरंभी नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षात नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षाच्या अखेरीस नोंद झालेले Registered at the beginning of the year		
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	GB.R.	80734	90775	94845	9707	4071	4614	90441	94846	99459
2.	Thane	34414	37401	41941	2987	4540	2120	37401	41941	44061
3.	Raigad	12513	13152	13586	639	434	498	13152	13586	14084
4.	Nashik	17094	17907	18000	813	93	896	17907	18000	18896
5.	Jalgaon	16000	17555	18976	1616	1418	1649	17616	18973	20625
6.	Dhule	13611	10843	10792	735	129	479	14346	10972	11271
7.	Nandurbar	4304	4897	5289	593	392	294	1497	5289	5583
8.	Pune	36211	51911	53611	15700	1700	3174	51911	53611	56785
9.	Ahmadnagar	20288	18902	20953	759	1166	665	21047	20068	21618
10.	Satara	17283	18758	19398	1475	640	443	18758	19398	19841
11.	Kolhapur	32072	35524	38595	2451	3071	3334	34523	38595	41929
12.	Sangli	19775	20486	21115	711	665	521	20486	21151	21672
13.	Ratnagiri	5951	6460	7016	499	259	252	6450	6719	7268
14.	Sindhudurga	4465	5172	5522	707	350	415	5172	5522	5937
15.	Aurangabad	24765	26260	26350	1496	1678	1380	26261	27938	27730
16.	Jalna	10087	12597	13387	710	790	431	10797	13387	13818
17.	Parbhani	12301	18200	20599	747	2399	6	13048	20599	20605
18.	Nanded	21329	22192	23065	863	873	868	22192	23065	23933
19.	Hingoli	5697	5697	6158	329	428	278	6026	6125	6436
20.	Amravati	15673	17022	17956	1349	718	911	17022	17740	18867
21.	Akola	19816	20828	21529	1012	701	618	20828	21529	22147
22.	Buldhana	15159	16353	0	1194	1261	0	16353	17614	0
23.	Yavatmal	17022	17956	18867	718	911	759	17740	18867	19626
24.	Washim	4942	8888	9677	946	789	882	5888	9677	10559
25.	Nagpur	31995	35972	36990	3788	1198	1281	35783	36990	38271
26.	Wardha	8274	8590	8988	316	182	216	8590	8772	9204
27.	Bhandara	7540	7943	8624	403	354	265	7943	8297	8889
28.	Chandrapur	12969	13146	13653	117	417	493	13086	13563	14146
29.	Gadchiroli	6249	6493	6713	244	65	199	6493	6558	6912
30.	Gondia	6771	7268	7799	524	531	520	7295	7799	8319
31.	Latur	12649	22014	22075	365	61	1538	22014	22075	23613
32.	Solapur	26930	27652	29426	722	907	2685	27652	28559	32111
33.	Osmanabad	15183	15506	15618	350	119	316	15533	15625	15934
34.	Beed	5443	6237	6984	794	747	825	6237	6984	7809
	Total	604509	666377	684133	56379	34057	33825	660888	700434	717958

न्यास नोंदणी माहिती

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा District	वर्षाच्या आरंभी नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षात नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षाच्या अखेरीस नोंद झालेले Registered at the beginning of the year		
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	GBR.	60671	63455	65884	2784	2429	2706	63455	65884	68590
2.	Thane	28861	31068	33133	2207	2065	2097	31068	33133	35230
3.	Raigad	10372	10863	11363	491	500	645	10863	11363	12008
4.	Nashik	14872	15675	16198	803	523	1015	15675	16198	17213
5.	Jalgaon	15226	16579	17886	1352	1306	1097	16578	17885	18983
6.	Dhule	13813	14228	14570	415	342	411	14228	14570	14981
7.	Nandurbar	817	1110	1292	293	182	288	1110	1292	1580
8.	Pune	43168	44857	47629	1930	2772	1786	45098	47629	49415
9.	Ahmadnagar	27921	17041	18922	561	1083	993	28482	18124	19915
10.	Satara	14909	15117	15841	208	724	323	15117	15841	16164
11.	Kolhapur	31819	32975	33836	1156	861	1019	32975	33836	34855
12.	Sangli	15326	15963	16396	637	433	548	15963	16396	16944
13.	Ratnagiri	4677	4913	5418	236	225	199	4913	5136	5617
14.	Sindhudurga	3629	4046	5649	417	188	188	4046	4234	5837
15.	Aurangabad	20936	22221	24190	1285	1969	1620	22221	24190	25810
16.	Jalna	10537	10825	11225	288	400	580	10825	11225	11805
17.	Parbhani	14739	15679	16173	941	450	466	15680	16129	16639
18.	Nanded	17860	18765	19454	1029	689	729	18889	19454	20183
19.	Hingoli	2071	2443	2734	372	291	263	2443	2734	2997
20.	Amravati	14593	15875	16836	1282	1081	611	15875	16956	17447
21.	Akola	18338	19276	20036	938	760	543	19276	20036	20579
22.	Buldhana	14721	15927	15927	1114	1206	1206	15835	17133	17133
23.	Yavatmal	15875	16836	17544	1081	611	893	16956	17447	18437
24.	Washim	2577	3469	4280	892	811	654	3469	4280	4934
25.	Nagpur	30366	35303	36273	3676	970	1064	34042	36273	37337
26.	Wardha	7650	7931	8367	281	229	207	7931	8160	8574
27.	Bhandara	6911	7332	8060	421	362	207	7332	7694	8267
28.	Chandrapur	13019	13345	13664	326	319	341	13345	13664	14005
29.	Gadchiroli	6343	6544	6781	201	107	133	6544	6651	6914
30.	Gondia	7537	7982	7982	504	480	480	8041	8462	8462
31.	Latur	23324	23989	24583	665	594	991	23989	24583	25574
32.	Solapur	3771	4379	5965	608	760	936	4379	5139	6901
33.	Osmanabad	22242	22539	12198	657	78	312	22899	22617	12510
34.	Beed	3859	7876	8497	7876	8497	756	7876	8497	24991
	Total	543350	566426	584786	37927	34297	26307	577418	592847	626831

TABLE - 3

कार्यालय	सार्वजनिक न्यास			संस्था		
	आरंभी नोंद	वर्षात नोंद	वर्षाचे अखेरीस	आरंभी नोंद	वर्षात नोंद	वर्षाचे अखेरीस
	१. बृहन्मुंबई	९१९९२	४०६६	९६०५८	६३४७८	२४८९
२. ठाणे	३७४०१	४५४०	४१९४१	३१०६८	२०६५	३३१३३
३. रायगड	१३१५२	४३४	१३५८६	१०८६३	५००	११३६३
४. नाशिक	१७९०७	९३	१८०००	१५६७५	५२३	१६१९८
५. जळगांव	१७५५३	१४९०	१९००३	१६६७८	१३०७	१७८८५
६. धुळे	१०८४३	१२९	१०९७२	१४२२८	३४२	१४५७०
७. नंदूरबार	४८९७	१९४	५०९१	१११०	१८२	१२९२
८. पुणे	५१४११	१७००	५३६११	४५०९८	२७७२	४७८७०
९. अहमदनगर	२००६८	८८५	२०९५७	१८१२१	७४८	१८९२२
१०. सातारा	१८७५८	६४०	१४३४८	१५०५७	७२४	१५७८१
११. कोल्हापूर	३५५२४	३०७१	३८५९५	३२४७५	८६५	३३८३६
१२. सांगली	२०४८६	६६५	२११५१	१५९६३	६३७	१६६००
१३. रत्नागिरी	६७१९	२९७	७०१६	५१३८	२८०	५४१८
१४. सिंधुदूर्ग	५५०२	१०५	५६०७	४१३४	१०७	४२४१
१५. औरंगाबाद	२७९३८	११६३	२९१०१	२४१९०	१२३९	२५४२९
१६. जालना	१००८६	७९०	१०८७६	१०८२५	४००	११२२५
१७. परभणी	२०५५९	३३४	२०९३३	१५०२२	४५०	१५४७२
१८. नांदेड	२३०६५	६९०	२३७५५	१९४५४	८५४	२०३०८
१९. हिंगोली	६०२६	४२८	६४५४	६८७	२९१	९७८
२०. अमरावती	२५७७५	१९००	२७६७५	२३६८२	१२९८	२४४८०
२१. अकोला	२०८२८	७०१	२१५२९	१४७२८	७६०	२००३६
२२. बुलढाणा	१७६१४	१२६१	१८८७५	१७१३३	१२०६	१८३३९
२३. यवतमाळा	१७७४०	९११	१८६५१	१६९५६	६११	१७५६७
२४. वाशिम	८८८८	७८९	९६७७	३८४६	८११	४२९७
२५. नागपूर	३५७४२	१८४८	३६९९०	३५३०३	९७०	३६२७३
२६. वर्धा	८७७२	२१६	८९८८	८१६०	२०७	८३६७
२७. भंडारा	८२०७	३२७	८६२४	७६९४	३६६	८०६०
२८. चंद्रपूर	१४४३७	४३४	१४८७१	१३३४५	३२१	१३६६६
२९. गडचिरोली	६५५८	६५	६६२३	६६५१	१०७	६७५८
३०. गोंदिया	७७९४	५३१	८३३०	८४६२	४८०	८९४२
३१. लातूर	२२०१४	६१	२२०७५	२३९८९	५९४	२४५८३
३२. सोलापूर	२८५५९	८६७	२९४२६	५१३९	८२६	५९६५
३३. उस्मानाबाद	१५६२५	१०६	१५७३१	२२६१७	१२१	२२७३८
३४. बीड	६२३७	७४७	६९८४	४८७६	६२१	५४९७
एकूण	६८५३६२	३१८२८	७१७१४०	५७६४३१	२६०६०	६०२४९६

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirement

तक्ता - १
TABLE--I

	प्रत्यक्ष रक्कम २०१४-२०१५		अर्थसंकल्प २०१५-२०१६		सुधारित अंदाज २०१५-२०१६		अर्थसंकल्प २०१६-२०१७					
	Actuals 2014-2015	Budget Estimates 2015-2016	Revised Estimates 2015-2016	Budget Estimates 2016-2017	Non-Plan	Plan	Non-Plan	Plan				
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकूण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकूण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकूण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकूण
	Non-Plan	Plan	Total	Non-Plan	Plan	Total	Non-Plan	Plan	Total	Non-Plan	Plan	Total
(अ) कार्याचे वर्गीकरण -												
धर्मादाय संघटना	...	338027	--	338027	467466	--	467466	543739	620163	620163	--	620163
एकूण (अ)	...	338027	--	338027	467466	--	467466	543739	620163	620163	--	620163
(ब) उद्दीष्टवार वर्गीकरण -												
८०० (एक) धर्मादाय आयुक्त												
इतर खर्च												
(२०७००४४९)												
(१) वेतन	...	29739	--	29739	49202	--	49202	40000	71448	71448	--	71448
(२) अतिकालीक भत्ता	...	41	--	41	100	--	100	90	103	103	--	103
(३) टेलीफोन खर्च	...	1500	--	1500	2000	--	2000	2000	2000	2000	--	2000
(४) कंत्राटी सेवा	...	--	--	--	1	--	1	--	1	1	--	1
(५) प्रवास खर्च	...	192	--	192	378	--	378	78	610	610	--	610
(६) कार्यालयीन खर्च	...	1285	--	1285	1046	--	1046	1046	1124	1124	--	1124
(७) प्रकाशने	...	--	--	--	0	--	0	--	--	--	--	--
(८) संगणकावरील खर्च	...	330	--	330	161	--	161	161	200	200	--	200
(९) इतर खर्च	...	65	--	65	150	--	150	46	150	150	--	150
एकूण ८०० (१)	...	33152	--	33152	53038	--	53038	43421	75636	75636	--	75636
८०० (दोन) संस्था नोंदणी अधिनियम,												
१८६० ची अंमलबजावणी												
(२०७००४५२)												
वेतन	...	2586	--	2586	3334	--	3334	3230	3701	3701	--	3701
कार्यालयीन खर्च	...	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
एकूण ८०० (२)	...	2586	--	2586	3334	--	3334	3230	3701	3701	--	3701
(A) Activity Classification.												
Charity Organisation												
Total (A)	...											
(B) Objectwise Classification												
Other expenditure												
800 (I) Charity Commissioner												
(20700441)												
(i) Salaries	...											
(ii) O. T.	...											
(iii) Telephone Charges	...											
(vi) Contract Services	...											
(iv) Travel Expenses	...											
(v) Office Expenses	...											
(vi) Publication	...											
(vii) Computer Expenses.	...											
(viii) Other Charges.	...											
Total 800 (I)	...											
800 (II) Administration of Societies												
Registration Act, 1860												
(20700452)												
Salaries	...											
Office Expenses	...											
Total 800 - (II)	...											

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	800 (III) Regional Officers of Charity Commissioner (20700461)												
८०० (तीन) धर्मादाय आयुक्तांची विभागीय कार्यालये (२०७००४६१)	२८५९६३	--	२८५९६३	३८९८३८	--	३८९८३८	४७०६८८	--	४७०६८८	५१५१५१	--	५१५१५१	...
०१ वेतन													Salaries
०२ अतिकालीक भत्ता	--	--	--	१००	--	१००	९०	--	९०	१०३	--	१०३	...
०३ टेलीफोन चार्जेस	३०८६	--	३०८६	३५००	--	३५००	५०००	--	५०००	४५००	--	४५००	...
०४ कंत्राटी सेवा	१७	--	१७	५६	--	५६	५६	--	५६	५९	--	५९	...
०५ प्रवास खर्च	१९७०	--	१९७०	४९००	--	४९००	२४४४	--	२४४४	६३४१	--	६३४१	...
०६ कार्यालयीन खर्च	७५९६	--	७५९६	८८९०	--	८८९०	८००१	--	८००१	९५५७	--	९५५७	...
०७ भाडे, पट्टी व कर	३२९३	--	३२९३	३५००	--	३५००	८७४०	--	८७४०	४५००	--	४५००	...
०८ संगणकावरील खर्च	३६४	--	३६४	२००	--	२००	१९७९	--	१९७९	५००	--	५००	...
०९ सुट्टीच्या दिवसाची भरपाई मजूरी	--	--	--	०	--	०	--	--	--	--	--	--	...
इतर खर्च	--	--	--	१०	--	१०	९	--	९	१०	--	१०	...
एकूण ८०० (३)	३०२२८९	--	३०२२८९	४११०९४	--	४११०९४	४९७०८८	--	४९७०८८	५४०८२६	--	५४०८२६	...
एकूण (ब)	३३८०२७	--	३३८०२७	३७४१४७	--	३७४१४७	५४३७३९	--	५४३७३९	६२०१६३	--	६२०१६३	...
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने मागणी क्रमांक जे-२													...
२०७० इतर प्रशासकीय सेवा	३३८०२७	--	३३८०२७	--	--	--	५४३७३९	--	५४३७३९	६२०१६३	--	६२०१६३	...
													2070 Other Administrative Services.

तक्ता - १
TABLE-I

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

(रु. हजारत)
(Rs. in thousands)

1	प्रत्यक्ष रकमा २०१४-२०१५		अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१५-२०१६		सुधारलेले अंदाज २०१५-२०१६		अर्थसंकल्प २०१६-२०१७		(A) Activity Classification		
	Actuals 2014-2015	Budget Estimates 2015-2016	Revised Estimates 2015-2016	Budget Estimates 2016-2017	Non-Plan	Plan	Non-Plan	Plan			
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(अ) कार्याचे वर्गीकरण सामाजिक सुरक्षा व कल्याण											
...	5100	-	5100	5100	-	5100	5100	-	7900	-	7900
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण ६०-ईतर सामाजिक सुरक्षा व कल्याण कार्यक्रम १०४-डेव संलग्न विमा योजना ००(०१)-डेव संलग्न विमा योजनेनुसार प्रदाने (२२३५०६१४) भारत ५०-इतर खर्च ...											
...	600	-	600	600	-	600	600	-	900	-	900
...	600	-	600	600	-	600	600	-	900	-	900
००(०२)-डेव संलग्न विमा योजनेनुसार प्रदाने (२२३५०६२३)दत्तमत											
...	4500	-	4500	4500	-	4500	4500	-	7000	-	7000
...	4500	-	4500	4500	-	4500	4500	-	7000	-	7000
...	-	-	-	5100	-	-	-	-	-	-	-
२२३५ - सामाजिक सुरक्षा व कल्याण											
...	5100	-	5100	5100	-	5100	5100	-	7900	-	7900

TABLE-II

तक्ता-२

खालील तक्ते धर्मादाय आयुक्त व त्यांच्या अधिपत्याखालील न्यायिक कामे, न्यायिकवत कामे, दावे (दिवाणी), सांविधिक व प्रशासकीय कामे दर्शवितात.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the Year			वर्षात आलेली प्रकरणे Cases instituted during the year.		
	2013 2	2014 3	2015 4	2013 5	2014 6	2015 7
कार्यालय : धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई						
न्यायिक कामे ...	3374	3422	3648	644	516	419
न्यायिकवत कामे ...	2895	423	769	1266	963	826
दावे (दिवाणी) ...	269	476	567	104	109	115
सांविधिक ...	1260	-	1037	5208	-	1220
प्रशासकीय ...	419	755	510	3866	3786	4664
एकूण ...	8217	4776	6531	11138	5374	7244
कार्यालय : १. धर्मादाय सह आयुक्त, पुणे -						
न्यायिक कामे ...	11778	15369	16447	5421	9751	10095
न्यायिकवत कामे ...	34251	0	-	14011	-	-
दावे (दिवाणी) ...	--	0	-	--	-	-
सांविधिक ...	464	0	-	97	-	-
प्रशासकीय ...	6214	0	-	5037	-	-
एकूण ...	52707	15369	16447	24566	9751	10095
कार्यालय : २. धर्मादाय सह आयुक्त, नागपूर						
न्यायिक कामे ...	5575	2414	2205	2792	2528	2857
न्यायिकवत कामे ...	18532	24034	16915	13668	14191	14297
दावे (दिवाणी) ...	--	-	18064	--	-	0
सांविधिक ...	19560	25095	-	13813	14352	14597
प्रशासकीय ...	1621	940	1593	9338	8479	8756
एकूण ...	42288	52533	38777	36540	75734	40507
कार्यालय : ३. धर्मादाय, सह आयुक्त, औरंगाबाद						
न्यायिक कामे ...	2288	3470	4622	3948	5031	4713
न्यायिकवत कामे ...	3025	3025	1784	7057	1550	1265
दावे (दिवाणी) ...	299	299	0	-	10	8
सांविधिक ...	1050	1050	623	-	3001	1703
प्रशासकीय ...	2518	33	43	1285	3437	2904
एकूण ...	9180	1877	7072	12290	13029	10593
कार्यालय : ४. धर्मादाय, सह आयुक्त, लातूर						
न्यायिक कामे ...	914	1353	1515	949	2575	2266
न्यायिकवत कामे ...	2670	590	261	448	142	213
दावे (दिवाणी) ...	0	-	0	0	-	0
सांविधिक ...	420	196	310	203	3321	2385
प्रशासकीय ...	151	157	104	1403	32	44
एकूण ...	4155	2296	2190	3053	6070	5008

२-चालू
II--Contd.

The following table indicates the details Judicial, Quasi Judicial Litigation (Civil), Statutory and Administrative work of Charity Commissioner and offices under their control.

एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			Nature of Cases	
2013 8	2014 9	2015 10	2013 11	2014 12	2015 13	2013 14	2014 15	2015 16	17	
Office : Charity Commissioner, (M.S.) Mumbai.										
4068	3938	4067	646	290	2051	3422	3648	2016	...	Judicial Work
4116	1086	1595	197	317	522	3964	769	1073	...	Quasi Judicial
373	585	682	1699	18	41	321	567	641	...	Litigation
6468	-	2257	-	5212	1220	4769	5212	1037	...	Statutory work
4285	4541	5174	3530	4031	4225	755	510	949	...	Administrative
19355	10150	13775	6124	4038	8059	13231	282	5716	...	Total
Office : (1) Joint Charity Commissioner, Pune.-										
17199	25120	26542	3881	8673	11721	13318	16447	14821	...	Judicial Work
48262	-	-	1394	-	-	46868	-	-	...	Quasi Judicial
-	-	--	-	-	--	--	-	-	...	Litigation
561	-	-	97	-	-	504	-	-	...	Statutory work
11251	-	-	4076	-	-	7175	-	-	...	Administrative
77273	25120	26542	9408	8673	11721	67865	16447	14821	...	Total
Office : (2) Joint Charity Commissioner, Nagpur.										
8367	4942	5062	5953	2737	3654	2414	2205	1408	...	Judicial Work
32200	38225	31212	8166	21310	13940	24034	16915	17272	...	Quasi Judicial
0	-	0	0	-	0	0	-	0	...	Litigation
33373	39447	32661	8278	21383	14129	25095	18064	18532	...	Statutory work
10959	9459	10349	9969	7866	8133	990	1593	2216	...	Administrative
84894	92073	79254	32366	53296	39856	52533	38777	39428	...	Total
Office : (3) Joint Charity Commissioner, Aurangabad.										
6236	8501	9335	2766	3879	2713	3470	4622	6622	...	Judicial Work
10082	4575	3049	7057	2791	1964	3025	1784	1085	...	Quasi Judicial
-	309	8	-	-	2	-	301	6	...	Litigation
-	4051	2326	-	3427	2165	-	623	161	...	Statutory work
3803	3470	2947	3770	3428	2713	33	43	234	...	Administrative
20121	20906	17665	13593	13533	9557	6528	7373	8108	...	Total
Office : (4) Joint Charity Commissioner, Latur.										
1913	3428	3881	1046	2759	2467	867	1169	1414	...	Judicial Work
3118	732	474	85	59	198	3033	673	276	...	Quasi Judicial
0	--	0	0	--	0	0	--	0	...	Litigation
623	3517	2695	71	2927	2360	552	590	335	...	Statutory work
1554	189	148	1364	33	14	790	156	134	...	Administrative
7208	8366	7198	2566	5778	5039	4642	2588	2159	...	Total

	1	2	3	4	5	6	7
कार्यालय : ५. धर्मादाय सह आयुक्त, कोल्हापूर.-							
न्यायिक कामे	...	13315	16900	14719	2725	3722	5919
न्यायिकवत कामे	...	13766	71	7103	6242	9058	13322
दावे (दिवाणी)	...	1	--	11	-	13	22
सांविधिक	...	426	433	846	126	105	2499
प्रशासकीय	...	654	1189	1341	2421	2288	31
एकूण	...	28162	18593	24020	11514	15186	21793
कार्यालय : ६. धर्मादाय सह आयुक्त, अमरावती -							
न्यायिक कामे	...	1072	1439	960	4579	2264	1769
न्यायिकवत कामे	...	2730	2735	2653	2370	4457	4131
दावे (दिवाणी)	...	42	106	127	66	28	30
सांविधिक	...	274	14	184	11	256	1
प्रशासकीय	...	219	276	295	136	79	106
एकूण	..	4337	4570	4219	7162	7084	6037
कार्यालय : ७. धर्मादाय सह आयुक्त, नाशिक							
न्यायिक कामे	...	5886	6743	7848	3055	1452	1291
न्यायिकवत कामे	...	580	545	661	73	78	61
दावे (दिवाणी)	...	25	25	102	0	0	75
सांविधिक	..	281	326	642	2577	2327	3130
प्रशासकीय	...	29	0	0	1150	0	3077
एकूण	...	6801	7689	9253	6855	4357	7634
कार्यालय : ९. बृहन्मुंबई कार्यालय, मुंबई -							
न्यायिक कामे	...	36224	33892	32827	11495	13813	33479
न्यायिकवत कामे	...	21729	22079	22554	500	600	22224
दावे (दिवाणी)	...	72	117	162	59	67	131
सांविधिक	...	2889	3324	3267	1792	1740	4681
प्रशासकीय	...	6054	6354	6700	21624	21830	27678
एकूण	...	66968	65764	-	35470	38050	102438
कार्यालय : २. ठाणे विभाग, ठाणे.-							
न्यायिक कामे	...	12436	14847	6415	6305	6415	8423
न्यायिकवत कामे	...	4071	2246	3791	2912	3011	3116
दावे (दिवाणी)	...	91	105	87	30	31	27
सांविधिक	...	1260	--	0	5208	0	0
प्रशासकीय	...	6170	5437	5193	18511	15511	2167
एकूण	...	24028	22635	15486	32966	24968	14233
कार्यालय : ३. जळगाव विभाग, जळगाव.-							
न्यायिक कामे	...	2543	1470	2752	932	2936	2965
न्यायिकवत कामे	...	6169	19047	22871	6805	977	8885
दावे (दिवाणी)	...	315	353	373	90	76	163
सांविधिक	...	123	1256	1442	5208	2294	4168
प्रशासकीय	...	419	638	645	1879	7	5162
एकूण	...	9569	22764	28083	14834	13290	17343

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (5) Joint Charity Commissioner, Kolhapur.-										
16040	20622	20638	5653	5903	7252	10387	14709	13386	...	Judicial Work
20008	9129	20425	2919	2026	9219	17089	7103	11206	...	Quasi Judicial
1	13	33	1	2	2	-	11	31	...	Litigation (Civil)
552	538	33405	123	66	2837	429	472	508	...	Statutory work
3075	3477	1372	2213	2163	498	862	1314	874	...	Administrative
39676	33779	45813	10909	10160	19808	28767	23619	26005	...	Total
Office : (6) Joint Charity Commissioner, Amravati.-										
5651	3703	2729	4212	2743	1894	1439	960	835	...	Judicial Work
5100	7192	6784	2365	4533	1333	2735	2659	5451	...	Quasi Judicial
108	134	157	2	7	11	106	127	146	...	Litigation (Civil)
324	270	185	300	86	1	24	184	184	...	Statutory work
355	353	401	79	60	155	276	295	246	...	Administrative
11588	11854	10256	6958	7029	3394	4580	4225	6862	...	Total
Office : (7) Joint Charity Commissioner, Nasik.-										
8941	8695	9139	2198	847	1158	6743	7848	7981	...	Judicial Work
653	673	722	58	12	26	595	661	616	...	Quasi Judicial
25	25	177	0	0	25	25	25	152	...	Litigation (Civil)
2558	2653	3772	2532	2011	2648	326	642	1124	...	Statutory work
1179	0	3077	34	0	3024	1145	0	48	...	Administrative
13656	12046	16887	4822	2870	6886	8834	9176	10001	...	Total
Office : (1) Greater Mumbai Office, Mumbai.-										
47719	47705	66306	13827	14878	43218	33892	32827	23088	...	Judicial Work
22229	22674	23354	150	125	354	22079	22554	23000	...	Quasi Judicial
131	184	187	14	22	5	117	162	182	...	Litigation (Civil)
4681	5067	5045	1354	1800	2136	3327	3267	2909	...	Statutory work
27678	28184	29244	21324	21484	23044	-	-	6200	...	Administrative
102438	103819	124136	36669	38309	68757	65769	6700	55379	...	Total
Office : (2) Thane Region, Thane.-										
18741	21262	15338	4965	4415	9512	13776	16847	5826	...	Judicial Work
6983	5257	6907	2991	3484	3004	3992	1768	3903	...	Quasi Judicial
121	136	114	34	49	21	87	87	93	...	Litigation (Civil)
6468	0	0	5212	0	0	1256	--	0	...	Statutory work
24681	20448	7360	19588	15755	1696	5093	5193	5664	...	Administrative
56994	47603	29719	32790	23708	14233	24204	23895	15486	...	Total
Office : (3) Jalgaon Region, Jalgaon.-										
3475	4406	5717	723	1603	3095	2752	2803	2622	...	Judicial Work
12974	27024	31756	3166	4153	6373	9808	22871	25383	...	Quasi Judicial
405	429	536	75	56	206	354	373	330	...	Litigation (Civil)
331	3550	5610	5212	2108	4428	119	1442	1182	...	Statutory work
2238	645	1807	1600	--	1554	638	645	253	...	Administrative
24423	36054	45426	10772	7920	15656	13651	28134	29770	...	Total

1	2	3	4	5	6	7	
कार्यालय : ४. चंद्रपूर विभाग, चंद्रपूर.-							
न्यायिक कामे	...	464	659	514	589	722	1926
न्यायिकवत कामे	...	852	602	756	3046	3067	3465
दावे (दिवाणी)	...	0	--	0	0	--	0
सांविधिक	...	309	355	378	80	48	72
प्रशासकीय	...	251	407	288	1944	2337	2843
एकूण	...	1876	2023	1976	5659	6174	8356
कार्यालय : ५. अकोला विभाग, अकोला. -							
न्यायिक कामे	...	586	1170	1337	3514	3092	3960
न्यायिकवत कामे	...	3400	545	675	1875	3800	105
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	173	106	103	305	199	2693
प्रशासकीय	...	319	247	338	3500	3800	590
एकूण	...	4478	2098	2453	9194	10891	7348
कार्यालय : ६. रत्नागिरी विभाग, रत्नागिरी.-							
न्यायिक कामे	...	1334	1504	1621	1082	862	1281
न्यायिकवत कामे	...	1049	1437	2442	2379	1586	3454
दावे (दिवाणी)	...	--	0	0	--	0	-0
सांविधिक	...	392	391	481	168	293	328
प्रशासकीय	...	1010	1072	1193	956	957	1186
एकूण	...	3785	4404	5737	485	3698	6249
कार्यालय : ७. सांगली विभाग, सांगली.-							
न्यायिक कामे	...	4641	5334	5329	2034	906	1628
न्यायिकवत कामे	...	4034	4034	4817	3540	4267	4532
दावे (दिवाणी)	...	--	--	0	--	--	0
सांविधिक	...	--	--	3536	--	--	2052
प्रशासकीय	...	250	950	1309	1700	2390	2630
एकूण	...	8925	10318	14991	7274	7563	10842
कार्यालय : ८. परभणी विभाग, परभणी.-							
न्यायिक कामे	...	3673	1021	1231	1503	2396	2026
न्यायिकवत कामे	...	9731	3264	2201	17451	1504	1842
दावे (दिवाणी)	...	0	--	0	0	--	0
सांविधिक	...	215	209	238	4228	3109	3115
प्रशासकीय	...	178	160	904	2477	2811	2341
एकूण	...	13797	4654	4574	25659	9820	9324

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (4) Chandrapur, Region, Chandrapur—										
1053	1381	2440	394	867	980	659	514	1440	...	Judicial Work
3898	3669	4221	3249	2913	3850	599	756	371	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
389	403	450	23	25	19	366	378	431	...	Statutory work
2195	2744	3161	1791	2476	2883	404	268	278	...	Administrative
7935	8197	10272	5507	6281	7732	2028	1916	2540	...	Total
Office : (5) Akola Region, Akola—										
4100	4262	5297	2930	2014	4047	1170	1337	1250	...	Judicial Work
5275	4375	780	4700	2925	222	575	675	558	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	3700	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
478	305	2796	372	202	2553	106	103	243	...	Statutory work
3819	4047	928	3572	3709	816	247	338	112	...	Administrative
13672	12989	9801	11574	10536	7638	2098	2453	2163	...	Total
Office : (6) Ratnagiri Region, Ratnagiri—										
2416	2366	2902	912	745	1409	1504	1621	1493	...	Judicial Work
3428	3023	5846	1991	581	1324	1437	2442	4572	...	Quasi Judicial
—	0	0	--	0	0	—	0	0	...	Litigation (Civil)
560	684	809	169	203	397	391	481	422	...	Statutory work
1966	2029	2379	894	836	1038	1072	1143	1347	...	Administrative
8370	8102	11986	3966	2365	4168	4404	5737	7818	...	Total
Office : (7) Sangli Region, Sangli—										
6675	6240	6957	1341	911	2377	5334	5329	4580	...	Judicial Work
7574	8301	9349	3540	3484	3861	4034	4817	5488	...	Quasi Judicial
—	--	0	—	--	0	—	--	0	...	Litigation (Civil)
—	--	5528	—	--	2325	—	--	3263	...	Statutory work
1950	3340	3939	1000	2031	2300	950	1309	1639	...	Administrative
16199	17881	25833	5881	6426	10863	10318	11455	14970	...	Total
Office : (8) Parbhani Region, Parbhani—										
5176	3417	3257	4164	2186	2075	1012	1231	1182	...	Judicial Work
27182	4768	4043	23391	2567	2029	3719	2201	2014	...	Quasi Judicial
0	--	0	0	--	0	0	--	0	...	Litigation (Civil)
4443	3318	3353	4428	3080	3185	15	238	168	...	Statutory work
2655	2971	3245	2436	2067	2249	219	904	996	...	Administrative
39456	14474	13898	34419	9900	9538	5037	4574	4360	...	Total

	1	2	3	4	5	6	7
कार्यालय : ९. सोलापूर विभाग, सोलापूर—							
न्यायिक कामे	...	11226	10748	10846	1063	2005	2142
न्यायिकवत कामे	...	4634	4634	7507	1236	3603	5314
दावे (दिवाणी)	...	0	--	0	0	0	0
सांविधिक	...	271	--	6819	--	6819	7826
प्रशासकीय	...	0	--	0	--	0	36
एकूण	...	16131	15382	25172	2299	12427	15318
कार्यालय : १०. सातारा विभाग, सातारा—							
न्यायिक कामे	...	3643	4455	4128	4553	3802	3141
न्यायिकवत कामे	...	3875	4240	5455	6320	7065	4619
दावे (दिवाणी)	...	--	--	0	--	--	0
सांविधिक	...	231	232	385	55	1563	2123
प्रशासकीय	...	1082	484	383	1560	244	205
एकूण	...	8881	9411	10351	12488	12674	10088
कार्यालय : ११. अहमदनगर विभाग, अहमदनगर—							
न्यायिक कामे	...	4940	4638	3067	3147	2528	6412
न्यायिकवत कामे	...	25040	25002	24962	2973	3048	0
दावे (दिवाणी)	...	--	0	0	--	0	0
सांविधिक	...	467	1069	1135	1698	1864	1243
प्रशासकीय	...	51	48	1237	103	127	1427
एकूण	...	30498	30807	30131	7921	7567	9082
कार्यालय : १२. धुळे विभाग, धुळे—							
न्यायिक कामे	...	1911	1470	2163	1667	1201	4641
न्यायिकवत कामे	...	6139	6380	6381	3254	1401	2887
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	882	882	139	432	2051	1951
प्रशासकीय	...	304	40	119	694	132	882
एकूण	...	9276	8772	8802	6047	4785	9761
कार्यालय : १३. गडचिरोली विभाग, गडचिरोली.-							
न्यायिक कामे	...	125	198	183	184	448	197
न्यायिकवत कामे	...	1403	1482	1987	710	760	740
दावे (दिवाणी)	...	40	41	45	7	8	2
सांविधिक	...	79	48	97	472	402	453
प्रशासकीय	...	63	119	46	164	135	32
एकूण	...	1710	1888	2358	1537	1753	1424

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (9) Solapur Region, Solapur—										
12289	12753	12988	1541	1907	3373	10748	10846	9615	...	Judicial Work
5870	8237	12821	1236	730	2667	4634	7506	10134	...	Quasi Judicial
—	--	0	—	--	0	--	--	0	...	Litigation (Civil)
—	6819	14645	—	--	3643	—	6819	11002	...	Statutory work
—	--	36	—	--	36	—	--	0	...	Administrative
18159	27809	40490	2777	2637	9739	15382	25172	30751	...	Total
Office : (10) Satara Region, Satara—										
8246	8257	7296	5586	4129	3153	2660	4128	4116	...	Judicial Work
10195	11300	10074	5286	5850	4314	4909	5455	5760	...	Quasi Judicial
—	0	0	—	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
286	1795	2508	54	1410	2413	232	385	385	...	Statutory work
2642	728	588	965	345	199	1677	383	381	...	Administrative
21369	22085	20439	11891	11734	10079	9478	10351	10650	...	Total
Office : (11) Ahmednagar Region, Ahmednagar—										
8087	7166	—9479	3449	4099	4009	4638	3067	5470	...	Judicial Work
28013	28050	24692	3218	3358	3428	24795	24692	21264	...	Quasi Judicial
--	0	0	—	0	0	—	0	0	...	Litigation (Civil)
2165	2963	2378	1629	1798	0	536	1135	2378	...	Statutory work
154	225	2664	143	167	2337	11	58	327	...	Administrative
38419	38374	39213	8439	9422	9774	29980	28452	29439	...	Total
Office : (12) Dhule Region, Dhule—										
3618	2671	6804	2148	508	3094	1470	2163	3710	...	Judicial Work
9393	7781	8868	3013	1400	2414	6360	6381	6254	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
1314	2933	2090	432	2794	1855	882	139	235	...	Statutory work
998	172	1001	958	53	460	40	119	541	...	Administrative
15323	13557	18563	6551	4755	7823	8772	8802	10740	...	Total
Office : (1--3) Gadchiroli Region, Gadchiroli—										
309	646	380	111	463	297	198	183	83	...	Judicial Work
2113	2242	2727	631	255	889	1482	1487	1838	...	Quasi Judicial
47	49	47	6	4	20	41	45	27	...	Litigation (Civil)
551	450	550	503	353	529	48	97	21	...	Statutory work
227	254	78	108	208	63	119	46	15	...	Administrative
3247	3641	3782	1359	1283	1798	1888	2358	1984	...	Total

1	2	3	4	5	6	7
कार्यालय : १४. रायगड विभाग, रायगड—						
न्यायिक कामे	...	1889	1689	1776	1583	1476
न्यायिकवत कामे	...	787	836	1215	1356	2045
दावे (दिवाणी)	...	17	17	31	—	15
सांविधिक	...	11	11	11	—	0
प्रशासकीय	...	50	57	57	8698	13339
एकूण	...	2754	2600	3090	11636	12693
कार्यालय : १५. सिंधुदुर्ग विभाग, सिंधुदुर्ग—						
न्यायिक कामे	...	357	345	458	727	560
न्यायिकवत कामे	...	193	56	718	70	1683
दावे (दिवाणी)	...	--	0	0	0	0
सांविधिक	...	428	826	854	1270	781
प्रशासकीय	...	600	502	536	1502	939
एकूण	...	2078	1729	2566	3569	3504
कार्यालय : १६. जालना विभाग, जालना—						
न्यायिक कामे	...	1572	1458	112	1268	1551
न्यायिकवत कामे	...	649	638	602	725	410
दावे (दिवाणी)	...	0	--	0	0	0
सांविधिक	...	101	88	209	82	2199
प्रशासकीय	...	575	650	609	550	1975
एकूण	...	2897	2834	1532	2625	11678
कार्यालय : १७. नांदेड विभाग, नांदेड—						
न्यायिक कामे	...	934	1431	5146	3654	3636
न्यायिकवत कामे	...	340	1004	4361	3371	105
दावे (दिवाणी)	...	0	--	0	0	0
सांविधिक	...	100	265	742	370	1067
प्रशासकीय	...	140	240	290	270	2787
एकूण	...	1514	2940	10539	7665	7799
कार्यालय : १८. बीड विभाग, बीड—						
न्यायिक कामे	...	1679	1876	2352	1425	1317
न्यायिकवत कामे	...	4082	3138	3313	2034	92
दावे (दिवाणी)	...	6	6	13	0	13
सांविधिक	...	53	125	135	160	3352
प्रशासकीय	...	133	155	148	6260	50
एकूण	..	5953	5300	5961	9879	4824

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (14) Raigad Region, Raigad.-										
3472	3340	3252	1803	1564	1620	1669	1776	1632	...	Judicial Work
2143	2171	3260	1303	956	1940	836	1215	1320	...	Quasi Judicial
17	32	43	–	1	13	17	31	30	...	Litigation (Civil)
11	11	11	–	0	0	11	11	11	...	Statutory work
8748	9739	13396	8691	9682	13392	57	87	4	...	Administrative
14391	15243	–	11801	12203	16465	2590	3090	2997	...	Total
Office : (15) Sindhudurg Region, Sindhudurg.-										
1084	749	1018	739	291	373	349	458	645	...	Judicial Work
263	410	2401	207	892	396	56	718	2005	...	Quasi Judicial
–	--	0	--	0	0	–	0	0	...	Litigation (Civil)
2198	1501	1635	1372	647	751	826	854	884	...	Statutory work
2102	1373	1505	1600	837	899	502	536	606	...	Administrative
5647	5233	6559	3918	2667	2419	1729	2566	4140	...	Total
Office : (16) Jalna Region, Jalna.-										
2840	2467	1663	1376	1345	1419	1464	1122	244	...	Judicial Work
1374	4522	1012	736	3920	539	638	602	473	...	Quasi Judicial
6	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
183	3972	2408	95	3763	2145	88	209	263	...	Statutory work
1125	3551	2584	475	3330	1976	650	221	608	...	Administrative
5522	14512	7667	2682	12358	6079	2840	2154	1588	...	Total
Office : (17) Nanded Region, Nanded.-										
4588	5146	8782	3157	2950	6707	1431	2196	2075	...	Judicial Work
3711	4361	4466	2707	3476	4369	1004	885	97	...	Quasi Judicial
0	--	0	0	--	0	0	--	0	...	Litigation (Civil)
470	742	1809	205	503	1783	265	239	26	...	Statutory work
410	490	3077	170	260	3033	240	230	44	...	Administrative
9179	10739	18134	6239	7189	15892	2940	3550	2242	...	Total
Office : (18) Beed Region, Beed.-										
3104	3445	3669	1228	1443	2158	1876	2352	1511	...	Judicial Work
6116	4122	3405	2978	809	22	3138	3313	3383	...	Quasi Judicial
6	13	26	0	0	2	6	13	24	...	Litigation (Civil)
213	216	3487	88	81	3300	125	135	187	...	Statutory work
6393	6227	198	6238	6079	40	155	148	158	...	Administrative
15832	14073	–10785	10532	8112	5522	5300	5961	5263	...	Total

1	2	3	4	5	6	7	
कार्यालय : १९. उस्मानाबाद विभाग, उस्मानाबाद.-							
न्यायिक कामे	...	1220	1312	1328	326	174	673
न्यायिकवत कामे	...	11	12	-256	697	352	714
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	863	1011	1857	1369	2364	1978
प्रशासकीय	...	446	721	125	485	1876	394
एकूण	...	2540	3056	4692	2877	4766	3759
कार्यालय : २०. बुलढाणा विभाग, बुलढाणा. -							
न्यायिक कामे	...	1934	1379	1669	1497	1672	1568
न्यायिकवत कामे	...	1934	6169	9808	1497	6805	7436
दावे (दिवाणी)	...	--	291	310	--	90	85
सांविधिक	...	--	1260	1256	--	5208	4158
प्रशासकीय	...	419	419	217	--	1819	1924
एकूण	...	3869	9518	13260	2994	15594	15171
कार्यालय : २१. यवतमाळ विभाग, यवतमाळ.-							
न्यायिक कामे	...	877	1109	1084	1535	1195	1312
न्यायिकवत कामे	...	6346	7375	11985	6632	6138	7887
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	206	209	191	3	23	63
प्रशासकीय	...	45	2421	215	3508	3152	4813
एकूण	...	7474	8937	13475	11678	10508	14075
कार्यालय : २२. वर्धा विभाग, वर्धा.-							
न्यायिक कामे	...	782	480	458	776	405	550
न्यायिकवत कामे	...	4991	6089	6184	2197	1862	2843
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	2362	2455	2465	1924	1084	1397
प्रशासकीय	...	67	74	96	269	216	166
एकूण	...	8202	9098	9203	5166	3567	5006
कार्यालय : २३. भंडारा विभाग, भंडारा.-							
न्यायिक कामे	...	1313	339	316	617	524	702
न्यायिकवत कामे	...	7931	8842	8757	3944	3988	29
दावे (दिवाणी)	...	53	49	0	41	14	0
सांविधिक	...	125	227	168	1853	179	176
प्रशासकीय	...	47	73	85	322	345	390
एकूण	...	9519	9530	9326	6777	5050	1297
कार्यालय : २४. गोंदिया विभाग, गोंदिया.-							
न्यायिक कामे	...	964	1103	543	905	586	579
न्यायिकवत कामे	...	3566	3586	4663	1583	1834	36
दावे (दिवाणी)	...	36	49	44	54	91	0
सांविधिक	...	287	150	190	1475	1603	716
प्रशासकीय	...	391	565	251	713	431	1448
एकूण	...	5244	5453	5691	4730	4465	2779

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (19) Osmanabad Div. Osmanabad.-										
1546	1486	--	234	158	--	1312	1328	2001	...	Judicial Work
708	364	--	696	108	--	12	256	970	...	Quasi Judicial
0	0	--	0	0	--	0	0	0	...	Litigation (Civil)
723	3375	--	121	1518	--	1011	1857	3835	...	Statutory work
931	2597	--	210	1346	--	721	1251	1645	...	Administrative
5417	7822	--	2361	3130	--	3056	4692	8451	...	Total
Office : (20) Buldhana Div. Buldhana.-										
3431	3051	3237	1674	1382	1471	1757	1669	1766	...	Judicial Work
3431	12974	17244	1674	3166	3975	1757	9808	13230	...	Quasi Judicial
--	381	395	--	71	66	--	310	329	...	Litigation (Civil)
--	6468	5414	--	5212	5073	--	1256	341	...	Statutory work
1	2238	2141	--	2271	1827	1	33	314	...	Administrative
6863	25112	28431	3348	12102	12412	3515	13010	16019	...	Total
Office : (21) Yavatmal Div. Yavatmal.-										
2412	2304	2396	1303	1220	1071	1109	1084	1325	...	Judicial Work
12978	13513	19872	5303	1528	5880	775	11985	13986	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
209	232	254	0	41	79	209	191	175	...	Statutory work
3553	3346	5028	3309	3181	4712	244	215	316	...	Administrative
19152	19445	27550	10215	5970	11748	8937	13475	15802	...	Total
Office : (22) Wardha Div. Wardha.-										
1558	885	1008	1078	427	380	480	458	628	...	Judicial Work
7188	7951	9077	1099	1767	2132	6089	6184	6945	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
4286	3539	3862	1831	1074	1406	2455	2465	2456	...	Statutory work
336	290	262	262	144	196	74	96	66	...	Administrative
13368	12665	14209	4270	3462	4114	9098	9203	10095	...	Total
Office : (23) Bhandara Div. Bhandara.-										
4774	836	1018	3241	562	761	1533	301	257	...	Judicial Work
10742	12830	8786	1006	4072	4482	8936	8758	4304	...	Quasi Judicial
89	63	0	58	48	0	31	15	0	...	Litigation (Civil)
125	2018	344	20	1850	254	105	168	90	...	Statutory work
170	418	457	170	364	363	0	54	112	...	Administrative
15900	16192	10623	5295	6896	5860	10605	9296	4763	...	Total
Office : (24) Gondia, Div. Gondia.-										
1869	1689	1122	766	1146	309	1103	543	187	...	Judicial Work
5149	5420	4699	1563	757	22	3586	4663	4777	...	Quasi Judicial
90	60	44	41	16	0	49	44	44	...	Litigation (Civil)
1772	1753	906	1612	1563	490	150	190	416	...	Statutory work
1104	996	1699	539	745	1222	565	251	477	...	Administrative
9984	9918	8470	4521	4227	3043	5453	5691	5427	...	Total

1	2	3	4	5	6	7	
कार्यालय : २५. नंदुरबार विभाग, नंदुरबार .-							
न्यायिक कामे	...	750	444	581	1622	1087	1097
न्यायिकवत कामे	...	32	--	10	10	2	11
दावे (दिवाणी)	...	0	--	0	0	--	0
सांविधिक	...	0	--	88	69	--	68
प्रशासकीय	...	81	--	336	336	--	1242
एकूण	...	863	444	1015	2037	1089	2462
कार्यालय : २५. हिंगोली विभाग, हिंगोली. -							
न्यायिक कामे	...	1200	436	655	596	598	102
न्यायिकवत कामे	...	6719	371	757	763	765	173
दावे (दिवाणी)	...	0	--	0	0	0	0
सांविधिक	...	326	57	6	15	15	53
प्रशासकीय	...	1094	220	735	968	958	469
एकूण	...	9339	1084	2153	2342	2332	797
कार्यालय : २७. वाशिम विभाग, वाशिम.-							
न्यायिक कामे	...	908	845	845	1407	1277	1955
न्यायिकवत कामे	...	855	637	584	910	910	30
दावे (दिवाणी)	...	0	--	0	0	0	0
सांविधिक	...	155	220	240	69	22	1748
प्रशासकीय	...	0	1702	1727	2604	2287	2
एकूण	...	3836	3404	3446	4990	4496	3735

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (19) Nandurbar Div. Nandurbad-										
2372	1531	1672	1928	950	1011	444	581	661	...	Judicial Work
42	2	21	2	2	2	40	--	19	...	Quasi Judicial
0	--	0	0	--	0	0	--	0	...	Litigation (Civil)
69	--	156	69	--	153	0	--	3	...	Statutory work
417	--	1628	293	--	288	124	--	1340	...	Administrative
2900	1533	3477	2292	952	1454	608	581	2023	...	Total
Office : (20) Hingoli Div. Hingoli-										
1796	1032	757	869	377	377	927	655	380	...	Judicial Work
7482	1154	930	490	377	377	6992	757	553	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	--	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
341	72	59	10	66	66	331	6	7	...	Statutory work
2062	1178	1204	903	443	443	1449	735	761	...	Administrative
11681	3416	2950	2272	1263	1263	9319	2153	1687	...	Total
Office : (21) Washim Div. Washim-										
2315	2122	2850	1470	1227	2336	845	895	514	...	Judicial Work
1765	1547	614	1134	963	22	631	584	592	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	--	0	0	--	0	...	Litigation (Civil)
224	242	1988	4	2	1755	220	240	233	...	Statutory work
4522	3889	1729	218	2262	10	0	1727	1719	...	Administrative
8826	7900	7181	2826	4454	4123	1696	3446	3058	...	Total

तक्ता ३
TABLE-III

खालील तक्ता मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० व संस्था नोंदणी अधिनियम, १८६० खाली नोंद झालेल्या सार्वजनिक न्यासांची संख्या दर्शवितो. The following Table indicates the number of Trusts and Societies registered under the Mumbai Public Trusts Act, 1950, and the Societies Registration Act, 1860 during the respective years.

I	वर्षाच्या आरंभी नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षात नोंद झालेले Registered during the year			वर्षाच्या अखेरीस नोंद झालेले Total at the end of the year					
	2013 2	2014 3	2015 4	2013 5	2014 6	2015 7	2013 8	2014 9	2015 10			
१. सार्वजनिक न्यास	..	604509	666377	684133	56379	34057	33825	660888	700434	717958	...	1. Public Trusts
२. संस्था	..	543350	566426	584786	37927	34297	26307	577418	592847	626831	...	2. Societies
एकूण	..	1147859	1232803	1268919	94306	68354	60132	1238306	1293281	1344789	...	Total

तक्ता - ४ (भाग-१)
TABLE-IV (Part-I)

खालील तक्ता सार्वजनिक न्यास प्रशासन निधीमध्ये जमा झालेले अंशदान व इतर जमा तसेच धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी केलेला खर्च व गुंतवणूक दर्शवितो.

Following table indicates the amount received towards contribution other receipts and Expenditure incurred and investments made by the Charity Commissioner, Maharashtra State, Mumbai out of Public Trusts Administration Fund.

(१) जमा

(I) Receipts

बाबी 1	2013-2014 2	2014-2015 3	2015-2016 4	Items
	Rs.	Rs.	Rs.	
१. आरंभीची शिल्लक ...	55278941	257814225	3798129	.. 1. Opening Balance
२. नोंदणी फी ...	137402	192550	824260	.. 2. Registration Fees
३. अंशदान ...	0	0	0	.. 3. Contribution
४. तपासणी फी ...	30	5287	5164	.. 4. Inspection Fees
५. धर्मादाय आयुक्तांनी दाव्यामध्ये... केलेल्या खर्चाची वसुली व इतर	154653	0	0	.. 5. Recovery of Charity Commissioner's Costs and ....
६. सार्वजनिक न्यास प्रशासन निधीच्या गुंतवणुकीवरील व्याज	224364791	184550520	155402470	.. Administration Fund Investments.
७. कोर्ट फी स्टॅम्पबद्दल अनुदान ...	0	0	--	.. 7. Grant-in Aid for Court Fee Stamps and other Receipts.
८. निर्देशिका विक्री ...	0	0	0	.. 8. Sales of Directory
९. संकीर्ण जमा ...	3469867	30112672	4948737	.. 9. Misc. Receipts
१०. मुदत ठेव ...	2435350149	2286499000	1612795000	.. 10.Fixed Deposit
११. आयकर परतावा ...	0	0	13060	.. 11.(A) Refund of Income Tax
१२. (अ) प्रोसेस फी ...	1034263	780942	948202	.. 12.(A) Process Fees
(ब) इतर संकीर्ण ...	3469867	6741747	2241690	.. (B) Other Fees
१३. वरळी येथील इमारतीचे भाडे ...	0	0	0	.. 13.Compensation from Worli property
१४. नक्कल फी ...	397208	204735	3696987	.. 14.Certified Fee
एकूण बेरीज ...	2723657171	2739801678	1784673699	.. Grand Total

तक्ता - ४ (भाग-२)
TABLE-IV (Part-II)

(२) खर्च

(II) Expenditure

बाबी 1	2013-2014 2	2014-2015 3	2015-2016 4	Items
	Rs.	Rs.	Rs.	
१. अधिनियमाच्या कलम ६ (ब) ... खाली धर्मादाय संघटनेवरील खर्च शासनास परत.	364873897	325842385	28027387	.. 1. Reimbursement of Cost on Charity Organisation under section 6 (B) of the Act.
२. निवृत्ती वेतन वर्गणी ...	12114641	12574654	11830260	.. 2. Pension Contribution
३. गणक यंत्राची खरेदी ...	1832	0	1625	.. 3. Purchase of Calculator
४. आयकर ...	1056770	399772	453998	.. 4. Incom Tax
५. फर्निचरची खरेदी ...	0	5584056	2486687	.. 5. Purchase of Furniture
६. बँक कमिशन ...	0	0	1806	.. 6. Bank Commission etc.
७. अंतर्गत दूरध्वनी ...	--	--	243598	.. 7. Intercom Telephone
८. झेरॉक्स मशीनची खरेदी ...	--	--	--	.. 8. Purchase of Xerox Machine
९. सार्वजनिक न्यास निर्देशिका छपाई	0	0	0	.. 9. Printing of Directory of Public Trusts.
१०. सरकारी वकील फी ...	285750	6680	6626	.. 10. Payment of Government Pleaders
११. (अ) स्थावर मिल्कतीवरील ... खर्च (कर, किरकोळ दुरुस्ती, सेवा शुल्क इत्यादी)	6723170	5000000	22491879	.. 11. (A) Expenditure on maintenance of immovable property, (Taxes & other Misc. Charges.)
(ब) कार्यकारी अभियंता (इमारत) यांना दिलेला बांधकामाचा खर्च	--	--	1199642	.. (B) Payment to Ex-Engineer towards costs of construction of building.
(क) कार्यालयासाठी जागेची खरेदी	--	--	--	(C) Purchase of office premises
१२. इमारत दुरुस्ती व घसारा निधी...	--	--	--	.. 12. Building repairs Fund and Depreciation Fund.
१३. विशेष विवरणपत्र छपाई ...	911531	247673	1000	.. 13. Printing of Special forms
१४. ग्रंथालय सेवा ...	--	--	--	.. 14. Library Account
१५. लेखा परीक्षा फी ...	0	0	6250	.. 15. Audit Fee
१६. वाहन खरेदी ...	--	--	--	.. 16. Purchase of Vehicles
१७. वाहनावरील खर्च (दुरुस्ती, पेट्रोल वगैरे)	275105	205195	644442	.. 17. Maintenance of Vehicles
१८. इतर संकीर्ण ...	8263990	743353	19055318	.. 18. Other Miscellaneous
१९. वीज व पाणी वापर ...	2830937	1731296	3952437	.. 19. Electricity and Water Consumption
२०. अंशदान परतावा ...	--	--	--	.. 20. Refund of Registration Fee
२१. टंक मुद्रण यंत्र ...	--	--	--	.. 21. Cyclostyle
२२. फॅक्स मशीन ...	--	--	132062	.. 22. Fax Machine
२३. जल शितक यंत्र ...	--	--	29911	.. 23. Water Cooler
२५. उदवाहन खर्च ...	--	--	--	.. 25. Lift
२६. स्टेशनरी ...	--	--	--	.. 26. Stationary
२७. वातानुकूल यंत्र दुरुस्ती ...	--	--	8320	.. 27. A. C. Expenses.
२८. संगणक ...	9952571	2654704	2337495	.. 28. Computer.
२९. रिसोग्राफ ...	--	--	--	.. 29. Resograph.
एकूण ...	407290194	354989768	75760978	.. Total

तक्ता -४ (भाग-३)
TABLE-IV (Part-III)

(दोन) गुंतवणूक		(II) Investments			
अतिरिक्त रकमेची गुंतवणूक	2013-2014	2014-2015	2015-2016	Surplus Money Invested	
1	2	3	4	5	
१. रोखे ...	--	--	--	Public Securities	
२. बँकेतील अल्प मुदतीच्या ठेवी रोख ...	2066499000	2435795000	2215795000	Short Term Deposits Nationalised/Scheduled Banks	
३. वर्ष अखेरीस रोख व बँकेतील शिल्लक.	2578142240.6	3798129.21	6589245.96	Cash and Bank Balances at the end of the year.	
एकूण ...	2234313224.36	243959312.21	2222384245.96	Total	

तक्ता -५
TABLE-V

खालील तक्ता धर्मादाय आयुक्त यांजकडून कोर्ट फी स्टॅम्पद्वारे वसूल झालेली रक्कम दाखवितो.

The following table indicates the amount realised by the Charity Organisation on account of Court Fee Stamps.

वर्ष Year	मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५० खाली न्यायालय फीमुळे जमा झालेली रक्कम Credit for the Court Fee Stamps received under the Mumbai Public Trust Act, 1950
1	2
2013-2014	370789
2014-2015 (Up to 31-12-2014)	9827509
2015-2016 (Up to 31-12-2015)	8307735

तक्ता -६
TABLE-VI

खालील तक्ता संस्था नोंदणी अधिनियम, १८६० खाली संस्थांकडून प्राप्त झालेल्या उत्पन्नाचा तपशील दर्शवितो.

The following table indicates the income received from the societies under the societies Registration Act, 1860.

बाब	2013-2014	2014-2015	2015-2016	Item
1	2	3	4	5
१. नोंदणी फी ...	1228708	938446	824260	Registration Fees
२. इतर ...	--	--	--	Other Receipts
एकूण ...	1228708	938446	824260	Total

तक्ता -७
TABLE-VII

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	वेतनमान Scale of Pay	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम	
		2015-2016	2016-2017		
1	2	3	4	5	
9. CHARITY ORGANISATION					
Gazetted-					
Rs.					
Charity Commissioner	... 57700-1230-58930-1380-	...	--	1	९.-धर्मादाय संघटना
Judicial Officer pay	67210-1540-70290 (Judicial pay)				राजपत्रित-
Non Judicial Officer pay	37400-67000-Gr. Pay 8900				धर्मादाय आयुक्त
Joint Charity Commissioner	... 51550-1230-58930-1380-	...	--	10	धर्मादाय सहआयुक्त
Judicial Officer pay	63070- (Judicial pay)				
Non Judicial Officer pay	15600-39100-Gr. Pay 7600				
Deputy Charity Commissioner	... 39530-920-40450-1080-49090	...	--	17	धर्मादाय उप आयुक्त
Judicial Officer pay	1230-54010- (Judicial pay)				
Non Judicial Officer pay	15600-39100-Gr. Pay 6600				
Director of Accounts	... 15600-39100+6600	...	--	1	लेखा संचालक
Assistant Director of Accounts	... 15600-39100+6600	...	--	2	सहाय्यक लेखा संचालक
Assistant Charity Commissioner	... 27700-770-33090-920-40450	...	--	78	सहाय्यक धर्मादाय आयुक्त
Judicial Officer pay	1083-44770- (Judicial pay)				
Non Judicial Officer pay	9300-34800-Gr. Pay 4600				
Assistant Charity Commissioner (Hosp)...	27700-770-33090-40450	...	--	4	सहाय्यक धर्मादाय आयुक्त (रुग्णालय)
Judicial Officer pay	1083-44770- (Judicial pay)				
Non Judicial Officer pay	9300-34800-Gr. Pay 4600				
Secretary Devasthan Management Committee, Kolhapur.	.. 9300 – 34800+4400	...	--	1	सचिव, देवस्थान व्यवस्थापन समिती कोल्हापूर
Total		...	--	114	एकूण
Non-Gazetted Class II-					
Personal Asst.	... 9300 – 34800 + 4600	...	--	2	स्विय सहाय्यक
Legal Assistant	... 9301 – 34800 + 4400	...	--	3	विधी सहाय्यक
Administrative Officer	... 9302 – 34800 + 4400	...	--	35	प्रशासकीय अधिकारी
Stenographer (Higher Grade)	... 9300 – 34800 + 4400	...	--	9	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Assistant Account Officer	... 9300 – 34800 + 4400	...	--	5	सहाय्यक लेखा अधिकारी
Stenographer (Lower Grade)	... 9300 – 34800 + 4300	...	--	98	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Public Relations Officer	... 9300 – 34800 + 4300	...	--	9	जनसंपर्क अधिकारी
Superintendent	... 9300 – 34800 + 4300	...	--	90	अधीक्षक
Civil Engineer	... 9303 – 34800 + 4300	...	--	2	स्थापत्य अभियंता
System Administrator	... 9304 – 34800+ 4300	...	--	10	सिस्टीम अॅडमिनिस्ट्रेशन
Total		...	--	263	एकूण

तक्ता -७
TABLE-VII

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation 1	वेतनमान Scale of Pay 2	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम 5
		2015-2016 3	2016-2017 4	
Charity Organisation				
Class III-				
Accountant	... 9300 – 34800+ 4200	...	-- 140	लेखापाल
Inspector	... 9300 – 34800+ 4200	...	-- 242	निरीक्षक
Bench Clerk	... 9300 – 34800+ 4200	...	-- 7	शिरस्तेदार
Judicial Clerk	... 9301 – 34800 + 4200	...	-- 28	न्यायलिपिक
Senior Clerk	... 5200 – 20800 + 2400	...	-- 175	वरिष्ठ लिपिक
Record Keeper	... 5200 – 20800 + 2400	...	-- 36	अभिलेखापाल
Clerk-cum-typist	... 5200 – 20800 + 1900	...	-- 368	लिपिक नि टंकलेखक
Typist	... 5200 – 20800 + 1900	...	-- 39	टंकलेखक
Steno Typist	... 5200 – 20800 + 2400	...	-- 7	लघु टंकलेखक
Telephone Operator	... 5200 – 20800+ 2400	...	-- 8	दूरध्वनिचालक
Driver	... 5200 – 20800+ 1900	...	-- 26	वाहन चालक
	Total	...	-- 1076	एकूण
Class IV				
Process Server	... 5200 – 20800+1900	...	-- 60	आदेशिकावाहक
Liftman	... 4400 – 7440+1600	...	-- 1	उदवाहन चालक
Daftari	... 4400 – 7440+1600	...	-- 59	दफ्तरी
Naik	... 4400 – 7440+1600	...	-- 15	नाईक
Peon	... 4400 – 7440+1300	...	-- 182	चपराशी
Watchman	... 4400 – 7440+1300	...	-- 50	पहारेकरी
Sweeper	... 4400 – 7440+1300	...	-- 38	सफाईगार
	Total	...	-- 405	एकूण
	Grand Total	...	-- 1858	एकूण बेरीज

१२. धर्मादाय दाननिधी

(एक) प्रस्तावनात्मक :-

(अ) हैदराबाद दाननिधी विनियम व नियम, १३४९ फसली अन्वये दिलेल्या अधिकारानुसार विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद विभाग, हे मराठवाडा विभागातील धार्मिक व धर्मादाय न्यास जे शासनात निहित आहेत किंवा ज्यांची व्यवस्था शासनाकडे निहित केलेली आहे अशा न्यासाचे अभिरक्षक म्हणून काम करतात. उपरोक्त विनियम व नियमाखाली आयुक्त खालील बाबी संबंधी मान्यता देतात.

- (१) देवस्थान समितीची स्थापना करणे व समिती रद्द करणे.
- (२) धार्मिक व धर्मादाय संस्थांच्या इमारतींचे बांधकाम व दुरुस्तीच्या रुपये १०,००० पर्यंतच्या खर्चाचा अंदाज.
- (३) न्यास शिलकेतून रुपये ५,००० पर्यंत खर्च.
- (४) शासनाच्या देखरेखीखाली असलेल्या दाननिधीचा वार्षिक अर्थसंकल्प.
- (५) न्याय शिलकेतून रुपये २,५०० पर्यंत अनिवार्य खर्च.

(६) कमाल रुपये ३०० वेतनापर्यंत आस्थापनेवर नेमणूक करणे.

(७) लिलाव.

शासकीय नियंत्रणाखाली असलेल्या संस्थांच्या खर्चावर लक्ष ठेवणे आणि मागणी रक्कम गोळा करण्याच्या कामावर लक्ष ठेवणे हे यांचे मुख्य काम आहे. याशिवाय मुस्लिम संस्थांच्या वक्फ मंडळाच्या २/३ कर्जाऊ रकमेचा भरणा करण्याबाबत व वक्फ मंडळाला शे. ८ टक्के भरणा करण्याबाबत होत असलेल्या कामावर जिल्हाधिकार्यांच्या मार्फत देखरेख केली जाते.

मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त संस्था अधिनियम, १९५० ने हैद्राबाद धर्मादाय दाननिधी विनियम, १३४९ फसली निरसित केले असून ह्या धर्मादाय निधीपैकी बहुतेक सार्वजनिक न्यास म्हणून नोंदले गेले आहेत. तथापि एखाद्या समितीकडे त्यांचे व्यवस्थापन सोपविण्याची योजना धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई यांनी तयार करेपर्यंत ह्या सर्व धर्मादाय दाननिधींचे व्यवस्थापन महसूल प्रशासनामार्फत चालू राहिल.

तक्ता -१
TABLE-I

(रु. हजारत)
(Rs. in thousands)

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

	प्रत्यक्ष रकमा २०१४-२०१५		अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१५-२०१६		सुधारलेले अंदाज २०१५-२०१६		अर्थसंकल्प २०१६-२०१७					
	Actuals	2014-2015	Budget	Estimates	Revised	Estimates	Budget	Estimates				
	2014-2015	2015-2016	2015-2016	2015-2016	2015-2016	2015-2016	2016-2017	2016-2017				
	Plan	Non-Plan	Plan	Non-Plan	Plan	Non-Plan	Plan	Non-Plan				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(अ) कार्याचे वर्गीकरण												
१०२ धार्मिक व धर्मादाननिधी	2292	-	2292	4068	-	4068	3354	-	3354	3847	-	3847
अधिनियमाची अंमलबजावणी												
एकूण (अ)	2292	-	2292	4068	-	4068	3354	-	3354	3847	-	3847
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण												
१०२ (एक) आयुक्त औरंगाबाद विभाग- (२२५००१२९)												
वेतन	2220	-	2220	3863	-	3863	3217	-	3217	3736	-	3736
टेलिफोन वीज शुल्क	-	-	-	10	-	10	37	-	37	20	-	20
प्रवास खर्च	18	-	18	54	-	54	100	-	100	50	-	50
कार्यालयीन खर्च	54	-	54	100	-	100	-	-	-	1	-	1
भाडे पट्टी व कर	-	-	-	1	-	1	-	-	-	20	-	20
संगणक	-	-	-	40	-	40	-	-	-	20	-	20
एकूण (एक)	2292	-	2292	4068	-	4068	3354	-	3354	3847	-	3847
एकूण (ब)	-	-	-	4068	-	4068	-	-	-	-	-	-
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने												
मागणी क्र. जे-२												
२२५० इतर सामाजिक सेवा	2292	-	2292	-	-	-	3354	-	3354	3847	-	3847

तक्ता-२
TABLE-II

Charitable Endowments

धर्मादाय दाननिधी

खालील तक्ता संबंधीत वर्षातील मराठवाडा विभागातील धर्मादाय दाननिधीची एकूण संख्या, यांचे उत्पन्न, खर्च, केलेली गुंतवणूक व वर्ष अखेरीस असलेली शिल्लक दर्शवितो. (३१-१२-२०१४ पर्यंत).

The following table indicates the No. of Charitable Endowments Marathwada Region their income, expenditure, investments made and the amount in balance with them during the respective years. (31-12-2014).

जिल्ह्याचे नाव	वर्षाच्या आरंभी खाती असलेली शिल्लक				वर्षातील उत्पन्न				एकूण Total	Name of District
	Balance of the Credit at the beginning of the year				Income during the year					
	2013-2014	2014-2015	2015-2016 upto Dec. 2015	2013-2014	2014-2015	2015-2016 upto Dec. 2015	2013-2014	2014-2015		
1										(Rupees in thousands)
१. औरंगाबाद	...	716	716	187	187	187	903	903	...	1. Aurangabad
२. जालना	...	-	0	-	-	0	-	0	...	2. Jalna
३. बीड	...	2506	2506	-	-	0	2506	2506	...	3. Beed
४. परभणी	...	-	0	-	-	0	-	0	...	4. Parbhani
५. हिंगोली	...	-	0	-	-	0	-	0	...	5. Hingoli
६. नांदेड	...	-	110	110	110	110	220	220	...	6. Nanded
७. उस्मानाबाद	...	50	110	11506	981	145.5	11552	1155.017	...	7. Osmanabad
८. लातूर	...	11506.52	11506.52	0	-	0	-	0	...	8. Latur
एकूण	...	15556	15556	-	1787	342.50	16834	15235.02	...	Total

तक्ता-२-चालू
TABLE-II--Contd.

जिल्ह्याचे नाव	वर्षातील खर्च				जादा उत्पन्न				केलेली गुंतवणूक				वर्षाच्या अखेरीस असलेली शिल्लक Balance out standing at the end of the year	Name of District
	Expenditure during the year				Surplus Income				Investment made					
	2013-2014	2014-2015	2015-2016 upto Dec. 2015	2013-2014	2014-2015	2015-2016 upto Dec. 2015	2013-2014	2014-2015	2015-2016 upto Dec. 2015	2013-2014	2014-2015	2015-2016 upto Dec. 2015		
1	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	1	
१. औरंगाबाद	38	38	0	-	-	-	-	-	-	865	865	865	1. Aurangabad	
२. जालना	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2. Jalna	
३. बीड	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3. Beed	
४. परभणी	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4. Parbhani	
५. हिंगोली	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5. Hingoli	
६. नांदेड	120	170	170	-	-	-	-	-	-	50	50	50	6. Nanded	
७. उस्मानाबाद	-	-	0	-	-	-	-	-	-	10964	10964	-	7. Osmanabad	
८. लातूर	35	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	10964	8. Latur	
एकूण	208	208	170	-	-	-	-	-	-	11879	11879	11879	Total	

तक्ता

TABLE

(१) धर्मादाय निधी

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश व आर्थिक गरजाचे स्पष्टीकरण :-

खालील तक्ता आयुक्त, औरंगाबाद विभाग, औरंगाबाद यांच्या कार्यालयामध्ये २०१३-२०१४, २०१४-२०१५, २०१५-२०१६ (३१-१२-२०१५ पर्यंत) या वर्ष अखेरीस नोंद असलेल्या एकूण धर्मादाय दाननिधी आणि त्यांच्या मालकीची मिळकत (घरे व जमिनी) दर्शवितो. तक्ता क्रमांक २ ते ५ यामध्ये नमूद केलेल्या कामांचे स्वरूप लक्षात घेता या कार्यालयाकरिता निकालात काढावयाच्या प्रकरणाबाबत काही प्रमाणके ठरविणे शक्य नाही.

जिल्ह्याचे नाव	दाननिधी पुस्तकांत नोंदलेल्या धर्मादाय दाननिधीची (देवस्थाने) संख्या No. of Charitable Endowments (Devasthans) registered in the endowment register	मिळकतीची No. of Houses					
		संख्या/in Nos.					
		2013-2014	2014-2015	2015-2016	2013-2014	2014-2015	2015-2016
1	2	3	4	5	6	7	
१. औरंगाबाद	...	589	589	589	2	2	2
२. जालना	...	--	--	0	--	--	0
३. बीड	...	--	--	0	--	--	0
४. नांदेड	...	280	280	280	17	17	17
५. परभणी	...	--	--	--	--	--	--
६. हिंगोली	...	--	--	--	--	--	--
७. उस्मानाबाद	...	16	16	16	--	--	--
८. लातूर	...	--	--	--	--	--	--
एकूण	...	885	885	885	19	19	19

तक्ता

TABLE

खालील तक्ता २०१२-२०१३, २०१३-२०१४, २०१४-२०१५ (३१-१२-२०१४ पर्यंत) झालेल्या देवस्थानांच्या जत्रांची संख्या व जत्रांवर झालेला खर्च व वसूल झालेली जमा रक्कम दर्शवितो.

जिल्ह्याचे नाव	झालेल्या जत्रांची संख्या No. of fairs held			
	2013-2014	2014-2015	2015-2016	
1	2	3	4	
१. औरंगाबाद	...	19	19	19
२. जालना	...	--	--	0
३. बीड	...	98	98	98
४. नांदेड	...	109	109	109
५. परभणी	...	--	--	0
६. हिंगोली	...	--	--	0
७. उस्मानाबाद	...	28	17	17
८. लातूर	...	--	--	0
एकूण	...	156	243	243

-३
--III

(1) Charitable Endowments

(III) Programms work-load Summary and Explanation of Financial Requirements

The following table indicates the number of Charitable Endowments shown as resistered in the Commissioner, Aurangabad Division, Aurangabad by the end of the year 2013-2014, 2014-2015 and 2015-2016 (upto 31-12-2015) and the property (Houses and Lands) owned by them. Looking to the nature of work mentioned in Tables Nos. 2 to 5 below, it is not possible to fix any norms of disposal.

संख्या Proprties			जमिनी Landed हेक्टर्स/Hectares			किंमत रुपये/Cost in Rs. (रुपये हजारात) (Rs. in thousand)			Name of the District		
2013-2014	2014-2015	2015-2016	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2013-2014	2014-2015	2015-2015	14	15	16
8	9	10	11	12	13	14	15	16			
64	64	64	773	773	773	1720	1720	1720	...	Aurangabad	
--	--	0	--	--	--	--	--	--	...	Jalna	
--	--	0	--	--	--	--	--	--	...	Beed	
15	15	15	6427	6427	6427	3700	3700	3700	...	Nanded	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	...	Parbhani	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	...	Hingoli	
--	--	--	232.77	232.77	232.77	--	--	--	...	Osmanabad	
--	--	--	639	--	--	1626	--	--	...	Latur	
79	79	79	7432.77	7432.77	7432.77	5420	5420	5420	...	Total	

-४
--IV

The following table indicates the number of Fairs Devsthans held, expenditure incurred and receipts on account of Fairs during the year 2011-2012, 2012-2013 and 2013-2014 (upto 31-12-2013).

झालेला खर्च (हजारात) Expenditure incurred			वसुल झालेली जमा (हजारात) Receipts realised			Name of the District		
2013-2014	2014-2015	2015-2016	2013-2014	2014-2015	2015-2016	8	9	10
5	6	7	8	9	10			
70	70	70	105	105	104.65	...	Aurangabad	
--	--	--	--	--	--	...	Jalna	
--	--	--	--	--	--	...	Beed	
220	220	220	893	893	873	...	Nanded	
--	--	--	--	--	--	...	Parbhani	
--	--	--	--	--	--	...	Hingoli	
--	--	--	--	--	--	...	Osmanabad	
141	--	--	--	--	--	...	Latur	
431	290	290	998	998	997.65	...	Total	

तक्ता-५
TABLE-V

(३) खालील तक्ता मराठवाडा विभागातील धर्मादाय निधी संबंधी जिल्हाधिकाऱ्यांनी २०१३, २०१४ व २०१५ साली केलेले काम दर्शवितो. (3) The following table indicates the work done by the Collector relating to the Charitable endowments in the Marathwada Region during the years 2013, 2014 and 2015.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Name of Cases				
	Cases pending at the beginning of the year			Cases received during the year			Cases disposed during the year			Cases pending at the end of the year							
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015					
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६		
१. दाननिधी संस्थेच्या अर्थसंकल्पाची छाननी करणे.																	
औरंगाबाद	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Aurangabad
जालना	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Jalna
बीड	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Beed
नांदेड	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Nanded
परभणी	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Parbhani
उस्मानाबाद	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Osmanabad
लातूर	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Latur
एकूण	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Total
२. मुस्लीम संस्थेच्या वक्फ बोर्डाची रक्कम प्रदान करणे.																	
औरंगाबाद	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Aurangabad
जालना	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Jalna
बीड	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Beed
नांदेड	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Nanded
परभणी	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Parbhani
उस्मानाबाद	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Osmanabad
लातूर	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Latur
एकूण	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Total
३. संस्थेच्या व्यक्तीगत खात्याबरोबर वेगळ्या वैयक्तिक लेखावही खात्यातील दाननिधीच्या रकमेची देखरेख करणे.																	
औरंगाबाद	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Aurangabad
जालना	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Jalna
बीड	...	९	८	...	...	...	९	८	...	०	९	८	८	...	...	Beed	
नांदेड	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Nanded
परभणी	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Parbhani
उस्मानाबाद	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Osmanabad
लातूर	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Latur
एकूण	...	९	८	...	...	...	९	८	...	०	९	८	८	...	...	...	Total

तक्ता-६
TABLE-VI

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	वेतनमान Scale of Pay	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम	
		2015-2016 3	2016-2017 4		
1	2			1	
1. CHARITABLE ENDOWMENTS				१-धर्मादाय दाननिधी	
<u>Gazetted--</u>				<u>राजपत्रित-</u>	
<u>Non-Gazetted Class III--</u>				<u>अराजपत्रित, वर्ग तीन-</u>	
Endowment Superintendnt ...	9300 – 34800 + 4300	...	2	2	दाननिधी अधिक्षक
Clerk ...	5200 – 20200 + 1900	...	6	6	लिपिक
	Total	...	8	9	एकूण
<u>Non-Gazetted Class IV--</u>				<u>अराजपत्रित, वर्ग चार-</u>	
Peon ...	4440 – 7440 + 1300	...	5	5	शिपाई
	Total	...	5	5	एकूण
	Grand Total ...		13	13	एकूण बेरीज

१३. निबंधक, भागीदारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

(एक) प्रस्तावनात्मक

१९३२ पूर्वी भारतीय करार अधिनियम १८७२ (१८७२ चा अधिनियम नऊ) यातील कलम २३९ ते २६६ हे भारतीय भागीदारीशी संबंधित होते. त्यातील तरतुदी या पुरेशा प्रमाणात नव्हत्या त्यामुळे जलद व आवश्यक कार्यवाही कायद्याच्या दृष्टिकोनातून होत नव्हती म्हणून स्वतंत्र अधिनियम बनविण्याची आवश्यकता निर्माण झाली. त्यातूनच भारतीय भागीदारी अधिनियम १९३२ (अधिनियम क्र. ९/१९३२) निर्माण झाला. हा कायदा इंग्रजी भागीदारी अधिनियम १८९० च्या आधारावर तयार करण्यात आला आहे.

भारतीय भागीदारी अधिनियम १९३२ हा १९५८ पर्यंत केंद्र शासनाच्या अखत्यारीत होता. त्यावेळी निबंधक भागीदारी व निबंधक कंपनी या पदावर एकच व्यक्ती काम करीत होती. कारण ह्या दोन्ही कायद्याची अंमलबजावणी केंद्र शासन करत होते.

स्वातंत्र्यानंतर भारताची औद्योगिक वाढ फार मोठ्या प्रमाणात झाली. त्यातूनच खाजगी औद्योगिक वाढ व सार्वजनिक क्षेत्रात फार मोठे उद्योगधंदे उभारले जाऊ लागले. बदलत्या परिस्थितीत सामोरे जाण्यासाठी १९१३ चा कंपनी अधिनियम रद्द करून त्याऐवजी संसदेने कंपनी अधिनियम १९५६ हा केंद्र शासनाच्या अंमलबजावणीसाठी मंजूर केला तर भारतीय भागीदारी अधिनियम १९३२ त्या त्या राज्य शासनाकडे अंमलबजावणीसाठी देण्यात आला.

निबंधक भागीदारी संस्था मुंबई यांनी सुचविल्याप्रमाणे महाराष्ट्र शासनाचे सदर बाब कायदा आयोगाकडे सोपविली. बॅ. राजा एस. भोसले यांच्या अध्यक्षतेखालील कायदा आयोगाने भारतीय भागीदारी कायद्यात काही दुरुस्त्या सुचविल्या. भारतीय भागीदारी कायद्यात १९८४ साली सुधारणा करण्यात येऊन तो १ जानेवारी १९८५ पासून अंमलात आला. भारतीय भागीदारी कायद्यात दुरुस्त्या करणारे महाराष्ट्र हे भारतातील पहिले राज्य आहे.

निबंधक, भागीदारी संस्था, हे राज्यभर कार्यक्षेत्र असणारे विभाग प्रमुख आहेत. आज मितीला सहायक निबंधक भागीदारी संस्था यांची ४ कार्यालये अनुक्रमे मुंबई, पुणे, नागपूर व औरंगाबाद येथे कार्यरत आहेत.

या सव विभागीय कार्यालयाचे प्रशासकीय व अर्थसंकल्पीय नियंत्रण निबंधक भागीदारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्याकडे आहे.

निबंधक भागीदारी संस्था, मुंबई यांची मुंबई व्यापारेत्तर महामंडळ अधिनियम १९५९ ची अंमलबजावणी करण्यासाठी निबंधक व्यापारेत्तर

महामंडळ म्हणून सुध्दा नेमणूक केली आहे. मुंबई व्यापारेत्तर महामंडळ अधिनियम हे कंपनी कायद्याच्या कलम २६ चे प्रतिबिंब आहे. महामंडळ हे मुख्यतः वाणिज्य व उद्योग विकासाचे कार्य करते.

कामाचे स्वरूप

१) भारतीय भागीदारी नियम १९३२ ची अंमलबजावणी

२) मुंबई व्यापारेत्तर महामंडळ अधिनियम १९५९ ची अंमलबजावणी

निबंधक भागीदारी संस्था (महाराष्ट्र राज्य), मुंबई या कार्यालयात दररोज सरासरी नोंदणीसाठी ५० ते ६० प्रकरणे येत असतात. तसेच घटनेतील बदलासाठी ४० ते ५० प्रकरणे येत असतात. तसेच या कार्यालयात निरीक्षणाठी येणाऱ्या अभ्यागतांना भागीदारी संस्थेची नोंदणी झाली आहे किंवा नाही याची माहिती दिली जाते. तसेच त्याबाबत अभिलेख उपलब्ध केले जातात. दररोज सरासरी १५ ते २० प्रकरणे येतात. तयाचप्रमाणे साध्या प्रमाणित प्रतीसुध्दा १० ते १५ निर्गमित केल्या जातात. तसेच भारतीय भागीदारी अधिनियमाच्या कलम ६०, ६१, ६२, व ६३ मधील तरतुदीनुसार भागीदारी संस्थेच्या घटनेतील बदलाची प्रकरणे ९० दिवसांत या कार्यालयात दाखल न केल्यास कलम ६९ (अ) मधील तरतुदीनुसार रु. १० या प्रमाणे दंड आकारण्याचे अधिकार निबंधकांना देण्यांत आलेले आहेत. सदर दंड आकारणीपूर्वी निबंधकांनी भागीदारी संस्थेला लेखी नोटीस देऊन वैयक्तिक सुनावणी देणे आवश्यक असते. सदर वैयक्तिक सुनावणीसाठी हजर न राहणाऱ्या भागीदारी संस्थाना स्मरणपत्रे पाठविली जातात त्यांनंतर आकारण्यात आलेल्या दंडाचे आदेश तयार करून संबंधितांना पाठवले जातात. या कार्यालयात दररोज ८ ते १० भागीदारी संस्थांना सुनावणीसाठी बोलावण्यात येते.

८. या भागीदारी संस्थांच्या नोंदणी व घटनेतील बदलासाठी विहिती नमुन्यातील अर्ज सादर करावे लागतात. नोंदणीसाठी नमुना “अ” व घटनेतील बदलासाठी नमुना “ब” “क” “ड” “ई” “फ” भरून विहित शुल्क अदा करावे लागते निबंधकांच्या कार्यालयावर होणाऱ्या एकूण खर्चाचा विचार करून व त्यानुसार महसुली उत्पन्नात वाढ होण्याच्यादृष्टीने शासनाला भारतीय भागीदारी कायदा, १९३२ अन्वये फी मध्ये सुधारणा करण्याचे अधिकार आहेत. त्यानुसार विधी व न्याय विभागाने दि. २७.१०.२००९ च्या अधिसूचनेद्वारे, दिनांक २९-१०-०९ रोजी प्रसिध्द करण्यात आलेल्या महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग-४ अ मध्ये भारतीय भागीदारी अधिनियमान्वये दाखल करण्यांत येणाऱ्या निरनिराळ्या नोटीसांसाठी फी मध्ये वाढ केली आहे. सन २०१३ मध्ये देखील फी मध्ये वाढ करण्यात आली आहे.

तक्ता-१
TABLE-I

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

(रुपये हजाराल)
(Rs. in thousands)

	प्रत्यक्ष रकमा २०१४-२०१५		अर्थसंकल्प २०१५-२०१६		सुधारित अंदाज २०१५-२०१६		अर्थसंकल्प २०१६-२०१७					
	Actuals		Budget Estimates		Revised Estimates		Budget Estimates					
	2014-2015		2015-2016		2015-2016		2016-2017					
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकूण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकूण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकूण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकूण
	Non-Plan	Plan	Total	Non-Plan	Plan	Total	Non-Plan	Plan	Total	Non-Plan	Plan	Total
1	24892	--	24892	33465	--	33465	34194	--	34194	33691	--	33691
(अ) कार्याचे वर्गीकरण-												
२००-निबंधक भागीदारी संस्था, मुंबई...	24892	--	24892	33465	--	33465	34194	--	34194	33691	--	33691
एकूण (अ)	24892	--	24892	33465	--	33465	34194	--	34194	33691	--	33691
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण-												
२००-निबंधक भागीदारी संस्था, मुंबई, पुणे, नागपूर व औरंगाबाद. (३४७५००८४)	23789	--	23789	31495	--	31495	31495	--	31495	31234	--	31234
वेतन	4	--	4	5	--	5	4	--	4	5	--	5
अतिकालिक भत्ता	261	--	261	190	--	190	600	--	600	350	--	350
टेलिफोन चार्जेस	79	--	79	67	--	97	100	--	100	73	--	73
प्रवास खर्च	276	--	276	928	--	928	1122	--	1122	998	--	998
कार्यालयीन खर्च	361	--	361	530	--	530	648	--	648	736	--	736
भाडे पट्टी व कर	122	--	122	250	--	250	225	--	225	295	--	295
संगणकावरील खर्च	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
एकूण (ब)	24892	--	24892	33465	--	33465	34194	--	34194	33691	--	33691
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने-												
मागणी क्र. जे-२	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
प्रधान शीर्ष	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
३४७५-इतर सर्वसाधारण	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
आर्थिक सेवा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
एकूण मागणी क्र. जे-२	24892	--	24892	--	--	--	34194	--	34194	33691	--	33691

(A) Activity Classification

200-Registrar of Firms, Mumbai
Total (A)

(B) Objectwise Classification

200-Registrar of Firms, Mumbai,
Pune, Nagpur and Aurangabad.
(34750084).

Salaries
O.T.
Telephone Charges
Travel Expenses
Office Expenses
Rent, Rates and Taxes
Computer Expenses

Total (B)

(C) Sources of Finance

Demand No. J-2
Major Head
3475-Other General
Economic Services.

Total Demand No. J-2

तक्ता-२
TABLE-II

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश व आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण:-

खालील तक्ता भारतीय भागीदारी संस्था अधिनियम, १९३२ अन्वये नोंदणी केलेल्या संस्था, अभिलिखित नोटीसा दिल्या गेलेल्या प्रमाणित प्रती व देण्यात आलेल्या अभिलेख आणि व्यापारेत्तर महामंडळे अधिनियम, १९५९ अन्वये नोंदणी केलेल्या संस्था दर्शवितो.

(III) Programme work load Summary and explanation of financial requirements.

The following table indicates the number of firm registered No. of Notices recorded. No. of Certified Copies issued and Inspection of Records granted under the Indian Partnership Act, 1932 and the Non-Trading Corporation Act, 1959.

कार्यालयाचे नाव	नोंदणी केलेल्या भागीदारी संस्था	अभिलिखित नोटीसा	दिल्या गेलेल्या प्रमाणित प्रती	देण्यात आलेले अभिलेख	नोंदणी करण्यात आलेली व्यापारेत्तर महामंडळे	Name of the Office
1	Firms Registered	Notices recorded	Certified copies issued	Inspection of records granted	Non-Trading Corporations registered	1
१. निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.						1. Registrar of Firms, Mumbai.
२०१३	4729	1740	1191	3033	3	... 2013
२०१४	2177	1979	1064	4461	--	... 2014
२०१५	2064	1140	3054	3352	1	... 2015
२. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.						2. Assistant Registrar of Firms, Pune.
२०१३	2774	407	2613	1522	--	... 2013
२०१४	1329	218	1794	1106	--	... 2014
२०१५	1040	127	1266	1525	--	... 2015
३. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.						3. Assistant Registrar of Firms, Nagpur.
२०१३	647	187	987	220	--	... 2013
२०१४	827	276	1260	171	--	... 2014
२०१५	864	259	1232	179	--	... 2015
४. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.						4. Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.
२०१३	644	337	931	63	--	... 2013
२०१४	1184	473	1613	76	--	... 2014
२०१५	1050	439	1478	70	--	... 2015

तक्ता-३
TABLE-III

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश व आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण:-

खालील तक्ता संस्था नोंदणी व व्यापारेत्तर महामंडळे नोंदणीबाबतच्या कामाबाबत निबंधक भागीदारी संस्था, मुंबई, पुणे, नागपूर व औरंगाबाद यांचे उत्पन्न दर्शवितो.(आकडे हजारात)

(III) Programme work load Summary and explanation of financial requirements.

The following table indicates the income realised on account of work done by the Registrar of Firms, Mumbai, Pune, Nagpur and Aurangabad for Registration of firms and Non-Trading Corporation(Rs.InThousand)

कार्यालयाचे नाव	2013-2014	2014-2015	2015-2016	Name of the Office
1	2	3	4	
१. निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	16254054	273544097	2162035	... Registrar of Firms, Mumbai.
२. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	2592518	4081837	4443160	... Assistant Registrar of Firms, Nagpur.
३. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	1432034	3155790	2500815	... Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.
४. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	6988399	15082980	11885281	... Assistant Registrar of Firms, Pune.
एकूण ...	27267005	49674694	40449607	... Total

खालील तक्ता निबंधक, भागीदारी संस्था यांच्याकडे नोंदणीसाठी आलेले अर्ज अभिलिखित करावयाच्या नोटीसा व प्रमाणित प्रतीसाठी व अभिलेख निरीक्षणासाठी करण्यात आलेले अर्ज दर्शवितो.

निबंधक, भागीदारी संस्था

TABLE

प्रकरणांचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे As per norms if any, No. of cases to be disposed of	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year			वर्षात दाखल झालेली प्रकरणे Cases received during the year		
		2013 3	2014 4	2015 5	2013 6	2014 7	2015 8
1	2						
१. भागीदारी संस्था, अधिनियमाखाली नोंदणी करण्यासाठी अर्ज.							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	15000	7383	8160	14070	10379	12856	10597
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	5000	7698	9573	13084	7777	8400	8251
(क) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	2500	54	38	64	1672	2022	1970
(ड) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	2000	19	127	25	1183	1464	1619
२. अभिलिखित करावयाच्या नोटीसा-							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	9000	5139	6468	6464	4721	4209	4209
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	3000	4546	6603	8251	2954	2524	2786
(क) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	1500	27	34	52	807	817	751
(ड) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	500	18	29	18	679	874	817
३. प्रमाणित प्रतीसाठी व अभिलेख निरीक्षणासाठी अर्ज-							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	15000	20517	20582	22143	4309	3240	4892
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	9000	3613	3620	4756	4142	2905	1835
(क) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	4500	-	2	0	989	1428	1402
(ड) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	800	-	2	0	933	1687	1548
४. व्यापारेत्तर महामंडळे, अधिनियमाखाली नोंदणी अर्ज-							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	20	-	2	1	3	2	1
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	--	--	--	-	--	--	-
(क) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	--	--	--	-	--	--	-
(ड) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	--	--	--	-	--	--	-
५. व्यापारेत्तर महामंडळाच्या आर्थिक विवरण पत्राची (ताळेबंद, विवरणपत्र इत्यादी) सुरक्षा.							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	6	18	46	7	72	20	21
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	--	--	--	-	--	--	-

The following table indicates the number of applications. Notices and applications for certified copies received in the office of the Registrar of Firms.

--IV

Registrar of Firms

एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			Nature of Cases
2013 9	2014 10	2015 11	2013 12	2014 13	2015 14	2013 15	2014 16	2015 17	
									1
1. Applications for Registration under the partnership Act, 1932.									
29814	21016	24667	9602	6946	10597	8160	14070	14070	(1) Registrar of Firms, Mumbai.
15475	17973	21335	5902	4889	5080	9573	13084	16255	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.
1726	2060	2034	1688	1996	1411	38	64	123	(3) Assistant Registrar of Firms, Nagpur.
1202	1591	1644	1073	1566	1605	127	25	39	(4) Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.
2. Notices to be recorded.									
9860	10673	10673	3396	6409	6409	6464	4264	4264	(1) Registrar of Firms, Mumbai.
7500	9127	11037	897	876	805	6603	8251	18232	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.
834	851	785	782	817	746	52	34	34	(3) Assistant Registrar of Firms, Nagpur.
697	903	835	668	885	816	29	18	19	(4) Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.
3. Applications for Certified Copies and Inspection of Records.									
24826	23822	27035	4244	1679	26770	20582	22143	265	(1) Registrar of Firms, Mumbai.
7755	6525	6591	4135	1769	2982	3620	4756	3609	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.
989	1430	1402	987	1430	1401	2	--	1	(3) Assistant Registrar of Firms, Nagpur.
933	1689	1548	931	1679	1548	2	--	0	(4) Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.
4. Application's for Registration under Non-Trading Corporations Act, 1959.									
--	4	2	--	3	1	--	1	1	(1) Registrar of Firms, Mumbai.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	(3) Registrar of Firms, Nagpur.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	(4) Registrar of Firms, Aurangabad.
5. Security of Annual returns (balance-sheets, statements etc.) in respect of Non-Trading Corporations.									
90	66	28	44	59	--	46	7	--	(1) Registrar of Firms, Mumbai.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.

तक्ता-५
TABLE--V

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	वेतनमान Scale of Pay	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम	
		2015-2016 3	2016-2017 4		
1	2	3	4	1	
11. REGISTRAR OF FIRMS					
११-निबंधक, भागीदारी संस्था					
<u>Gazetted--</u>		Rs.		<u>राजपत्रित-</u>	
Registrar of Firms, Mumbai ...	15600-39100+7600	...	1	1	निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई
Deputy Registrar of Firms ...	15600-39100+7600	...	1	1	उपनिबंधक, भागीदारी संस्था
Assistant Registrar of Firms ...	9300-34800+4400	...	7	7	सहाय्यक निबंधक, भागीदारी संस्था
Total Gazetted		...	9	9	एकूण-राजपत्रित
<u>Non-Gazetted, Class III--</u>					
<u>अराजपत्रित-वर्ग तीन-</u>					
Superintendent ...	9300-34800+4300	...	2	2	अधिक्षक
Asst. A/cs Officer (M. F. A. S.) ...	9300-34800+4300	...	2	2	सहा. लेखा अधिकारी (एम.एफ.ए.एस.)
Stenographer (L. G.) ...	9300-34800+4300	...	1	1	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Head Clerk ...	9300-34800+4200	...	7	7	मुख्य लिपिक
Senior Clerk ...	5200-20200+2400	...	10	10	वरिष्ठ लिपिक
Clerk/Typist ...	5200-20200+1900	...	29	29	लिपिक/टंकलेखक
Driver ...	5200-20200+1900	...	1	1	वाहन चालक
Total Class III		...	52	52	एकूण-वर्ग तीन
<u>Non-Gazetted Class IV--</u>					
<u>अराजपत्रित-वर्ग चार</u>					
Daftary ...	4400-7440+1600	...	1	1	दफ्तरी
Peon ...	4400-7400+1300	...	12	12	चपराशी
Sweeper ...	4400-7400+1300	...	1	1	सफाई कामगार
Class IV Total		...	14	14	एकूण-वर्ग चार
Grand Total		...	75	75	एकूण बेरीज

१४. महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग

राज्याच्या बदलत्या गरजांची पूर्तता, नवीन कायद्याची निर्मिती व प्रचलित कायदांमध्ये बदलत्या परिस्थितीचा विचार करून योग्य त्या सुधारणा शासनास सुचवून त्याचा दर्जा सुधारण्यासाठी शासनाने दिनांक ३० सप्टेंबर, १९९६ च्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य विधी आयोगाची स्थापना केली होती. त्यानंतर आयोगाची मुदत वेळोवेळी वाढविण्यात आली. या विभागाच्या दिनांक ५ ऑक्टोबर, २००७ च्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य विधी आयोगास दिनांक ३० सप्टेंबर, २००८ पर्यंत दिलेली मुदत संपल्यानंतर या विभागाने आयोगाचे पुनर्गठन करणेसंबंधीचा प्रस्ताव शासन मान्यतेसाठी सादर केला होता. त्याबाबत तत्कालीन मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी विधी आयोगाचे पुनर्गठन होईपर्यंत सध्याच्या आयोगास मुदतवाढ द्यावी असे आदेश दिले. महाराष्ट्र राज्य विधी आयोगाच्या पुनर्गठनाबाबतचा

प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. सदर प्रस्तावावर शासनाने सध्याचा आयोग बरखास्त करावा व पारदर्शक प्रक्रियेमार्फत नवीन आयोग स्थापन करावा असा निर्णय घेतला.

सदर निर्णयास अनुलक्षून दिनांक १२ ऑक्टोबर, २०११ च्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग दिनांक १३ ऑक्टोबर, २०११ पासून बरखास्त करण्यात आला आहे. आयोगातील कर्मचारीवृंदाची पदे ही कंत्राटी पध्दतीने ठराविक कालावधीसाठी भरण्यात आलेली असल्यामुळे आयोगाच्या बरखास्तीबरोबरच आयोगातील कर्मचाऱ्यांच्या सेवा आपोआप संपुष्टात आल्या आहेत. सध्या नवीन विधी आयोग पारदर्शक पध्दतीने स्थापन करणेबाबत या विभागाकडून कार्यवाही करण्यात येत आहे.

१५. महिलांचे सक्षमीकरण

आजगायत महिला अत्याचाराची प्रकरणे चालविणेसाठी राज्यात एकूण २७ विशेष न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत, ती खालीलप्रमाणे

अ) दि. १६.०८.१९९६ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यात अहमदनगर, अकोला, अमरावती, औरंगाबाद, बुलढाणा, बीड, जळगांव, नागपूर व यवतमाळ येथे प्रत्येकी १ याप्रमाणे ९ विशेष न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत.

ब) दि. ०६.०५.१९९८ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यात ठाणे, पुणे व कोल्हापूर येथे विशेष न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत.

क) दि. ३०.११.२००७ च्या शासन निर्णयान्वये मुंबई येथे १ विशेष न्यायालय स्थापन करण्यात आले आहे.

ड) दि. १७.०१.२०१४ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यात बृहन्मुंबई, भंडारा, चंद्रपूर, धुळे, जालना, लातूर, नांदेड, नाशिक, उस्मानाबाद, परभणी, सांगली, सातारा, सोलापूर, वर्धा येथे प्रत्येकी १ याप्रमाणे १४ विशेष न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत.

